

Prospekt

SPAREBANKEN ØST

Offentlig fortrinnsrettsemissjon av 16 851 864 grunnfondsbevis med fortrinnsrett for eierne av grunnfondsbeviskapitalen ved utløpet av 16. mars 2009, til tegningskurs NOK 12 per grunnfondsbevis

Totalt emisjonsbeløp vil være NOK 202 222 368

Tegningsperiode fra og med 20. mars 2009 til og med 3. april 2009 kl 16.30 (norsk tid)

Tilrettelagt av

DnB NOR
Markets

Mars 2009

VIKTIG INFORMASJON

Dette Prospektet er utarbeidet i forbindelse gjennomføring av en Emisjon i Sparebanken Øst og børsnotering av grunnfondsbevis som utstedes i den forbindelse. Emisjonen består av en offentlig fortrinnsrettsemisjon av Grunnfondsbevis.

Prospektet er kontrollert og godkjent av Oslo Børs i samsvar med Verdipapirhandelloven § 7-7 (EØS prospekt).

Distribusjon av Prospektet og tilbud om tegning av Grunnfondsbevis er underlagt restriksjoner i visse jurisdiksjoner. Med unntak av kontroll av Prospektet fra Oslo Børs, er det ikke gjort tiltak for å tillate distribusjon av Prospektet i noen jurisdiksjon hvor særskilte tiltak kreves. Prospektet kan ikke anses for et tilbud om tegning av Grunnfondsbevis i noen jurisdiksjon hvor distribusjon av Prospektet, eller fremsettelse av et slikt tilbud, krever særskilte tiltak eller dersom tilbudet eller tegningen for øvrig vil være ulovlig. Enhver som mottar Prospektet skal orientere seg om, og opptre i henhold til, enhver slik restriksjon. Grunnfondsbevisene som tilbys i forbindelse med Emisjonen vil ikke bli tilbudt, solgt eller på annen måte distribuert utenfor Norge dersom dette vil være ulovlig etter den rett som gjelder i den aktuelle jurisdiksjon, eller der dette vil kreve særskilte tiltak eller tillatelser for å etterkomme relevante regler i den aktuelle jurisdiksjon.

Ingen andre enn de parter som er angitt i Prospektet er gitt tillatelse til å gi informasjon eller andre opplysninger om Prospektet eller om forhold omtalt i Prospektet. Dersom noen likevel gir slik informasjon, må disse anses som uberettiget til dette.

Distribusjon av Prospektet skal ikke under noen omstendighet gi uttrykk for at det ikke kan ha skjedd forandringer i forhold vedrørende Sparebanken Øst som beskrevet i Prospektet etter Prospektets dato. Enhver ny vesentlig omstendighet og enhver vesentlig unøyaktighet i Prospektet som kan få betydning for vurderingen av Sparebanken Øst, og som fremkommer eller oppdages mellom tidspunktet for offentliggjøring av Prospektet og det tidspunkt da de nye grunnfondsbevisene tas opp til børsnotering, vil bli tatt med i et tilleggsprospekt i henhold til Verdipapirhandelloven § 7-15. Meddelelser fra Sparebanken Øst eller Tilrettelegger, DnB NOR Markets, vedrørende Prospektet eller prosessen for øvrig anses for å være gitt når de er offentliggjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem.

Innholdet i Prospektet skal ikke anses som juridisk, økonomisk eller skattemessig rådgivning. Hver enkelt investor oppfordres til å søke eget juridisk, økonomisk og/eller skattemessig råd vedrørende investeringer i Sparebanken Øst.

Regnskapstall som er gjengitt i Prospektet er utarbeidet i henhold til IFRS hvis ikke annet er angitt. Eventuelle tvister som måtte oppstå vedrørende Prospektet er underlagt norsk rett og norske domstolars eksklusive domsmyndighet. Dokumenter det henvises til i Prospektet er tilgjengelige på hovedkontoret til Sparebanken Øst. Med mindre annet er angitt, er Bankens ledelse eller Styre kilde til opplysningene i Prospektet.

Innholdsfortegnelse

1	SAMMENDRAG.....	5
1.1	PRESENTASJON AV SPAREBANKEN ØST	5
1.2	STYRE, LEDELSE OG ANSATTE	6
1.3	RÅDGIVERE OG REVISOR	7
1.4	GRUNNFONDSBEVISEIERE OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER	7
1.5	FINANSIELL INFORMASJON	7
1.6	BANKENS FINANSIERING	7
1.7	TRENDINFORMASJON	8
1.8	GRUNNFONDSBEVISKAPITAL	8
1.9	FORMÅL MED EMISJONEN	8
1.10	KAPITALNEDSETTELSE OG EMISJON	9
1.11	VPS-REGISTRERING OG NOTERING PÅ OSLO BØRS	10
1.12	GRUNNFONDSBEVISENES RETTIGHETER	10
1.13	TIDSPPLAN	10
1.14	UTVANNING I EIERANDEL	10
1.15	EMISJONSKOSTNADER	10
1.16	RISIKOFAKTORER	10
1.17	DOKUMENTER TIL GJENNOMSYN	11
2	RISIKOFAKTORER.....	12
2.1	GENERELL RISIKO	12
2.2	FORRETNINGSMESSIG RISIKO	13
2.3	OPERASJONELL RISIKO	17
2.4	ANDRE FORHOLD	18
3	ERKLÆRINGER.....	19
3.1	ANSVARSERKLÆRING	19
3.2	TREDJEPARTSINFORMASJON	19
4	EMISJONSTEKNISKE FORHOLD	20
4.1	FORMÅLET MED EMISJONEN	20
4.2	GRUNNLAGET FOR EMISJONEN	20
4.3	EMISJONEN	21
4.4	OPPGJØR	23
4.5	VPS-REGISTRERING OG NOTERING PÅ OSLO BØRS	24
4.6	DE NYE GRUNNFONDSBEVISENES RETTIGHETER, MV	25
4.7	GRUNNFONDSKAPITALEN ETTER EMISJONEN	25
4.8	UTVANNING I EIERANDEL	25
4.9	GRUNNFONDSBRØK	25
4.10	TIDSPPLAN FOR EMISJONEN	25
4.11	OFFENTLIGGJØRING AV RESULTATET AV EMISJONEN	25
4.12	OMKOSTNINGER	26
4.13	TILRETTELEGGGER	26
4.14	ØVRIGE RÅDGIVERE	26
5	INFORMASJON OM SPAREBANKEN.....	27
5.1	INFORMASJON OM SPAREBANKEN	27
5.2	HISTORIKK	27
5.3	MERKEVAREBYGGING	27
5.4	MISJON, VISJON, FORRETNINGSIDÉ OG STRATEGI	28
5.5	ORGANISASJON	33
5.6	BESKRIVELSE AV SPAREBANKEN ØSTS VIRKSOMHET	34
5.7	SPAREBANKEN ØSTS KUNDEGRUNNLAG OG MARKEDSPOSISJON INNEN PERSON- OG BEDRIFTSKUNDEMARKEDET	35
5.8	UTLÅNSPORTEFØLJE	39
5.9	INNSKUDDSPORTEFØLJE	41
5.10	KREDITTPROSESSEN	41
5.11	FINANSIELLE EIENDELER	49
5.12	BANKENS FINANSIERING	56
5.13	INVESTERINGER	60
5.14	FORSKNING OG UTVIKLING, PATENTER OG LISENSER	60
5.15	EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR	60
5.16	MILJØ	61
6	FINANSIELL INFORMASJON	62
6.1	REGNSKAPSPRINSIPPER	62
6.2	HISTORISKE FINANSIELLE TALL	71
6.3	KONTANTSTRØMOPPSTILLING	86
6.4	ENDRINGER I EGENKAPITALEN	87
6.5	NØKKELTALL	87
6.6	ENDRINGER I FINANSIELL STILLING ELLER MARKEDSSTILLING	87
6.7	TRENDINFORMASJON	87
6.8	REVISOR	88
7	GENERELT OM KONKURRANSEN OG STRUKTUREN I FINANSNÆRINGEN	89
7.1	INNLEDNING	89
7.2	UTVIKLINGEN I DEN NORSKE FINANSNÆRINGEN	89
7.3	MARKEDSANDELER I DEN NORSKE FINANSNÆRINGEN	90
8	RAMMEBETINGELSER FOR SPAREBANKER	92
8.1	BESKRIVELSE AV GRUNNFONDSBEVIS SOM VERDIPAPIR	92

8.2	LOVREGULERING AV SPAREBANKER.....	95
8.3	ENDRINGER I RAMMEBETINGELSER MV.....	99
9	ORGANISASJON, STYRE OG LEDELSE.....	102
9.1	INNLEDNING	102
9.2	FORSTANDERSKAPET	103
9.3	KONTROLLKOMITÉEN.....	105
9.4	STYRET	105
9.5	LEDELSE	106
9.6	STYRETS OG LEDELSENS BAKGRUNN.....	106
9.7	INTERESSEKONFLIKTER	109
9.8	STYRETS UAVHENGIGHET.....	109
9.9	GODTGJØRELSE TIL STYRE OG LEDELSE	110
9.10	ANSATTE.....	111
9.11	TRANSASJONER MED NÆRSTÅENDE	112
10	GRUNNFONDSBEVISKAPITAL OG INVESTORPOLITIKK.....	113
10.1	GRUNNFONDSBEVISKAPITAL – OVERSIKT	113
10.2	GRUNNFONDSBEVISKAPITAL OG NOTERING.....	113
10.3	UTVIKLING AV GRUNNFONDSBEVISKAPITALEN I PERIODE 2005 TIL 2009	113
10.4	KONVERTIBLE LÅN OG TEGNINGSRETTER.....	113
10.5	FULLMAKTER	113
10.6	UTVIKLING I KURS OG OMSETNING	114
10.7	GRUNNFONDSBEVISEIERE.....	114
10.8	STEMMERETT, OMSETTELIGHET	115
10.9	FORTRINNSRETT	115
10.10	VEDTEKTER	115
10.11	INVESTORPOLITIKK	116
10.12	UTBYTTETPOLITIKK OG AVVIKLING	116
10.13	MARKET MAKING.....	116
10.14	EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE	117
10.15	REGLER OM PLIKTIG TILBUD	117
10.16	REGLER OM TVANGSINNØSNING AV GRUNNFONDSBEVIS	117
10.17	MELDEPLIKTIGE HANDLER/OVERDRAGELSER AV GRUNNFONDSBEVIS.....	117
10.18	OFFENTLIGE OPPKJØPSTILBUD SISTE 12 MÅNEDER.....	117
11	SKATT	118
11.1	INNLEDNING	118
11.2	GENERELT	118
11.3	BESKATNING AV INVESTORER SKATTEMESSIG HJEMMEHØRENDE I NORGE.....	118
11.4	BESKATNING AV INVESTORER SKATTEMESSIG HJEMMEHØRENDE I UTlandet	119
11.5	SÆRLIG OM FORTRINNSRETT TIL TEGNING AV GRUNNFONDSBEVIS: TEGNINGSRETTER	120
12	JURIDISKE FORHOLD	121
12.1	TVISTER MV	121
12.2	IMMATERIELLE RETTIGHETER	121
12.3	VESENTLIGE KONTRAKTER	121
12.4	INVESTERINGSTJENESTER	121
12.5	INNLAÑSPORTEFØLJE.....	121
12.6	ENDELIGE MERKNADER FRA KREDITTILSYNET	121
12.7	INNLAÑSAVTALER.....	122
13	DOKUMENTER TIL GJENNOMSYN	123
14	DEFINISJONER, LOVER OG FORSKRIFTER.....	124
14.1	DEFINISJONER	124
14.2	RELEVANTE LOVER OG FORSKRIFTER	124
	Vedlegg 1: Vedtekter	125
	Vedlegg 2: Forskrift for grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper	128
	Vedlegg 3: Årsrapport for 2008.....	132
	Vedlegg 4: Tegningsblankett.....	173

1 SAMMENDRAG

Sammendraget er ment å gi en kortfattet beskrivelse av de mest sentrale områdene i Prospektet, og informasjonen er ikke uttømmende. Sammendraget må leses som en innledning til resten av Prospektet, og er underordnet den mer utfyllende informasjonen som finnes annet steds i Prospektet samt i vedleggene til Prospektet. Enhver beslutning om å investere i Sparebanken Øst må baseres på Prospektet som helhet.

Det er ikke knyttet noe sivilrettslig ansvar til Styret i Sparebanken Øst i forbindelse med dette sammendraget, med mindre sammendraget er villedende, unøyaktig eller inkonsekvent når det leses sammen med de øvrige delene av Prospektet. Dersom et krav i forbindelse med informasjonen i dette Prospektet bringes for retten, kan saksøker under gjeldende lovgivning måtte dekke kostnadene for oversettelse av Prospektet før rettssaken starter.

I Prospektet benyttes en rekke begreper som er skrevet med stor forbokstav. Disse begrepene skal forstås i samsvar med definisjonslisten som er inntatt i kapittel 14 i Prospektet.

1.1 Presentasjon av Sparebanken Øst

Sparebanken Øst er en lokal sparebank med hovedkontor i Drammen og 23 bankkontorer i det sentrale østlandsområdet, se www.oest.no. Banken hadde ved utgangen av 4. kvartal 2008 MNOK 22.885,9 i gjennomsnittlig forvaltningskapital. Bankens lokalmarked er kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen, mens hovedmarkedet er definert som alle områder innen en times bilkjøring fra Drammen. Banken har sin virksomhet i Norge og reguleres av norsk rett. Bankens vedtekter fremgår av vedlegg 1.

Banken ble etablert i 1843 og ble registrert i Foretaksregisteret 1. oktober 1988 med organisasjonsnummer 937 888 937. Bankens hovedkontor er lokalisert i Drammen, postadresse: Postboks 54, 3001 Drammen, telefon 03220 og faks 32 20 11 67.

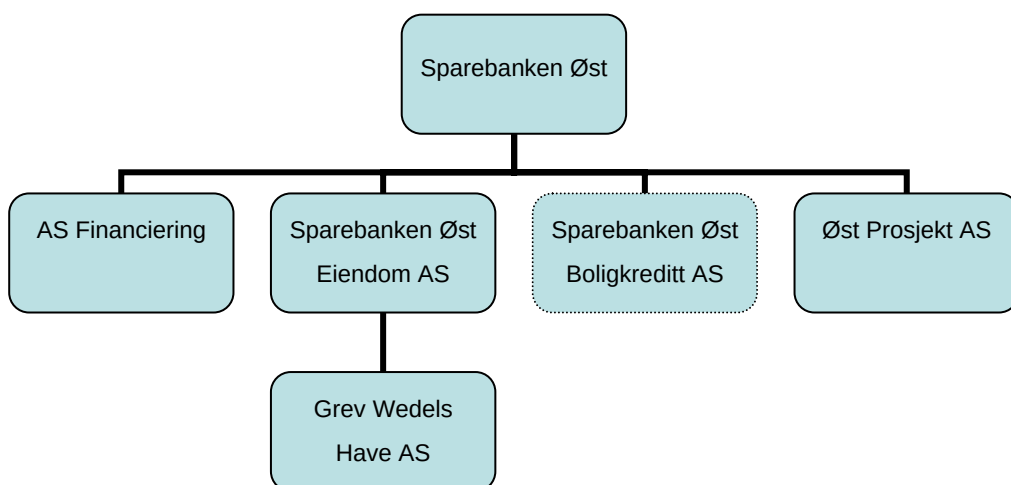
1.1.1 Historikk

Sparebanken Øst er et resultat av en fusjon i 1997 mellom DrammensBanken, Skoger Sparebank og Eiker Sparebank. Navnet på den fusjonerte enheten var opprinnelig Sparebanken Eiker Drammen, noe som senere ble endret til Sparebanken Øst.

Sparebanken Østs grunnfondsbevis ble tatt opp til notering på Oslo Børs i 1989.

1.1.2 Organisasjon

Bankens organisasjonsstruktur fremgår av figuren nedenfor.

Konsernet Sparebanken Øst består foruten Morbanken av datterselskapene AS Finansiering, Sparebanken Øst Eiendom AS (med datterselskapet Grev Wedels Have AS), Sparebanken Øst Boligkreditt AS og Øst Prosjekt AS. Alle datterselskapene eies 100 %.

1.1.3 Om Sparebanken Øst

Sparebanken Øst er totalleverandør av produkter og tjenester innen områdene finansiering, sparing, plassering, betalingsformidling, forsikring, økonomisk rådgivning og finansielle investeringer. I løpet av 2008 har Banken hatt provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester tilsvarende 18,6 % av netto rente- og kredittprovisjonsinntekter. Utvikling av nye tjenestetilbud og produkter har høyt fokus i organisasjonen.

1.1.4 Lokalisering og distribusjonsnettverk

Sparebanken Østs primærmarked er Drammensregionen. Banken har den sterkeste markedsposisjonen og historikken i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen.

Per Prospektets dato har Banken hovedkontor i Drammen, samt 22 andre kontorer i Buskerud, Akershus, Oslo, Vestfold og Østfold.

1.1.5 Kunder

Bankens kunder er delt inn i person- og næringslivskunder.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i innskudd fra kunder innenfor person- og bedriftsmarkedet i Morbanken per 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005.

INNSKUDD FRA KUNDER

	Revidert 2008		Revidert 2007		Revidert 2006		Revidert 2005	
	(MNOK)	%	(MNOK)	%	(MNOK)	%	(MNOK)	%
Personmarked	4 443,6	58,1	4 086,7	56,0	3 568,9	56,9	3 387,3	57,5
Bedriftsmarked	3 201,3	41,9	3 208,3	44,0	2 699,2	43,1	2 508,1	42,5
SUM	7 644,9	100,0	7 295,0	100,0	6 268,1	100,0	5 895,4	100,0

Tabellen nedenfor viser utviklingen i utlån til kunder innenfor person- og bedriftsmarkedet per 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005.

BRUTTO UTLÅN TIL KUNDER

	Revidert 2008		Revidert 2007		Revidert 2006		Revidert 2005	
	(MNOK)	%	(MNOK)	%	(MNOK)	%	(MNOK)	%
Personmarked	12 700,5	75	12 416,5	67,5	10 831,5	74	7 673,3	61,2
Bedriftsmarked	4 147,6	25	3 705,9	32,5	3 729,3	26	4 871,8	38,8
SUM	16 848,1	100,0	16 122,4	100,0	14 560,8	100,0	12 545,1	100,0

1.1.6 Forskning og utvikling, patenter og lisenser

Sparebanken Øst driver ikke med forskning og utvikling i tradisjonell forstand. Banken har ingen patenter, og har heller ingen lisenser av vesentlig betydning for Bankens virksomhet.

1.2 Styre, ledelse og ansatte

1.2.1 Styret og ledelsen

Per Prospektets dato er følgende medlemmer av Styret i Sparebanken Øst: Jorund Rønning Indrelid (leder), Knut Smedsrud (nestleder), Leif Ove Sørby, Sverre Nedberg, Ingebjørg Mæland, Vidar Ullenrød, Roar Norheim Larsen, Inger Helen Pettersen (ansattes representant) og Ann Kristin Plomås (møtende varamedlem for de ansatte). Per Prospektets dato utgjør følgende personer ledelsen i Sparebanken Øst: Trond Tostrup, Kjell Engen, Arne K. Stokke, Pål Strand.

1.2.2 Ansatte

Per Prospektets dato hadde Banken 286 ansatte, hvorav 253 i Morbanken.

1.3 Rådgivere og revisor

DnB NOR Markets har vært finansiell rådgiver og Tilrettelegger i forbindelse med Emisjonen. Wikborg Rein & Co har vært juridisk rådgiver i forbindelse med Emisjonen. PricewaterhouseCoopers AS har vært engasjert som regnskapsmessig rådgiver i forbindelse med Emisjonen. Ernst & Young AS er Bankens revisor.

1.4 Grunnfondsbevisiere og transaksjoner med nærstående parter

Per Prospektets dato var Bankens fem største Grunnfondsbevisiere MP Pensjon, Skagen Vekst, Hellig Teigen, Terra Utbytte VPF og Albrecht Halvor Paul Eika.

Banken har ikke gjennomført vesentlige transaksjoner med nærstående parter i perioden 2005 til 2008 og frem til Prospektets dato.

1.5 Finansiell informasjon

Nedenfor er et sammendrag av Bankens (konsernets) reviderte finansielle hovedtall for 2008, 2007, 2006 og 2005, samt ikke reviderte finansielle hovedtall for 4. kvartal 2008 og 2007. Alle tall er utarbeidet i henhold til IFRS. For en mer detaljert presentasjon vises det til kapittel 6, "Finansiell informasjon", samt Bankens årsrapporter og delårsrapporter. Bankens årsrapporter og delårsrapporter er også publisert på Bankens nettsider. Se også kapittel 13.

1.5.1 Resultatregnskap

(MNOK)	Ikke revidert			Revidert		
	4Q 2008	4Q 2007	2008	2007	2006	2005
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	118,1	99,0	436,6	361,3	329,4	364,8
Netto andre driftsinntekter	5,0	7,0	19,2	223,5	110,2	297,5
Sum driftsinntekter	25,1	26,1	106,8	584,8	439,6	662,3
Sum driftskostnader	390,2	85,8	807,3	301,1	309,8	291,8
Driftsresultat før tap og nedskrivninger	-247,0	46,3	-263,9	283,7	129,8	370,5
Resultat av ordinær drift etter skatt	-355,2	32,6	-385,8	207,0	95,1	314,9

1.5.2 Balanse

(MNOK)	Revidert			
	2008	2007	2006	2005
Sum eiendeler	25 180,9	22 033,5	21 355,1	19 063,9
Sum gjeld	24 067,4	20 487,5	19 907,3	17 719,9
Sum egenkapital	1 113,5	1 546,0	1 427,8	1 344,0
Sum gjeld og egenkapital	25 180,9	22 033,5	21 355,1	19 063,9

1.5.3 Kommentarer til Bankens resultat siste tre år

I 4. kvartal 2008 hadde Banken et resultat etter skatt på minus MNOK 355,2 mot MNOK 32,6 i 4. kvartal 2007. I 2008 oppnådde Sparebanken Øst et resultat før skatt på minus MNOK 508,8 sammenlignet med MNOK 287,3 i 2007, MNOK 132,1 i 2006 og MNOK 372,9 i 2005. Dette innebærer en reduksjon på MNOK 881,7 i perioden 2005 til 2008. Resultat etter skatt utgjorde minus MNOK 385,8 i 2008 sammenlignet med MNOK 207,0 i 2007, MNOK 95,1 i 2006 og MNOK 314,9 i 2005.

Bankens kjernekapitaldekning var 8,39 % ved utgangen av 2008 sammenlignet med 13,13 % i 2007, 13,61 % i 2006 og 15,22 % i 2005. Bankens kapitaldekning var 11,51 % ved utgangen av 2008 sammenlignet med 15,61 % i 2007, 15,18 % i 2006 og 17,61 % i 2005.

1.6 Bankens finansiering

Innskuddsdekningen har vært relativt stabil de siste årene. Banken har videre ført en restriktiv politikk når det gjelder utlånsvekst.

INNSKUDDSEKNING I % AV NETTO UTLÅN (MORBANK)

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
(MNOK)	2008	2007	2006	2005
Brutto utlån	17 486,9	16 872,7	15 085,2	12 914,4
Innskudd fra kunder	7 638,4	7 300,9	6 266,6	5 910,2
Innskuddsdekning i %	43,7	41,5	41,5	45,7

Banken søker å redusere sin likviditetsrisiko (definert som forskjell i løpetiden på kundeinnskudd/innlån fra kapitalmarkedet og kundenes låneperiode) gjennom en spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder og instrumenter, samt ved bruk av langsiktige innlån.

Tabellen nedenfor inneholder en oversikt over Sparebanken Østs finansiering av utlånene.

SPAREBANKEN ØSTS FINANSIERING AV UTLÅNENE

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
(MNOK)	2008	2007	2006	2005
Gjeld til kredittinstitusjoner	4 411 700	2 410 304	2 824 038	3 682 800
Innskudd fra og gjeld til kunder	7 638 400	7 295 034	6 268 101	5 895 396
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 709 400	9 564 574	9 645 872	6 797 463
Annen gjeld	397 000	348 040	183 850	288 242
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter	172 700	117 133	108 211	83 328
Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	68 800	72 726	72 502	67 175
Ansvarlig lånekapital	669 400	655 947	657 545	655 072

Se avsnitt 5.12 for nærmere informasjon om Bankens finansiering og kapitalstruktur.

1.7 Trendinformasjon

Det har ikke skjedd noen vesentlige endringer eller trender utover den normale driften siden offentliggjøringen av Bankens foreløpige, ikke reviderte årsresultat for 2008.

1.8 Grunnfondsbeviskapital

Sparebanken Østs grunnfondsbeviskapital utgjør før gjennomføringen av Kapitalnedsettelsen og Emisjonen NOK 77.586.380. Kapitalen er fordelt på 3.879.319 Grunnfondsbevis hver med pålydende NOK 20. Grunnfondsbeviskapitalen er fullt innbetalt. Det finnes kun en klasse med grunnfondsbevis, og alle grunnfondsbevisene har like rettigheter. Grunnfondsbevisene er fritt omsettelige.

Etter Kapitalnedsettelsen vil grunnfondsbeviskapitalen være på NOK 38.793.190 fordelt på 3.879.319 grunnfondsbevis, hvert pålydende NOK 10.

Etter Emisjonen vil grunnfondsbeviskapitalen være på NOK 207.311.830 fordelt på 20.731.183 grunnfondsbevis, hvert pålydende NOK 10.

1.9 Formål med Emisjonen

Mye av den posisjonen Sparebanken Øst har i dag ble skapt under bankkrisen i perioden 1989-1992. Som første sparebank i Norge emitterte Sparebanken Øst Grunnfondsbevis med initielt MNOK 25 i 1988, og ble notert på Oslo Børs. Banken har betalt utbytte sammenhengende i alle år, med unntak av siste år. I tillegg til grunnfondsbeviskapital la Morbanken ut ansvarlig lån. Dette ga Banken mulighet til å ekspandere i en periode der andre banker måtte retardere. Med basis i en sterk finansiell frihetsgrad, kunne Banken kjøpe AS Finansiering, i 1991 og i 1992 Fokus Banks filialer i Drammen, Nedre Eiker og Øvre Eiker. Kapitaldekningen satte Banken i stand til å etablere filialer i en periode da andre banker la ned filialer. I de senere år har Banken hatt en lavere utlånsvekst enn mange av konkurrentene – spesielt innenfor bedriftsmarkedet.

Banken ervervet aksjer i BN Bank i perioden 2000 til 2004. I 2005 fremsatte Glitnir hf., den gang Islandsbanki, et bud på disse aksjene. Banken valgte å realisere sin aksjepost, og kunne bokføre en betydelig gevinst. Denne gevinsten styrket bankens egenkapital og risikobærende evne, og dannet grunnlaget for nye investeringer. Banken valgte å investere i en aksjepost i Eksportfinans ASA. Videre valgte banken å investere i obligasjoner og etter hvert syndikerte lån til banker i andre land. I 2006 ble investeringsmandatet utvidet ved investeringer i

høyrisikoobligasjoner (high yield). Banken så dette som en mulighet til økt inntjening basert på høye marginer på slike lån.

Den pågående finanskrisen, som startet høsten 2008, har medført behov for betydelige nedskrivninger på bankens finansielle investeringer. Aksjene i Eksportfinans ASA er nedskrevet med MNOK 55,3. Videre er det per 31. desember 2008 bokført et urealisert tap på garantien (Portfolio Hedge Agreement) til Eksportfinans ASA på MNOK 100. Obligasjonsporteføljen er nedskrevet med MNOK 274 i urealiserte tap og MNOK 52 i realiserte tap. Banken har videre foretatt gruppevis nedskrivninger på syndikerte lån til banker i utlandet med MNOK 150.

Tapene har medført at bankens egenkapital er svekket. Hoveddelen av de bokførte tapene er urealiserte. Banken er av den oppfatning at en betydelig del av tapene sannsynligvis ikke vil bli realisert, og således inntektsført i regnskapet i senere perioder. Bankens svekkede kapitalsituasjon har imidlertid redusert den risikobærende evnen per i dag, og redusert muligheten til normal aktivitet mot bedrifts- og personkunder. Bankens styre har besluttet å avvike aktiviteten knyttet til finansielle investeringer. Avviklingen vil skje ved en kombinasjon av 1) papirene løper til forfall og 2) salg av verdipapirer der det er mulig å oppnå tilfredsstillende priser. Det vil ikke bli foretatt nye investeringer i obligasjoner og andre finansielle instrumenter. Bankens strategiske fokus i tiden fremover vil være kunderettet med vekt på ordinære banktjenester til privatpersoner og bedrifter. Det vil bli lagt betydelig vekt på mersalg av produkter som tjener både kundens og bankens interesser. Sentralt her er salg av forsikringsprodukter fra Frende Liv og Frende Skade.

Formålet med emisjonen er å styrke egenkapitalen slik at banken kan betjene sine bedrifts- og personkunder innenfor bankens strategiske markedsområder også gjennom finanskrisen. Banken er opptatt av å bidra til normalisering av bedrifters og privatpersoners tilgang til lån, særlig i bankens lokalområder som er Eikerbygdene og Drammen.

Banken er av den oppfatning at en emisjon i den nåværende situasjon vil danne grunnlag for langsiktig inntjening i årene som kommer.

Beregnet proforma kjernekapitaldekning for Morbanken per 31. desember 2008 justert for en økning i kjernekapitalen på MNOK 200 ville vært 9,89%, tilsvarende en økning på 1,50 prosentpoeng fra faktisk rapportert kjernekapitaldekning per 31. desember 2008. Bankens strategiske mål for kapital er 12 % totalkapital og 10 % kjernekapital. Kjernekapitalen per 31.12.2008 på 8,39 % er under bankens strategiske målsetting. Banken ønsker å styrke kapitalsituasjonen for å igjen være i overensstemmelse med de strategiske måltallene samt bankens interne risiko- og kapitalvurderinger (ICAAP).

1.10 Kapitalnedsettelse og Emisjon

Bankens Forstanderskap fattet den 16. mars 2009 vedtak om å nedsette grunnfondsbeviskapitalen med NOK 38.793.190 fra NOK 77 586 380 til NOK 38.793.190.

Bankens Forstanderskap fattet i det samme møtet vedtak om å øke grunnfondsbeviskapitalen med NOK 168.518.640 ved utstedelse av 16.851.864 Grunnfondsbevis, gjennom en offentlig fortrinnsrettsemisjon ("Emisjonen").

Eiere av Grunnfondsbevis ved utløpet av 16. mars 2009 er tildelt 4,34403 Tegningsrett per Grunnfondsbevis. Grunnfondsbevisene ble notert eksklusive Tegningsretter fra og med 17. mars 2009. For å tegne ett (1) nytt Grunnfondsbevis i Emisjonen kreves det en (1) Tegningsrett. Se avsnitt 4.3 for nærmere informasjon om Emisjonen.

1.10.1 Tegningskurs, tegningsperiode og tegningstid

Tegningskurs i Emisjonen er NOK 12 per Grunnfondsbevis.

Tegningsperioden løper fra og med 20. mars til og med 3. april 2009 kl. 16.30 norsk tid. Tegning av Grunnfondsbevis skjer ved utfyllelse av Tegningsblankett og oversendelse til Tilrettelegger.

1.10.2 Tildeling

Tildeling vil bli foretatt av Styret cirka 14. april 2009. Melding om tildeling forventes å bli sendt ut til de enkelte tegnerne cirka 14. april 2009. Se avsnitt 4.3.5 for nærmere informasjon om tildelingskriteriene i Emisjonen.

1.10.3 Oppgjør

Den enkelte tegner må i forbindelse med tegningen gi DnB NOR Bank ASA en engangsfullmakt til å belaste en oppgitt norsk bankkonto for det beløp som tilsvarer hele det tegnede antall Grunnfondsbevis. Belastning vil skje ca. 17. april 2009.

1.11 VPS-registrering og notering på Oslo Børs

Bankens Grunnfondsbevis er elektronisk registrert i VPS med ISIN-nr NO 000 6222009. De nye Grunnfondsbevisene vil bli utstedt med samme ISIN-nr.

Sparebanken Øst er notert på Oslo Børs med tickerkode SPOG. Grunnfondsbevisene vil være fritt omsettelige fra de er fullt innbetalt og registrert på den enkelte tegners VPS-konto, som nærmere redegjort for i avsnitt 10.8. De nye Grunnfondsbevisene forventes å bli registrert på den enkelte tegners VPS-konto cirka 21. april 2009.

1.12 Grunnfondsbevisenes rettigheter

Fra Emisjonen og Kapitalforhøyelse er registrert i Foretaksregisteret, vil de nye Grunnfondsbevisene være likestilt med eksisterende Grunnfondsbevis i enhver forstand, herunder rett til utbytte som måtte bli besluttet utdelt etter registreringen. Se kapittel 10, "Grunnfondsbeviskapital og investorpolitikk", for nærmere informasjon om grunnfondsbevisenes rettigheter.

1.13 Tidsplan

Nedenfor er hovedpunktene i forventet tidsplan for Emisjonen (med forbehold om endringer):

Hendelse	Dato (cirka)
Grunnfondsbevisene noteres eks. tegningsretter:	17. mars
Tegningsretter tildeles på den enkelte grunnfondsbevisers VPS-konto:	20. mars
Første dag i tegningsperioden:	20. mars
Siste dag i tegningsperioden:	3. april
Tildeling og utsendelse av tildelingsbrev:	14. april
Innbetaling ved automatisk belastning av konto:	17. april
Registrering i Foretaksregisteret:	20. april
Nye Grunnfondsbevis registreres i VPS og noteres:	21. april

1.14 Utvanning i eierandel

Utstedelse av 16.851.864 Grunnfondsbevis i Banken vil medføre en utvanning på 81,3 % dersom grunnfondsbeviserne som har blitt tildelt Tegningsretter ikke benytter disse. Dersom grunnfondsbeviserne som ble tildelt Tegningsretter utnytter disse fullt ut, vil disse eierne få en utvanning som følge av Emisjonen, på 0,0 %.

1.15 Emisjonskostnader

Omkostningene i forbindelse med Emisjonen dekkes av Banken og forventes å utgjøre cirka MNOK 20,6.

Netto emisjonsbeløp som vil bli overført til Bankens egenkapital vil utgjøre cirka MNOK 181,6.

Den enkelte tegner vil ikke bli belastet med noen omkostninger utover tegningskursen for de tildelte Grunnfondsbevis. Se for øvrig kapittel 4.12.

1.16 Risikofaktorer

En investering i Bankens Grunnfondsbevis er forbundet med risiko. De viktigste risikofaktorene kan deles inn i (i) generell risiko, som omfatter utviklingen i verdipapirmarkedet samt rammebetingelser, (ii) forretningsmessig risiko, som omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko, og (iii) operasjonell risiko, som er risiki knyttet til ansatte og systemer, forretningsrisiko og omdømmerisiko. Andre risikoforhold som kan ha betydning for en vurdering av investering i Bankens Grunnfondsbevis er Bankens fremtidige utbyttepolitikk.

En av de vesentligste risikofaktorene knyttet til Bankens virksomhet, er kredittrisiko. Bankens fremtidige tapsutvikling vil også påvirkes av den generelle økonomiske utvikling, fremtidig rentenivå og Bankens løpende håndtering av kredittrisikoen.

Likviditetsrisiko er risiko knyttet til Bankens evne til å innfri sine låneforpliktelser og evne til å ta opp nye lån til akseptable betingelser i denne forbindelse.

Markedsrisiko oppstår hovedsakelig fra Bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bedriften – som funding og rente- og valutahandel. Endringer i markedsrenten vil gi en økning eller en reduksjon av rentenettoen.

Operasjonell risiko er knyttet til ansatte og systemer, og en av de viktigste risikofaktorene i denne sammenheng er risiko i forbindelse med teknologitjenester og drifting av Bankens systemer.

Statlige myndigheter kan innføre regelverk eller gjennomføre finans- eller pengepolitiske tiltak, herunder endringer i skatte-, avgifts- og valutalovgivningen, som vil kunne påvirke Bankens virksomhet negativt.

Se kapittel 2, "Risikofaktorer", for nærmere informasjon.

1.17 Dokumenter til gjennomsyn

Alle dokumenter som det henvises til i dette Prospektet er tilgjengelig for fysisk inspeksjon på Bankens hovedkontor i en 12-måneders periode etter tegningsperiodens slutt. Adressen er Sparebanken Øst, Bragernes Torg 2, Drammen, telefon 03220 og faks 32 20 11 67. Finansielle rapporter kan også lastes ned fra Bankens internettside, www.oest.no.

2 RISIKOFAKTORER

Det understrekes at enhver investering i Grunnfondsbevis er beheftet med risiko. På denne bakgrunn bør derfor investorer være forberedt på at en slik investering kan medføre tap. Et slikt tap vil være begrenset til den enkelte Investors investering i Grunnfondsbevis utstedt av Sparebanken Øst. Det bør ikke investeres i Grunnfondsbevis utstedt av Sparebanken Øst med mindre investor har råd til å tape hele investeringen. Nedenfor følger en beskrivelse av de viktigste risikofaktorene knyttet til investeringen i Grunnfondsbevis utstedt av Sparebanken Øst. Samtlige risikofaktorer er viktige og disse er ikke beskrevet i prioritert rekkefølge.

2.1 Generell risiko

Med generell risiko menes risiko som ligger utenfor det Banken selv har herredømme over.

2.1.1 Utvikling i verdipapirmarkedet

Kursen på Sparebanken Østs Grunnfondsbevis vil påvirkes av den generelle utvikling i verdipapirmarkedene. Dette innebærer at kursen på Grunnfondsbevisene vil kunne gå opp eller ned uavhengig av Bankens underliggende utvikling.

Prissettingen av Grunnfondsbeviset vil også kunne påvirkes av likviditetsmessige forhold knyttet til Grunnfondsbevisene. Dersom handelen i Grunnfondsbeviset blir preget av relativt liten omsetning, vil dette kunne føre til at eventuelle store handler innenfor en kort tidshorisont kan føre til sterke positive eller negative kursutslag.

2.1.2 Rammebetingelser og myndigheters handlinger

Statlige myndigheter kan til enhver tid innenfor rammene av EØS-avtalen innføre regelverk eller gjennomføre finans- eller pengepolitiske tiltak, herunder endringer i skatte-, avgifts- og valutalovgivningen, som vil kunne påvirke Bankens og resten av finansindustriens inntekter og kostnader. Et eksempel på dette er beskatningen av utbytte. Myndighetene kan også innføre andre tiltak som kan påvirke Bankens virksomhet; eksempelvis gjennom skjerpede soliditetskrav eller andre spesifikke krav. Gjennom sin kontroll med tilsyns- og styringsinstitusjonene i penge- og kredittmarkedet, vil myndighetene også kunne foreta disponeringer som påvirker Bankens virksomhet direkte.

EUs nye direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar i 2007 gjennom endringer i Sparebankloven og Finansieringsvirksomhetsloven og nye og endrede forskrifter vedrørende kapitaldekning. Det nye regelverket bygger på en ny standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Sparebanken Øst benyttet seg av mulighet i overgangsreglene å utsette overgangen til 2008, og har siden 1. kvartal, 2008, benyttet Basel II standardmetode ved beregningen av kapitaldekningskravene.

Se forøvrig avnitt 8.2, og spesielt 8.2.1, vedrørende endringer i rammevilkårene for sparebanker og nye retningslinjer for kapitaldekning fra Basel-komiteén.

Regjeringen har foreslått å opprette en egen juridisk enhet, Statens Finansfond, som vil tilføre kjernekapital til banker som grunnlag for å styrke deres utlånskapasitet. Betingelsene vil bli fastsatt etter forhandlinger med den enkelte bank. Kjernekapitalen vil kunne tilføres enten som hybridkapital (fondsobligasjoner) begrenset til 35 % av kjernekapitalen eller som preferansekapital eller som en kombinasjon av disse to. Saken skal hastebehandles i Stortinget, men det vil uansett ta en viss tid før fondet er operativt.

Sparebanken Øst har allerede hybridkapital og det er derfor å anta at det for bankens vedkommende ville bli spørsmål om preferansekapital. Erfaringen fra Eksportfinans der staten har betinget seg 25 % utbytte for en aksje kjøpt for NOK 10.500 tilsier at vilkårene lett vil kunne bli strenge. Det er bankens vurdering at en ikke ubetydelig del av de nedskrivninger som ble foretatt i 2008 ved en gunstig utvikling vil kunne reverseres i 2009 og 2010. Det er derfor bankens vurdering at det er bedre å henvende seg til bankens nåværende eiere for å øke kjernekapitalen enn å henvende seg til staten.

Banken har ingen prinsipielle innvendinger mot å få staten inn som medeier og vil ikke utelukke at dette kan bli aktuelt på et senere tidspunkt.

2.2 Forretningsmessig risiko

Gjennom sin virksomhet som bank vil Sparebanken Øst påta seg ulike typer risiko i sin virksomhet. Slik forretningsmessig risiko er beskrevet i mer detalj i de følgende avsnitt.

2.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som faren for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor Banken. Kredittrisiko er en betydelig risiko knyttet til Bankens virksomhet.

Bankens tilgang til korrekt og fullstendig finansiell informasjon og generell kreditt informasjon om låntakere som er små bedrifter eller privatpersoner er mer begrenset enn ved større foretak. Bankens utlån til små bedrifter samt privatpersoner utgjør en stor del av Bankens utlånsportefølje. Per 31. desember 2008 utgjorde Bankens utlån til privatpersoner 76,4 % av Bankens samlede utlån. Banken driver ikke med gjeldsfinansiering av bedriftsoppkjøp.

Sparebanken Østs fremtidige tapsutvikling vil påvirkes av blant annet den generelle økonomiske utvikling, fremtidig rentenivå og Bankens løpende håndtering av kredittrisikoen. En mer detaljert oversikt over Bankens kreditteksponering og en beskrivelse av systemer knyttet til håndtering av kredittrisikoen er gitt i avsnitt 5.10.

God styring av Bankens kredittrisiko fordrer sammenheng mellom den styrevedtatte overordnede strategi via kredittpolicy, porteføljestyling og -overvåking. Kredittrisiko oppstår i tre av Bankens forretningsområder; i) utlån, kreditter og garantier til personkunder, ii) utlån, kreditter og garantier til bedrifter; og iii) utlån til og investeringer i syndikerte lån til banker og obligasjoner og ansvarlige lån.

Kredittpolicy på utlån til person- og bedriftskunder ivaretas i respektive avdelinger i det daglige gjennom kompetente medarbeidere, omfattende kredithåndbøker, rammer og fullmakter håndtert via Bankens to kredittsjefer, en for personkunder og en for bedriftskunder. Disse overvåker løpende porteføljeutvikling ved jevnlige analyser og rapporter. Det foretas videre periodiske kontroller av kredittkvalitet ved bruk av stikkprøver ned på kundenivå. Utlån til privatpersoner er hovedsakelig utlån med pant i bolig innenfor 80% av forsiktig anslått markedsverdi. Utlån til bedrifter er utlån til finansiering av eiendom og eiendomsutvikling, driftsmidler og driftskreditt. Av bankens totale utlånsportefølje utgjør lån til privatpersoner cirka 76 %. Av utlån til bedrifter utgjør eiendom og eiendomsutvikling cirka 59,6 %.

Syndikerte utlån til banker og investeringer i obligasjoner og ansvarlige lån skjer etter fullmakt fra styret gitt til administrerende direktør. Bankens finansansvarlig har "back office" – oppgaver som oppgjør, rapportering og rente og valutasikring i henhold til mandat. Administrerende direktør var operativt ansvarlig for området. Enkelte investeringer er gjort etter innstilling fra finansdirektøren. Kredittrisiko på utlån til kredittinstitusjoner omfatter interbanklån til et utvalg banker innen EU, nærmere bestemt i Danmark, Island, Latvia og Litauen. Lånene er gitt i form av syndikerte lån tilrettelagt av store europeiske og internasjonale banker. Sparebanken Øst har som hovedregel minste ticket i slike lån, noe som medfører at eksponeringen mot den enkelte bank begrenses. På enkelte banker er det dog eksponering på rundt NOK 60 millioner. Tabellene i avsnitt 5.11 gir en oversikt over utlån til kredittinstitusjoner og investering i obligasjonslån og sertifikater. Som følge av finanskrisen må det påregnes at Banken vil lide for tap på syndikerte utlån og obligasjonsinvesteringer. Særlig eksponert må anses lånene mot Island og Øst Europa. Selv om Bankens engasjement er begrenset etter de syndikerte lånene, vil Banken etter omstendighetene kunne se seg nødt (for å redde eksisterende engasjement) til å øke sitt engasjement i tilfelle låntaker står overfor økonomiske problemer og en eller flere av syndikatmedlemmene er ute av stand til å bidra med sin andel av lånet. Dette gjelder selv om Banken ikke er juridisk forpliktet til å ta en slik økt eksponering. Bankene det er lånt penger til er både utenfor og innenfor EU. For banker innenfor EU gjelder i hovedsak de samme regulatoriske krav som norske banker, herunder også tilsyn fra offentlige myndigheter. For banker utenfor EU gjelder nasjonale regler eventuelt tilpasset internasjonale regler gitt av BIS (Basel komiteen).

Finanskrisen kan medføre at banker det er gitt syndikatlån til ikke klarer å tilbakebetale sine forpliktelser ved avtalt forfall, eller tilfredsstille alle lånebetingelser. For å sikre bankens verdier, vil banken løpende måtte vurdere å akseptere restruktureringer og endringer for øvrig i lånebetingelsene. Se også avsnitt 5.11.2.

Enkelte av Bankens innlånsavtaler inneholder forskjellige vilkår som er egnet til å begrense Bankens handlefrihet. Dette gjelder i hovedsak negative pantsettelsesklausuler, kontrollskifteklauseler (Change of Control), kryssmisligholdsklausuler, krav om utlån til visse segmenter, forbud mot vesentlige disposisjoner, herunder fusjon, vesentlige oppkjøp, virksomhetsendring samt forbud mot salg av vesentlige aktiva. I tillegg inneholder enkelte avtaler klausuler om opprettholdelse av solvensmargin samt overholdelse av kapitaldekningskrav. Brudd på slike vilkår, innebærer som hovedregel at motparten kan bringe avtalen til førtidig oppgjør. Som følge av kryssmisligholdsklausuler i enkelte avtaler, vil mislighold av én låneavtale kunne være tilstrekkelig til å utløse mislighold i flere avtaler. Dersom en slik situasjon skulle oppstå, vil dette kunne påvirke Bankens kapitalsituasjon negativt. I én av avtalene foreligger det et vilkår om solvensratio på 11%. Banken skal innen 30. april 2009 rapportere overholdelse av dette vilkåret per 31. mars 2009. Ansvarlig kapital i Banken er per tiden oppgitt å være

11,28%. Brudd på solvensmarginkravet vil kunne ha betydning i forhold til kryssmisligholdsklausuler i øvrige innlånsavtaler jf. ovenfor. Fra Långiveren gjør Banken oppmerksom på at den er i brudd med solvensmarginkravet, har Banken 14 dagers rettefrist før den formelt er i brudd med lånevilkårene.

Kredittrisikoen i obligasjonsporteføljen varierer med type obligasjon mht. utsteder. Porteføljen av stats- og statsgaranterte obligasjoner samt obligasjoner i norske banker anses som ubetydelig. Kredittrisiko på porteføljen av obligasjoner i ikke-finansielle foretak varierer fra lav til moderat på obligasjoner i store industriselskaper, til moderat til høy risiko i obligasjoner innen high-yield segmentet. Risikoen følges opp via kredittvurdering ved innvilgelse og videre med hjelp av rating fra internasjonale ratingbyråer og/eller norske tilrettelegger-rater.

Bankens styre har besluttet å ikke videreføre tidligere strategi om investering i syndikerte lån til banker og investering i obligasjoner og ansvarlig lån. Dette gjelder dog ikke investeringer i sertifikater og obligasjoner for likviditetsstyringsformål. Slike investeringer gjøres kun der motparten har meget lav kredittrisiko. For mer informasjon se avsnitt 6.1.

Oppgjørsrisiko er en form for kredittrisiko ved at kontraktsmotpart ikke oppfyller sine forpliktelser mht. oppgjør i form av kontanter eller verdipapir etter at banken har gitt beskjed om betaling eller overførsel av et verdipapir eller sikkerhet. Banken søker kun å inngå slike kontrakter med solide og om mulig ratede motparter, samt ved å benytte velrennomerte clearing-systemer. Oppgjørsrisikoen er størst for valutaderivater og renteswapper med lang løpetid. Banken benytter derivater kun til sikringsformål av rente- og valutarisiko på innlån og utlån.

2.2.2 Reduksjon av verdien eller likviditeten av Bankens sikkerhetsobjekter

Per 31. desember 2008 var en betydelig andel av Bankens lån sikret ved pant i eiendom, driftstilbehør, varelager og lignende. I den utstrekning verdien av disse sikkerhetsobjektene faller eller muligheten til å realisere slike objekter blir forringet, vil dette øke risikoen for at Banken vil lide tap dersom låntaker misligholder sitt engasjement med Banken. Omfanget av denne risikoen er ikke tallfestet, men antas å være av materiell karakter tatt i betraktning nedgangskonjunktur og finansielle krise. Reduserte boligpriser vil kunne medføre at belåningsgraden på boliglån øker. Dersom belåningsgraden øker over 80 % vil vektingen i kapitaldekningsberegningen øke fra 35 % til 50 %. Det vil medføre økte kapitalkrav.

2.2.3 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko oppstår når det er lav diversifisering i eksponeringen mot motparter med hensyn til geografiske områder, bransjer, produkter, risikoklasser osv. I Sparebanken Øst styres dette med rammer for eksponering mot sektorer, næringer, geografiske områder, engasjementsstørrelse og risikoklasser.

Banken har i den ordinære utlånsvirksomheten en fordeling på sektorer per 31. desember 2008 som fordeler seg med 76,4 % av samlet utlånsportefølje til privatpersoner (pant i bolig) og 23,6 % til bedriftskunder. Bankens lave andel utlån til bedrifter anses å bidra til en relativt sett lavere konsentrasjonsrisiko totalt sett. Banken har ingen ordinære utlån til det offentlige.

Fordelingen på næringer viser isolert sett en høy eksponering mot eiendom og eiendomsutvikling. Eiendomsdrift utgjør cirka 59,6 % av den samlede porteføljen til bedrifter. Eiendom er en syklisk næring som er særlig utsatt til nedgangskonjunkturer. Porteføljen antas å være relativt godt sikret, ofte blant annet ved sidesikkerheter i form av kausjon for eiere. Videre utgjør handel 12 %, privat og offentlig tjenesteyting 12,4 % og industri 2,8 %.

Bankens utlånsportefølje til privatpersoner og bedrifter fordeler seg geografisk i det sentrale Østlandsområdet med hovedvekt i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. Banken anses ikke å være spesielt eksponert mot enkeltbedrifter (hjørnestensbedrifter) eller regionale forskjeller i økonomisk utvikling. Nærheten til Oslo gir både personer og bedrifter et stort markedsområde med fleksibilitet med hensyn til kunder og markeder.

Banken har gjennom de siste 3 årene hatt en strategi mot bedriftskunder som innebærer at samlet engasjement som en hovedregel skal begrenses til 50 mill. kroner. Banken hadde per 31. desember 2008, for uten eget datterselskap (AS Financiering), ingen eksponering til kunder over 10 % av ansvarlig kapital. Bankens 10 største låntakere representerte 5,8 % av Bankens samlede utlånsportefølje per 31. desember 2008. Bankens 20 største låntakere representerte 8,8 % av Bankens samlede utlånsportefølje per 31. desember 2008. Bankens lån til Bankens største låntaker representerte 0,88 % av Bankens samlede utlånsportefølje per 31. desember 2008.

Eksponering innen ulike risikoklasser av utlån til bedrifter er fastsatt i rammer med maksimal eksponering innen hver risikoklasse. Hoveddelen av porteføljen er i klassene lav og middels risiko.

Banken har videre eksponering mot ulike sektorer og næring gjennom investering i sertifikater, obligasjoner og syndikerte lån. Per 31. desember 2008 var eksponeringen som følger:

Syndikerte lån til banker utgjør MNOK 1,119 per 31. desember 2008. Certifikater og obligasjoner utgjør følgende per 31. desember 2008:

	Pålydende	Markedsverdi
Stat	600,0	611,1
Statspar./a. off. utsteder	112,0	116,4
Ansvarlige lån finans	152,4	121,6
Øvrige finans	1 091,10	1 090,9
Offshore	382,4	240,6
Olje	132,4	88,5
Shipping	104,9	79,3
Industri	314	259,4
Kraft	429	430,5
Eiendom	141,0	121,4
Øvrige	350,5	323,2
Sum andre	1 584,2	1 542,90
Total	3 809,6	3 483,40

Eksponering gjennom obligasjoner i olje, offshore og shipping er Banken for tiden ukomfortable med og eksponeringen søkes redusert på mellomlang sikt.

2.2.4 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at Banken ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendelene uten vesentlige ekstrakostnader. Likviditetsrisikoen oppstår med andre ord idet løpetiden på kundeinnskudd og innlån fra kapitalmarkedet er ulik kunders låneperiode. Lånekunder ønsker som regel langsiktig finansiering, mens Bankens innskuddskunder i praksis, på meget kort varsel, kan disponere sine innskudd. Banken har derfor et tidsgap som medfører en likviditetsrisiko. Innskudd inntil 2 mill. kroner er sikret gjennom banksikringsfondet.

Banken har en konservativ holdning til likviditetsrisiko, der langsiktighet og proaktivitet i forhold til fremtidige forfall er grunnleggende faktorer. Risikoene styres mot fastsatte rammer. Bankens hovedmålsetting hva angår likviditetsrisiko er å kunne ha likvide midler i minst 12 måneder uten tilførsel av ny kapital. Sparebanken Øst søker til enhver tid å diversifisere sine kilder til finansiering for å bli mest mulig uavhengig av hendelser i det enkelte marked. Det norske sertifikat- og obligasjonsmarkedet, det europeiske syndikatlånmarkedet og bilaterale lån fra europeiske banker og forsikringsselskaper har vært kilder til funding i dag selv om flere av disse markedene har vært til dels hardt rammet av den pågående finanskrisen. Banken har på sikt til hensikt å utnytte disse, og blant annet også sette opp et obligasjonsprogram i Europa (EMTN). Balansestyringskomitéen adresserer løpende markedshendelser og treffer tiltak knyttet til likviditetssituasjonen i tråd med den overliggende strategi. Det er også nedfelt en beredskapsplan for håndtering av likviditetskriser.

Banken har per Prospektdato en kortsiktig rating fra Moody's på P-1.

Det er fastsatt rammer som styrer balansens sammensetning mht. graden av langsiktig finansiering og horisont for overlevelse i en situasjon uten tilgang til ny likviditet. Videre er det fastsatt rammer for maksimal pengestrøm pr. dag og pr. uke. Banken holder likviditetsreserver i form av kontanter og trekkrettighet i Norges Bank, obligasjonsportefølje i likvide papirer, og har kommiterte kredittrammer på banker.

Rammene er som følger:

- Banken skal ha en likviditetsindikator (Norges Bank) på minimum 105 %. Det innebærer at illikvide eiendeler (med løpetid over 12 måneder) skal være finansiert med langsiktig gjeld.
- Banken kan ikke ha kortsiktig finansiering (definert som innlån med løpetid under 12 måneder) som utgjør mer enn 15 % av forvaltningskapitalen. Dette gjelder etter fradrag av Bankens finansiering av AS Financiering.
- Banken skal ikke ha et netto refinansieringsbehov per dag som overstiger 400 mill. kroner og tilsvarende ikke over 1 mrd. per uke.

Bankens behov for å henvende seg til kapitalmarkedet for å hente finansiering har vært økende de senere årene. Banken benytter aktivt kapitalmarkedet for å finansiere kapitalbehovet som oppstår på bakgrunn av at utlån til kunder er større enn ordinære innskudd fra kunder. Per 31. desember 2008 utgjorde innskudd fra kunder 43,3 %

av Bankens brutto utlån mot 43,1 % per 31. desember 2007 og 41,3 % per 31. desember 2006. Det har den seneste tid vært en betydelig internasjonal uro i markedet for ekstern finansiering for banker. De eventuelle konsekvensene av denne uroen for Banken er vanskelig å konkretisere, men fokus på likviditetsrisiko for banker vil trolig være høyere i tiden fremover enn hva man har sett de seneste årene.

Se forøvrig avsnitt 5.12 for nærmere oversikt over Sparebanken Østs finansieringsstruktur og likviditetsrisiko.

2.2.5 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler. Sparebanken Øst er eksponert for markedsrisiko primært gjennom endringer i rentenivået (renterisiko), kursrisiko på finansielle eiendeler og forpliktelser (inkl. endringer i risikopremie/kredittspread) og valutakurser (valutarisiko).

Markedsrisiko styres gjennom rammer for maksimal eksponering mot ulike aktivaklasser, renterisiko, valutarisiko og lignende.

Endringer i markedsrenten ligger utenfor Bankens kontroll. Resultatet av driften til Banken vil i stor utstrekning bero på Bankens evne til å styre Bankens sensitivitet i forhold til renteendringer. Ved endring i markedsrenten kan ikke Sparebanken Øst umiddelbart parallelt gjennomføre renteendring for alle balanseposter dersom disse har ulik rentebindingstid. En endring i markedsrenten vil da gi en økning eller reduksjon av rentenettoen (strukturell renterisiko). Denne risiko reduseres ved at eiendeler, forpliktelser og ulike derivater matches mot hverandre for å holde risikoen innenfor vedtatte rammer. Det foretas en analyse av renterisikoen hvert kvartal med rapportering til styret. Rentebindingposter følges opp kontinuerlig. I de senere år har resultatet av driften til Banken i stor utstrekning vært avhengig av inntekter knyttet til rentenettoen. Nettoinntektene har representert cirka 80,7 %, 60,3 % og 71,6 % av Bankens driftsinntekter i henholdsvis 2008, 2007 og 2006.

Banken har i all hovedsak flytende rente på innlån og utlån, ev. fastrenteavtaler er swappet til flytende. Renterisikoen i balansen er av den grunn begrenset.

Styret har vedtatt rammer for total eksponering i verdipapirer. Avkastningen og verdien på disse investeringene vil i stor grad følge utviklingen i verdipapirmarkedet og vil variere over tid. Styret har nå fattet beslutning om å ikke videreføre dette forretningsområdet, jf. avsnitt 4.1.

Valutarisiko er risiko for tap ved at verdien på eiendeler, forpliktelser og utenfor-balanse-instrumenter endrer seg på grunn av endring i prisen på utenlandsk valuta målt i norske kroner. Banken søker å redusere denne form for risiko ved å matche motsatte posisjoner i balansen eller ved bruk av valutaderivater. Posisjonene sikres back-to-back med basisswapper. Valutarisikoen reduseres med dette. For investeringer i valuta sikres valutaeksponering i hovedsak med rullerende swapper. Swappene rulleres i forhold til fastsatt rentereguleringsperiode. Det kan oppstå valutaeksponering dersom låntager velger å tilbakebetale lånet for utløpet av renteperioden. Banken har en ramme som tillater åpen valutarisiko. Rammen følger lovens krav som er maksimal 30 % av ansvarlig kapital i total valutaeksponering og maksimalt 15 % av ansvarlig kapital i en enkelt valuta. Bankens eksponering er MNOK 49 i total valutaeksponering og MNOK 23 i enkelt valuta.

Banken benytter derivatkontrakter kun til sikring av finansielle risikoer. I all hovedsak består det av rente og valutarisiko. Det er knyttet motpartsrisiko til kontraktene. Sikringskontrakter inngås kun med motparter med god kredittkvalitet. Motpartene er i all hovedsak større skandinaviske finanskonsern.

2.2.6 Konkurransesituasjon og marginpress

Rentemarginen for norske banker har over lang tid vært under press. Bankens utlånsvekst til personkunder har bidratt til å kompensere delvis for effekten av press på rentenettoen. Økte marginer på utlån til eksisterende kunder i person- og bedriftsmarkedet har også kompensert i forhold til konkurransepresset. Et eventuelt forsterket press på rentenetto, sammen med eventuell lavere volumvekst, kan i fremtiden bidra til å svekke Bankens resultater.

De fremtidige økonomiske resultater i Banken vil kunne påvirkes av konkurransemessige forhold. Spesielt vil dette være tilfelle dersom eksisterende eller nye aktører intensiverer sin tilstedeværelse i de områder som utgjør Bankens satsningsområder. Det forventes at den fremtidige utvikling i banksektoren fortsatt vil preges av sterk konkurranse om kunder og prosjekter. Økt konkurranse kan gi reduserte marginer og en negativ utvikling i kursen på Bankens Grunnfondsbevis.

2.2.7 Kredittvurdering av Banken

Kredittvurderingen av Banken er vesentlig for Bankens likviditet. En reduksjon i kredittvurderingen av Banken vil kunne svekke Bankens evne til å reise kapital i verdipapirmarkedet og øke Bankens finanskostnader. Banken har en offisiell rating hos Moody's. Denne ratingen er for tiden C-, A1, P-1.

Banken har kun en avtale som er knyttet til ekstern rating. Dette er en trekkfasilitet på MEUR 80. Forholdet i avtalen som er knyttet til rating er fastsettelse av margin. Mislighold og lignende er ikke knyttet til rating.

2.2.8 Statlige støtteordninger

Sparebanken Øst har benyttet seg av endringer i adgangen til å oppta F-lån i Norges Bank. Endringen innebærer utvidet deponeringsadgang og forlenget løpetid på F-lånene. Banken benyttet seg av F-lånsadgangen første gang 28. november 2008. Lånet har en løpetid på 2 år.

Banken ble innvilget konsesjon 4. februar 2009 til å opprette og drive boligkredittforetak med utstedelse av boligobligasjoner. Sparebanken Øst Boligkreditt AS er under stiftelse. Banken har ennå ikke tatt stilling til om man vil benytte seg av denne bytteordningen.

2.3 Operasjonell risiko

2.3.1 Risiko knyttet til ansatte og systemer

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Menneskelig svikt og utilstrekkelig kompetanse
- Svikt i IKT-systemer
- Uklar policy, strategi eller rutiner
- Kriminalitet og interne misligheter
- Andre interne og eksterne årsaker

Grunnlaget for styring av operasjonell risiko i Sparebanken Øst er tilstrekkelig kompetanse og bemanningsmessig kapasitet på viktige driftsområder, klart regelverk i form av strategier, rammer, rutiner, fullmakter og stillingsbeskrivelser. Kontroll med etterlevelse utføres av ulike instanser. Eksempler her er intern revisjon, controllerfunksjoner, kredittsjefer og komiteer.

EDB Business Partner ASA er Bankens hovedleverandør av teknologitjenester og har ansvaret for den daglige driften av Bankens systemer. Det foreligger et omfattende avtaleverk som regulerer ansvaret mellom partene. Det er i avtalen definerte krav til oppetid samt konsekvenser dersom dette ikke blir overholdt. Det vil allikevel være en risiko for økonomiske tap dersom man skulle oppleve en vesentlig svikt i disse systemene.

2.3.2 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundedadferd.

Det vesentligste av bankens inntekter kommer fra kjernevirksomheten og omfatter rentenetto og provisjonsinntekter fra andre banktjenester som betalingsformidling, forsikring og lignende. Kostnadene er tilpasset disse kjerneaktivitetene.

Banken selger ikke strukturerte spareprodukter.

Økonomiske nedgangstider i de markeder der Banken driver sin virksomhet vil påvirke resultatene til Banken negativt ved at etterspørselen etter Bankens produkter og tjenester vil kunne avta. Videre vil økonomiske nedgangstider kunne medføre at kredittverdigheten til Bankens låntakere vil kunne forverres som igjen øker risikoen for at disse misligholder sine engasjementer i Banken.

2.3.3 Omdømmerisiko

Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjemarked og myndigheter.

2.3.4 Juridisk risiko

Juridisk risiko kan defineres som risiko for tap fordi en kontrakt ikke kan gjennomføres. Juridisk risiko vil ofte være knyttet til faktorer som utilstrekkelig dokumentasjon, at en motpart ikke har lovlig rett til å inngå kontrakten, usikkerhet om lovligheten av en kontrakt eller kontraktklausul og problemer med å gjennomføre en kontrakt i en konkurs eller konkursliknende situasjon.

2.4 Andre forhold

2.4.1 Utbyttepolitikk

Sparebanken Øst har som mål at overskuddet fordeles mellom grunnfondsbeviserne og sparebankens fond iht. deres andel av bankens egenkapital. Sparebanken Øst vil vektlegge et konkurransedyktig kontantutbytte. I den forholdsmessig fordelingen mellom kontantutbytte og utjevningsfond vil variasjoner kunne fremkomme når hensynet til bankens egenkapitalutvikling må vektlegges.

Tidspunktet for og størrelsen på fremtidige utbetalinger av utbytte vil avhenge av Sparebanken Østs fremtidige resultater, Bankens kapitalbehov samt nødvendig kapital- og kjernekapitaldekning, slik disse er definert etter lov og forskrifter i Norge.

2.4.2 Formålet med emisjonen

Formålet med Emisjonen er å styrke Bankens kapitalisering slik at banken kan betjene sine bedrifts- og personkunder innenfor bankens strategiske markedsområder også gjennom finanskrisen, jamfør Prospektets kapittel 4.1. Det er ingen garantier for at Banken vil lykkes med sin strategi.

2.4.3 Fortrinnsrett

Grunnfondsbevisiere i enkelte jurisdiksjoner vil kunne være forhindret fra å delta i Emisjonen som følge av lokale legale krav med hensyn til å delta i Emisjonen.

Eksisterende Grunnfondsbevisiere i Morbanken som ikke ønsker å delta i Emisjonen, vil kunne selge sine tildelte Tegningsrettigheter. Markedet for slike tegningsrettigheter vil ofte være illikvide og Grunnfondsbeviserne vil derfor kunne lide tap dersom de ikke deltar i Emisjonen dersom tegningskursen for Grunnfondsbevisene er lavere enn markedsverdien av Grunnfondsbevisene.

2.4.4 Innlånsavtaler

Enkelte av Bankens innlånsavtaler inneholder forskjellige vilkår som er egnet til å begrense Bankens handlefrihet. Dette gjelder i hovedsak negative pantsettelsesklausuler, kontrollskifteklauseler (Change of Control), kryssmisligholdsklausuler, krav om utlån til visse segmenter, forbud mot vesentlige disposisjoner, herunder fusjon, vesentlige oppkjøp, virksomhetsendring samt forbud mot salg av vesentlige aktiva. I tillegg inneholder enkelte avtaler klausuler om opprettholdelse av solvensmargin samt overholdelse av kapitaldekningskrav. Brudd på slike vilkår, innebærer som hovedregel at motparten kan bringe avtalen til førtidig oppgjør. Som følge av kryssmisligholdsklausuler i enkelte avtaler, vil mislighold av én låneavtale kunne være tilstrekkelig til å utløse mislighold i flere avtaler. Dersom en slik situasjon skulle oppstå, vil dette kunne påvirke Bankens kapitalsituasjon negativt. I én av avtalene foreligger det et vilkår om solvensratio på 11%. Bankens skal innen 30. april 2009 rapportere overholdelse av dette vilkåret per 31. mars 2009. Ansvarlig kapital i Banken er per tiden oppgitt å være 11,28%. Brudd på solvensmarginkravet vil kunne ha betydning i forhold til kryssmisligholdsklausuler i øvrige innlånsavtaler jf. ovenfor. Fra Långiveren gjør Bankens oppmerksom på at den er i brudd med solvensmarginkravet, har Bankens 14 dagers rettefrist før den formelt er i brudd med lånevilkårene. Bankens innlånsavtaler er nærmere beskrevet under punktet om juridiske forhold.

3 ERKLÆRINGER

3.1 Ansvarserklæring

Opplysningene i Prospektet er så langt Styret kjenner til i samsvar med de faktiske forhold. Så langt Styret kjenner til, forekommer det ikke utelatelser fra Prospektet som er av en slik art at de kan endre Prospektets betydningsinnhold. Styret har gjort alle rimelige tiltak for å sikre dette.

Drammen, 18. mars 2009

Styret i Sparebanken Øst

Jorund Rønning Indrelid
(styreleder)

Knut Smedsrud
(nestleder)

Roar Norheim Larsen
(styremedlem)

Sverre Nedberg
(styremedlem)

Ingebjør Mæland
(styremedlem)

Leif Ove Sørby
(styremedlem)

Vidar Ullenrød
(styremedlem)

Inger Helen Pettersen
(ansattes representant)

3.2 Tredjepartsinformasjon

Det er enkelte steder i Prospektet gjengitt informasjon som stammer fra tredjepart. I slike tilfeller er kilden alltid oppgitt. Slik informasjon er korrekt gjengitt og så langt Sparebanken Øst kjenner til, og kan kontrollere ut fra offentliggjorte opplysninger fra tredjemenn, bekrefter Sparebanken Øst at det ikke er utelatt fakta som kan medføre at de gjengitte opplysningene er unøyaktige eller villedende.

4 EMISJONSTEKNISKE FORHOLD

4.1 Formålet med Emisjonen

Mye av den posisjonen Sparebanken Øst har i dag ble skapt under bankkrisen i perioden 1989-1992. Som første sparebank i Norge emiterte Sparebanken Øst Grunnfondsbevis med initielt MNOK 25 i 1988, og ble notert på Oslo Børs. Banken har betalt utbytte sammenhengende i alle år – også gjennom bankkrisen. I tillegg til grunnfondsbeviskapital la Morbanken ut ansvarlig lån. Dette ga Banken mulighet til å ekspandere i en periode der andre banker måtte retardere. Med basis i en sterk finansiell frihetsgrad, kunne Banken kjøpe AS Financiering, i 1991 og i 1992 Fokus Banks filialer i Drammen, Nedre Eiker og Øvre Eiker. Kapitaldekningen satte Banken i stand til å etablere filialer i en periode da andre banker la ned filialer. I de senere år har Banken hatt en lavere utlånsvekst enn mange av konkurrentene – spesielt innenfor bedriftsmarkedet.

Banken ervervet aksjer i BN Bank i perioden 2000 til 2004. I 2005 fremsatte Glitnir hf., den gang Islandsbanki, et bud på disse aksjene. Banken valgte å realisere sin aksjepost, og kunne bokføre en betydelig gevinst. Denne gevinsten styrket bankens egenkapital og risikobærende evne, og dannet grunnlaget for nye investeringer. Banken valgte å investere i en aksjepost i Eksportfinans ASA. Videre valgte banken å investere i obligasjoner og etter hvert syndikerte lån til banker i andre land. I 2006 ble investeringsmandatet utvidet ved investeringer i høyrisikoobligasjoner (high yield). Banken så dette som en mulighet til økt inntjening basert på høye marginer på slike lån.

Den pågående finanskrisen, som startet høsten 2008, har medført behov for betydelige nedskrivninger på bankens finansielle investeringer. Aksjene i Eksportfinans ASA er nedskrevet med MNOK 55,3. Videre er det per 31. desember 2008 bokført et urealisert tap på garantien (Portfolio Hedge Agreement) til Eksportfinans ASA på MNOK 100. Obligasjonsporteføljen er nedskrevet med MNOK 274 i urealiserte tap og MNOK 52 i realiserte tap. Banken har videre foretatt gruppevis nedskrivninger på syndikerte lån til banker i utlandet med MNOK 150.

Tapene har medført at bankens egenkapital er svekket. Hoveddelen av de bokførte tapene er urealiserte. Banken er av den oppfatning at en betydelig del av tapene sannsynligvis ikke vil bli realisert, og således inntektsført i regnskapet i senere perioder. Bankens svekkede kapitalsituasjon har imidlertid redusert den risikobærende evnen per i dag, og redusert muligheten til normal aktivitet mot bedrifts- og personkunder. Bankens styre har besluttet å avvikle aktiviteten knyttet til finansielle investeringer. Avviklingen vil skje ved en kombinasjon av 1) papirene løper til forfall og 2) salg av verdipapirer der det er mulig å oppnå tilfredsstillende priser. Det vil ikke bli foretatt nye investeringer i obligasjoner og andre finansielle instrumenter. Bankens strategiske fokus i tiden fremover vil være kunderettet med vekt på ordinære banktjenester til privatpersoner og bedrifter. Det vil bli lagt betydelig vekt på mersalg av produkter som tjener både kundens og bankens interesser. Sentralt her er salg av forsikringsprodukter fra Frende Liv og Frende Skade.

Formålet med emisjonen er å styrke egenkapitalen slik at banken kan betjene sine bedrifts- og personkunder innenfor bankens strategiske markedsområder også gjennom finanskrisen. Banken er opptatt av å bidra til normalisering av bedrifters og privatpersoners tilgang til lån, særlig i bankens lokalområder som er Eikerbygdene og Drammen.

Banken er av den oppfatning at en emisjon i den nåværende situasjon vil danne grunnlag for langsiktig inntjening i årene som kommer.

Beregnet proforma kjernekapitaldekning for Morbanken per 31. desember 2008 justert for en økning i kjernekapitalen på MNOK 200 ville vært 9,89%, tilsvarende en økning på 1,50 prosentpoeng fra faktisk rapportert kjernekapitaldekning per 31. desember 2008. Bankens strategiske mål for kapital er 12 % totalkapital og 10 % kjernekapital. Kjernekapitalen per 31.12.2008 på 8,39 % er under bankens strategiske målsetting. Banken ønsker å styrke kapitalsituasjonen for å igjen være i overensstemmelse med de strategiske måltallene samt bankens interne risiko- og kapitalvurderinger (ICAAP).

4.2 Grunnlaget for Emisjonen

Bankens Forstanderskap fattet 16. mars 2009 vedtak om å nedsette grunnfondsbeviskapitalen ved å redusere Grunnfondsbevisenes pålydende fra NOK 20 til NOK 10. Grunnfondsbeviskapitalen vil bli nedsatt fra NOK 77.586.380 med NOK 38.793.190 til NOK 38.793.190. Nedsettingsbeløpet skal brukes til avsetning til overkursfond. Denne nedsettelsen av grunnfondsbeviskapitalen vil bli gjennomført samtidig med Emisjonen og er betinget av at grunnfondsbeviskapitalen som følge av Emisjonen igjen vil utgjøre NOK 77.586.380 eller mer.

Bankens Forstanderskap fattet den 16. mars 2009 vedtak om å utstede Grunnfondsbevis i Emisjonen:

"Grunnfondsbeviskapitalen forhøyes fra NOK 38.793.190 med NOK 168.518.640 til NOK 207.311.830 ved utstedelse av 16.851.864 grunnfondsbevis.

Pålydende per grunnfondsbevis er NOK 10. Tegningskursen skal være NOK 12 per grunnfondsbevis. Total innbetaling utgjør NOK 202.222.368. Overkurs, fratrukket emisjonsomkostninger, overføres til overkursfondet.

Emisjonen skal være offentlig. Bankens grunnfondsbevisiere ved utløpet av 16. mars 2009 har fortrinnsrett til de nye grunnfondsbevisene. Ett eksisterende grunnfondsbevis gir 4,34403 tegningsrett. 1 tegningsrett gir rett til å tegne ett nytt grunnfondsbevis.

Grunnfondsbevisene må tegnes i perioden fra og med 20. mars 2009 og til og med 3. april 2009 og skal tegnes på særskilt tegningsformular.

Grunnfondsbeviskapitalinnskuddet skal gjøres opp innen 17. april 2009 ved trekk fra tegnerens bankkonto oppgitt i tegningsformularet til særskilt emisjonskonto for selskapet.

Styret skal gjennomføre tildelingen av grunnfondsbevis i samsvar med allmennaksjeloven § 10-4, jf grunnfondsbevisforskriften § 7.

Overtegning er tillatt, også for tegnere uten tegningsretter. For tegnere uten tegningsretter, kan tegning kun foretas i poster på 100 grunnfondsbevis. Ved overtegning skal tildeling av Grunnfondsbevisene som ikke er tegnet på grunnlag av fortrinnsrett være overlatt til styrets skjønn.

De nye grunnfondsbevisene gir rett til utbytte fra og med registrering av kapitalforhøyelsen i Foretaksregisteret.

Tegningen av de nye grunnfondsbevisene er garantert fulltegnet av et konsortium under ledelse av DnB NOR Markets. Garantien skal bare omfatte manglende tegning, ikke innbetaling. Garantistene tilkommer en garantiprovisjon på 3 % av det beløp de garanterer for."

Vedtaket krever godkjenning av Kredittilsynet før Emisjonen kan gjennomføres.

4.3 Emisjonen

4.3.1 Tegningskurs og emisjonsbeløp

Tegningskursen i Emisjonen er fastsatt til NOK 12 per Grunnfondsbevis. Tegningskursen er 71,1 % lavere enn siste omsetningskurs per Grunnfondsbevis før Styret vedtok forslag om tegningskursen i Emisjonen. Kursene er korrigert for teknisk verdifall som følge av at Tegningsrettene kan skilles fra Grunnfondsbevisene.

Ved fastsettelsen av tegningskursen er det tatt hensyn til at Emisjonen gjennomføres med fortrinnsrett for eksisterende eiere av Grunnfondsbevis. Eiernes interesser ivaretas dermed gjennom tegning av nye Grunnfondsbevis eller ved salg av Tegningsretter. Tegningskursen representerer således ikke Forstanderskapets eller Styrets vurdering av de underliggende verdier i Banken.

I tillegg ønsker Forstanderskapet og Styret ved fastsettelse av tegningskursen å ta høyde for kurssvingninger i tegningsperioden, samt søke å sikre et fornuftig prisnivå på Tegningsrettene i perioden.

Brutto emisjonsbeløp i Emisjonen, før omkostninger (se avsnitt 4.12), vil utgjøre NOK 202.222.368. Overkurs fratrukket omkostninger vil overføres til Bankens overkursfond.

4.3.2 Tegningsperiode og tegningssted

Tegningsperioden løper fra og med 20. mars 2009 til og med 3. april 2009 kl. 16.30 norsk tid. Tegning av Grunnfondsbevis skjer ved utfyllelse av Tegningsblankett (se vedlegg 4 til Prospektet) og oversendelse til Tilrettelegger. Korrekt utfylt Tegningsblankett må være Tilrettelegger i hende senest 3. april 2009 kl. 16.30. Tegningsblanketter som mottas etter utløpet av tegningsperioden vil ikke bli behandlet. Ufullstendige eller feil utfylte Tegningsblanketter kan bli ansett som ugyldige og vil kunne bli forkastet. Tegninger er ugjenkallelige når Tegningsblankett er mottatt av Tilrettelegger.

Tegneren kan tegne seg flere ganger i emisjonen. Dersom tegneren leverer flere like tegningsblanketter (samme VPS-konto og samme tegningsbeløp) vil, som en hovedregel, bare den først innkomne tegningsblanketten bli registrert. Øvrige tegningsblankettene vil bli forkastet uten at tegneren varsles om dette. Dersom flere like tegningsblanketter likevel registreres, vil tegneren være ansvarlig for det totale tegningsbeløp.

Korrekt utfylt Tegningsblankett sendes til Tilrettelegger på følgende adresse:

DnB NOR Bank ASA, Verdipapirservice, Stranden 21, 0021 Oslo

Faks: +47 22 48 29 80.

4.3.3 Omsettelige Tegningsretter

Bankens eksisterende Grunnfondsbevisiere har fortrinnsrett til de nye Grunnfondsbevisene i samme forhold som de fra før eier Grunnfondsbevis, jfr. Allmennaksjeloven § 10-4, jfr. Grunnfondsbevisforskriften § 7. Eiere av Grunnfondsbevis ved utløpet av 16. mars 2009 er tildelt 4,34403 Tegningsrett per Grunnfondsbevis de eier. Det stilles ikke krav til å benytte alle tegningsrettene, dvs. det er ikke krav til minste tegning. Grunnfondsbevisene ble notert eksklusive Tegningsretter fra og med 17. mars 2009. For å tegne ett (1) nytt Grunnfondsbevis i Emisjonen kreves det en (1) Tegningsrett. Det vil ikke bli utstedt brøkdelsgrunnfondsbevis i forbindelse med Emisjonen. Tegningsrettene vil bli registrert i VPS, og forventes å være registrert på eiernes verdipapirkonto fra og med den 20. mars 2009, og vil ha verdipapirnummer ISIN NO 001 0496185.

Tegningsrettene som utstedes vil være børsnotert i tegningsperioden fra og med 20. mars 2009 til og med 3. april 2009, med ticker-kode SPOG T. Tegningsrettene kan kjøpes og selges via den enkelte eiers meglerforbindelse. Tegningsretter kan ikke omsettes via Tegningsblanketten. Kjøpte Tegningsretter gir samme fortrinnsrett til tegning og tildeling som tildelte Tegningsretter. Tegningsrettene må benyttes til tegning av nye Grunnfondsbevis eller selges innen tegningsperiodens utløp 3. april 2009, da de vil være verdiløse etter dette tidspunkt.

Banken har per Prospektets dato cirka 33 Grunnfondsbevisiere som innehar totalt cirka 78.031 Grunnfondsbevis og som er bosatt i land hvis lovgivning kan være til hinder for at Banken distribuerer Prospektet eller på annen måte fremsetter tilbud om å delta i Emisjonen. Tegningsrettene vil imidlertid krediteres deres VPS-konto. Banken vil ikke ta øvrige skritt overfor disse Grunnfondsbevisierne med sikte på å informere om Emisjonen.

4.3.4 Overtegning og tegning uten Tegningsretter

Tegning av flere Grunnfondsbevis enn det man har Tegningsretter til, det vil si overtegning, er tillatt. Det er også tillatt å tegne uten å ha Tegningsretter, men tegnere som velger å tegne uten Tegningsretter må være oppmerksomme på at det kun er Tegningsretter som gir fortrinnsrett til tildeling. Det minste antall Grunnfondsbevis som kan tegnes dersom man ikke eier Tegningsretter er 100, det vil si 1 børspost.

4.3.5 Tildeling

Tildeling vil bli foretatt av Styret cirka 14. april 2009. Melding om tildeling forventes å bli sendt per brev til de enkelte tegnerne cirka 14. april 2009. Sparebanken Øst vil også sende ut en børsmelding med resultatet av tegningen etter at tildeling er foretatt.

Tildeling vil skje på følgende måte:

A. Tegnere i Emisjonen vil bli tildelt Grunnfondsbevis i henhold til de Tegningsretter (tildelte eller ervervede) man benytter. Det vil ikke bli utstedt brøkdelsgrunnfondsbevis i forbindelse med Emisjonen. Antall Grunnfondsbevis tildelt vil rundes ned til nærmeste hele tall.

B. Dersom fortrinnsretten ikke blir benyttet fullt ut, har de eierne av Tegningsretter som har brukt sin fortrinnsrett (tildelt eller ervervet), og som vil tegne en større andel av Grunnfondsbevisene, rett til å tegne og bli tildelt den andel av kapitalen som ikke er tegnet. De Grunnfondsbevis dette gjelder skal i så fall fordeles mellom disse tegnerne mest mulig i forhold til det antall Tegningsretter hver av dem har benyttet.

C. Det er adgang til å tegne i Emisjonen også for dem som ikke eier Tegningsretter. Dersom det, etter tildeling i henhold til punktene A og B, fortsatt gjenstår Grunnfondsbevis som ikke er tildelt, skal det resterende antall fordeles blant disse tegnerne, i henhold til det tegnede beløp. Ved eventuell overtegning, skal det foretas tildeling på pro-rata basis etter tegnet beløp.

D. Hvis alle Grunnfondsbevis fortsatt ikke er tildelt, blir disse tildelt og må tegnes av deltagerne i garantikonsortiet i henhold til garantiavtale.

4.3.6 Fulltegningsgaranti

Emisjonen er garantert fulltegnet av et garantikonsortium etablert av Tilrettelegger 13. mars 2009. Garantikonsortiet garanterer for at alle Grunnfondsbevisene i Emisjonen blir tegnet, men ikke for innbetaling av

tegnede og tildelte Grunnfondsbevis. Provisjonen til deltakerne i garantikonsortiet utgjør 3 % av garantert beløp og vil bli dekket av Banken. Sammensetningen av garantikonsortiet fremgår av tabellen nedenfor:

Garantist	Adresse	Sted	Garantibeløp
MP Pensjon	Postboks 665 Sentrum	0106 Oslo	20 222 236
WENAASGRUPPEN ASA		6386 Måndalen	20 000 000
DnB NOR Markets		0021 Oslo	19 999 980
Teleplan Holding AS	Postboks 69	1324 Lysaker	15 000 000
Sparebanken Vest	Postboks 7999	5020 Bergen	10 000 080
Loe Holding AS	Postboks 4	3300 Høkkund	10 000 000
Asbjørn Rudolf Hansen	c/o Marienlyst Eiendom AS, Postboks 2030 Strømsø	3003 Drammen	10 000 000
Krag Invest AS	Krags Terrasse 5	0783 Oslo	10 000 000
Helgeland Sparebank	Postboks 68	8601 Mo i Rana	10 000 000
Sparebankstiftelsen DnB NOR	Postboks 6771 St. Olavs plass	0130 Oslo	7 200 000
Terra Total	v/Terra Forvaltning, Postboks 2349 Solli	0201 Oslo	7 000 000
Skrindo Holding AS	Gamle Riksveg 182 B	3058 Solbergmoen	5 000 040
GEC Holding AS	Postboks 284	1377 Billingstad	5 000 000
Capnova AS	Postboks 1229	3105 Tønsberg	5 000 000
Forlagshuset Vigmostad og Bjørke AS	Postboks 6050 Postterminalen	5892 Bergen	4 000 000
WarrenWicklund Utbytte	v/Terra Forvaltning, Postboks 2349 Solli	0201 Oslo	3 000 000
Helge A. Løkke	Arthur Nordnes vei 5 H	0956 Oslo	3 000 000
Wergeland Holding AS	Postboks 6050 Postterminalen	5892 Bergen	3 000 000
Storetind AS	Måltrostveien 58 A	0786 Oslo	3 000 000
Haugesund Sparebank	Postboks 203	5501 Haugesund	3 000 000
Jan Haslestad	Ruteig	3178 Våle	2 500 000
Dalseth Invest AS	Postboks 109	6067 Ulsteinvik	2 000 004
Terra Utbytte	v/Terra Forvaltning, Postboks 2349 Solli	0201 Oslo	2 000 000
Hønefoss Sparebank	Postboks 24	3502 Hønefoss	2 000 000
Anna AS	Postboks 130	5501 Haugesund	2 000 000
Spar Investor Norge AS	c/o Spar Kapital, Boks 1701 Vik	0121 Oslo	2 000 000
Albrecht Halvor Paul Eika	Heggedalsskogen 43	1389 Heggedal	2 000 000
William B. Gram	Terrasseveien 26	1369 Stabekk	2 000 000
Bergen Kommunale Pensjonskasse	Postboks 860 Sentrum	5807 Bergen	1 500 000
Leif Ove Sørby	Fossgt 61	3320 Vestfossen	1 000 000
Aasheim Invest	Postboks 109	6067 Ulsteinvik	1 000 000
Trond Tostrup	Furubakken 45	3058 Solbergmoen	1 000 000
Martin AS	Postboks 109	6067 Ulsteinvik	1 000 000
Apsara AS	Postboks 90 Vinderen	0319 Oslo	1 000 000
Tyttebær og Blåbær AS	Postboks 90 Vinderen	0319 Oslo	1 000 000
Totens Sparebank	Postboks 34	2851 Lena	700 000
Tinvest Holding AS	Framnesveien 12 C	3222 Sandefjord	600 000
Sverre Nedberg	Postboks 638	3003 Drammen	500 004
Katfos Fabrikker AS	Postboks 638	3003 Drammen	500 004
Hobbelstad & Rønning AS	Tangengt 5	3300 Høkkund	500 004
Villamar AS	Postboks 109	6067 Ulsteinvik	500 004
Marin AS	Postboks 109	6067 Ulsteinvik	500 004
Kjemperud Invest AS	N. Støgt 9	3015 Drammen	500 004
Arve Gudbrandsen	Løkkebergveien 8	3014 Drammen	500 004
Totalt			202 222 368

Garantistene er pro rata, ubetinget og ugjenkallelig ansvarlig for de Grunnfondsbevis som ikke blir tegnet og tildelt under Emisjonen, og skal overta og betale for disse.

Det er Bankens vurdering at garantikonsortiet er etablert på markedsmessige vilkår, slik at prinsippet om likebehandling er ivarettatt for eksisterende Grunnfondsbevisiere, jfr. Verdipapirhandelloven § 5-14.

4.3.7 Annet

Styrets leder Jorund Rønning Indreliid, styremedlem Sverre Nedberg, styremedlem Leif Ove Sørby, administrerende direktør Trond Tostrup samt Bankens største Grunnfondsbevisiere, MP Pensjon, deltar i garantikonsortiet, jf. nærmere beskrivelse under punkt 4.3.6 over. Garantistene vil være forpliktet til å tegne Grunnfondsbevis i Emisjonen, i den grad Emisjonen ikke blir fulltegnet. Dersom garantiforpliktelsen blir aktualisert, har 4 av garantistene forpliktet seg til å tegne mer enn 5% av Emisjonen, herunder MP Pensjon, Wenaasgruppen ASA, DnB NOR Markets og Teleplan. Styret er ut over dette ikke kjent med hvorvidt Sparebanken Østs største eiere, Ledelsen eller medlemmer av Bankens styrende organer har tenkt å benytte sine Tegningsretter til tegning i Emisjonen, eller hvorvidt noen Grunnfondsbevisiere planlegger å tegne for mer enn 5 % av Emisjonen. Banken har per Prospekt dato én Grunnfondsbevisiere som eier mer enn 5 % av totalt antall utstedte grunnfondsbevis. Se forøvrig avsnitt 10.7.

4.4 Oppgjør

Ved underskrift på Tegningsblanketten gir tegneren DnB NOR Markets, Corporate Finance som betalingsmottaker fullmakt til - gjennom betalingsmottakers bank - å belaste angitt bankkonto med vederlaget for

tildelte Grunnfondsbevis i Emisjonen for overføring til DnB NOR Markets, Corporate Finance sin konto i henhold til DnB NOR Markets, Corporate Finance' anvisning. Fullmakten gjelder for en enkeltstående belastning. Ettersom belastning skjer frem i tid, er fullmakten gyldig i inntil syv virkedager etter første tidspunkt for betaling, som antas å være cirka 17. april 2009. Undertegnede kontohaver/betaler gir videre DnB NOR Markets, Corporate Finance fullmakt til å innhente opplysning fra min bank om at jeg har disposisjonsrett til oppgitt konto samt innhente bekreftelse på at det er dekning på kontoen. Betaling med engangsfullmakt er en banktjeneste som bankene i Norge samarbeider om. Tegner aksepterer ved sin underskrift på Tegningsblanketten de vilkår for betaling med engangsfullmakt som fremkommer av denne blankettens bakside.

Belastning vil skje cirka 17. april 2009. For at beløpet skal være disponibelt til belastning 17. april 2009, må det være dekning på tegnerens belastningskonto ved utgangen av 16. april 2009.

Dersom det ikke er dekning på den oppgitte bankkontoen på belastningsdato eller debitering ikke kan gjennomføres, forbeholder Tilrettelegger seg retten til å gjøre opp det forfalte beløpet på tegnerens vegne og til å overta eller selge de tildelte Grunnfondsbevisene for tegnerens regning og risiko fra tre dager etter forfall og uten særskilt betalingsoppfordring i henhold til allmennaksjeloven § 10-12 (4), jf. Grunnfondsbevisforskriften § 7. Dersom Grunnfondsbevisene selges, og salgsprovenyet ikke gir full dekning for tegnerens betalingsplikt og påløpte omkostninger ved salg og inndriving, hefter tegneren for differansen. Ved for sent innbetalt beløp vil det påløpe forsinkelsesrenter som bestemt i forsinkelsesrenteloven.

Betaling med engangsfullmakt er en banktjeneste som bankene i Norge samarbeider om. I forholdet mellom betaler og betalers bank gjelder følgende standard vilkår:

1. Tjenesten Betaling med engangsfullmakt – verdipapirhandel suppleres av kontoavtalen mellom betaler og betalers bank, se særlig kontoavtalen del C, Generelle vilkår for innskudd og betalingsoppdrag.
2. Kostnader ved å bruke Betaling med engangsfullmakt – verdipapirhandel fremgår av bankens gjeldende prisliste, kontoinformasjon og/eller opplyses på annen egnet måte. Banken vil belaste oppgitt konto for påløpte kostnader.
3. Engangsfullmakten signeres av betaler og leveres til betalingsmottaker. Betalingsmottaker vil levere belastningsoppdraget til sin bank som igjen kan belaste betalers bank.
4. Ved et eventuelt tilbakekall av engangsfullmakten skal betaler først ta forholdet opp med betalingsmottaker. Etter finansavtaleloven skal betalers bank medvirke hvis betaler tilbakekaller et betalingsoppdrag som ikke er gjennomført. Slikt tilbakekall kan imidlertid anses som brudd på avtalen mellom betaler og betalingsmottaker.
5. Betaler kan ikke angi et større beløp på engangsfullmakten enn det som på belastningstidspunktet er disponibelt på konto. Betalers bank vil normalt gjennomføre dekningskontroll før belastning. Belastning ut over disponibelt beløp skal betaler dekke inn umiddelbart.
6. Betalers konto vil bli belastet på angitt belastningsdag. Dersom belastningsdag ikke er angitt i engangsfullmakten vil kontobelastning skje snarest mulig etter at betalingsmottaker har levert oppdraget til sin bank. Belastningen vil likevel ikke skje etter engangsfullmaktens gyldighetsperiode som er angitt foran. Betaling vil normalt være godskrevet betalingsmottaker en til tre virkedager etter angitt belastningsdag/innleveringsdag.
7. Dersom betalers konto blir urettmessig belastet på grunnlag av en engangsfullmakt, vil betalers rett til tilbakeføring av belastet beløp bli regulert av kontoavtalen og finansavtaleloven.

4.5 VPS-registrering og notering på Oslo Børs

Bankens Grunnfondsbevis er registrert elektronisk i VPS med ISIN-nr. NO 000 6222009. De nye Grunnfondsbevisene vil få samme ISIN-nr. Kontofører er DnB NOR Bank ASA.

Så snart som praktisk mulig etter gjennomføringen av Emisjonen, vil de nye Grunnfondsbevisene bli notert på Oslo Børs. Dette kan først skje når de nye Grunnfondsbevisene er fullt innbetalt og den nye grunnfondsbeviskapitalen er registrert i Foretaksregisteret. Slik registrering forventes å skje cirka 20. april 2009, og det forventes at de nye Grunnfondsbevisene vil bli registrert på den enkelte grunnfondseiers VPS-konto cirka 20. april 2009. Grunnfondsbevisene vil være fritt omsettelige fra de er fullt innbetalt og registrert på den enkelte tegners VPS-konto som nærmere omhandlet i avsnitt 10.8.

4.6 De nye Grunnfondsbevisenes rettigheter, mv

Fra Emisjonen er registrert i Foretaksregisteret (cirka 20. april 2009) og VPS (cirka 21. april 2009) vil de nye Grunnfondsbevisene være likestilt med eksisterende Grunnfondsbevis i enhver forstand, herunder rett til utbytte som måtte bli besluttet utdelt etter registreringen. For en nærmere beskrivelse av de nye Grunnfondsbevisenes rettigheter, se også avsnitt 10.7 til 10.12. De nye Grunnfondsbevisene vil, i likhet med de eksisterende, være utstedt i henhold til norsk rett, herunder Sparebankloven.

De tildelte Grunnfondsbevisene i Emisjonen kan ikke overdras før de er betalt og Emisjonen er registrert i Foretaksregisteret og Grunnfondsbevisene er overført den enkelte tegners VPS-konto. Det antas at de nye Grunnfondsbevisene vil bli registrert på den enkelte tegners VPS-konto omkring 21. april 2009.

4.7 Grunnfondskapitalen etter Emisjonen

Før gjennomføringen av Kapitalnedsettelsen og Emisjonen utgjør Bankens grunnfondsbeviskapital NOK 77.586.380, fordelt på 3.879.319 Grunnfondsbevis, hvert pålydende NOK 20. Det ble i Forstanderskapsmøte 16. mars 2009 fattet vedtak om å nedsette grunnfondsbeviskapitalen ved å redusere Grunnfondsbevisenes pålydende fra NOK 20 til NOK 10. Nedsettingsbeløpet skal brukes til avsetning til overkursfond. Denne nedsettelsen av grunnfondsbeviskapitalen vil bli gjennomført samtidig med Emisjonen. Etter gjennomføringen av Kapitalnedsettelsen vil ny grunnfondsbeviskapital utgjøre NOK 38.793.190 fordelt på 3.879.319 grunnfondsbevis, hvert pålydende NOK 10. Etter gjennomføringen av Emisjonen vil ny grunnfondsbeviskapital utgjøre NOK 207.311.830 fordelt på 20.731.183 grunnfondsbevis, hvert pålydende NOK 10.

4.8 Utvanning i eierandel

Utstedelse av 16.851.864 Grunnfondsbevis i Banken vil medføre en utvanning på 81,3 % dersom Grunnfondsbevisene som har blitt tildelt tegningsretter ikke benytter disse. Dersom Grunnfondsbevisene som ble tildelt Tegningsretter utnytter disse fullt ut, vil disse eierne få en utvanning, som følge av Emisjonen, på 0,0 %.

4.9 Grunnfondsbrøk

Med grunnfondsbrøk forstås vanligvis grunnfondskapitalen, overkursfondets og utjevningsfondets andel av Bankens korrigerte ansvarlige kapital. Når grunnfondsbeviskapitalen øker, vil grunnfondsbrøken forøyes.

Bankens grunnfondsbrøk vil endres i samsvar med økningen av netto emisjonsbeløp. Kredittilsynets praksis innebærer at emisjonsbeløpet ved fordeling av overskuddet for 2009 (grunnfondsbrøken for 2009), skal vektes for den del av året kapitalen har vært innbetalt.

4.10 Tidsplan for Emisjonen

Nedenfor er hovedpunktene i forventet tidsplan for Emisjonen (med forbehold om endringer):

TIDSPLAN

Hendelse	Dato (cirka)
Grunnfondsbevisene noteres eks. tegningsretter:	17. mars
Tegningsretter tildeles på den enkelte grunnfondsbevisers VPS-konto:	20. mars
Første dag i tegningsperioden:	20. mars
Siste dag i tegningsperioden:	3. april
Tildeling og utsendelse av tildelingsbrev:	14. april
Innbetaling ved automatisk belastning av konto:	17. april
Registrering i Foretaksregisteret:	20. april
Nye Grunnfondsbevis registreres i VPS og noteres:	21. april

4.11 Offentliggjøring av resultatet av Emisjonen

Offentliggjøring av resultatet av Emisjonen vil skje gjennom Oslo Børs' informasjonssystem under selskapets ticker kode "SPOG" og vil også bli kunngjort på selskapets hjemmeside www.oest.no/banken. Slik offentliggjøring er ventet å skje cirka 14. mars 2009.

4.12 Omkostninger

Omkostningene i forbindelse med Emisjonen dekkes av Morbanken og forventes å utgjøre cirka MNOK 20,6. Kostnadene dekker honorar til Tilrettelegger og juridisk rådgiver, juridisk og finansiell due diligence, provisjon til garantikonsortiet, utgifter til trykking og utsendelse av Prospekt, prospektavgift til Oslo Børs, markedsføring av Emisjonen, samt diverse andre kostnader i forbindelse med gjennomføringen av Emisjonen.

Netto emisjonsbeløp etter alle kostnader, inkludert garantiprovisjon, som vil bli overført til Bankens egenkapital utgjør cirka MNOK 181,6.

Den enkelte tegner vil ikke bli belastet med noen omkostninger utover tegningskursen for de tildelte Grunnfondsbevis.

4.13 Tilrettelegger

DnB NOR Markets er Tilrettelegger for Emisjonen. Tilretteleggers adresse er: DnB NOR Markets, Stranden 21, 0021 Oslo. Telefon: 22 94 88 80.

4.14 Øvrige rådgivere

Wikborg Rein & Co har vært juridisk rådgiver for Sparebanken Øst i forbindelse med Emisjonen. Juridisk rådgivers adresse er: Wikborg Rein & Co, Kronprinsesse Märthas Plass 1, Postboks 1513, Vika, 0117 Oslo. Telefon: 22 82 75 00.

PricewaterhouseCoopers AS har vært engasjert som regnskapsmessig rådgiver i forbindelse med Emisjonen. Finansiell rådgivers adresse er: PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, 0106 Oslo. Telefon: 02316.

5 INFORMASJON OM SPAREBANKEN

5.1 Informasjon om Sparebanken

Sparebanken Øst er en selvstendig lokal sparebank med hovedkontor i Drammen og har 23 bankkontorer i det sentrale østlandsområdet, se www.oest.no. Banken har sin virksomhet i Norge og reguleres av norsk rett. Bankens vedtekter fremgår av vedlegg 1. Bankens juridiske navn er Sparebanken Øst.

Banken ble etablert i 1843 og ble registrert i Foretaksregisteret 1. oktober 1988 med organisasjonsnummer 937 888 937. Bankens hovedkontor er lokalisert i Drammen, postadresse: Postboks 54, 3001 Drammen, telefon 03220 og faks 32 20 11 67.

Sparebanken Øst driver lovlig sparebankvirksomhet iht. konsesjon jf. Sparebankloven § 3.

5.2 Historikk

Sparebanken Øst er et resultat av en fusjon mellom Eiker Sparebank og Skoger Sparebank.

Eiker Sparebank ble stiftet 11. januar 1843. Bankens opprinnelige grunnfond, 309-1-12, ble gitt av private bidragsytere.

Skoger Sparebank ble etablert 8. januar 1859 med innskudd på 518 spesidaler fra 172 personer bosatt i Skoger distrikt.

I Nedre Eiker ble det åpnet egen bank 1. mars 1914 under navnet Nedre Eiker Sparebank som i 1970 ble slått sammen med Eker Sparebank under navnet Eiker Sparebank.

I 1997 ble DrammensBanken Skoger Sparebank og Eiker Sparebank fusjonert under navnet Sparebanken Eiker Drammen. Dette navnet er senere forandret til Sparebanken Øst. Bankens forretningsadresse er i Hokksund, Øvre Eiker.

Som den første sparebank i Norge, inviterte banken til offentlig tegning av grunnfondsbevis medio november 1988 etter en endring i sparebankloven som ga sparebanken adgang til å utstede grunnfondsbevis. Etter en vellykket emisjon ble bankens grunnfondsbevis tatt opp til notering ved Oslo Børs 22. februar 1989.

Den 1. oktober 1991 kjøpte banken alle aksjene i finansieringsselskapet AS Finansiering i Oslo, som primært arbeider mot personkundemarkedet. AS Finansiering ble opprettet 11. juni 1930 og er det nest eldste av de eksisterende finansieringsselskaper.

Med virkning fra 1. januar 1993 overtok banken Fokus Banks aktiviteter i Buskerud. Dette medførte en betydelig sterkere markedsposisjon i Nedre Buskerud. Hovedhensikten var å styrke bankens konkurranseevne samt å kunne utføre sin funksjon som en sterk lokalforankret bank på en bedre måte.

5.3 Merkevarerbygging

I juni 1996 etablerte banken sammen med 11 andre sparebanker i sørøst Norge Samarbeidende Sparebanker AS som et instrument for bankenes deltakelse i Sparebankgruppen AS. Banken fant imidlertid i 2000 å måtte melde seg ut av SpareBank 1 Gruppen på grunn av bankens ønskede ekspansjon i det sentrale østlandsområdet.

Banken har utviklet sitt eget nettbankkonsept DinBANK.no som et billig og rasjonelt alternativ for kunder som kun trenger et smalt produktsortiment.

Banken har satset på en utbygging av filialnett i det sentrale østlandsområdet gjennom de senere år – sist ved etablering av kontor i Fredrikstad i 2007. Banken fremstår i dag med en tredelt profil; fullservicebank i Eikerbygdene og Drammen, nisjebank ved filialnett i det sentral østlandsområdet for øvrig, og en nasjonal aktør gjennom DinBANK.no

5.4 Misjon, visjon, forretningsidé og strategi

5.4.1 Visjon

Sparebanken Øst ønsker å være en ledende sparebank i østlandsområdet.

5.4.2 Forretningsidé

Sparebanken Øst skal være en leverandør av finansielle tjenester som skal sette kundene i stand til å utnytte sine økonomiske ressurser på en best mulig måte. Sparebanken Øst skal være en lønnsom bank drevet etter forretningsmessige prinsipper. Sparebanken Øst skal være samfunnsorientert og ha høye etiske krav.

5.4.3 Strategi og målsetting

Sparebanken Øst ønsker å hegne om identiteten som sparebank. Dette betyr blant annet at Banken ønsker å være en tradisjonell lokalbank i lokalmarkedet, og vil bidra til verdiskapning og økt aktivitet i lokalsamfunnene – ikke minst i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen, samt videreutvikle banken med utgangspunkt i lokal forankring, langsiktighet og troverdighet.

Sparebanken Øst skal tilby konkurransedyktige priser, hvor prisingen skal variere i forhold til kundens valg av betjeningsform og ønsket servicenivå. Banken skal videreutvikles som selvstendig sparebank. Sparebanken Øst vil ha en markedsorientert organisasjon som byr på interessante utfordringer for ansvarsbevisste og kvalifiserte medarbeidere.

Banken anser vekst som viktig for å sikre tilstrekkelig størrelse til å kunne forbli konkurransedyktig som en selvstendig bank. I Bankens lokalmarked ønsker Sparebanken Øst minst å vokse i volum i samme takt som den generelle kredittveksten i markedsområdet for minst å opprettholde markedsandelene. I nisjemarkedet og i det definerte massemarkedet ønsker Banken å vokse så raskt som det er forsvarlig uten å gå på akkord med ønsket om en generell lavrisikoprofil.

Veksten skal skje med de forutsetninger som settes av Bankens fire sentrale økonomiske mål. Sparebanken Østs målsetting er å ha tilstrekkelig kapitaldekningsgrad og oppnå et best mulig økonomisk resultat. De økonomiske mål for Sparebanken Øst er fastsatt slik:

1. Egenkapitalrentabiliteten definert som overskudd etter bokførte tap og skatter i prosent av gjennomsnittlig egenkapital skal utgjøre minimum 11 prosent.
2. Illikvide eiendeler skal finansieres langsiktig. Langsiktig finansiering (løpetid > 12 måneder) skal minst utgjøre 105 prosent av illikvide eiendeler.
3. Kapitaldekningen for konsernet skal være minimum 4 prosent over myndighetenes krav på 8 prosent, hvorav kjernekapital skal utgjøre minst 10 prosent.
4. Tap på utlån skal maksimalt utgjøre 0,4 prosent av netto utlån ved inngangen til det enkelte år.

Sparebanken Øst skal være en bank for kunder i bedrifts- og personkundemarkedet i Øvre og Nedre Eiker og Drammen (lokalmarkedet) og det sentrale Østlandsområdet for øvrig (nisjemarkedet). Via dinBank.no skal banken være en attraktiv bank for utvalgte personkunder i hele Norge. Banken skal ikke videreføre sin strategi om å investere i finansielle verdipapirer, som obligasjoner og syndikerte lån. Se for øvrig avsnitt 4.1.

5.4.4 Eierstyring og selskapsledelse

Sparebanken Øst følger Norsk Anbefaling For Eierstyring og Selskapsledelse.

Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst er bankens samlede styrings- og kontrollsystem som er iverksatt for å sikre ansattes, innskytternes, grunnfondsbeveiseiernes og andre eksterne parter interesser i Sparebanken Øst. Eierstyring og selskapsledelse omfatter alle lovpålagte organer som skal ivareta eksterne parter interesser. Det består videre av interne funksjoner som skal sikre gjennomføring av virksomheten i tråd med forventninger fra interessentene i banken. Eierstyring og selskapsledelse omfatter også det fastsatte styrings- og kontrollopplegget som skal sikre at organer og funksjoner fungerer optimalt og at virksomheten styres på en effektiv og målrettet måte over tid.

Styringen av Sparebanken Øst er fundamentert på vedtatt visjon og idégrunnlag, mål, strategier og verdivalg, herunder bankens etiske regelverk som er vedtatt av styret. Styringen ivaretas av bankens valgte organer og

funksjoner tillagt styringsansvar. I tillegg til de styrende og kontrollerende organer i banken er det utviklet et omfattende internt styrings- og kontrollopplegg som har til hensikt å sikre en effektiv og målrettet drift av bankens virksomhet.

Grunnlaget for effektiv og målrettet drift av Sparebanken Øst er solid kompetanse innen bankens kjernevirksomhet med en hensiktsmessig organisering basert på henholdsvis person- og bedriftsmarkedsaktiviteter, intern drift, IT og spesialengasjement. Banken har videre solid juridisk kompetanse internt og en løpende overvåkning av risikosituasjonen fra bankens kontrollere og internrevisor (KPMG).

Sentrale risikoforhold analyseres og rapporteres på løpende basis til toppledelsen og styret. Rapporteringen omfatter blant annet kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Det foretas også en kontinuerlig rapportering av status og utvikling i misligholdte, andre tapsutsatte engasjementer og tapsutvikling.

Bankens interne regler fremkommer i et omfattende instruksverk som er gjenstand for periodisk oppdatering og kvalitetskontroll. Sentralt i styring av kredittvirksomheten er kredittåndbøkene som gir detaljerte beskrivelser av kravene som stilles til kredittvurdering, beslutningsprosesser, oppfølging osv. Kvalitetssikring er et lederansvar, men er i tillegg ivarettatt gjennom kredittkomitéer på lokalt og sentralt nivå. Tilnærmet alle kredittengasjementer i banken er gjenstand for klassifisering i bankens risikoklassifiseringssystem. Eget rammenotat ligger til grunn for styringen av bankens markeds- og finansieringsaktiviteter.

Bankens virksomhet

Bankens virksomhet skjer innenfor de rammer som følger av konsesjonen til å drive sparebank og de regler som følger av sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven og andre lover og forskrifter gjeldende for sparebanker. Banken har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere og forvalte på trygg måte de midler den får over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Sparebanken kan også drive finansieringsvirksomhet og med dette yte, formidle og stille garanti for kreditt og på annen måte medvirke ved finansiering av andres virksomhet, i samsvar med lov om Finansieringsvirksomhet og øvrige bestemmelser som til enhver tid gjelder for finansieringsvirksomhet. Banken kan videre utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med lov om sparebanker eller bestemmelser i medhold av denne lov. Banken kan også forestå fondsmegling og eiendomsmegling gjennom datterselskaper. Stiftere eller andre har ikke rett til utbytte av virksomheten utover eventuell forrentning av grunnfondsbevis. Banken kan i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser i lov om Finansieringsvirksomhet og andre lover inneha eiendeler i andre finansinstitusjoner, samt i selskaper som driver virksomhet med naturlig tilknytning til bank- og finansieringsvirksomhet. Banken kan også eie aksjer i andre selskaper, men ikke drive eller delta som ansvarlig deltaker i selskaper som driver annen virksomhet enn nevnt i første ledd, med mindre dette skjer midlertidig og er nødvendig for sikring av bankens krav. Vedtektene i sin helhet kan hentes på vår internettside eller fås ved henvendelse til banken.

Selskapskapital og utbytte

Minstekravet til egenkapital for sparebanker følger av finanslovgivningen. Banken har i sin strategi fastsatt et egenkapitalnivå over lovens minstekrav. Tilpasningen er basert på en vurdering av bankens risikonivå og et ønske om finansiell handlingsfrihet, i tillegg skal det vektlegges at egenkapitalen gjenspeiler bankens strategi og mål. Kredittilsynet fører tilsyn med at banken drives med betryggende soliditet i forhold til faktisk risikonivå.

Sparebanken Øst har som mål at overskudd fordeles mellom grunnfondsbevisene og sparebankens fond i henhold til deres andel av bankens egenkapital. Sparebanken Øst vil vektlegge et konkurransedyktig kontantutbytte. I den forholdsmessige fordelingen mellom kontantutbytte og utjevningsfond vil variasjoner kunne fremkomme når hensynet til bankens egenkapitalutvikling må vektlegges.

Likebehandling av aksjonærer og transaksjoner med nærstående

Bankens grunnfondsbevis er notert på Oslo Børs i tråd med de regler som følger av finanslovgivningen. Alle grunnfondsbevis har samme rettigheter. Det foretas ingen transaksjoner mellom banken og grunnfondsbevisene utover utbetaling av lønn eller annen godtgjørelse til ansatte og tillitsvalgte som eier grunnfondsbevis.

Det fremgår av bankens interne regler, varslingsplikt fra styremedlemmer og ledende ansatte dersom de direkte eller indirekte har vesentlig interesse av avtaler som inngås av banken.

Fri omsettelighet

Bankens grunnfondsbevis omsettes fritt på Oslo Børs. Det er ikke eierbegrensninger i vedtektene. Det er regler i finanslovgivningen om eierbegrensning og konsesjonsplikt som gjelder for grunnfondsbevisiere i Sparebanken Øst.

Forstanderskapet og kontrollkomitéen

Sparebanken Østs øverste styrende organ er forstanderskapet som skal påse at banken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og vedtak fattet av forstanderskapet. Forstanderskapet består av 48 medlemmer med 36 varamedlemmer. 18 av medlemmene, henholdsvis 9 innskytervalgte og 9 kommunevalgte er valgt med forholdsmessige andeler fra kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. 12 av medlemmene velges av de ansatte. 18 medlemmer velges av grunnfondsbevisierne. Medlemmene av forstanderskapet velges for 4 år.

Kontrollkomitéen skal føre tilsyn med bankens virksomhet i samsvar med sparebankloven § 13 og instruks gitt av forstanderskapet. Kontrollkomitéen går gjennom styrets protokoll, nummererte brev, jf. revisorloven § 5-4, og revisjonsberetning, prøver sikkerheten for utvalgte utlån, samt ser etter at forvaltningen av sparebankens midler er forsvarlig. Styret og internrevisjonen plikter å gi kontrollkomitéen alle opplysninger som den mener er nødvendig for å kunne utføre sitt verv. Kontrollkomitéen gir uttalelser til forstanderskapet om årsregnskapet og årsberetningen og om det utarbeidede årsregnskapet bør fastsettes. Dersom kontrollkomitéen får kjennskap til betydelige forsømmelser, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde, eller den mener at banken har lidt store tap, plikter den straks å ta dette opp med Kredittilsynet.

Valgkomitéer

Det følger av bankens vedtekter at valg av medlemmer til forstanderskap og styre skal skje etter innstilling fra valgkomitéer representert av blant annet innskytere, grunnfondsbevisiere og ansatte. Det skal sikres at forholdet mellom valgkomitéene og den som velges er hensyntatt uavhengighet og habilitet, og det er også vektlagt at de ulike valgkomitéer opprettholder sin uavhengighet til styret i banken. De ulike valgkomitéer skal også sikre at tilgangen på nødvendig kompetanse er tilstede sett i forhold til de oppgaver valgkomitéen står overfor. Det henvises til bankens vedtekter i forbindelse med detaljer rundt rotasjon av medlemmer og øvrig utøvende praksis.

Styret

Styrets ansvar og arbeidsoppgaver er fastsatt i lov, vedtektene og i en egen instruks. Instruksen beskriver hvilket ansvar styret har, hvilke saker styret skal behandle og hvilke regler som skal ligge til grunn for saksbehandlingen. Styret består av 7 eksterne medlemmer og 1 ansattrepresentant med stemmerett. Valg av styremedlemmer skjer etter forberedelse av en valgkomité nedsatt av forstanderskapet. Valgkomitéen har representanter fra alle grupper som er representert i forstanderskapet, herunder også grunnfondsbevisierne. Styret skal handle uavhengig og flertallet av styrets medlemmer skal være uavhengig av bankens vesentlige forretningsforbindelser i tillegg til bankens daglig ledelse, herunder ikke tillegges andre oppgaver for banken. Sammensettingen av styret utgjør en mangfoldighet der kompetanse og ferdigheter legger grunnlaget for utføring av det nødvendig styrearbeidet.

Følgende personer utgjør styret i Sparebanken Øst:

Jorund Rønning Indreliid, f. 1959

Daglig leder

Styremedlem siden 2001

Nestleder fra 2003

Tidligere varamedlem av styret og kontrollkomitéen

Styrets nestleder

Knut Smedsrud

Advokat

Styremedlem siden 2009.03.16. Tidligere varamedlem av styret

Leif Ove Sørby, f. 1959

Gårdbruker

Styremedlem siden 2000

Tidligere forstanderskapsmedlem

Sverre Nedberg, f. 1956

Siviløkonom

Styremedlem siden 2006

Tidligere forstanderskapsmedlem

Ingebjørg Mæland, f. 1957

Leder av AI Buskerud

Styremedlem siden 2000

Tidligere forstanderskapsmedlem

Vidar Ullenrød, f. 1957

Direktør

Styremedlem siden 2004

Tidligere forstanderskapsmedlem

Roar Norheim Larsen, f. 1943

Selvst. næringsdrivende

Styremedlem siden 2007

Tidligere forstanderskapsmedlem

Inger Helene Pettersen, f. 1953

Hovedtillitsvalgt

Ansattes styrerepresentant siden 1999

Tidligere varamedlem av styret

Ann Kristin Plomås, f. 1972

Seniorkonsulent PM

Møtende varamedlem for de ansatte siden 2006

Det kan bidra til forhøyet økonomisk fellesskap dersom styremedlemmer eier grunnfondsbevis i Sparebanken Øst. De av styremedlemmene som eier grunnfondsbevis i Sparebanken Øst må parallelt vise forsiktighet i forbindelse med bidrag til kortsiktige disposisjoner fra bankens side som ikke er formålstjenelig for fellesinteresser på sikt.

Styrets arbeid

Styrets overordnede formål er å påse at det skjer en forsvarlig forvaltning av bankens midler. Styret fastsetter planer og budsjetter for bankens virksomhet, og holder seg løpende oppdatert om bankens virksomhet. Det er tillagt styret å fastsette bankens bevilgningsreglement. Styret har fastsatt instruks for administrerende direktør som forestår den daglige ledelsen av banken. Styret er tillagt et særskilt tilsynsansvar med den daglige ledelsen av bankens virksomhet. Styret har også ansvaret for at banken til enhver tid har den egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved omfanget av virksomheten i banken.

Styret har delegert deler av forvaltningsansvaret til administrasjonen gjennom ulike delegasjonsvedtak. Vedtakene er gitt med ulik varighet. Styret mottar periodiske rapporter som viser bankens etterlevelse av delegerte fullmakter, samt rapporter som viser utviklingen i bankens totale risikobilde. Styret har videre fastsatt instruks for internrevisor som skal foreta operasjonell revisjon i tråd med gjeldende standarder for slik revisjon.

Alle tillitsvalgte i Sparebanken Øst er underlagt de samme regler om taushet, etikk og habilitet som gjelder for bankens ansatte generelt. Uavhengighet mellom bankens ulike styrende og kontrollerende organer er et sentralt kriterium for forsvarlig styring av virksomheten. Blant de tillitsvalgte i Sparebanken Øst foreligger det etter styrets vurdering ingen nærstående forhold eller personlige relasjoner som kan påvirke den enkelte tillitsvalgtes uavhengighet og dømmekraft.

Godtgjørelse til styret mv.

Godtgjørelse til styret, forstandskapet og kontrollkomitéen er søkt tilpasset den arbeidsmengde og det ansvar som påhviler de tillitsvalgte, og er opplyst i notene til årsregnskapet. Honoraret skal være uavhengig av bankens resultater.

Godtgjørelse til ledende ansatte

I henhold til gjeldende lovverk fastsetter styret nødvendige retningslinjer for ledende ansattes godtgjørelser. Godtgjørelse til ledende ansatte er opplyst i notene til årsregnskapet. Styret i Sparebanken Øst har vedtatt å unnlate en resultatorientert godtgjørelse. Dette innebærer at ingen opsjons- eller bonusavtaler blir praktisert for ledende ansatte.

Informasjon og kommunikasjon

Bankens målsetting for informasjon og kommunikasjon er basert på åpenhet og tilgjengelighet. For å sikre den nødvendige informasjonsflyt skal finansiell informasjon offentliggjøres i tråd med fastsatt finansiell kalender på bankens internettsider, ved innsendelse av opplysningene til Oslo Børs og ved presentasjoner for investorer og andre interessenter. Regelverket for informasjon og kommunikasjon, regler om god børsetik, i tillegg til et generelt krav om likebehandling setter imidlertid begrensninger for bankens mulighet til å utgi informasjon, herunder også for analytikere.

Overtakelse, mv.

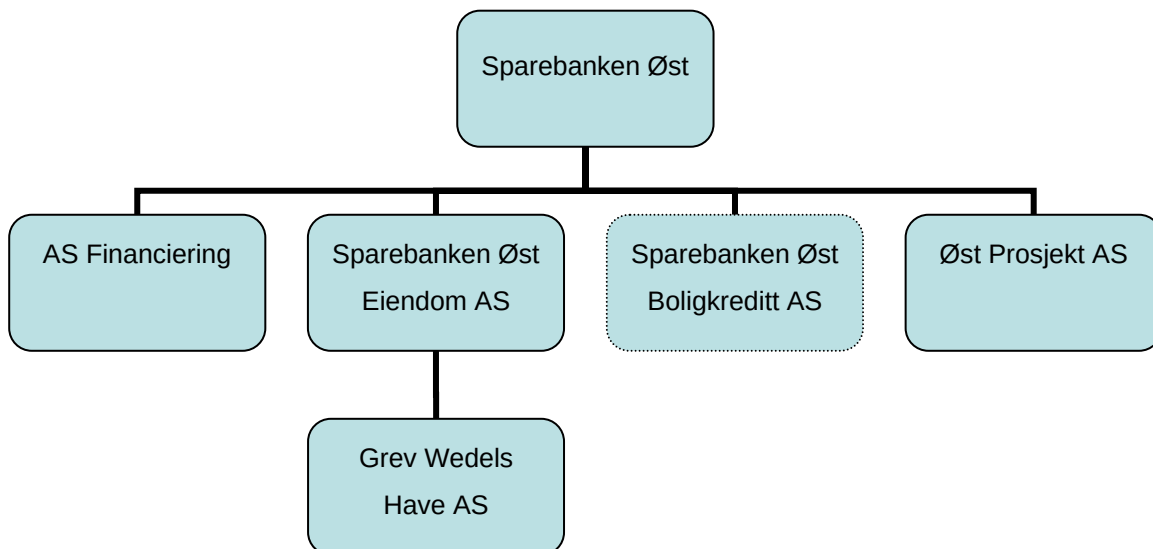
Sparebanker kan ikke overtas av andre foretak eller enkeltpersoner. Forstandskapet skal treffe avgjørelse i alle saker som gjelder virksomhetsendringer i banken, oppkjøp av andre selskaper eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper innenfor bankens nåværende virksomhetsområde, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret og først deretter forelegges forstandskapet.

Revisor

Revisjon av Sparebanken Øst foretas etter anerkjente revisjonsprinsipper med hensyn til planlegging, gjennomføring og beretning. Ernst & Young er bankens eksterne revisor. Ekstern revisor deltar alltid på styremøtet ved fastsettelse av årsregnskapet. For øvrig deltar eksternrevisor i styremøter etter behov. Det henvises for øvrig til notene i forbindelse med godtgjørelser til revisor, herunder fordelingen av godtgjørelsen.

5.5 Organisasjon

Sparebanken Øst som utsteder er et morselskap i konsernet Sparebanken Øst. Bankens konsernstruktur per Prospektdato fremgår av figuren nedenfor.

Sparebanken Øst er videre et operativt holdingselskap/morselskap i finanskonsernet Sparebanken Øst med døtrene AS Financiering og Sparebanken Øst Boligkreditt AS. Sistnevnte selskap er innvilget konsesjon per 4. februar 2009. Selskapet er per Prospektdato ikke formelt stiftet.

5.5.1 Datterselskaper

Konsernet Sparebanken Øst består i tillegg til banken av 5 datter- og datterdatterselskaper.

AS Financiering, et 100 % eiet selskapet, ble stiftet 11. juni 1930 og er det nest eldste finansieringsselskap i Norge. Siden 1. oktober 1991 har selskapet vært et heleid datterselskap av Sparebanken Øst. Selskapet skal være en ledende aktør innen bruktbilfinansiering og skal også tilby leasingfinansiering. Hovedproduktet er salgspantfinansiering, i hovedsak av bruktbiler. Lånene blir blant annet formidlet gjennom et nært samarbeid med bil- og caravanforhandlere og enkelte båt- og MC-forhandlere. Selskapet fikk i 2007 formidlet lån fra 230 forhandlere, hvorav cirka 1/3 antas primært å benytte AS Financiering. Selskapet forestår all kredittvurdering og har egen inkassovirksomhet. Per Prospektdato hadde selskapet 27 fast ansatte tilsvarende 24 årsverk. Aksjekapitalen er på MNOK 40. Forvaltningskapitalen var per 31. desember 2008 MNOK 904,2, med en egenkapital på MNOK 69,4 og et resultat før skatt på MNOK 7,7. AS Financiering hadde i 2007 et resultat før skatt på MNOK 12,1 mot MNOK 8,23 i 2006. Etter skatt var resultatet på MNOK 5,4 som tilsvarer en egenkapitalrentabilitet på 7,88 %. AS Financiering er lokalisert i Oscarsgt. 30, Oslo, telefon 22 59 14 00

Sparebanken Øst Eiendom AS er et heleid datterselskap og ble stiftet 29. desember 1988. Selskapets formål er kjøp, salg, utleie og forvaltning av fast eiendom og kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Selskapet har per Prospektdato 6 ansatte og aksjekapitalen er i forbindelse med salg av eiendom redusert fra MNOK 60 til MNOK 31,15. Sum driftsinntekter i 2008 var MNOK 19,1 mot MNOK 129,4 i 2007. Gevinst ved salg av eiendom utgjorde MNOK 1,4 i 2008 og MNOK 106 i 2007. Resultatet for 2008 viste et underskudd på MNOK 0,8 etter skatt. Sparebanken Øst Eiendom AS er lokalisert i Øvre Storgt. 4-6, Drammen, telefon 32 21 14 92

Grev Wedels Have AS er 100 % eiet av Sparebanken Øst Eiendom AS. Selskapets formål er eiendomsbesittelse, utleie av eiendom, herunder utleie av parkering og parkeringsplasser, drift av eiendom, utvikling av eiendom og investerings- og konsulentvirksomhet. Selskapet har ingen ansatte. Aksjekapitalen er MNOK 0,1. Sum

driftsinntekter i 2008 var MNOK 1,5 mot MNOK 1,1 i 2007. Resultatet for 2008 viste et underskudd på MNOK 1,0 etter skatt.

Øst Prosjekt AS er 100 % eiet av Sparebanken Øst. Selskapet har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i Sparebanken Øst. Selskapet har ingen ansatte og aksjekapitalen utgjør MNOK 12. Resultatet for 2008 viste et overskudd på MNOK 0,5 etter skatt.

Sparebanken Øst Boligkreditt AS er under etablering. Selskapets formål vil være å yte eller erverve bolighypoteklån, eiendomshypoteklån, lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder eller offentlige lån og å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett.

5.5.2 Ansatte

Konsernet hadde per Prospektets dato totalt 289 medarbeidere. Morbanken hadde 256 medarbeidere per Prospektets dato.

Banken jobber kontinuerlig med kompetansehevende tiltak for de ansatte samt med rekruttering av dyktige og høyt kompetente medarbeidere. Banken har, som næringen for øvrig, et lavt sykefravær. Gjennomsnittlig alder på de ansatte er cirka 45 år. Gjennomsnittlig ansiennitet er cirka 16,2 år.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall ansatte de siste fire årene. Det er ingen vesentlige endringer i antall ansatte fra 31. desember 2008 og frem til Prospektets dato.

UTVIKLING I ANTALL ANSATTE OG ÅRSVERK I MORBANK 2005 – 2008

	per 31.12.2008	per 31.12.2007	per 31.12.2006	per. 31.12.2005
Antall ansatte	256	241	260	250
Antall årsverk (gjennomsnitt for året)	248	230	235	231

5.6 Beskrivelse av Sparebanken Østs virksomhet

Sparebanken Øst er totalleverandør av produkter og tjenester innen områdene finansiering, sparing, plassering, betalingsformidling, forsikring, økonomisk rådgivning og finansielle investeringer. Tabellen nedenfor viser Bankens inntekter fra tradisjonell bankvirksomhet og finansielle investeringer. Utvikling av nye tjenestetilbud og produkter har høyt fokus i organisasjonen.

RESULTATREGNSKAP

(MNOK)	IFRS Konsern (revidert)	IFRS Konsern (revidert)	IFRS Konsern (revidert)	IFRS Konsern (revidert)
Forklaring	2008	2007	2006	2005
Renteinntekter og lignende inntekter	1 638,9	1 194,1	846,9,1	757,3
Rentekostnader og lignende kostnader	1 202,4	832,8	517,5	392,5
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	436,6	361,3	329,4	364,8
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	6,3	18,7	9,5	172,9
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	81,4	85,6	84,5	80,6
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	24,9	25,4	22,3	19,5
Nedskr./rev. nedskr. og gevinst/tap på finansielle eiend. til amortisert kost	0,0	-0,1	-0,7	0,0
Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle investeringer	-490,2	-14,5	-19,8	9,4
Andre driftsinntekter	19,2	133,8	36,7	34,6

De enkelte produktene og tjenestene som Banken tilbyr er beskrevet i mer detalj i de følgende avsnitt.

5.6.1 Finansiering

Sparebanken Øst tilbyr finansieringsprodukter til person- og bedriftskunder. I personkundemarkedet omfatter produktene tilbud på finansiering med og uten sikkerhet. Innenfor finansiering med sikkerhet på personmarkedet tilbys det i all hovedsak boliglån (fast og flytende rente) og rammekreditter knyttet opp mot pant i fast eiendom. Eksponeringen innenfor lån/kreditter uten sikkerhet består for en stor del av tradisjonelle produkter i form av kredittkort, nedbetalingslån uten sikkerhet og lønnskotokreditter, dog utgjør den usikrede porteføljen en meget liten del av bankens totale utlånsportefølje i privatkundemarkedet. På bedriftsmarked tilbys avdragslån med flytende og fast rente, samt kassekreditter og ulike typer garantier.

5.6.2 Sparing/plassering

Sparebanken Øst tilbyr spareprodukter til person- og bedriftskunder. Produktene er innenfor følgende kategorier:

- Standard innskuddsprodukter (lønnskonto og ulike former for sparekonti)

I tillegg tilbys:

- Fondsprodukter
- Forsikring (person og skadeforsikring)
- Plasseringstjenester

5.6.3 Betalingsformidling

Sparebanken Øst tilbyr betalingsprodukter til personkunder og bedriftskunder. Banken har et bredt spekter med både selvbetjente og manuelle løsninger/tjenester. De viktigste produktene er betalingskort, nettbank og telefonbank.

Tabellen nedenfor viser bruken av betalingstjenester blant kundene i Sparebanken Øst i 2008

BETALINGSTJENESTER I SPAREBANKEN ØST I 2008

Oversikt over betalingstjenester	Antall transaksjoner	Andel av total (%)
Nettbank	1 773 097	55,35
Telegiro	171 147	5,34
Brevgiro	202 517	6,32
Nettbedrift	426 948	13,33
Avtalegiro	377 674	11,79
Direkte remittering	9 808	0,31
E-faktura	103 072	3,22
Annet	138 989	4,34

5.6.4 Forsikring

Banken tilbyr person- og skadeforsikring både til personkunder og næringslivet. De viktigste produktene er kollektiv pensjon, livs- og uføredkninger og forsikring av hus/hjem, bil og reise. OTP, gruppeliv og skadeprodukter til næringsdrivende kommer i løpet av 1. kvartal 2009.

Forsikringsproduktene som tilbys er et produktsortiment fra Forsikringsselskapet Frende hvor banken er deleier.

5.6.5 Finansielle investeringer

Banken har frem til i dag deltatt i syndikatlån til banker i utlandet, herunder Island, Baltikum og Øst-Europa. Videre har banken foretatt investeringer i obligasjoner og ansvarlige lån til finansinstitusjoner og bedrifter. En betydelig andel er i kategorien "high yield".

5.7 Sparebanken Østs kundegrunnlag og markedsposisjon innen person- og bedriftskundemarkedet

5.7.1 Geografisk marked

Innenfor den tradisjonelle bankdriften definerer vi vårt hovedmarked til å være aksene fra Skotselv ned til Drammen og videre til Jessheim via Asker, Sandvika og Oslo, samt fylkene Vestfold og Østfold.

Sparebanken Øst har hovedkontor i Drammen (Bragernes Torg) og til sammen 23 kontorer lokalisert på følgende steder:

Drammen (Bragernes Torg, Strømsø, Gulsbogen, Åskollen og Konnerud)

Lier

Øvre Eiker (Hokksund, Vestfossen og Skotselv)
 Nedre Eiker (Mjøndalen, Krokstadelva og Solbergelva)
 Asker
 Sandvika
 Oslo (Oscarsgate, Grønland, Grünerløkka og Holtet)
 Fredrikstad
 Jessheim
 Strømmen
 Horten
 Tønsberg

Bankens bedriftsmarkedsavdeling er representert på følgende 6 kontorer:

Drammen (Bragernes Torg)
 Øvre Eiker (Hokksund)
 Sandvika
 Oslo (Oscarsgate)
 Horten
 Tønsberg

Banken har definert kommunene Øvre- og Nedre Eiker, samt Drammen som lokalmarkedet. Det sentrale østlandsområde er definert som nisjemarked. I tillegg definerer vi hele Norge som et potensiell massemarked, gjennom internettsatsning, DinBank.no.

5.7.2 Kundegrunnlag

Bankens registrerte kunder består pr. 31. desember 2008 av cirka 69000 kunder. Av disse er cirka 8000 registrert under bedriftsmarkedet, mens resten er definert tilhørende personmarkedet.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i innskudd fra kunder innenfor person- og bedriftsmarkedet per 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005.

INNSKUDD FRA KUNDER

	Revidert		Revidert		Revidert		Revidert	
	2008	%	2007	%	2006	%	2005	%
Personmarked	4 477,9	59	4 122,4	57,0	3 607,6	58	3 387,3	57,5
Bedriftsmarked	3 166,9	41	3 172,6	43,0	2 660,5	42	2 508,1	42,5
Sum	7 644,8	100,0	7 295,0	100,0	6 268,1	100,0	5 895,4	100,0

Tabellen nedenfor viser utviklingen i utlån til kunder innenfor person- og bedriftsmarkedet per 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005.

BRUTTO UTLÅN TIL KUNDER

	Revidert		Revidert		Revidert		Revidert	
(MNOK)	2008	%	2007	%	2006	%	2005	%
Personmarked	12 700,5	75	12 416,5	77	10 831,5	74	7 673,3	61,2
Bedriftsmarked	4 147,6	25	3 705,9	23	3 729,3	26	4 871,8	38,8
Sum	16 848,1	100,0	16,122,4	100,0	14.560,8	100,0	12 545,1	100,0

Utlån Bedriftsmarked omfatter også cirka MNOK 1000 i utlån til personkunder.

Markedsposisjon innenfor personkundemarkedet

Banken har en sterk posisjon innen personkundesegmentet i sitt tradisjonelle lokalmarked som omfatter kommunene Øvre- og Nedre Eiker, samt Drammen. Gjennom vår tilstedeværelse og profilering i nisjemarkedet (Oslo, Akershus, Vestfold og Østfold) ønsker vi gradvis å øke vår markedsandel. I forhold til massemarkedet har

banken etablert en internetbank som gjennom bevisst posisjonering har etablert seg blant de "nye moderne internetbankene" med hele Norge som sitt nedslagsfelt.

Per 31. desember 2008 hadde personkundemarkedet registrert cirka 61.000 kunder med totalt ca. MNOK 12.700 i brutto utlån og ca. MNOK 4.478 i totale innskudd, samt et fondsvolum med markedsverdi ca. MNOK 231. Ved utgangen av 2008 hadde Banken cirka 34.800 nettbankkunder. I løpet av 2008 økte brutto utlån til personkundemarkedet med cirka 2,3%, mens innskudd fra personkunder økte med 8,6 %. Ved utgangen av 4. kvartal 2008 hadde Banken totalt MNOK 11.176 i utlån til personkundemarkedet. På samme tidspunkt hadde Banken totalt MNOK 4.424 i innskudd registrert på personkundemarkedet.

Markedsposisjon innenfor bedriftskundemarkedet

Banken hadde i 2008 en tilfredsstillende resultatutvikling innen bedriftskundesområdet. Som næringslivsbank markedsfører Sparebanken Øst seg mot kunder i Bankens lokalk marked og nisjemarked for kunder med lånebehov inntil 50 mill.

Banken har de siste årene hatt en svak vekst i utlån til bedrifts markedet. Per 31. desember 2008 sto Bankens bedriftskunder (eksklusive personkunder i BM) for til sammen MNOK 4148 i brutto utlån og totale innskudd på MNOK 3167. I 2008 økte brutto utlån innen bedriftskundemarkedet med cirka 12 % mens innskudd fra bedriftskunder ikke endret seg nevneverdig.

Per 31.12.2008 hadde banken 7684 næringslivskunder, hvorav 17 kunder (grupper) hadde kredittengasjement over MNOK 50. Banken har p.t. ingen engasjementer med volum utover 10 % av bankens ansvarlige kapital.

Fra 31. desember 2007 til 31. desember 2008 økte antall aktive næringslivskunder med 1,6 %, mens antallet næringslivskunder (grupper) med kredittengasjement utover MNOK 50 økte med 70 % (7 kunder/grupper). Næringslivsavdelingen arbeider i hovedsak mot små og mellomstore bedrifter inntil MNOK 50.

Banken har de siste årene ført en forsiktig kredittpolicy på næringslivssiden. Dette har medført en moderat økning i utlånene innenfor næringsporteføljen. Fra høsten 2008, etter finansuroens utløp, har konkurransen blitt betydelig mindre.

Bankens største konkurrenter oppfattes å være Nordea og DnBNOR. De øvrige bankene i Sparebanken Østs lokalk marked har foreløpig ikke gjort seg veldig bemerket i næringslivs markedet.

5.7.3 Bankens kundegrupper i personmarkedet

Banken ønsker primært å være en bank for personkunder og/eller utvalgte segmenter av personkundene, små og mellomstore bedrifter, landbruket, foreninger og lag.

I personmarkedet er det en 3 deling av markedet avhengig av geografisk tilhørighet og kundebehov.

Lokalbanken:

For Sparebanken Øst sine kunder ønsker Banken i lokalk markedet å fremstå som den foretrukne hovedbankforbindelse for privatpersoner. Vi vektlegger personlig service, nærhet, tilgjengelighet, valgfrihet og fleksibilitet. Dette gjøres gjennom blant annet å opprettholde et "finmasket" kontornett lokalisert på tettsteder innenfor vårt definerte lokalk marked. Målsetningen er å tilby et sett med standard finansielle produkter samtidig som vi ønsker å tilby et bredt utvalg av automatiserte tjenester som blant annet vil gi kundene en valgfrihet i sin bruk av banken.

Nisjebanken:

I de øvrige markedene der Sparebanken Øst er etablert med kontorer er ønske at banken skal fremstå som en attraktiv og anbefalt bankforbindelse. Ovenfor personkunder ønsker vi å tilby et enkelt og konkurransedyktig produktutvalg på standard finansielle produkter,

Massemarkedet:

Gjennom vår internettsatsning, DinBank.no ønsker vi å fremstå som et raskt og rimelig, uhøytidelig og som et 100 % selvbetjent alternativ. Banken har et enkelt og meget konkurransedyktig produktutvalg til konkurransedyktige priser, og er etablert for å møte "morgendagens" kunder.

5.7.4 Bankens kundegrupper i bedriftsmarkedet

Sparebanken Øst skal i Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen være Lokalbanken for små og mellomstore bedrifter.

I Vestfold, Akershus og Oslo skal banken være en tydelig og attraktiv bank for lønnsomme små og mellomstore bedrifter i utvalgte næringer.

Sparebanken Øst ønsker primært kunder med lånebehov i størrelsesorden TNOK 50 til MNOK 50.

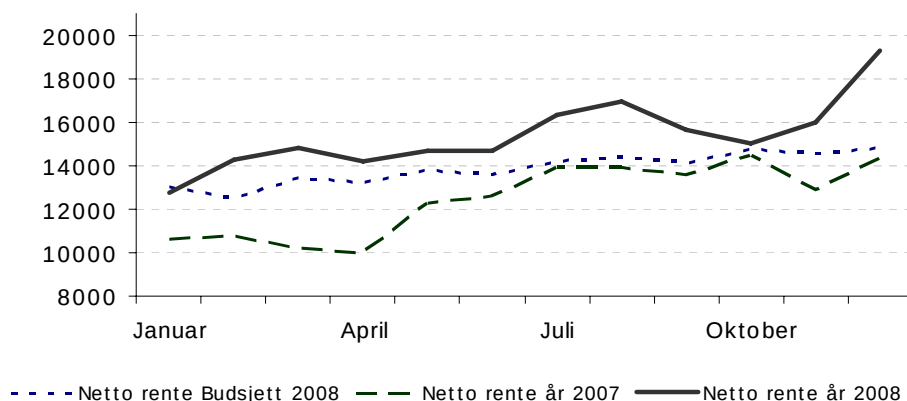
BM har som mål å ha en jevn, moderat vekst i årene fremover, dog slik at bankens økonomiske målsetting kan nås.

5.7.5 Netto rente og provisjonsinntekter

Personmarked

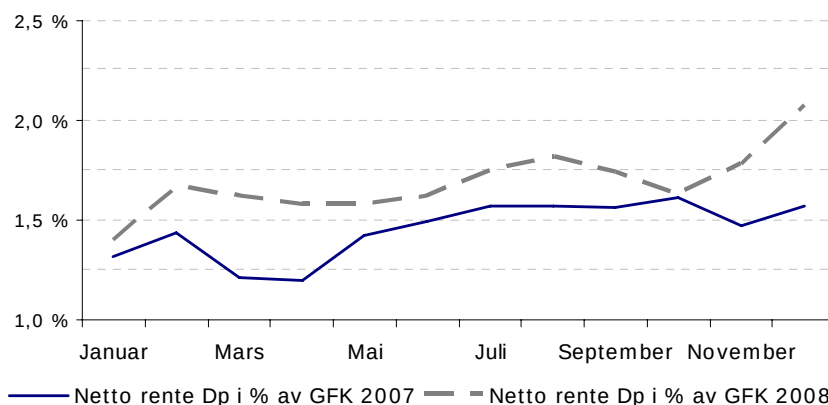
Nedenfor vises utviklingen i netto rente- og provisjonsinntekter pr. 31. desember 2008 for personmarkedet. Tall i NOK 1000.

PM – UTVIKLING I NETTO RENTE OG PROVISJONSINTEKTER

Som illustrert i figuren over har personmarkedets netto rente- og provisjonsinntekter ligget betydelig over sammenliknbare tall fra 2007. Tallene er også vesentlig bedre enn inneværende års budsjett.

PM – NETTORENTE I % AV GFK

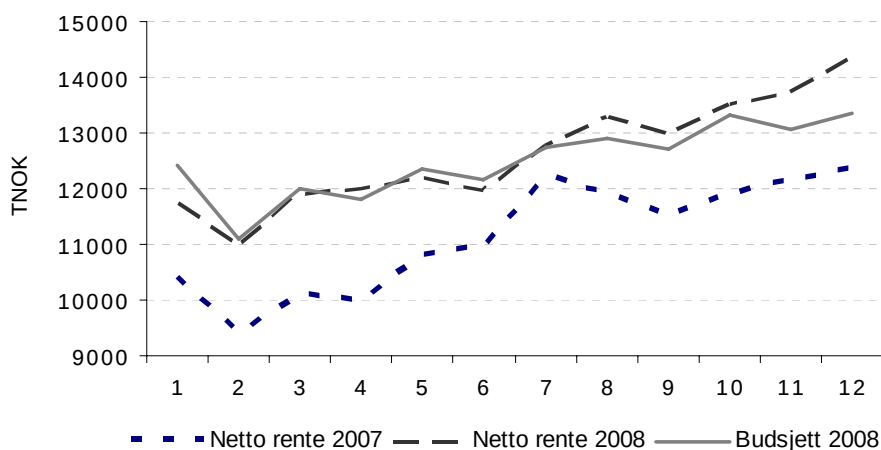

Grafen viser utviklingen i Nettorente i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital på personkundemarkedet. Som det går frem av grafen har den månedlige %-vise nettorenten ligget relativt stabilt i intervallet 1,5%-1,75% stort sett

gjennom hele året. I forhold til sammenlignbare tall fra 2007 viser hittil i år verdiene at nettorente i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital pr. 30.09.08 lå på 1,91%-poeng, mens sammenlignbart tall fra 30.09.07 var på 1,72%-poeng.

Gjennomsnittlig nettorente for 2007 var 1,44 % målt mot personmarkedets gjennomsnittlige forvaltningskapital. Ved utgangen av 2008 var gjennomsnittlig nettorente 1,69 %, dvs en økning på 0,25 prosentpoeng.

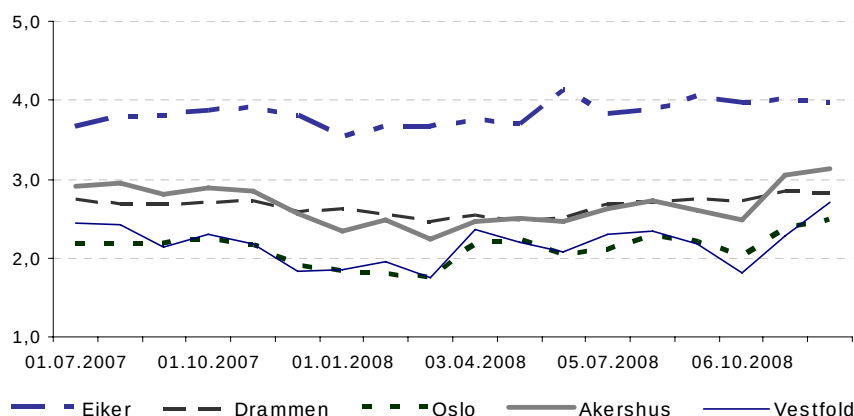
Bedriftsmarked

Nettorente BM 2008 i forhold til budsjet og sammenlignet med faktisk nettorente i 2007.

Nedenfor vises utviklingen i netto rente- og provisjonsinntekter pr. 31. desember 2008 for bedriftsmarkedet.

Nettorenten for Bedriftsmarkedet følger i stor grad budsjet for 2008, som ligger godt over fjorårets nettorente.

5.8 Utlånsportefølje

Sparebanken Øst hadde per 31. desember 2008 en samlet brutto utlånsportefølje på MNOK 16.848 fordelt på personkundemarkedet med MNOK 12.701 og bedriftsmarkedet med MNOK 4.148. Til sammenligning hadde Banken per 31. desember 2007 en samlet utlånsportefølje på MNOK 16.122 fordelt på personkundemarkedet med MNOK 12.416 og bedriftsmarkedet med MNOK 3.706.

I perioden 31. desember 2007 til 31. desember 2008 økte Bankens brutto utlån med 4,5 %. I personmarkedet sank utlånene med 2,3 %, mens utlån til bedriftsmarkedet økte med 11,9 %.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over Sparebanken Østs utvikling i ordinære brutto utlån fordelt på produkter.

UTVIKLING I BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ PRODUKTER

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
(MNOK)	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005
Kasse/drifts- og brukskreditter	1 021,5	684,7	307,5	237,8
Byggelån	185,0	220,3	163,6	305,4
Nedbetalingslån	15 641,6	15.217,4	14.089,7	12 001,9
Sum	16 848,1	16.122,4	14.560,8	12 545,1

Tabellen nedenfor gir en oversikt over Sparebanken Østs utvikling i brutto ordinære utlån fordelt på kundegrupper og sektorer per 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005.

BRUTTO ORDINÆRE UTLÅN FORDELT PÅ KUNDEGRUPPER OG SEKTORER

	Revidert		Revidert		Revidert		Revidert	
	2008	%	2007	%	2006	%	2005	%
Lønnstagere	12 674,9	75,2	12 359,5	76,7	10.803,5	74,2	8 718,1	69,5
Offentlig forvaltning	0,0	0,0	0,0	0,0	56,3	0,4	63,7	0,5
Jordbruk, skogbruk, fiske etc	208,5	1,2	185,1	1,1	154,3	1,1	112,6	0,9
Industri og bergverk	118,4	0,7	130,6	0,8	199,9	1,4	209,2	1,7
Bygg, anlegg, kraft, vannfors.	147,3	0,9	146,3	0,9	165,3	1,1	154,0	1,2
Varehandel/hotell og restaur.	474,9	2,8	388,5	2,4	416	2,9	423,7	3,4
Transport/kommunikasjon	152,3	0,9	154,8	1,0	128	0,9	150,4	1,2
Forr.m. finans tjenesteyt.	274,9	1,6	222,3	1,4	249	1,7	348,8	2,8
Tjenesteyt. næringer ellers	177,1	1,1	146,6	0,9	158,6	1,1	194,3	1,5
Eiendomsdrift	2 594,2	15,4	2 331,7	14,5	2.201,8	15,1	2 129,2	17,0
Utlandet	25,6	0,2	57,0	0,4	28,1	0,2	31,7	0,3
Totalt	16 848,1	100,0	16.122,4	100,0	14.560,8	100,0	12 535,7	100,0

Som vist i tabellen over, utgjør utlån til personkunder majoriteten av Sparebanken Østs brutto utlån med 75,2 %, mens utlån til bedriftsmarkedet utgjorde 23,6 % per 31.12.08. Per 31. desember 2007 utgjorde utlån til personmarkedet 76,7 %, mens utlån til næringslivskunder utgjorde 23,3 % på samme. Per 31. desember 2006 utgjorde utlån til personkundemarkedet 74,2 % og utlån til bedriftskundemarkedet 25,8 % av Bankens totale utlånsmasse.

Fordelt geografisk utgjorde utlån på privatmarkedet innen det primære markedsområde (Lokalmarkedet) ca. kr. 4,9 milliarder pr. 31.12.08. Dette utgjorde 45,5 % av personmarkedets brutto utlån. Sammenlignbare tall for 31.12.07 viste ca. 4,7 milliarder (44,8 %). Sparebanken Østs utlån til kunder i Nisjemarkedet (Oslo, Akershus, Østfold, øvrige Vestfold og Buskerud (ekskl. Drammensregionen)) utgjorde ca. 5,2 milliarder både pr. 31.12.07 og 31.12.08. Den %-vise andelen lå på henholdsvis 49,5 % pr. 31.12.07, og med en nedgang til 48,1 % pr. 31.12.08. Den resterende andelen utlån ca. kr. 688 millioner (6,4 %) pr. 31.12.08 (5,7 % pr. 31.12.07) løper utenfor lokalbankens- og nisjebankens markedsområder men innenfor markedsområde til bankens internettkonsept DinBANK.no.

BEDRIFTSMARKEDETS BRUTTO ENGASJEMENT FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

(NOK 1000)	Q4 2008	Q3 2008	Q2 2008	Q1 2008	Q4 2007
Øvre Eiker	393 765	397.265	412.798	413.113	401.595
Nedre Eiker	368 351	357.694	326.680	342.433	347.354
Drammen	1 455 027	1.274.695	1.394.227	1.357.617	1.294.398
Andre deler av Buskerud	513 102	411.975	394.401	419.116	444.319
Oslo	950 659	964.890	984.450	988.988	836.455
Akershus	490 980	490.513	473.235	426.860	380.364
Vestfold	498 765	451.063	415.305	376.378	385.694
Østfold	15 515	15.431	15.675	15.801	15.914
Andre regioner i Norge	152 319	270.111	144.294	141.320	156.948
Utlandet	14 000	34	34	34	34
Total	4 852 312	4.633.671	4.561.099	4.481.660	4.263.075

5.9 Innskuddsportefølje

Sparebanken Øst hadde per 31. desember 2008 en samlet innskuddsportefølje på MNOK 7.645, fordelt på personkundemarkedet med MNOK 4.424 og bedriftsmarkedet med MNOK 3.167. Til sammenligning hadde Banken per 31. desember 2007 en samlet innskuddsportefølje på MNOK 7.295 fordelt på personkundemarkedet med MNOK 4.122,4 og bedriftsmarkedet med MNOK 3.172,6.

I perioden 31. desember 2007 til 31. desember 2008 økte Bankens innskudd med 4,8 %. I personmarkedet var veksten på 8,6 %, mens tallet er omtrent uendret for bedriftsmarkedet.

Vedlagte oversikt viser bankens innskuddsportefølje pr. 31. desember 2008 fordelt etter sektor og næringskode. Fordelingen viser porteføljen uavhengig av hvilke avdeling i banken kunden tilhører.

Sektor	Næring	Innskudd	i %
Off. sektor		177 910	2,3
Forsikr./A.Finans		1 081	0,0
Næring	Off./SOS/PRIV.TJ.YTING	470 226	5,8
	Primærnæringer	99 726	1,3
	Industri	269 155	3,5
	Bygg og Anlegg	398 520	5,2
	Handel	426 457	5,6
	Transport/Kommunikasjon	273 206	3,6
	Eiendomsdrift	457 948	6,0
	Tjenesteytende næringer ellers	593 784	7,8
Person		4 443 509	58,4
Utlandet		34 325	0,5
Totalt		7 644 847	100

5.10 Kredittprosessen

5.10.1 Personmarked

Kredittprosessen i personmarkedet er organisert slik at den direkte kundekontakten og kredittvurderingen foregår på forskjellige steder i organisasjonen og av forskjellige medarbeidere.

Kredittvurderingen og beslutningsfullmaktene i Sparebanken Øst er sentralisert i en egen kredittavdeling, mens kundekontakt og salg foregår ute på de forskjellige kontorene. Med denne organiseringen bidrar vi til å begrense kredittrisikoen ved at de kundeansvarlige som har volum-mål ikke selv har mulighet til å innvilge lån.

I korte trekk betyr dette at kundeansvarlige fyller ut en lånesøknad i samarbeid med kunden. Søknaden oversendes kredittavdelingen for vurdering i henhold til bankens gjeldende kredittpolicy, og fatter en beslutning i tråd med denne.

Den kundeansvarlige innhenter kundenes underskrifter på lånedokumentene og oversender disse til kredittavdelingen for endelig sjekk og godkjenning.

I internettbanken DinBANK.no foregår det en tilnærmet automatisk kredittvurderingsprosess ved at kundene selv fyller ut lånesøknaden. Lånesøknaden oversendes til banken og kredittvurderingen foregår ved at det gjennomføres en kredittscoring av kundene(e). I tillegg foretas det en policysjekk av kunde- og søknadsdata for å sjekke hvorvidt opplysningene tilfredstiller de krav som banken har lagt til grunn for innvilgelsen av lån innenfor dette markedsegmentet. Kunden får et umiddelbart svar tilbake. Saker som blir godkjent er å regne som innvilget under forutsetning av at kundene kan fremlegge dokumentasjon som bekrefter inntektssituasjon og eiendomsverdier. Ved endelig godkjenning blir lånedokumenter sendt kundene for underskrift og ved mottak av godkjente dokumenter klargjøres lånet for utbetaling.

5.10.2 Kredittvurderingen i Personmarkedet

Hovedmålsettingen med kredittvurderingen er:

- å påse at kundene, på bakgrunn av oppgitte og kontrollerte opplysninger, minimum er i stand til å betjene sine økonomiske forpliktelser også hensyntatt en noe trangere økonomisk hverdag på et senere tidspunkt enn innvilgelsestidspunktet

- å påse at det ikke blir ytet pantsikrede lån / kreditter som i beløp overstiger de grensene banken gjennom sine retningslinjer for økonomi- og sikkerhetsvurdering har fastlagt som rammer for kredittgivning vedr. denne type lån / kreditter til den enkelte kunde
- å påse at banken er sikret en tilfredsstillende risikoprofil på kundeengasjementene i henhold til den til enhver tid gjeldende kredittpolicyen, og at dette gir grunnlag for en differensiert og fornuftig prispolitikk håndhevet gjennom de fullmakter/retningslinjer som til en hver tid er gitt for prising av denne type engasjement

Ovennevnte målsettinger er for å sikre:

- at eksisterende og nye engasjementer skal kunne innfris av kunden iht. gjeldene låneavtaler
- at banken i tilfelle mislighold er i stand til å inndrive engasjementet uten vesentlig tap
- at banken er sikret en fornuftig prising av risiko
- at kunden er klar over hvilke risiko han påtar seg, og hvordan banken på innvilgelsestidspunktet bedømmer denne.

5.10.3 Risikoanalyse og porteføljeovervåkning i Personmarked

Sparebanken Østs risikoklassifiseringssystem for bedrifts- og personkunder er utviklet for å styre Bankens portefølje av engasjementer i henhold til de vedtatte strategier og mål.

Risikoklassifisering er en integrert del av kredittvurderingsprosessen i personmarkedet, og for alle vesentlige engasjementer skal det i henhold til Bankens rutiner foreligge en risikoklassifisering. Formålet med risikoklassifiseringen er å bidra til å plassere personkunder i riktig kategori ut fra gitte parameter. Målet med risikoklassifiseringen er å ha et system som kan:

- gi grunnlag for en løpende oversikt over sannsynlig risikoeksponering i utlånsporteføljen
- gi grunnlag for prioriteringer og handlinger på porteføljer og enkeltengasjement
- gi grunnlag for styring av utlånsporteføljen
- gi grunnlag for rapportering av tapspotensiale
- brukes til å følge opp risikorelaterte endringer i porteføljen over tid.

Risikoklassifiseringen består av 3 hovedelementer:

- rangering etter kundens/husholdets forhold mellom total gjeld og total lønnsinntekt (gjeldsgrad)
- rangering etter kundens / husholdets sikkerhetsmessige dekning – sikkerhetsdekning
- rangering etter kundenes/husholdets generelle økonomiske situasjon

Forretningsmessig faktor

Klassifiseringen foretas etter utvalgte standard nøkkeltall som fremkommer ved innleggelse og kredittvurdering av kundens lånesøknad. Vurderingen av de enkelte element i klassifiseringen vil gi et individuelt resultat for hver av de ovennevnte faktorer.

Den individuelle klassifisering av de 3 ovennevnte faktorer vektes deretter for å komme frem til en akkumulerte risikoklasse for den enkelte kunde.

Karakteren for Gjeldsgrad vektes med 20 %, karakteren for sikkerhet med 25 % og interne forretningsmessige faktorene (Netto likviditet el. Kredittscoring) vektes med 55 % i den akkumulerte risikoklassifiseringen.

Innenfor personmarkedet skal det foreligge en akkumulert risikoklassifisering for alle enkeltengasjementer > NOK 100.000,- som utgjør mer enn 97 % av porteføljen.

Engasjement > NOK 100.000 – personmarkedet fordelt på risikoklasser.

Risikoklasse	Portefølje	%- vis fordeling
*	164 401 438	1,52%
A	2 838 406 107	26,26%
B	4 197 408 551	28,86%
C	2 805 154 941	25,97%
D	693 257 585	6,42%
E	102 683 851	0,95%
Totalt	10 801 312 473	

5.10.4 Kredittprosessen i Bedriftsmarked

Kredittprosessen i Bedriftsmarkedet er desentralisert ved at fullmaktsnivåer er fordelt mellom kundeansvarlig, avdelingsbanksjef, lokale kredittkomiteer, utvidet kredittkomite og styret.

Kundeansvarlig har førstelinjekontakten med kunden og foretar den første kredittvurderingen, eventuelt sammen med avdelingsbanksjef. Ved fullmaktsnivåer utover avdelingsbanksjefs nivå, sendes kredittsaken til lokal kredittkomite, alternativt direkte til utvidet kredittkomite, og derfra videre til styret for de engasjementer som overstiger utvidet kredittkomitès fullmakter.

Kundeansvarlig utarbeider kredittsaksrapporter etter forhåndsbestemte maler avhengig av sakens art, kompleksitet og fullmaktsnivå. Kredittsaken sendes direkte til det fullmaktssted som skal beslutte saken. Unntatt fra denne rutinen, er saker som skal behandles og besluttet i styret. Disse sakene sendes først til utvidet kredittkomite, gis vurdering og innstilling – og videresendes til styret via adm.dir. Adm.dir. foretar en selvstendig vurdering av saken før behandlingen i styret.

Kredittprosessen i Bedriftsmarkedet er videre knyttet til følgende forutsetninger:

- bedriftsmarkedets virksomhet skal være basert på prinsippet om forsiktig bankdrift
- samlet risikonivå kan ligge opp til middels risiko, for å kunne opprettholde en ønsket avkastning
- vi skal hele tiden ha full oppmerksomhet på forholdet mellom pris og risiko
- bedriftsmarkedets markedsområde er (tilsvarer) bankens markedsområde med unntak av Østfold.

5.10.5 Risikoklasser i Bedriftsmarked

Følgende fordeling av rammer for eksponering pr. risikoklasse legges til grunn ved en løpende vurdering av kundemassen. Tabellen under viser minimumsandel av porteføljen som ikke skal ha svakere risikoklasse enn gitte verdier:

Risikoklasse	Andel
A	15 %
A + B	60 %
A + B + C	85 %
A + B + C + D	95 %
A + B + C + D + E	100 %

Bedriftsmarkedet har følgende status i porteføljen per 31. desember 2008:

Akkumulert Risikoklasse	Andel	Total
A	15%	19,6%
A + B	60%	66,2%
A + B + C	85%	93,6%
A + B + C + D	95%	92,5%
A + B + C + D + E	100%	100,0%

5.10.6 Kredittvurderingen i Bedriftsmarkedet

Vurderingsprinsippene i Bedriftsmarkedet er sammensatt og komplekse. Det er utarbeidet detaljerte retningslinjer i Bedriftsmarkedets avdelingens kreditthåndbok og instruksverk.

Forenklet gjengis 1. kapittel om de grunnleggende prinsipper for bedriftsmarked:

"Vi som arbeider med næringslivskunder må bygge vår autoritet på et godt arbeid. Vi må først og fremst ikke la oss påvirke av andre hensyn enn hensynet til godt bankhåndverk. Krav til bankfaglig kompetanse og kompetanse i næringslivsspørsmål må ivaretas. Våre personlige egenskaper er viktige. Det som skiller en god kredittmedarbeider fra en dårlig kan ofte være evnen til å vurdere helheten. En god kredittmedarbeider bør anvende fornuft i forhold til beregninger, intuisjon som opparbeides via erfaring og til innlevelse i prosjektet før beslutning fattes.

Vi har følgende grunnleggende prinsipper i vår kredittgivning:

- Kvalitet i saksgang og beslutning, og kvalitet i etterkontroll. Dette sikres med godt saksbehandlingsverktøy, kompetanse hos saksbehandlere og formelt vedtak i besluttsende organ.
- Fortløpende oppfølging av kunder og bransjer samt vurdering av den generelle makroøkonomiske utvikling i bankens virksomhetsområde samt den generelle makroøkonomiske utviklingen.

Våre kunder skal ha full tillit til at de får gode råd som de kan stole på.

Det skal aldri forekomme at banken ut fra hensyn til egen tarv får kunden til å foreta disposisjoner som skader kunden. Dette betyr bl.a. at banken ikke skal yte kreditt med mindre den vurderer kunden til å ha betjeningsevne. (Jfr. frarådingsplikten).

Det er videre en klar plikt til å reagere når vi ser sykdomstegn i en av våre kundebedrifter. Åpenhet i kundeforhold går begge veier, en kunde bør aldri tape på å legge alle kort på bordet i et tidlig stadium. Banken vil verdsette kundens åpenhet ved å prøve å hjelpe ham til å finne løsninger. All informasjon om kunden må selvsagt skjermes så langt det er råd, slik at kunden har full tillit til dette. Vi har taushetsplikt om alle saker vedrørende våre kunder – også innad mot andre ansatte i banken, som ikke har behov for informasjon om kunden."

Innenfor Bedriftsmarkedet skal det foreligge risikoklassifisering for alle enkeltengasjementer på NOK 500.000,- og høyere. Engasjementene skal minimum reklassifiseres på årlig basis. Engasjementer i størrelsesorden NOK 500.000 og høyere, klassifiseres fortløpende og i forbindelse med aktuelle hendelser.

	Revidert		Revidert		Revidert		Revidert	
(MNOK)	2008	%	2007	%	2006	%	2005	%
Bedriftsmarkedet								
A	926	19	867	21	734	17	955	21,0
B	2 209	46	1 725	40	1 590	36	1 821	40,1
C	1 293	27	1 306	31	1 501	35	1 174	25,8
D	250	5	192	5	349	8	377	8,3
E	52	1	43	1	68	2	112	2,5
U	53	2	77	2	105	2	106	2,3

5.10.7 Fullmaktsnivåer Personmarkedet

Som øverste fullmaktshaver har Styret delegert fullmakt til: Kredittutvalg med påtegning av

Administrerende direktør	Over NOK 10 mill
Kredittutvalg PM	Inntil NOK 10 mill
Direktør PM	Inntil NOK 6 mill
Kredittsjef PM	Inntil NOK 3 mill
Teamleder PM Kreditt/banksjef DinBank	Inntil NOK 3 mill
Soussjefer PM Kreditt	Inntil NOK 2,5 mill
Kredittkonsulenter PM Kreditt	Inntil NOK 2 mill

5.10.8 Fullmaktsnivåer Bedriftsmarkedet

Bankens øverste kredittbeslutningsorgan er styret. Godkjennelse av bevilgningsfullmakter fastsettes slik:

Administrerende direktør	Fullmakt fastsettes av styret
Direktør BM's fullmakt	Fastsettes av adm.dir.
Utvidet Kredittkomitè og Lokale Kredittkomitèers fullmakt	Fastsettes av direktør BM innenfor dennes fullmakt
BM-lederes fullmakt	Fastsettes av direktør BM innenfor dennes fullmakt
BM medarbeideres fullmakt	Fastsettes av seksjonsleder BM innenfor dennes fullmakt

Følgende hovedfullmakt gjelder for Utvidet kredittkomitè:

A- og B- kunder	MNOK inntil 40 mill
C- og D- kunder	MNOK inntil 20 mill

Kreditsaker utover dette nivået besluttet av styret.

Avdelingsbanksjef BM	Inntil 15 mill for A og B engasjementer
	Inntil 8 mill for C engasjementer
	Inntil 2 mill for D og E engasjementer

For nye kunder gjelder lavere fullmakter.

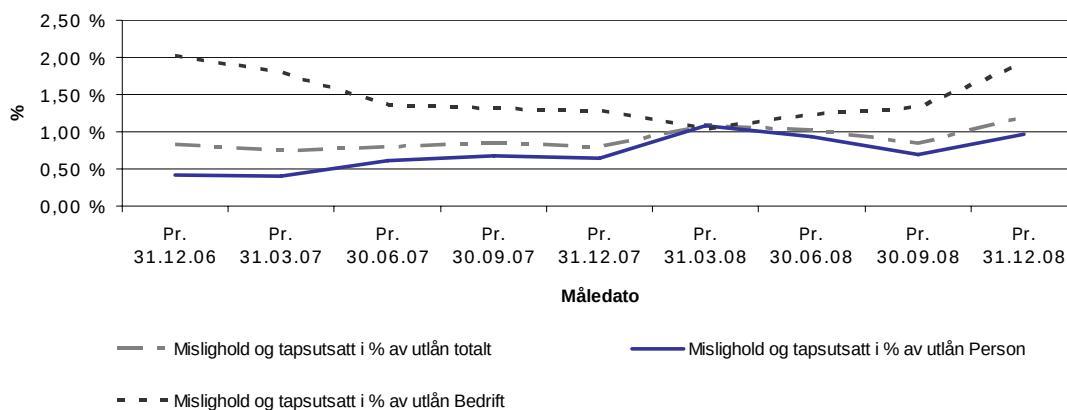
5.10.9 Mislighold og tap

Mislighold og tapsutsatte engasjementer, samt all bokføring av individuelle nedskrivninger er sentralisert til avdeling Spesialengasjement (SE).). Banken har per 31. desember 2008 nedskrevet sin utlånsportefølje med MOK 117,1 millioner,, noe som ligger over nedskrivningene til gjennomsnittet av andre sammenliknbare banker. Bankens kreditprosess er nærmere beskrevet ovenfor.

MISLIGHOLD/ANDRE TAPSUTSATTE ENGASJEMENTER OG TAPSAVSETNINGER

(TNOK)	Morbank 31.12.2008	Morbank 31.12.2007	Morbank 31.12.2006	Morbank 31.12.2005
Brutto misligholdte engasjementer >90 dager				
Næring	56 400	33 600	61 400	85 400
+ Person	108 200	77 300	43 900	113 500
= Brutto misligholdte engasjementer	164 600	110 900	105 300	199 000
- Individuelle nedskrivninger	20 300	15 900	14 000	45 000
= Netto misligholdte engasjementer	144 300	95 000	91 300	154 000
Tapsutsatte (ikke misligholdte) engasjementer				
Næring	63 300	13 300	12 700	32 300
+ Person	13 700	1 900	2 400	5 500
= Brutto tapsutsatte engasjementer	77 000	15 200	15 100	37 800
- Individuelle nedskrivninger	18 700	4 500	7 800	17 100
= Netto tapsutsatte engasjementer	58 300	10 700	7 300	20 700
Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer				
Næring	119 700	46 900	74 100	117 800
+ Person	121 900	79 200	46 300	119 000
= Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer	241 600	126 100	120 400	236 800
- Individuelle nedskrivninger	39 000	20 400	21 800	62 100
= Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer	202 600	105 700	98 600	174 700

Diagrammet nedenfor viser summen av misligholdte og tapsutsatte sektorfordelt for hhv. Bedrift, Person og totalt i prosent av utlån.

Både i prosent av utlån og i faktiske kroner viser utviklingen at vi etter en periode med fall i volumene igjen har økning.,

Kriterier for å anse et lån som misligholdt:

Hovedkriteriet er at et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er innekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket. I tillegg har vi prosedyrer for å avdekke tapsutsatthet i tidligere fase slik det er beskrevet under prosedyrebeskrivelsene for hhv. person og bedriftsmarked under. Slike engasjementer fremkommer i tallmaterialet som tapsutsatte.

Prosedyre for behandling misligholdte engasjement for henholdsvis Personmarked og Bedriftsmarked.

Følgende gjelder for Personmarked:

Det utarbeides rapporter for daglig utkjøring, som viser oversikt over "alle mislighold" og "alle mislighold > 60 dager". Oversikt over "Mislighold > 90 dager" rapporteres månedlig, og kjøres ut den 1. i hver måned. Disse rapportene gir en systematisk oversikt over mislighold, og inneholder mislighold både i form av overtrekk på reskontrokonti og restanse på utlånskonti som brukes i forbindelse med daglig oppfølging av overtrekk og mislighold.

Oppfølging av overtrekk og mislighold ved avdeling Spesialengasjement Avdeling Spesialengasjement har det daglige ansvar for å følge opp overtrekkslister på reskontrokonti og restanseliste for utlån på personkundemarkedet.

Kunden skal kontaktes for mulig å avtale hvordan overtrekk og mislighold skal dekkes. Avdelingen har egne gjeldsrådgivere som på et tidligst mulig tidspunkt tar kontakt med kunden for å avklare eventuelle økonomiske problemer. Dersom dette ikke er mulig, skal andre muligheter vurderes, og beslutning om videre tiltak tas.

Det skal dokumenteres hva som er gjennomført i forhold til kunde, herunder hvilke avtaler som er inngått og/eller tiltak som gjennomføres.

Overtrekk på reskontrokonti som det ikke lykkes å få innekket, sendes til inkasso.

Misligholdte engasjement for øvrig overføres til avdeling for Spesialengasjement gjennom endring av tilhørighet når mislighold har passert 90 dager.

Ved overføring skal engasjementet føres inn i egen oversikt over "engasjement overtatt fra PM". Saksmappe skal innhentes, og saksnotat/ saksutredning skal foreligge på engasjement over 1 mill. kr.

Ansvarlig medarbeider i avdeling for Spesialengasjement innhenter foreliggende dokumentasjon vedrørende kunden, og benytter dette som grunnlag i det videre arbeid med kunden. I de tilfeller kundeansvarlig har hatt kontakt med kunden er det spesielt viktig at tidligere kundeansvarlig og kundeansvarlig i avdeling Spesialengasjement utveksler informasjon slik at dobbeltarbeid unngås og at banken fremstår som en enhet.

Når engasjementet er overført til Spesialengasjement eller behandles av gjeldsrådgiver skal det ikke utføres noen aktivitet mot kunden uten at ansvarlig for oppfølging i Spesialengasjement har gitt samtykke til dette.

Ansvarlig for Spesialengasjement skal fortløpende gjøre en vurdering av engasjementet som er blitt overført om det foreligger tapsrisiko. Usikrede lån og kreditter, og hvor vi ikke oppnår kontakt med kunden for å avtale om nedbetaling, sendes til inkasso.

Ansvarlig for spesialengasjement skal fortløpende og minimum en gang i kvartalet gjennomgå Bankens risikoutsatte engasjementer for å vurdere behov for nedskrivninger.

Prosedyre for Bedriftsmarked:

Oppdatert og ajourført restanseliste, kommentert av kundeansvarlig, fremlegges fra den enkelte seksjon for lokal kredittkomité minst hver 14. dag.

Restanser skal følges opp av kundeansvarlige straks restansen fremkommer på oversikten.

For engasjementer på kr. 1 mill. og større skal det senest innen 45 dagers restanse sendes en saksutredning til SE-kredittkomité med forslag til opprydding i engasjementet eller forslag om overføring av engasjement til SE.

Avvik fra rutinen skal godkjennes av banksjef SE eller Kredittsjef BM.

I tillegg blir det i BM hvert kvartal utarbeidet en "Observasjonsliste" over lån og kreditter som skal følges opp spesielt. Hensikten med listen er å etablere en planmessig identifisering og oppfølging av risikoutsatte engasjementer ved den enkelte seksjon. Listen skal inneholde opplysninger om engasjementets størrelse, åpen risiko/underdekning, tapspotensiale, oppdatert risikoklassifisering, tapspotensiale samt korte kommentarer om kundens økonomiske situasjon, risiko for tap samt forslag til planlagte tidfestede tiltak fra saksbehandlers side.

Observasjonslisten skal fremlegges for Utvidet kredittkomité en gang pr. kvartal. Observasjonslisten kan utenom de faste kvartalsvise tidspunktene til enhver tid forlanges fremlagt av og for Utvidet Kredittkomité.

Banksjef SE skal delta ved gjennomgangen i Utvidet kredittkomité.

Ved gjennomgangen av OBS-listen og fornyelse av engasjementene skal Utvidet kredittkomité vurdere og eventuelt innhente separate kredittsaksrapporter (minimum Papirsak m/sikkerhetsvurdering) for engasjementer som vurderes tapsutsatt, risikoutsatt eller av andre grunner ønskes nærmere belyst.

Alternativt kan engasjementer besluttet fremlagt i SE-kredittkomité.

Kunder av følgende kategori vurderes i forbindelse med fremleggelse av den kvartalsvise observasjonslisten:

- D & E-kunder > kr1.000.000
- byggelånskunder > kr2.500.000
- andre "spesielle" engasjementer > kr1.000.000 (individuell seksjonsvis vurdering)
- engasjementer > kr1.000.000 m/pant utenfor markedsområdet
- engasjementer > kr1.000.000 m/adresse utenfor markedsområdet
- engasjementer > kr1.000.000 med sikkerhetsmessig underdekning (og/eller restrisiko) > kr1.000.000
- exit-kunder
- restanser og overtrekk over 30 dager på engasjementer > kr1.000.000
- ved behov spesielle bransjer e.l.

Overføring av engasjement til SE

Vedtak om overføring til SE gjøres av kredittkomité SE.

Til dette formål lages en saksutredning som inneholder alle relevante data samt en kort situasjonsbeskrivelse og forslag til handlingsplan.

Fremleggelse av misligholdt engasjement til SE-komiteen bør skje hurtigst mulig når et problem oppstår, og skal foretas senest 90 dager etter mislighold.

Engasjementer > kr. 5 mill. med overtrekk eller restanser over 60 dager, skal uansett fremlegges for SE-komiteen for vurdering.

Avdeling Spesialengasjement's ansvarsområde er å:

- vurdere og utrede bedriftskunder med betalingsproblem/ mislighold med hovedfokus på å redusere bankens risiko og muligheter for tap.
- inndrive og realisere pantsatte aktiva
- ha oppfølgingsansvar i alle engasjement hvor konkurs er åpnet
- forvalte og sikre misligholdt kapital.
- foreta føringer av tap i tapsrutinen etter Kredittsynets utlånsforskrift og rapportere til bankens styrende organer, utvikling i tap og misligholdt kapital.
- utarbeide rapporter i henhold til gitte instruksjoner

Tabellen nedenfor inneholder en oversikt over Sparebanken Østs tapsutsatte og misligholdte engasjementer sektorfordelt på Bedrift og Person per 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005.

TAPSUTSATTE OG MISLIGHOLDTE ENGASJEMENTER

(TNOK)	2008	2007	2006	2005
Mislighold Bedrift	56,4	33,6	61,4	77,8
Tapsutsatt Bedrift	63,3	13,3	12,7	24,4
Mislighold Person	108,2	77,3	43,9	79,1
Tapsutsatt Person	13,7	1,9	2,4	4,8
Totalt	241,6	126,1	120,4	186,2

Tap på utlån

Kriteriet for beregning av tap på individuelle utlån etter forskrift av 21. desember 2004 nr. 1740 om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner ("Utlånsforskriften") er at det foreligger objektive bevis for at et utlån har verdifall. Ved vurdering av nedskrivning på grupper av utlån, inndeles utlån i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorenes evne til å betale ved forfall. Gruppenedskrivninger skal dekke verdifall som må forventes å komme i tillegg til verdifall som er identifisert og beregnet på enkeltkunder. Slike verdifall beregnes på grunnlag av porteføljevurderinger, erfaringer, vekst og generelle utviklingstrekk.

Nedskrivning for tap skal dekke tap i engasjementsmassen som Banken må påregne. Vurderingene av hvilke engasjementer som anses for påregnelig tapsutsatte, skal ta utgangspunkt i forhold som foreligger på balansedagen. Forhold omfatter også holdepunkter på balansedagen når det foreligger objektive bevis på at debitor har manglende fremtidig oppgjørsevne.

Som hovedregel er et engasjement misligholdt når avdrag og renter ikke er betalt til rett tid, eller en rammekreditt er trukket ut over et bevilget beløp. Forsinkelser med avdrag på nedbetalingslån eller uvesentlige/korte overtrekk på rammekreditter kan være naturlig å betrakte som uregelmessigheter fra kundens side. Dette anses ikke som mislighold etter forskriften. Hvis manglende betaling strekker seg utover 90 dager skal imidlertid engasjementet uansett betraktes som misligholdt.

Gjennomgang av engasjement med tanke på tidlig å kunne identifisere mulige tapsutsatte engasjement:

Alle utlån som anses som vesentlige skal etter utlånsforskriftens § 2-3 vurderes individuelt. Den individuelle vurderingen knytter seg til hvorvidt det foreligger objektive bevis for verdifall på det enkelte utlån. Objektive bevis på verdifall inkluderer observerbare data vi har kjennskap til om følgende hendelser,

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor, beskrevet som:
 - svikt i likviditet, soliditet og inntjeningsevne, rettslig inkasso, utlegg eller utpanting.
 - betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktbrudd, dvs. ikke betalt forfalt termin eller overtrekk
- Krav om utbetaling etter bankgaranti og kunden selv ikke er i stand til å betale.
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling
- Andre forhold som gir holdepunkter for at forhold som nevnt over kan oppstå.
- Ved årlig porteføljegjennomgang BM, uavhengig av risikoklasse, i henhold til Kreditthåndboken

5.11 Finansielle eiendeler

5.11.1 Organisering og beslutningsprosess

Finansielle investeringer knyttet til likviditetsporteføljen foretas i finansavdelingen etter fullmakt og investeringsmandat gitt av styret.

Beslutninger om salg og/eller restrukturering knyttet til nedbygningsporteføljene i syndikerte lån og investeringsobligasjoner foretas i finansavdelingen etter fullmakt og nedbyggingsmandat gitt av styret. Finansavdeling utfører også back-office oppgaver som oppgjør, regnskapsføring og rapportering.

5.11.2 Syndikerte lån til banker

Banken hadde per 31. desember 2008 utlån til andre banker tilsvarende i overkant av 1,1 mrd. Kroner omregnet til valutakurser per årsslutt. Utlånene er til banker i Norge, Danmark, Island, Russland, Litauen, Latvia, Ukraina og Hviterussland.

Land	Eksposering i NOK
Island	166 900 907
Danmark	580 567 000
Russland	66 489 550
Norge	49 325 000
Litauen	19 730 000
Ukraina	59 490 650
Hviterussland	24 496 150
Latvia	152 907 500
	1 119 906 757

Island:

- Banken er ikke eksponert mot noen av de fire store, Glitnir, Landsbanki, Kaupthing eller Straumur-Burdaras
- Bankens eksponering er mot et finansieringsselskap og fire sparebanker
- Sum Island: Eksposering NOK 167 mill, tapsavsetning NOK 80 mill, bokført NOK 87 mill

Danmark:

- Lånene er til små- og mellomstore sparebanker som alle er underlagt den danske statlige garantiordningen

Øst-Europa:

- Enkelte av bankene har majoritets- eller delvis eierskap fra vesteuropeiske bankgrupperinger, samt EBRD

- Enkelte av bankene er statseide
- En bank er i forhandling om restrukturering
- For øvrig betjenes lånene i henhold til inngåtte avtaler
- Sum Øst Europa: Eksponering NOK 323 mill, tapsavsetning NOK 70 mill, bokført NOK 253 mill

Tabellen under viser lånene fordelt per bank. Banken har, på bakgrunn av låneavtalene, ikke anledning til å oppgi navnet på bankene.

Avtale	Land	Forfall	Valuta	Beløp i valuta	Beløp i NOK	Kommentar per 10. mars 2009
Bank 1*	Danmark	03.02.09	DKK	65 000 000	86 047 000	Innfridd
Bank 2	Latvia	28.02.09	EUR	2 500 000	24 662 500	Reforhandling av ny avtale pågår
Bank 3	Russland	08.04.09	USD	2 500 000	17 497 250	
Bank 4	Ukraina	16.04.09	USD	2 500 000	17 497 250	Bekreftet innfrielse april 2009
Bank 5	Danmark	17.05.09	DKK	50 000 000	66 190 000	
Bank 6	Russland	28.05.09	USD	2 500 000	17 497 250	Halvparten av utestående tilbakebetalt
Bank 7	Hviterussland	28.05.09	USD	1 000 000	6 998 900	
Bank 8	Hviterussland	11.06.09	USD	2 500 000	17 497 250	
Bank 9	Ukraina	29.06.09	USD	1 000 000	6 998 900	
Bank 10	Latvia	29.06.09	EUR	5 000 000	49 325 000	Reforhandling av ny avtale pågår
Bank 11	Litauen	29.06.09	EUR	2 000 000	19 730 000	
Bank 12	Island	06.07.09	EUR	1 000 000	9 865 000	
Bank 13	Island	06.07.09	GBP	229 567	2 323 444	
Bank 14	Island	06.07.09	USD	422 600	2 957 735	
Bank 15	Island	06.07.09	JPY	48 726 666	3 779 727	
Bank 16	Latvia	07.07.09	EUR	2 500 000	24 662 500	
Bank 17	Latvia	20.07.09	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 18	Russland	20.07.09	USD	2 500 000	17 497 250	
Bank 19	Russland	30.07.09	USD	2 000 000	13 997 800	
Bank 20	Ukraina	10.08.09	USD	2 500 000	17 497 250	
Bank 21	Ukraina	10.08.09	USD	2 500 000	17 497 250	
Bank 22	Danmark	15.09.09	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 23	Island	04.10.09	EUR	5 000 000	49 325 000	Restrukturering pågår
Bank 24	Danmark	24.10.09	EUR	5 000 000	49 325 000	
Bank 25	Danmark	21.12.09	EUR	3 000 000	29 595 000	Innfridd
Bank 26	Danmark	08.02.10	DKK	50 000 000	66 190 000	
Bank 27	Latvia	22.02.10	EUR	2 500 000	24 662 500	
Bank 28	Island	26.03.10	EUR	2 000 000	19 730 000	Restrukturering pågår
Bank 29	Island	26.04.10	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 30	Danmark	31.05.10	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 31	Danmark	12.06.10	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 32	Danmark	03.07.10	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 33	Danmark	17.07.10	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 34	Danmark	23.08.10	EUR	3 000 000	29 595 000	
Bank 35	Island	30.08.10	EUR	5 000 000	49 325 000	Restrukturering pågår
Bank 36	Norge	17.01.11	EUR	5 000 000	49 325 000	
Bank 37	Danmark	18.09.11	EUR	4 000 000	39 460 000	
Bank 38	Danmark	08.02.12	DKK	50 000 000	66 190 000	
Totalt syndikerte lån					1 119 906 757	

* Gjort som innskudd, ikke syndikat

Lånene er gitt på usikret basis, noe som er standard praksis for slike lån. Lånene er administrert av ulike agentbanker, som hovedsakelig er større Vesteuropeiske finansinstitusjoner. Lånedokumentasjonen er utarbeidet av anerkjente advokater i London. Vernetting er i hovedsak London, UK.

Banken har på grunnlag av situasjonen knyttet til den pågående finanskrisen foretatt nedskrivninger på gruppenivå på til sammen 150 mill. kroner på syndikerte lån til banker. Nedskrivningene er som følger:

- Island: 80 millioner kroner
- Øst-Europa: 70 millioner kroner

Det er startet forhandlinger med en Latvisk bank vedrørende et misligholdt lån. Øvrige lån er alle a jour og det foreligger ingen selskapsspesifikke opplysninger som skulle tilsi tap.

Banken har på grunnlag av risikoutviklingen i porteføljen besluttet å avvikle dette virksomhetsområdet. Innvilgede lån vil løpe til forfall. Banken vil samtykke i refinansieringsopplegg som ivaretar bankens interesser på en best mulig måte.

Forfall på syndikerte utlån til banker er oppsummert nedenfor.

Periode	Forfall
1.kv. 2009	110 709 500
2.kv. 2009	219 231 800
3.kv. 2009	169 267 957
4.kv. 2009	128 245 000
2010	337 477 500
2011	88 785 000
2012	66 190 000
Total	1 119 906 757

5.11.3 Obligasjoner og ansvarlige lån

Bankens investeringer i obligasjoner og ansvarlige lån er oppsummert i tabellen nedenfor. Risikoprofilen i porteføljen er sterkt varierende fra stat til "high yield".

	Pålydende	Markedsverdi
Stat	600,0	611,1
Statspar./a. off. utsteder	112,0	116,4
Ansvarlige lån finans	152,4	121,6
Øvrige finans	1 091,10	1 090,9
Offshore	382,4	240,6
Olje	132,4	88,5
Shipping	104,9	79,3
Industri	314	259,4
Kraft	429	430,5
Eiendom	141,0	121,4
Øvrige	350,5	323,2
Sum andre	1 584,2	1 542,90
Total	3 809,6	3 483,40

Porteføljen har følgende forfallsprofil:

Periode	Forfall
1.kv. 2009	550 755 100
2.kv. 2009	556 800 171
3.kv. 2009	129 698 730
4.kv. 2009	459 111 000
2010	629 862 730
2011	426 332 045
2012	327 283 964
2013 og senere	403 556

Inkludert i forfall i 2.kvartal 2009 er stat med 250 mill. kroner i Norsk Stat, NST 468.

Tabellen under viser en oversikt over Bankens obligasjonsportefølje per 31. desember 2008:

Sektor	Navn	Forfallsdato	Valuta	Pålydende	Markedsverdi	Kurs 31.12.08
Finans	Basibank 18.06.09	18.06.2009	NOK	5 000 000	5 009 500	100,19
Finans	Bolig- og Næringskreditt ASA 15.06.11	15.06.2011	NOK	20 000 000	20 340 000	101,70
Finans	Bud, Fræna og Hustad Spb 03.04.09	03.04.2009	NOK	10 000 000	9 988 000	99,88
Finans	DnB NOR Bank ASA 04.04.2011	04.04.2011	NOK	25 000 000	26 080 000	104,32
Finans	Eiendoms-kreditt AS 15.09.09	15.09.2009	NOK	25 000 000	24 942 500	99,77
Finans	Helgeland Sparebank 01.09.09	01.09.2009	NOK	10 000 000	9 978 000	99,78
Finans	Indre Sogn Sparebank 14.12.2010	14.12.2010	NOK	15 000 000	14 697 000	97,98
Finans	Klepp Sparebank 21.06.2011	21.06.2011	NOK	20 000 000	19 284 000	96,42
Finans	Kredittforeningen for Sparebanker 01.12.2009	01.12.2009	NOK	300 000 000	302 040 000	100,68
Finans	Landkreditt 15.05.13	15.05.2013	NOK	15 000 000	14 656 500	97,71
Finans	Nordea Bank Norge ASA 01.09.10	01.09.2010	NOK	75 000 000	73 807 500	98,41
Finans	Ofoten Sparebank 07.07.2010	07.07.2010	NOK	15 000 000	14 937 000	99,58
Finans	Sparebank 1 Midt-Norge 30.11.10	30.11.2010	NOK	75 000 000	73 297 500	97,73
Finans	Sparebank 1 SR 30.09.10	30.09.2010	NOK	55 000 000	53 982 500	98,15
Finans	Sparebanken Nord-Norge 18.03.2009	18.03.2009	NOK	51 000 000	51 270 300	100,53
Finans	Sparebanken Vest 01.09.10	01.09.2010	NOK	75 000 000	74 025 000	98,70
Finans	Storebrand ASA 02.09.2009	02.09.2009	NOK	5 000 000	4 967 000	99,34
Finans	Terra Kort 16.06.2010	16.06.2010	NOK	20 000 000	19 890 000	99,45
Industri	Aker ASA 02.03.10	02.03.2010	NOK	7 000 000	6 930 000	99,00
Industri	Aker Kværner ASA 02.12.2013	02.12.2013	NOK	30 000 000	24 675 000	82,25
Industri	Aker Yards ASA 05.10.09	05.10.2009	NOK	15 000 000	14 325 000	95,50
Industri	Bergen Yards Holding 13.08.2010 c 02.07.2009	13.08.2010	NOK	18 000 000	9 900 000	55,00
Industri	Bergen Yards Holding 06.07.09	06.07.2009	NOK	11 500 000	6 900 000	60,00
Industri	Elkem ASA 27.09.10	27.09.2010	NOK	27 000 000	27 612 900	102,27
Industri	Felleskjøpet Agri BA 27.03.2012	27.03.2012	NOK	16 500 000	15 262 500	92,50
Industri	Kverneland ASA 27.04.2010	27.04.2010	NOK	30 000 000	21 150 000	70,50
Industri	Norske Skogindustrier ASA 01.03.2012	01.03.2012	NOK	25 000 000	19 250 000	77,00
Industri	TTS Marine ASA 25.05.2010	25.05.2010	NOK	20 000 000	17 400 000	87,00
Industri	Umoe Industri AS 19.04.2011	19.04.2011	NOK	45 000 000	31 500 000	70,00
Industri	Norske Skogindustrier 26.06.2017	26.06.2017	EUR	1 000 000	450 000	45,00
Offshore	Ability Drilling ASA 13.02.2012	13.02.2012	NOK	15 000 000	6 750 000	45,00
Offshore	Awilco Offshore ASA 06.07.2010	06.07.2010	NOK	25 000 000	21 250 000	85,00
Offshore	DDI Holding AS 15.03.2012	15.03.2012	NOK	10 000 000	4 250 000	42,50
Offshore	DOF ASA 14.06.2011	14.06.2011	NOK	16 000 000	13 440 000	84,00
Offshore	Dof Subsea ASA 09.03.2011	09.03.2011	NOK	10 000 000	8 800 000	88,00
Offshore	Petrojack ASA 30.05.2012	30.05.2012	NOK	13 000 000	8 450 000	65,00
Offshore	PetroMena AS 24.05.2012	24.05.2012	NOK	30 000 000	9 000 000	30,00
Offshore	PetroRig III 20.02.2014	20.02.2014	NOK	5 000 000	1 000 000	20,00
Offshore	Proserv Group AS	08.06.2010	NOK	2 000 000	1 100 000	55,00
Offshore	Rem Offshore ASA 23.03.2011	23.03.2011	NOK	18 000 000	15 300 000	85,00
Offshore	Seadrill Ltd. 23.01.2009	23.01.2009	NOK	45 000 000	45 000 000	100,00
Offshore	Seadrill Ltd. 30.09.2009	30.09.2009	NOK	10 000 000	9 550 000	95,50
Offshore	Sevan Drilling AS 07.12.2012	07.12.2012	NOK	15 000 000	9 750 000	65,00
Offshore	Sinvest ASA 22.12.2009	22.12.2009	NOK	7 000 000	3 010 000	43,00
Offshore	Sinvest ASA 22.12.2009	22.12.2009	NOK	20 000 000	8 600 000	43,00
Offshore	Smedvig ASA 28.09.2012	28.09.2012	NOK	10 000 000	7 849 000	78,49
Offshore	MARACC-Marine Accurate Well 27.02.2012	27.02.2012	USD	1 000 000	300 000	30,00
Offshore	ProdJack AS 22.02.2013	22.02.2013	USD	1 000 000	325 000	32,50
Offshore	Skeie Drilling & Production 08.03.2013	08.03.2013	USD	1 000 000	290 000	29,00
Offshore	Skeie Drilling & Production 12.07.2013	12.07.2013	USD	2 000 000	450 000	22,50
Offshore	PetroJack 30.05.2012	30.05.2012	USD	2 000 000	1 300 000	65,00
Offshore	FPS Ocean AS 21.02.2011	21.02.2011	NOK	4 500 000	225 000	5,00
Offshore	Sevan Marine ASA 24.10.2012	24.10.2012	NOK	14 500 000	9 207 500	63,50
Offshore	Bluewater Holding 17.07.2014	17.07.2014	USD	6 000 000	2 700 000	45,00
Offshore	Oceanlink open callable bond 03.07.2012	03.07.2012	NOK	8 000 000	6 800 000	85,00
Offshore	Oceanteam Power & Umbilical 18.06.2010	18.06.2010	NOK	30 000 000	19 500 000	65,00
Olje	RXT ASA 11.05.2011 call 11.05.2009	11.05.2011	NOK	10 500 000	3 753 750	35,75
Olje	RXT ASA 13.12.2012	13.12.2012	NOK	30 000 000	10 725 000	35,75
Olje	Malka Oil AB 10.01.2011	10.01.2011	USD	1 000 000	550 000	55,00
Olje	Altinex Oil AS 09.02.2011	09.02.2011	NOK	5 000 000	3 750 000	75,00
Olje	Interoil Exploration 29.03.10 call 12.02.2008	29.03.2010	NOK	4 000 000	3 200 000	80,00
Olje	Norse Energy Corp ASA 13.07.2010	13.07.2010	NOK	9 500 000	6 650 000	70,00
Olje	Norwegian Energy Company 13.07.2010	13.07.2010	NOK	24 000 000	17 040 000	71,00
Olje	PA Resources AB 10.03.10 call 28.01.08	10.03.2010	NOK	15 000 000	12 000 000	80,00
Olje	Revus Energy ASA 15.02.2011	15.02.2011	NOK	15 000 000	14 400 000	96,00

Sektor	Navn	Forfallsdato	Valuta	Pålydende	Markedsverdi	Kurs 31.12.08
Kraft	BKK AS 26.10.2012	26.10.2012	NOK	20 000 000	19 162 000	95,81
Kraft	Hafslund ASA 09.01.14	09.01.2014	NOK	10 000 000	10 309 000	103,09
Eiendom	Entra Eiendom 23.06.2010	23.06.2010	NOK	20 000 000	18 860 000	94,30
Eiendom	Handelseiendom II AS 13.01.2012	13.01.2012	NOK	30 000 000	22 500 000	75,00
Eiendom	Hansa Property Group ASA 19.11.2010	19.11.2010	NOK	16 000 000	8 800 000	55,00
Eiendom	Peterson AS 28.06.2010	28.06.2010	NOK	15 000 000	11 250 000	75,00
Eiendom	Selvaag Gruppen AS 03.03.2010	03.03.2010	NOK	10 000 000	9 956 000	99,56
Shipping	Aker American Shipping 28.02.2012c17.07.09	28.02.2012	NOK	8 989 499	6 292 649	70,00
Shipping	Belships ASA 04.07.2011	04.07.2011	NOK	5 000 000	4 400 000	88,00
Shipping	Camillo Eitzen & Co ASA 12.07.2010	12.07.2010	NOK	10 000 000	9 050 000	90,50
Shipping	Color Group ASA 17.10.2012	17.10.2012	NOK	5 000 000	4 450 000	89,00
Shipping	Eitzen Chemical ASA 04.10.11 call 24.08.09	04.10.2011	NOK	28 000 000	18 200 000	65,00
Shipping	I.M. Skaugen ASA 06.06.2012	06.06.2012	NOK	5 000 000	4 287 500	85,75
Shipping	Marine Subsea AS 14.09.2012	14.09.2012	NOK	7 000 000	1 750 000	25,00
Shipping	Primorsk Int. Shipping Ltd. 28.02.2011	28.02.2011	NOK	15 000 000	13 200 000	88,00
Shipping	Sølvtrans 02.07.2010	02.07.2010	NOK	1 000 000	850 000	85,00
Shipping	B&H Ocean Carrier Ltd 12.12.2013	12.12.2013	USD	1 000 000	500 000	50,00
Shipping	IM Skaugen ASA 19.06.2009 call 19.06.07	19.06.2009	USD	2 000 000	1 977 000	98,85
Stat	5,50 % Norsk Stat 15.05.2009	15.05.2009	NOK	250 000 000	251 242 846	100,50
Stat	6,00 % Norsk Stat 16.05.2011	16.05.2011	NOK	100 000 000	103 958 565	103,96
Stat	6,50 % Norsk Stat 15.05.2013	15.05.2013	NOK	50 000 000	54 430 933	108,86
Stat	4,25 % Norsk Stat 19.05.2017	19.05.2017	NOK	200 000 000	201 444 911	100,72
Statsgarantert	Øresundforbindelsen 30.11.2012	30.11.2012	NOK	107 000 000	111 333 500	104,05
Statsgarantert	Karmøy Kommune 17.03.10	17.03.2010	NOK	5 000 000	5 085 500	101,71
Ansvarlig lån finans	BNBank ASA 25.11.2009 call 14.07.2014	25.08.2014	NOK	10 000 000	7 003 000	70,03
Ansvarlig lån finans	Bolig- og Næringsbanken ASA 16.03.2016	16.03.2011	NOK	10 000 000	8 766 000	87,66
Ansvarlig lån finans	Danske Andelsk Bank 07.02.14 call 27.12.10	07.02.2011	NOK	10 000 000	8 000 000	80,00
Ansvarlig lån finans	Hjelmeland Sparebank 27.08.14	27.08.2009	NOK	3 000 000	2 940 000	98,00
Ansvarlig lån finans	Kredittforr for spb 30.06.16 call 30.06.11	30.06.2011	NOK	5 000 000	4 442 500	88,85
Ansvarlig lån finans	Lillestrøm Sparebank 27.03.2018	27.03.2013	NOK	5 000 000	4 341 000	86,82
Ansvarlig lån finans	Ringkøbing Bank 01.09.14 call 21.07.2011	01.09.2011	NOK	10 000 000	8 273 000	82,73
Ansvarlig lån finans	Sparebank 1 Livs 15.06.2016 call 15.06.2011	15.06.2011	NOK	5 000 000	4 372 000	87,44
Ansvarlig lån finans	Sparebank 1 Livs 15.12.2009 call 29.04.2016	15.06.2016	NOK	5 000 000	3 013 000	60,26
Ansvarlig lån finans	Sparebank 1 Nordvest 11.03.2009 c 29.01.2018	12.03.2018	NOK	5 500 000	3 469 950	63,09
Ansvarlig lån finans	Sparebanken Vest 12.07.2012	12.07.2012	EUR	5 000 000	3 955 000	79,10
Ansvarlig lån finans	Storebrand Livsforsikring 26.06.2013	26.06.2013	EUR	3 500 000	2 835 000	81,00
Øvrige	Domstein ASA 30.06.2011	30.06.2011	NOK	2 500 000	2 125 000	85,00
Øvrige	Austevoll Seafood 29.03.2010	29.03.2010	NOK	25 000 000	21 250 000	85,00
Øvrige	Telenor ASA 28.09.2011	28.09.2011	EUR	7 500 000	7 179 000	95,72
Øvrige	EDB Business Partner 31.05.2010	31.05.2010	NOK	30 000 000	28 200 000	94,00
Øvrige	Vmetro ASA 29.05.2009	29.05.2009	NOK	12 000 000	11 970 000	99,75
Øvrige	ABG Sundal Collier Norge ASA 15.11.2011	15.11.2011	NOK	20 000 000	19 052 000	95,26
Øvrige	Norwegian Air Shuttle AS 19.04.2010	19.04.2010	NOK	20 000 000	18 200 000	91,00
Øvrige	Orkla ASA 13.11.09	13.11.2009	NOK	20 000 000	20 472 000	102,36
Øvrige	Orkla ASA 27.04.2017	27.04.2017	NOK	20 000 000	16 956 000	84,78
Øvrige	Scandinavian Airline System 28.04.2010	28.04.2010	NOK	7 000 000	5 775 000	82,50

Tabellen under viser Bankes sertifikatportefølje per 31. desember 2008:

Sektor	Navn	Forfallsdato	Valuta	Pålydende	Markedsverdi	Kurs 31.12.08
Finans	Bank 1 Oslo AS 04.05.2009	04.05.2009	NOK	30 000 000	30 261 000	100,87
Finans	DnB NOR Bank ASA 01.07.2009	01.07.2009	NOK	50 000 000	50 720 000	101,44
Finans	Hegra Sparebank 07.08.2009	07.08.2009	NOK	10 000 000	10 161 000	101,61
Finans	Helgeland Sparebank 06.02.2009	06.02.2009	NOK	10 000 000	10 010 000	100,10
Finans	Kredittforreningen for Sparebanker 22.04.09	22.04.2009	NOK	25 000 000	24 980 000	99,92
Finans	Meldal Sparebank 13.10.2009	13.10.2009	NOK	25 000 000	25 782 500	103,13
Finans	Oslo Bolig og Sparelag 03.02.2009	03.02.2009	NOK	25 000 000	25 057 500	100,23
Finans	Sparebanken Sogn og Fjordane 27.11.2009	27.11.2009	NOK	10 000 000	10 209 000	102,09
Finans	Sparebanken Vest 09.01.2009	09.01.2009	NOK	20 000 000	20 004 000	100,02
Finans	Swedbank AS 27.03.2009	27.03.2009	NOK	30 000 000	30 132 000	100,44
Finans	Tinn Sparebank 10.11.2009	10.11.2009	NOK	15 000 000	15 324 000	102,16
Finans	Voss veksel og Landmandsbank 14.01.2009	14.01.2009	NOK	15 000 000	15 007 500	100,05
Finans	Ørskog Sparebank 16.07.2009	16.07.2009	NOK	10 000 000	10 149 000	101,49
Industri	Nortura BA 16.02.2009	16.02.2009	NOK	30 000 000	30 084 000	100,28
Industri	Yara International 02.12.2009	02.12.2009	NOK	30 000 000	30 345 000	101,15
Olje	PA Resources AB 09.01.2009	09.01.2009	NOK	14 000 000	13 974 800	99,82
Kraft	Agder Energi AS 29.01.2009	29.01.2009	NOK	35 000 000	35 031 500	100,09
Kraft	Bergenshalvøens Kommunale Kraft 30.01.2009	30.01.2009	NOK	50 000 000	50 050 000	100,10
Kraft	Hafslund ASA 23.04.2009	23.04.2009	NOK	20 000 000	20 134 000	100,67
Kraft	Lyse Energi AS 07.04.2009	07.04.2009	NOK	30 000 000	30 147 000	100,49
Kraft	Røros El-verk 16.01.2009	16.01.2009	NOK	15 000 000	15 015 000	100,10
Kraft	Sogn og Fjordane Energi AS 27.02.2009	27.02.2009	NOK	40 000 000	40 160 000	100,40
Kraft	Statkraft AS 27.04.2009	27.04.2009	NOK	50 000 000	50 475 000	100,95
Kraft	Statnett SF 24.04.2009	24.04.2009	NOK	109 000 000	109 915 600	100,84
Kraft	Statnett SF 09.02.2009	09.02.2009	NOK	50 000 000	50 120 000	100,24
Eiendom	Entra Eiendom AS 10.02.2009	10.02.2009	NOK	50 000 000	50 115 000	100,23
Øvrige	Telenor ASA 06.02.2009	06.02.2009	NOK	20 000 000	20 038 000	100,19
Øvrige	Telenor ASA 01.12.2009	01.12.2009	NOK	30 000 000	30 402 000	101,34
Øvrige	Posten Norge AS 23.02.2009	23.02.2009	NOK	50 000 000	50 150 000	100,30

Tabellen under viser Bankens handler i obligasjoner og sertifikater i perioden 31. desember 2008 til 10. mars 2009:

Handlet		Verdipapir	Antall/Pålydene	Kurs	Valuta
8. januar 2009	Kjøp	Gjensidige Bank ASA 4,10% CD 364 1	25 000 000	99,96	NOK
9. januar 2009	Salg	PA Resources AB 08/09 FRN C	14 000 000	100,00	NOK
9. januar 2009	Salg	SPb Vest 5,99% CD 364 0901	20 000 000	100,00	NOK
12. januar 2009	Kjøp	Statnett SF 6,85% 182 2404	40 000 000	100,75	NOK
12. januar 2009	Kjøp	Trondheim kommune 03/09 Fixed	100 000 000	100,25	NOK
12. januar 2009	Kjøp	Lyse Energi AS 364 1206	20 000 000	101,25	NOK
12. januar 2009	Kjøp	6,28% Sparebanken Sør 365 1203	50 000 000	100,35	NOK
13. januar 2009	Kjøp	Oslo Kommune 09/19 4,65%	50 000 000	99,60	NOK
14. januar 2009	Kjøp	Røros Elektrisitets AS 4,52% CD 090	40 000 000	100,10	NOK
14. januar 2009	Kjøp	Hafslund ASA 8,16% 365 1310	10 000 000	102,87	NOK
14. januar 2009	Kjøp	Sparebanken Øst 05/09 Fixed	20 000 000	99,91	NOK
14. januar 2009	Salg	Sparebanken Øst 05/09 Fixed	20 000 000	99,91	NOK
14. januar 2009	Salg	Voss Veksel ASA 6,95% CD 275 1401	15 000 000	100,00	NOK
16. januar 2009	Salg	Røros Elektrisitets AS 7,90% 092	15 000 000	100,00	NOK
19. januar 2009	Salg	Statkraft AS 7,45% 182 2704	30 000 000	100,86	NOK
19. januar 2009	Kjøp	Statkraft AS FRN CD 365 2101	30 000 000	100,00	NOK
20. januar 2009	Kjøp	Statnett SF 09/12 FRN	60 000 000	100,00	NOK
23. januar 2009	Salg	Seadrill Limited 07/09 FRN	25 000 000	100,00	NOK
23. januar 2009	Salg	Seadrill Limited 07/09 FRN	20 000 000	100,00	NOK
28. januar 2009	Kjøp	Tine BA 4,35% CD 090 2804	50 000 000	100,03	NOK
28. januar 2009	Kjøp	NorgesGruppen ASA 3,95% CD 181 270	50 000 000	100,00	NOK
28. januar 2009	Kjøp	BKK AS 7,07% CD 365 1809	30 000 000	101,99	NOK
29. januar 2009	Salg	Agder Energi AS 5,80% 366 2901	35 000 000	100,00	NOK
30. januar 2009	Salg	BKK AS 5,80% 365 3001	50 000 000	100,00	NOK
3. februar 2009	Salg	Oslo Boli og Sparelag 7,20% CD 092	25 000 000	100,00	NOK
3. februar 2009	Kjøp	Oslo Kommune 09/15 4,20%	25 000 000	100,00	NOK
6. februar 2009	Kjøp	Lillesand Komm 3,89% CD 090 1105	8 000 000	100,03	NOK
6. februar 2009	Kjøp	Farsund kommune 3,89% CD 090 1105	13 000 000	100,03	NOK
6. februar 2009	Salg	5,88% Helgeland Sparebank 364 060	10 000 000	100,00	NOK
6. februar 2009	Salg	Telenor ASA 6,90% 092 0602	20 000 000	100,00	NOK
9. februar 2009	Salg	Statnett SF 6,40% 094 0902	50 000 000	100,00	NOK
10. februar 2009	Kjøp	6,43% Swedbank AB 364 2703	100 000 000	100,27	NOK
10. februar 2009	Salg	Entra Eiendom AS 6,83% 092 1002	50 000 000	100,00	NOK
16. februar 2009	Kjøp	Hedmark fylke 3,51% CD 091 1805	90 000 000	100,01	NOK
16. februar 2009	Salg	7,14% Nortura BA 185 1602	30 000 000	100,00	NOK
20. februar 2009	Salg	Kredittforeningen for Sparebanker 0	5 000 000	89,34	NOK
23. februar 2009	Salg	Posten Norge AS 6,50% 094 2302	50 000 000	100,00	NOK
23. februar 2009	Salg	Spb 1 Nordves 08/Perp FRN C CAP CO	5 000 000	70,66	NOK
26. februar 2009	Salg	Altinex Oil AS 06/11 Fixed Call	5 000 000	77,00	NOK
26. februar 2009	Salg	PetroMena AS 06/12 9,75% C	15 000 000	44,00	NOK
27. februar 2009	Salg	Sogn og Fjordane En AS 7,17% CD 18	40 000 000	100,00	NOK
10. mars 2009	Salg	Sevan Drilling AS 06/12 FRN	15 000 000	40,00	NOK

Obligasjoner og sertifikater kjøpt i perioden er en del av bankens løpende likviditetsstyring.

5.11.4 Aksjer og grunnfondsbevis

Bankens investering i aksjer og grunnfondsbevis andre enn datterselskaper og Frende er vist i tabellen nedenfor:

	Navn	Bokført	Markedsverdi
AKSJER	Eltek ASA	646 308	15 200
	Wega Mining ASA*	13 999 995	13 066 662
		14 646 303	13 081 862
GRUNNFONDSBEVIS	Sparebank 1 Buskerud-Vestfold	14 367 600	9 198 090
	Ringerikes Sparebank	932 874	811 300
	Helgeland Sparebank	25 626 162	13 222 295
	Klepp Sparebank	1 653 839	1 112 000
	Nes Prestegjelds Sparebank	1 977 916	1 326 000
TOTALT		44 558 392	25 669 685

* Bankens beholdning i Wega Mining ASA er et resultat av tvangskonvertering av obligasjonslån. Aksjene ble spleiset i forholdet 11:1 14. januar 2009. Sparebanken Øst har solgt 180 000 aksjer hittil i mars 2009.

5.12 Bankens finansiering

5.12.1 Kapital og gjeld

Egenkapitalen i Sparebanken Øst består hovedsakelig av grunnfondsbeviskapital og sparebankens fond, utjevningfond, overkursfond samt annen egenkapital. Per 31. desember 2008 var kapitaldekningen i konsernet 14,84 % sammenlignet med 15,61 % per 31. desember 2007 og 15,18 % ved utgangen av 2006. Det vises forøvrig til avsnitt 6.2.2 og avsnitt 6.4 for en oversikt over Bankens gjeld og egenkapital

5.12.2 Finansiering av kreditter

Innskuddsdekningen (definert som innskudd fra kunder i forhold til brutto ordinære utlån) i Sparebanken Øst har vært fallende de siste årene, hovedsaklig som en følge av en relativt høy utlånsvekst. Dette har medført at Bankens avhengighet av andre kapitalkilder har økt. Banken har et behov for å hente finansiering, og benytter derfor aktivt kapitalmarkedet for å dekke kapitalbehovet.

Innskudd fra kunder utgjorde cirka 43,7% av netto utlån per 4.kvartal 2008 mot 43,3 % per 31. desember 2007 og 41,5 % per 31. desember 2006 og 45,7 % per 31. desember 2005. Tabellen nedenfor viser utviklingen i netto utlån og innskuddsdekning de siste tre regnskapsårene, samt for 3. kvartal 2008.

INNSKUDDSEKNING I % AV NETTO UTLÅN

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
(MNOK)	2008	2007	2006	2005
Netto utlån	17 486,9	16 872,7	15 085,2	12 914,4
Innskudd fra kunder	7 638,4	7 300,9	6 266,6	5 910,2
Innskuddsdekning i %	43,7	41,5	41,5	45,7

Banken reduserer sin likviditetsrisiko (definert som forskjell i løpetiden på kundeinnskudd/innlån fra kapitalmarkedet og kundenes låneperiode) gjennom en spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder og instrumenter, samt ved bruk av langsiktige innlån. Styret i Banken har vedtatt en likviditetsstrategi og fastsatt rammer som hensyntar behovet for langsiktighet og balanse i likviditetsanskaffelsen.

Tabellen nedenfor inneholder en oversikt over Sparebanken Østs finansiering av utlånene de 4 siste år.

SPAREBANKEN ØSTS FINANSIERING AV UTLÅNENE

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
(TNOK)	2008	2007	2006	2005
Gjeld til kredittinstitusjoner	4 411 200	2 410 304	2 824 038	3 682 800
Innskudd fra og gjeld til kunder	7 64 490	7 295 034	6 268 101	5 895 396
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 709 400	9 564 574	9 645 872	6 797 463
Annen gjeld	427 900	348 040	183 850	288 242
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter	163 200	117 133	108 211	83 328
Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	65 200	72 726	72 502	67 175
Ansvarlig lånekapital	669 400	655 947	657 545	655 072

5.12.3 Balanse mellom innlån og utlån

Tabellen nedenfor illustrerer forholdet mellom løpetid på eiendeler og gjeld per 31. desember 2008.

RESTLØPETID BALANSEPOSTER OG FINANSIELLE DERIVATER PER 31. desember 2008

MNOK		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd - 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler:								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						1 650,3	1 650,3
	VAL						1,9	1,9
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK			17,5	0,0		10,6	28,1
	VAL		105,3	226,4	638,1			969,8
Netto utlån til kunder		79,1	55,1	632,2	1 534,0	15 186,5		17 486,9
Sertifikater og obligasjoner	NOK	194,1	372,3	1 173,3	1 299,4	243,4		3 282,5
	VAL			13,8	163,8	23,3		200,9
Øvrige aktivaposter			0,2	669,1	488,6	75,7	326,9	1 560,5
Totalt		273,2	532,9	2 732,3	4 123,9	15 528,9	1 989,7	25 180,9
Gjeld og egenkapital:								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK			7,0	649,6	378,6	0,7	1 035,9
	VAL			1 972,1	1 380,4	23,3		3 375,8
Innskudd fra kunder		26,4	68,6	114,5	0,1		7 428,8	7 638,4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK		581,0	969,5	8 091,8	677,8	27,6	10 347,7
	VAL				361,7			361,7
Ansvarlig lånekapital	NOK				298,8	296,6		595,4
	VAL					74,0		74,0
Øvrig gjeld/egenkapital			11,0	320,1	162,3	17,7	1 240,9	1 752,0
Totalt		26,4	660,6	3 383,2	10 944,7	1 468,0	8 698,0	25 180,9
Netto eksponering		246,8	(127,7)	(650,9)	(6 820,8)	14 060,9	(6 708,3)	
Lånetilsagn			407,0	411,0				818,0
Garantier							323,9	323,9
Ubenyttet kreditt				131,8	275,0		88,9	495,7

Nedenfor følger en oversikt over Bankens avtalte/sannsynlige tidspunkter for renteendringer per 31. desember 2008.

AVTALTE/SANNSYNLIGE TIDSPUNKTER FOR RENTEENDRING PER 31. desember 2008 (mill NOK)

(mill NOK)	Under 3 mnd	F.o.m 3 mnd til 1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5 år og over	Ikke rtb	Totalt
Eiendeler:									
Kontanter og fordringer på sentralb.								1 652,2	1 652,2
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	1 766,4	77,0						10,5	1 853,8
Netto utlån til kunder	16 333,4	124,8	64,0	176,0	19,6	23,1			16 741,0
Sertifikat og obligasjoner	2 726,2	743,0	137,5	138,0	47,0	105,0	221,0		4 207,7
Øvrige aktivaposter								700,1	700,1
Totalt	20 826,0	944,8	201,5	314,0	66,6	218,2	221,0	2 362,8	25 154,9
Gjeld og egenkapital:									
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 593,2	318,9	500,0					6,0	4 418,1
Innskudd fra kunder	7 644,9								7 644,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	8 814,5	1 190,0	350,0	355,0			0,0	0,0	10 709,5
Fondsobligasjoner	296,5								296,5
Ansvarlig lånekapital	298,9	74,0							372,9
Øvrig gjeld/egenkapital								1 713,0	1 713,0
Totalt	20 648,0	1 582,9	850,0	355,0	0,0	0,0	0,0	1 719,0	25 154,9
Differanse mellom eiend./gjeld og egenkap.	178	-638	-648	-41	67	218	221	644	

Sparebanken Østs lån tatt opp ved utstedelse av verdipapirer: Banken har et behov for å hente finansiering, og benytter derfor aktivt kapitalmarkedet for å dekke kapitalbehovet. Sammensetningen av varigheten på innlån fastlegges ut fra en vurdering mellom hensynet til lav likviditetsrisiko og kravet om lavest mulig innlånskostnad. Obligasjonslån med lang eller relativt lang løpetid gir god likviditetssikkerhet, men har også høyere kostnad. Banken har rutiner som fastlegger fordeling av ulike typer innlån slik at kravet til god likviditetssikkerhet er betryggende ivarettatt.

5.12.4 Oversikt over finansiering

Nedenfor følger en oversikt over Bankens lån og betingelser knyttet til de ulike lånene per 31. desember 2008.

LØPETID LÅN I SENTRALBANKEN

Beløp	Valuta	Løpetid	Långiver
500 000 000	NOK	29.11.2010	Norges Bank

LØPETID KOMMITTERTE TREKKFASILITETER - TRUKKET

Beløp	Valuta	Løpetid	Långiver
80 000 000	EUR	03.07.2011	DnB NOR, Lloyds TSB, Bayerische LB, HSH Nordbank

LØPETID SYNDIKATLÅN

Beløp	Valuta	Løpetid
180 000 000	EUR	07.12.2009
7 500 000	EUR	31.10.2015 (Ansvarlig lån)
17 000 000	DKK	01.11.2010

LØPETID BILATERALE LÅN

Beløp	Valuta	Løpetid	Långiver
7 000 000	NOK	09.03.2009	KfS
100 000 000	NOK	09.03.2019	KfS
50 000 000	NOK	27.02.2012	KfS
80 000 000	NOK	26.03.2014	KfS
300 000 000	NOK	30.05.2018	NIB
10 000 000	EUR	01.04.2009	KIB Ltd., Kypros
10 000 000	EUR	26.05.2009	Dexia, Irland
10 000 000	EUR	25.02.2010	WGZ-Bank Ireland
15 000 000	EUR	30.06.2010	LB Rheinland-Pfalz
10 000 000	EUR	01.04.2014	EEPK, Lux
25 000 000	EUR	13.05.2014	EEPK, Lux

FRAMTIDIG FORFALL OBLIGASJONSLÅN (INKL. ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONER) FORDELT PÅ KALENDERÅR

Amount	Currency	Maturity	Put/Call
325 000 000	NOK	24.02.2009	-
256 000 000	NOK	16.03.2009	-
500 000 000	NOK	11.09.2009	-
100 000 000	NOK	25.09.2009	-
372 000 000	NOK	12.10.2009	-
645 000 000	NOK	08.03.2010	-
300 000 000	NOK	13.05.2010	-
300 000 000	NOK	31.05.2010	-
400 000 000	SEK	21.06.2010	-
650 000 000	NOK	22.09.2010	-
500 000 000	NOK	10.11.2010	-
300 000 000	NOK	24.01.2011	-
600 000 000	NOK	25.02.2011	-
500 000 000	NOK	10.03.2011	-
500 000 000	NOK	25.03.2011	-
500 000 000	NOK	24.08.2011	-
300 000 000	NOK	29.08.2011	-
300 000 000	NOK	16.12.2011	-
300 000 000	NOK	22.08.2012	-
915 000 000	NOK	12.09.2012	-
300 000 000	NOK	25.10.2012	-
300 000 000	NOK	14.12.2012	-
150 000 000	NOK	22.02.2013	-
280 000 000	NOK	07.10.2013	-
500 000 000	NOK	12.11.2013	-
563 000 000	NOK	19.05.2015	-
100 000 000	NOK	14.12.2017	14.12.2012
200 000 000	NOK	28.05.2018	27.05.2013
300 000 000	NOK	26.09.2018	-
200 500 000	NOK	25.12.2098	25.06.2014
99 500 000	NOK	25.06.2099	25.06.2014

Sparebanken Østs innlån er gjort til gode markedsbetingelser på det tidspunkt lånet er etablert. Enkelte av lånene er gjort som fastrentelån, men da er rentebetingelsen swappet til 3 eller 6M NIBOR rente. Nedenfor vises betingelser (yield-kurve) for Banken fra januar 2008 og desember 2008 som antall basispunkter utover swaprente for ulike løpetider. YIELD-KURVE JANUAR 2008 – DESEMBER 2008

Løpetid	Januar 2008	Desember 2008
3 mnd	6	30
12 mnd	10	45
2 år	24	145
3 år	34	155
5 år	41	160
10 år	55	165

Kapitalrestriksjoner knyttet til bilaterale lån

a) Punkt 2.3 i låneavtalen med Eksportfinans ASA inneholder følgende klausul: "Lånet skal benyttes til refinansiering av Låntagers lån ytet til internasjonale kunder."

b) Punkt 2.1 i låneavtalen med Den Nordiske Investeringsbank inneholder en klausul om at lånet er bevilget låntager for videre utlån til finansiering av investeringsprosjekter i Norden og/eller Baltikum knyttet til infrastruktur, miljø, energi eller forskning og utvikling innenfor denne geografiske regionen eller kapitalvareleveranser mellom land eller regionen.

Ingen av de øvrige lånene som finansierer Sparebanken Øst har restriksjoner på bruk av kapitalen.

5.12.5 Arbeidskapital

Styret mener at Banken har tilstrekkelig arbeidskapital til å dekke Bankens nåværende behov.

Det har ikke skjedd noen vesentlige endringer i Bankens finansieringsstruktur siden 31. desember 2008.

5.13 Investeringer

I det følgende er en oversikt over Sparebanken Østs investeringer.

5.13.1 Historiske investeringer

Tabellen nedenfor viser Bankens investeringer i driftsmidler de siste 4 årene.

INVESTERINGER I DRIFTSMIDLER I KONSERNET

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
(MNOK)	2008	2007	2006	2005
Maskiner, inventar, IT og transportmidler	11,4	9,2	9,1	15,0
Fast eiendom	71,4	12,9	27,6	38,8
Totalt	82,8	22,1	36,7	53,8

Det har ikke vært foretatt vesentlige investeringene i enkeltstående driftsmidler de siste fire regnskapsårene, og frem til Prospektets dato.

Se avsnitt 5.13 for ytterligere informasjon om Bankens eiendom, anlegg og utstyr.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over Bankens investeringer i verdipapirer i 2005, 2006, 2007 og 2008. Sparebanken Østs investeringer i rentebærende verdipapirer er en del av likviditetsstyringen i Banken, samt investering i papirer med høy margin for å bidra til økt inntjening. En stor andel av investeringene i aksjer er strategiske investeringer.

INVESTERINGER I FINANSIELLE EIENDELER

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
(MNOK)	2008	2007	2006	2005
Sertifikater, obligasjoner og ansvarlig lån	3 483,4	2 514,5	4 017,3	4 431,8
Aksjer	272,1	314,1	267,2	210,6
Totalt	3 755,5	2 828,6	4 284,5	4 642,4

5.13.2 Pågående og planlagte investeringer

Banken har per Prospektets dato ingen vesentlige pågående investeringer, og Styret har heller ikke vedtatt noen vesentlige investeringer.

5.14 Forskning og utvikling, patenter og lisenser

Sparebanken Øst driver ikke med forskning og utvikling i tradisjonell forstand, men arbeider kontinuerlig med å videreutvikle sine produkter og systemer, med spesielt fokus på videreutvikling av risikostyringssystem, samt utvikling av nye produkter. Banken har ingen patenter, og har heller ingen lisenser av vesentlig betydning for Bankens virksomhet.

5.15 Eiendom, anlegg og utstyr

Per 31. desember 2008 hadde Konsernet Sparebanken Øst en bokført verdi av eiendom, anlegg og utstyr på MNOK 284,5 mot MNOK 252,8 per 31. desember 2007. Per 31. desember 2006 hadde Konsernet eiendom, anlegg og utstyr til en total bokført verdi av MNOK 507,1. Tabellen nedenfor gir en oversikt over eiendom, anlegg og utstyr eid av konsernet per 31. desember de fire siste årene.

UTVIKLING I EIENDELER, ANLEGG OG UTSTYR I KONSERVERNET

(TNOK)	Maskiner, inventar og utstyr	Fast eiendom	Totalt
2005	30.754	466.274	497.028
2006	29.312	477.769	507.081
2007	28.902	233.862	252.764
2008	29.682	259.339	289.021

Konsernet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler til tredje part.

Eiendommene eid av konsernet består av en blanding av ferdig utviklede næringseiendommer, eiendommer som skal utvikles og tomter. Næringsbyggene er til eget bruk og/eller utleid til eksterne leietakere. I 6 av eiendommene er det også 12 leiligheter for utleie. Totalt antall eide bygg er 26 pr. 31.12.2008. Størrelsen på byggene varierer fra 145m² til 4.528m² BTA. Samlet areal for bygningsmassen utgjør ca. 30.000m² BTA. Eiendommene er i all hovedsak beliggende i Øvre og Nedre Eiker samt Drammen. I tillegg en eiendom i Asker sentrum, Torvveien 7.

Konsernet har også totalt 3 firmahytter i Norge samt 4 i utlandet (Sverige og Spania).

Konsernet har leid inn lokaler i Østlandsområdet til bruk for konsernets filialer på 14 steder til en samlet årsleie i 2009 på ca. MNOK 7. I tillegg leies kontorer i Bragernes Torg 2A til en årlig leie i 2009 på ca. MNOK 3,1.

Konsernet har under utvikling 2 prosjekter, ett i Nedre Eiker (bolig og næring) og ett i Drammen (næring). Samlet areal ca. 10.000m². Begge prosjekter er under regulering.

5.16 Miljø

Banken anvender ikke innsatsfaktorer eller produksjonsmetoder som har miljøkonsekvenser av betydning. Bankens påvirkning av det ytre miljø er begrenset til materiell og energi som er nødvendige for at Banken skal kunne drive sin virksomhet. Det arbeides kontinuerlig med overgang til elektronisk kommunikasjon internt og eksternt som også vil bidra til redusert papirforbruk. Etter Styrets oppfatning forurenses virksomheten i liten grad det ytre miljø.

Sparebanken Øst har engasjert konsultentselskapet STRIKK som i samarbeid med banken har sett på mulighetene Sparebanken Øst har til å ta en mer aktiv roll for miljøet. Arbeidet har fokusert på områder som ENØK, transport, innkjøpspolicy, kredittpolicy osv. Banken vil jobbe videre med å hensynta miljøutfordringene i vår virksomhet og drift.

6 FINANSIELL INFORMASJON

Dette kapitlet gir en oversikt over Bankens finansielle stilling, resultatet av virksomheten og kontantstrømmer for regnskapsårene som ble avsluttet 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005, og for 4. kvartal 2008 og 2007. Årsregnskapene har vært underlagt fullstendig revisjon, 4. kvartal 2008 og 2007 er ikke revidert. Bankens konsernregnskaper er utarbeidet i henhold til IFRS. For å få en mest mulig fullstendig oversikt over Bankens finansielle stilling, resultatet av virksomheten og kontantstrømmer, bør informasjonen i dette kapitlet leses i sammenheng med Bankens reviderte årsregnskaper. Historisk finansiell informasjon i form av reviderte årsregnskap, samt delårsrapporter, kan lastes ned fra Bankens internettside, www.oest.no. Se også kapittel 13, "Dokumenter til gjennomsyn", herunder kryssreferanseliste.

6.1 Regnskapsprinsipper

Sparebanken Øst er hjemmehørende i Norge. Foretakets konsernregnskap omfatter Sparebanken Øst og dets datterforetak. Konsernregnskapet er presentert etter samme oppstillingsplan som benyttet i Morbanken.

6.1.1 Erklæring om at finansregnskapet er i overensstemmelse med IFRS

Konsern- og selskapsregnskapet til Sparebanken Øst for 2007 er utarbeidet i samsvar med gjeldende IFRS standarder godkjent av EU og IFRIC fortolkninger. Regnskapsåret 2005 var det første året konsernregnskapet ble avlagt etter IFRS. Selskapsregnskapet ble frem til 2006 avlagt etter NGAAP. Ved overgangen til IFRS er selskapsregnskapet for 2006 omarbeidet. Selskapsregnskapet for 2007 og sammenlignbare tall for 2006 er avlagt etter IFRS. Konsekvensene ved overgang til IFRS i selskapsregnskapet er beskrevet i note 42. En legger til grunn prinsippene i et historisk kost-regnskap, med unntak for finansielle derivater og investeringer som er holdt til handelsformål eller er tilgjengelig for salg, samt den del av verdipapirporteføljen hvor ledelsen har valgt å benytte "Fair Value Option". Disse postene er vurdert til virkelig verdi.

6.1.2 Endringer i regnskapsprinsipper

Konsernets regnskapsprinsipper er konsistent med regnskapsprinsipper anvendt i sammenligningstallene for 2006 med følgende unntak: Konsernet har som beskrevet under implementert nye standarder og fortolkninger gjennom 2007. Implementeringen har ikke påvirket resultat- eller balanseoppstillingen for konsernet, men har medført ytterligere noteinformasjon.

- IFRS 7
- IFRIC 8
- IFRIC 9
- IFRIC 10

IFRS 7: Denne standarden krever noteinformasjon som gjør brukeren i stand til å evaluere viktigheten av finansielle instrumenter for enhetens finansielle posisjon og resultat. Det skal også gis opplysninger om type og omfang av risiko som enheten er eksponert mot gjennom perioden og på balansedagen og hvordan enheten håndterer disse risikoene. Disse kravene til opplysninger er inkludert i flere av notene og sammenligningsdata er omarbeidet der det er nødvendig.

IFRIC 8: Denne fortolkningen av virkeområdet til IFRS 2 omhandler aksjebasert betaling som foretas til ansatte og er ikke relevant for Sparebanken Øst.

IFRIC 9: Fortolkningen klargjør at en virksomhet skal vurdere hvorvidt et innebygget derivat må separeres fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat på det tidspunkt virksomheten blir part i kontrakten. Senere revurderinger er ikke tillatt med mindre det er endringer i kontraktens vilkår som medfører vesentlige endringer i kontantstrømmene som ellers ville vært krevd av kontrakten. Implementeringen har ikke påvirket konsernets resultat eller balanse.

IFRIC 10: Fortolkningen krever at en enhet ikke kan reversere et nedskrivningstap som har blitt regnskapsført i en delårsperiode, ikke kan reverseres i en senere periode, heller ikke ved årsavslutningen. Implementeringen har ikke påvirket konsernets resultat eller balanse.

6.1.3 Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter Morbank og alle datterselskap. Som datterselskap regnes alle foretak hvor Morbanken alene eller indirekte via datterselskap eier mer enn 50 prosent av stemmerettene eller på annen måte

har bestemmende innflytelse over foretakets finansielle og driftsmessige prinsipper. Regnskapet for konsernet omfatter de tre heleide datterselskapene AS Finansiering, Sparebanken Øst Eiendom AS og Øst Prosjekt AS.

Selskap som er kjøpt eller solgt i løpet av året inkluderes i konsernregnskapet fra det tidspunktet kontroll oppnås og inntil kontroll opphører.

Oppkjøpsmetoden er brukt som konsolideringsprinsipp ved eliminering av aksjer i datterselskap. Ved oppkjøpsmetoden blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi. Goodwill fremkommer som en positiv differanse mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet etter at mer- og mindreverdier er henført til identifiserbare materielle og immaterielle eiendeler på kjøpstidspunktet. Dersom det foreligger en negativ differanse, inntektsføres denne ved kjøpet. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til kostpris redusert for eventuelle akkumulerte nedskrivninger.

I konsernregnskapet er interne mellomværende samt interne inntekter og utgifter eliminert. Regnskapsprinsipper i datterselskap endres når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

6.1.4 Eierinteresser i datterselskap

Som datterselskap regnes alle foretak hvor Morbanken alene eller indirekte via datterselskap eier mer enn 50 prosent av stemmerettene eller på annen måte har med bestemmende innflytelse over foretakets finansielle og driftsmessige prinsipper. Banken har tre heleide datterselskap: AS Finansiering, Sparebanken Øst Eiendom AS og Øst Prosjekt AS. I selskapsregnskapet er investeringer i datterselskap etter IFRS vurdert til historisk kost.

6.1.5 Tilknyttede selskap

Selskap hvor Banken alene eller sammen med datterselskap har en langsiktig investering med eierandel mellom 20-50 prosent og hvor det foreligger vesentlig innflytelse, defineres som tilknyttede selskap. Selskapet har ingen eierinteresser i det som defineres som tilknyttede selskap.

6.1.6 Segmentrapportering

Konsernet har ulike forretningsområder. Et forretningsområde er en gruppering av eiendeler eller virksomhet som tilfører produkter eller tjenester, og som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre forretningsområder. Segmentrapporteringen er delt opp i DinBANK.no (internettbank), personmarked, bedriftsmarked, finansieringsselskap og eiendomsforvaltning. Banken opererer i et geografisk avgrenset område hvor det ikke anses å foreligge vesentlig forskjell i risiko, og det er derfor ikke foretatt rapportering på geografiske sekundærsegmenter. Viktige poster i balansen (utlån og innskudd) er imidlertid fordelt geografisk i note 17 og 28.

6.1.7 Valuta

Regnskapet presenteres i norske kroner som også er funksjonell valuta for samtlige selskap i konsernet. Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til funksjonell valuta (NOK) etter kursene på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes etter offisielle middelkursen på balansedagen. Valutatap og -gevinst som oppstår på grunn av ulik kurs på transaksjonstidspunktet og oppgjørstidspunktet, samt omregningsdifferanser på pengeposter i utenlandsk valuta som ikke er gjort opp, resultatføres. I notene er alle beløp i mill. kroner dersom ikke annet er angitt.

6.1.8 Finansielle derivater og sikringsbokføring

Sparebanken Øst benytter seg i hovedsak av finansielle derivater for å redusere rente- eller valutarisiko. Finansielle derivater innregnes første gang til virkelig verdi på tidspunktet for inngåelse av kontrakt og måles til virkelig verdi i etterfølgende perioder. Virkelig verdi vurderes primært med utgangspunkt i noterte markedspriser i et aktivt marked. Når dette ikke foreligger benyttes informasjon om nylige markedstransaksjoner og andre alternative verdsettelsesteknikker. Finansielle derivater innregnes som eiendeler dersom virkelig verdi er positiv og som forpliktelser dersom virkelig verdi er negativ. Visse finansielle kontrakter inneholder innebygde derivater. Disse betegnes kombinerte instrumenter. Dersom det innebygde derivatet ikke er nært relatert til hovedkontrakten, skal derivatet skilles ut og regnskapsføres særskilt. Følgende betingelser må være oppfylt for at det innebygde derivatet skal anses for separerbart: De økonomiske karakteristika og risiki må ikke være nært knyttet til hovedkontrakten, et tilsvarende separat instrument som det innebygde derivatet ville være definert som et derivat og det kombinerte instrumentet blir ikke fra før målt til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Slike innebygde derivater måles til virkelig verdi med endring i virkelig verdi over resultatregnskapet. Metode for å bokføre verdigevinst og -tap avhenger av om derivatet har sikring som formål, og dersom dette er tilfellet, sikringsobjektets egenskaper. IAS 39 har tre kategorier for sikring:

- Verdisikring
- Kontantstrømsikring
- Sikring av nettoinvesteringer

De finansielle derivatene som i konsernet oppfyller kravet til sikring gjelder sikringsbokføring til virkelig verdi. En verdisikring er en sikringsrelasjon hvor foretaket ønsker å sikre seg mot eksponeringen for verdiendringer for regnskapsførte eiendeler eller forpliktelser. Obligasjonsgjeld med fast rente utgjør en renterisiko. Obligasjonsgjeld med fast rente i utenlandsk valuta representerer både en rente- og valutarisiko. For derivater som benyttes som sikring av virkelig verdi av bokførte forpliktelser eller eiendeler, benyttes sikringsbokføring dersom visse kriterier er oppfylt. Endringer i virkelig verdi på derivater som er klassifisert som og oppfyller kravene til virkelig verdisikring, bokføres over resultatregnskapet sammen med enhver endring i virkelig verdi på den sikrede forpliktelsen som kan tilskrives den sikrede risiko. Gitt at sikringen er effektiv, vil de to endringene i virkelig verdi være balansert, dvs. nettoresultat blir null. Sikringsbokføring til virkelig verdi i konsernet foretas hovedsakelig på en til en forhold mellom sikringsobjekt og sikringsinstrument. Det er hovedsakelig renteswapper og kombinerte rente- og valutaswapper (basis-swapper) som benyttes som sikringsinstrumenter i konsernet.

Sikringseffektiviteten må kunne måles pålitelig. Dersom målingen viser at verdiendringene på sikringsinstrumentet motvirker 80 prosent til 125 prosent av endringene i sikringsobjektet, vil sikringen fremdeles kvalifisere som en sikring etter IAS 39. Dersom sikringsforholdet ikke lenger oppfyller kravene knyttet til sikringsbokføring, regnskapsføres sikringsobjektet i påfølgende perioder etter de ordinære vurderingsregler i henhold til IAS 39.

6.1.9 Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader innregnes i resultatregnskapet til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode, hvor renteinntekt eller rentekostnad fordeles over forventet løpetid. Den effektive rentesatsen er den renten som eksakt diskonterer forventede fremtidige kontantstrømmer over forventet løpetid til dagens verdi av den finansielle eiendelen eller forpliktelsen. Dersom en finansiell eiendel eller en gruppe av like eiendeler er nedskrevet som følge av verditap, resultatføres renteinntektene ved å benytte renten som fremtidige kontantstrømmer diskonteres med for å beregne verditapet.

6.1.10 Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader tas generelt inn i regnskapet i takt med at tjenesten blir utført. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende.

6.1.11 Andre inntekter

Leieinntekter fra eiendom inntektsføres lineært over leieperioden.

6.1.12 Finansielle instrumenter

Klassifisering av finansielle instrumenter

Konsernets finansielle instrumenter som omfattes av IAS 39, er blitt klassifisert i en av de følgende grupper:

Finansielle eiendeler:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- finansielle eiendeler holdt for handelsformål («trading»)
- finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved første gangs innregning
- Investeringer holdt til forfall
- Utlån og fordringer
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle forpliktelser:

- Finansielle forpliktelser til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- Øvrige finansielle forpliktelser

Klassifiseringen av de finansielle instrumentene har betydning for målingen og regnskapsføringen etter første gangs innregning. Finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, måles til virkelig verdi både ved første gangs innregning og måling i etterfølgende perioder. Finansielle eiendeler eller forpliktelser, som ikke er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi med tillegg av direkte henførbare transaksjonskostnader ved første gangs innregning. Ved etterfølgende måling regnskapsføres disse enten til virkelig verdi eller amortisert kost.

Finansielle instrumenter innregnes i balansen på oppgjørslag. Finansielle eiendeler fraregnes i balansen når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller konsernet har overført den finansielle eiendelen til en annen part. Finansielle forpliktelser fraregnes balansen når forpliktelsen opphører. Dette skjer normalt ved levering, dvs. oppgjørslag.

Utlån og tap på utlån og garantier

Utlån er vurdert i tråd med IAS 39. Ved første gangs måling er utlån vurdert til virkelig verdi med tillegg av direkte transaksjonskostnader. Etableringsgebyrer aktiveres og inntektsføres over lånets forventede løpetid. Inntektsføring skjer på månedlig basis. Ved etterfølgende måling vurderes utlån til amortisert kost med anvendelse av effektiv rentemetode. Når det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, nedskrives lånet eller gruppen av lån for dette verdifallet når neddiskontert verdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer er mindre enn balanseført verdi.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige med hensyn til størrelse og risiko. Vurdering av behovet for nedskrivning på grupper av utlån skjer for utlån med tilnærmet like risikokarakteristikker. Utlån til privatpersoner som ikke er individuelt nedskrevet vurderes samlet uten ytterligere inndeling i undergrupper. Utlån til bedrifter som ikke er individuelt nedskrevet deles opp i undergrupper basert på risikoklasse i bankens risikoklassifiseringssystem.

Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppen av utlån til privatpersoner skjer på basis av en tapsindikator som hensyntar ulike makroøkonomiske variabler som indikerer om banken er i en konjunktursituasjon som er bedre eller dårligere enn en normaltapssituasjon. Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppene av utlån til bedrifter skjer på basis av endringer i risikoklassifisering av engasjementene. Dersom det i en regnskapsperiode skjer en netto negativ forflytning mellom risikoklasser, foretas det en nedskrivning på basis av bankens tapshistorikk for de aktuelle risikoklassene. Konstatert tap skjer først når det er stadfestet akkord eller konkurs hos debitor, når utleggsforretning ikke har ført frem, det foreligger rettskraftig dom eller i tilfeller der banken har gitt avkall på utlånet eller deler av det.

Sertifikater og obligasjoner

Sertifikater og obligasjoner er klassifisert i følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- holde til forfall

Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen og styrer hvilke regnskapsprinsipper som skal anvendes for posten.

Obligasjoner hvor konsernet har intensjon og evne til å holde investeringen til forfall er klassifisert i kategorien holde til forfall. Måling ved første gangs regnskapsføring er virkelig verdi inkludert transaksjonskostnader. Etterfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Den løpende opptjening av renteinntekter resultatføres og eventuell over- eller underkurs på kjøpstidspunktet amortiseres ved bruk av effektiv rentemetode og resultatføres som en justering av obligasjonens løpende renteinntekt. I balansen blir obligasjonen innregnet til amortisert kost. Når det foreligger objektive bevis for at det har inntruffet et verdifall på en obligasjon i kategorien holde til forfall, nedskrives obligasjonen for dette verdifallet i resultatregnskapet. Tapet måles til forskjellen mellom bokført verdi og neddiskontert verdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer. Reversering av tidligere nedskrivninger regnskapsføres når en nedgang i nedskrivningsbehovet kan relateres til en hendelse etter at nedskrivning er gjennomført. En slik reversering er presentert som inntekt. Men en økning i balanseført verdi regnskapsføres i den grad den ikke overstiger hva amortisert kost ville ha vært dersom nedskrivning ikke hadde vært gjennomført.

For konsernets øvrige beholdning av sertifikater og obligasjoner er "Fair Value Option" benyttet. Sertifikater og obligasjoner for denne delen av porteføljen måles til virkelig verdi og verdiendringene føres over resultatet. Fastsettelse av virkelig verdi bygger på observerbare markedsverdier. Hvis bokført verdi overstiger markedsverdi, nedskrives verdipapirene slik at de totale bokførte verdier for porteføljen er lik markedsverdi.

Egenkapitalinstrumenter

Egenkapitalinstrumenter er klassifisert i følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- tilgjengelig for salg

Egenkapitalinstrumenter eiet med formål om å selge eller kjøpe tilbake på kort sikt, som inngår i en portefølje og eiet for å oppnå kursgevinster og utbytte, er klassifisert som holdt for handelsformål, og regnskapsføres til virkelig verdi i balansen med verdiendringer over resultatet. Konsernets børsnoterte aksjer og grunnfondsbevis faller inn under denne kategorien. På noterte egenkapitalinstrumenter anses børskurs som virkelig verdi.

Utbytte på egenkapitalinstrumenter i denne kategorien innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt. Egenkapitalinstrumenter som er klassifisert som tilgjengelig for salg verdsettes som hovedregel til virkelig verdi. Virkelig verdi for egenkapitalinstrumenter som ikke er notert i et aktivt marked må beregnes ved bruk av ulike verddivurderingsteknikker. Verddivurderingsteknikkene inkluderer nåverdivurderinger og sammenligning med inntjeningsmultiplikatorer til tilsvarende egenkapitalinstrumenter hvor observerbare markedspriser eksisterer. I de tilfeller hvor virkelig verdi ikke kan fastsettes på en pålitelig måte, vurderes egenkapitalinstrumentene til kost. Unoterte aksjer som har ubetydelig verdi, er også vurdert til kost.

Urealisert gevinst eller tap for egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg innregnes direkte i egenkapitalen, bortsett fra nedskrivning ved verdifall, som resultatføres. Ved avhendelse blir akkumulert gevinst eller tap på det finansielle instrumentet som tidligere er regnskapsført mot egenkapitalen reversert, og gevinst eller tap blir resultatført. Utbytte på egenkapitalinstrumenter som er tilgjengelig for salg, blir innregnet i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt. Konsernet foretar nedskrivning av egenkapitalinstrumenter i kategorien tilgjengelig for salg når det har vært en varig nedgang i virkelig verdi eller virkelig verdi er signifikant lavere enn bokført verdi. Banken vurderer det som signifikant når verdifallet er mer enn 20%, og at verdifallet er varig når det er lenger enn 6 måneder. Nedskrivning i denne kategorien reverseres ikke, og den nedskrevne verdien blir å betrakte som ny kostpris.

Innlån/gjeld

Innlån og gjeld regnskapsføres ved første gangs innregning til virkelig verdi, som er mottatt beløp fratrukket transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder måles innlån og gjeld til amortisert kost; forskjeller mellom mottatt beløp fratrukket transaksjonskostnader og innløsningsverdi fordeles over låneperioden ved bruk av effektiv rentes metode over resultatregnskapet.

6.1.13 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre. Bygninger og driftsløsøre er balanseført til kostpris fratrukket ordinære akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Tomter avskrives ikke og er bokført til kostpris fratrukket eventuelle nedskrivninger. Kostpris inkluderer alle direkte henførbare kostnader ved anskaffelse av eiendeler med tillegg av kostpris for senere forbedringer. Alle andre reparasjons- og vedlikeholdskostnader resultatføres i den perioden de påløper. Ved fastsetting av avskrivningsplan hensyntas driftsmidlets forventede brukstid og estimert restverdi. Konsernets bygninger er blitt dekomponert i de fire delkomponenter, bygningskropp, tekniske anlegg, fasader og fast innredning. Avskrivninger er vurdert for hver delkomponent ut fra forventet brukstid og estimert restverdi.

Konsernets bygninger til ekstern utleie samt bygninger som innehas for å oppnå verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer. Banken har vurdert investeringseiendommer til kostpris fratrukket akkumulerte avskrivninger. Kostpris på innregningstidspunktet og årlige avskrivninger er fastsatt etter samme prinsipper som beskrevet over for øvrige eiendommer.

Avskrivningene er beregnet ved bruk av lineær metode over følgende brukstid:

- Bygninger 10-50 år
- Maskiner/inventar/transportmidler 3-8 år

Avskrivningsperiode, -metode og utrangeringsverdi vurderes årlig.

Gevinst/tap ved salg av driftsmidler fremkommer som differansen mellom salgspris og balanseført verdi og tas inn i resultatregnskapet.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivning når det foreligger indikasjon på verdifall. Hvis balanseført verdi til et driftsmiddel er høyere enn gjenvinnbart beløp, blir det foretatt en nedskrivning over resultatet. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgspris og diskontert kontantstrøm fra fortsatt bruk. Netto salgspris er beløpet som kan oppnås ved salg til uavhengig tredjepart fratrukket salgskostnader. Gjenvinnbart beløp fastsettes separat for alle eiendeler, men dersom dette ikke er mulig, sammen med enheten eiendelen tilhører.

6.1.14 Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler er balanseført dersom det kan påvises sannsynlige fremtidige økonomiske fordeler som kan henføres til eiendelen som eies av selskapet, og eiendelens kostpris kan estimeres pålitelig. Immaterielle eiendeler er regnskapsført til kostpris. Immaterielle eiendeler med ubegrenset økonomisk levetid avskrives ikke, men nedskrivning foretas hvis gjenvinnbart beløp er lavere enn kostpris. Gjenvinnbart beløp beregnes årlig samt ved indikasjoner på verdifall. Immaterielle eiendeler med begrenset levetid blir avskrevet og eventuelle nedskrivningsbehov vurderes. Avskrivninger foretas med lineær metode over estimert økonomisk levetid. Avskrivningsperioden og avskrivningsmetoden er gjenstand for en årlig vurdering, hvor de økonomiske realiteter legges til grunn. Utgiftene til egen utviklede immaterielle eiendeler er balanseført i den grad eiendelen anses å generere fremtidige kontantstrømmer for selskapet. Utgiftene som aktiveres inkluderer direkte personalkostnader.

6.1.15 Usikre forpliktelser

Vurdering av tapsavsetning på garantier som banken utsteder foretas sammen med vurdering av tap på utlån. De samme prinsippene anvendes for å vurdere om det foreligger verdifall.

6.1.16 Utbytte- og gaveavsetning

Utbytte på grunnfondsbevis og gaveavsetning til allmennyttige formål bokføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens forstanderskap.

6.1.17 Pensjonsforpliktelser

Konsernet har ulike ytelsesbaserte ordninger samt en innskuddsbasert ordning for nyansatte fra og med 2007. Overgangen til innskuddsbasert ordning har vært valgfri for øvrige ansatte.

Ytelsesbaserte ordninger:

Bankens egen pensjonskasse ble avviklet i 2007 og pensjonsavtalene ivaretas nå av en kollektiv pensjonsordning i livselskap på linje med det som gjelder for datterskap. Nåverdien av antatt fremtidige pensjonsytelser beregnes årlig av aktuar, basert på forsikringstekniske prinsipper. Den beregnede påløpte forpliktelsen sammenholdes med verdien på innbetalte og oppsparte pensjonsmidler samt justeringer for ikke bokførte aktuarmessige gevinster og tap og tidligere administrasjonskostnader. Differansen føres opp som pensjonsforpliktelse (hvis negativ) eller pensjonsmidler (hvis positiv). Bankens har i tillegg pensjonsforpliktelser knyttet til avtalefestet pensjon samt pensjonsavtaler med ansatte som finansieres over bankens drift. Disse ordningene regnskapsføres som pensjonsforpliktelser. Endring i total netto pensjonsforpliktelse vises som pensjonskostnad i regnskapet.

Estimatavvik oppstår som følge av ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene. Etter IAS 19 kan selskapet velge å regnskapsføre estimatavvik løpende over resultatet eller direkte mot egenkapitalen, eller fortsette med prinsippet med utsatt resultatføring av estimatavvik og korridor. Sparebanken Øst benytter prinsippet med utsatt resultatføring av estimatavvik og korridor. Når estimatavvikene overstiger denne korridoren, tilsvarende 10 prosent av det høyeste av enten pensjonsmidlene eller pensjonsforpliktelsene, blir det overskytende beløpet ført i resultatregnskapet over en periode som tilsvarer forventet gjennomsnittlig resterende ansettelsesperiode.

Innskuddsbasert ordning:

Ordningen ivaretas av et livselskap. Det innbetales 5 prosent av lønn mellom 1 og 6 G pluss 8 prosent av lønn mellom 6 og 12 G. Premie inklusiv arbeidsgiveravgift kostnadsføres løpende.

6.1.18 Skatter

Årets skattekostnad i resultatregnskapet består av betalbar inntektsskatt, formuesskatt og resultatført utsatt skatt. Disse innregnes som inntekter eller kostnader og tas med i resultatregnskapet som skattekostnad med unntak av betalbar skatt og utsatt skatt på transaksjoner som innregnes direkte under egenkapitalen. Utsatt skatt forpliktelse/utsatt skatt eiendel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Utsatt skatt eiendel kan bare oppføres som eiendel i balansen i den utstrekning det forventes at konsernet vil ha tilstrekkelig skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre utsatt skatt eiendelen. Utsatt skatt eiendel og utsatt skatt forpliktelse måles etter gjeldende skattesatser, og utlignes i den grad det er tillatt. Betalbar skatt og utsatt skatt er regnskapsført direkte i balansen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

6.1.19 Resultat pr. grunnfondsbevis

Resultat pr. grunnfondsbevis beregnes som grunnfondsbeviserens resultat for perioden dividert med antall grunnfondsbevis.

6.1.20 Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen vil inngå i grunnlaget for vurdering av regnskapsestimater i regnskapet og vil således være hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden, er opplyst om dersom dette er vesentlig.

6.1.21 Anvendelse av estimater

På grunn av den usikkerhet som er forbundet med forretningsvirksomhet kan mange regnskapsposter ikke måles nøyaktig, men bare estimeres. Slik estimering omfatter vurderinger basert på de seneste pålitelige opplysninger som er tilgjengelig og kan også inkludere forventninger om fremtidige hendelser som man anser sannsynlig. Estimater og vurderingen blir jevnlig evaluert.

I konsernets regnskap relaterer bruken av slike estimater seg spesielt til måling av følgende poster:

- Tap på utlån og garantier
- Virkelig verdi på finansielle instrumenter
- Aktuarberegninger av pensjonsforpliktelser

Tap på utlån og garantier

Utlån nedskrives for verdifall på individuell basis dersom det foreligger objektive bevis for at slikt verdifall har inntruffet. Estimering av eventuelt verdifall/tap skjer på basis av størrelsen på forventede fremtidige kontantstrømmer fra salg av panteobjekter o.l., når kontantstrømmene forventes innbetalt og diskonteringsrentens størrelse. Tapets størrelse er en direkte funksjon av forskjellen mellom bokført verdi og nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på verdifall/tap ligger i vurderingene av kontantstrømmenes størrelse og når i tid de forventes mottatt.

Grupper av utlån nedskrives tilsvarende individuelle utlån når det foreligger objektive bevis for at gruppen som sådan har en redusert verdi som en følge av hendelse som har inntruffet. Estimering av verdifall/tap på grupper av utlån skjer på basis av historiske data for tap sammenstilt med bankspesifikke og/eller markedsmessige parametere som f.eks. risikoklassifisering, makroøkonomiske størrelser og bransjemessige forholdstall. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på verdifall/tap på grupper av utlån knytter seg til datagrunnlaget som benyttes. Datagrunnlagets representativitet og kvalitet er viktige elementer. Nedskrivning av verdifall/tap på grupper av utlån er basert på modeller av både skjønnsmessig og statistisk karakter. Modellrisikoen generelt vil alltid være et usikkerhetsmoment som overføres til estimatene modellene skal beregne.

Virkelig verdi på finansielle instrumenter

Ved første gangs innregning av et finansielt instrument benyttes normalt transaksjonsprisen som estimat på virkelig verdi. Ved senere verdimåling benyttes noterte markedskurser som estimat på virkelig verdi hvis et finansielt instrument omsettes i et aktivt organisert marked.

Dersom det ikke eksisterer noterte priser i et aktivt marked, benyttes alternative verdsettelsesteknikker. Slike teknikker omfatter bruk av nylige markedstransaksjoner priset til armlengdes avstand, sammenligning med markedsverdien til tilsvarende finansielle instrumenter og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Som en kalibreringstest på rimeligheten av anslaget på virkelig verdi benyttes multiplikatormodeller som pris/bok modellen og pris/resultat modellen for å kontrollere at verdsettingsmodellene henger sammen med markedsdata.

Om ikke samme informasjon er tilgjengelig ved hvert verdsettelsestidspunkt undersøkes det om det er vesentlige endringer i de faktorer som er vesentlige for verdsettelsen. Dersom endringene er små, antas det at virkelig verdi er uendret fra forrige måling.

Dersom den virkelige verdien av et finansielt instrument anses klart upålitelig måles instrumentet til kostpris. Den virkelige verdien på et finansielt instrument anses som klart upålitelig når følgende to faktorer er oppfylt: Variabiliteten av rimelige verdiestimer er signifikant og sannsynligheten til de ulike verdiestimaterne kan ikke anslås pålitelig. Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke er notert i et aktivt marked, fastsettes vanligvis ved bruk av tekniske verdsettelsesmetoder. Sparebanken Øst benytter seg i utstrakt grad av eksterne profesjonelle leverandører for slike beregninger.

Banken har verdivurdert sertifikatporteføljen på grunnlag av prisanslag gjort av et stort meglerhus som er en vesentlig aktør i det norske sertifikatmarkedet. Sertifikatporteføljen består i hovedsak av bank, kraft og godt ratede industriselskaper. Store deler av porteføljen har forfall i løpet av første halvår 2009 og med så lav durasjon bør kursene på de underliggende papirene i porteføljen være konsistente på tvers av ulike meglerhus.

Verdivurdering av bankens obligasjonsportefølje har vært en krevende oppgave i et marked preget av liten omsetning. Vi har vurdert mulige ubalanser i markedet og om det kan ligge ulike motiver bak de få observerbare transaksjonene som har funnet sted. Det har blitt hentet inn kursestimater fra fire forskjellige uavhengige meglerhus samt ligningskurser. Banken har tatt hensyn til og vurdert kjente transaksjonspriser der dette har vært tilgjengelig.

Som hovedprinsipp har banken verdivurdert på grunnlag av kursanslag eller kredittspreadvurderinger fra det meglerhuset som antas å kunne gi den beste vurderingen av et verdipapirs faktiske verdi. Noen meglerhus veier tyngre i kursfastsettelsen av verdipapir innenfor enkelte sektorer enn andre, og vi har lagt vekt på estimater fra de som oftest tilrettelegger og forestår transaksjoner i tilsvarende sektor eller risikoklasse.

Dersom bankens betraktninger og skjønn ikke har samsvart med megleranslagene, er meglere/analytikere kontaktet for å få deres begrunnelse for den aktuelle kursen, som i noen tilfeller har ført til at estimerte kurser har blitt justert.

Banken mener at benyttede verdianslag ligger innenfor rimelige intervaller for virkelig verdi, og at kreditt- og likviditetsrisikoutvikling er hensyntatt i anvendelsen av vårt skjønn der dette har vært nødvendig. Gitt forholdene i det norske obligasjonsmarkedet på balansedato må vi ta høyde for at det eksisterer en viss usikkerhet i prisene som er benyttet på deler av porteføljen. De benyttede prisene representerer etter bankens oppfatning beste estimat på verdipapirenes virkelige verdi.

Aktuarberegning av pensjonsforpliktelser

Konsernets ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser beregnes av eksternt aktuar. Beregningene er basert på standardiserte forutsetninger om døds- og uføreutviklingen, samt andre demografiske forutsetninger utarbeidet av Forsikringsnæringens Hovedorganisasjon. Som grunnlag for beregningene anvendes også en rekke økonomiske forutsetninger; blant annet forventet avkastning på pensjonsmidlene, diskonteringsrente, årlig lønnsvekst, utvikling i G (Folketrygdens grunnbeløp) og regulering av pensjoner.

Diskonteringsrenten tar utgangspunkt i 10 års statsobligasjonsrente med et påslag for å justere for at det er lenger løpetid på pensjonsforpliktelsen. De andre økonomiske forutsetningene er basert på forventet langsiktig utvikling i parameterne. Pensjonsmidlene er i stor grad investert i likvide eiendeler som verdsettes til virkelig verdi på balansedagen. Det vurderes å foreligge langt høyere risiko knyttet til estimerte brutto pensjonsforpliktelser enn til estimerte pensjonsmidler.

6.1.22 Fremtidige endringer i regnskapsprinsipper

Endring til IFRS 2 Aksjebasert betaling:

Inntjeningsbetingelser og kanselleringer

Denne endringen av IFRS 2 gir klarere veiledning til hva som er innvinningsbetingelser og hva som ikke er det. Videre reguleres også regnskapsføring av bortfalte rettigheter i opsjonsordninger som skyldes at andre betingelser enn innvinningsbetingelser, ikke oppfylles. Konsernet planlegger å anvende endringen fra og med 1. januar 2009.

IFRS 3 (revidert) – Virksomhetssammenslutninger

I forhold til gjeldende IFRS 3 medfører den reviderte standarden enkelte endringer og presiseringer som gjelder anvendelsen av oppkjøpsmetoden. Konkrete forhold som berøres er blant annet goodwill ved trinnvis oppkjøp, minoritetsinteresser, betingede vederlag og oppkjøpsutgifter. Konsernet planlegger å anvende IFRS 3 (R) fra og med 1. januar 2010.

IFRS 8 – Driftssegmenter

IFRS 8 erstatter IAS 14 - Segmentrapportering. Standarden krever at konsernet bruker en ledelsestilnærming for identifikasjon av segmentene. Generelt skal informasjonen som rapporteres være det som ledelsen benytter internt for å evaluere segmentenes resultater og for å bestemme hvordan ressurser skal allokeres til segmentene. IFRS 8 krever opplysninger om grunnlaget segmentinformasjonen er utarbeidet ut fra, og fra hvilke typer produkter og tjenester hvert segment har inntekter. Konsernet vil anvende IFRS 8 fra og med 1. januar 2009.

IAS 1 (revidert) – Presentasjon av finansregnskap

Den reviderte standarden medfører endringer i oppstillingsplanene, særlig i egenkapitaloppstillingen, og innfører en oppstilling av ikke-eier transaksjoner «Oppstilling over Sum Innregnede Kostnader og Inntekter». Konsernet vil anvende IAS 1 (R) fra og med 1. januar 2009.

IAS 23 (revidert) – Låneutgifter

Den største endringen i IAS 23 (R) er at det ikke lenger vil være tillatt å løpende kostnadsføre låneutgifter som relaterer seg til en kvalifiserende eiendel. Balanseføring av låneutgifter vil dermed være eneste tillatte løsning. Konsernet vil anvende IAS 23 (R) fra og med 1. januar 2009.

IAS 27 (revidert) – Konsernregnskap og separat finansregnskap

I forhold til dagens IAS 27 gir den reviderte standarden mer veiledning knyttet til regnskapsføring av endret eierandel i datterselskap og av utgang datterselskap. Videre endres dagens regler knyttet til fordeling av tap mellom majoritet og minoritet til at underskudd skal belastes minoritet selv om denne blir negativ. Konsernet planlegger å anvende IAS 27 (R) fra og med 1. januar 2010.

Endring til IAS 32 Finansielle instrumenter

- Presentasjon og IAS 1 Presentasjon av finansregnskap
- Puttable Financial Instruments

Endringen i IAS 32 innebærer at visse skrevne salgsopsjoner skal klassifiseres som egenkapital. Endringen i IAS 1 gjelder krav om å gi tilhørende noteopplysninger. Konsernet planlegger å anvende endringen i IAS 32 og IAS 1 fra og med 1. januar 2009.

IFRIC 11 – Betaling med egne eller konsernets egenkapitalinstrumenter

IFRIC 11 gir veiledning i hvordan IFRS 2 Aksjebasert betaling skal anvendes ved betaling med selskapets egne egenkapitalinstrumenter eller egenkapitalinstrumenter tilhørende andre selskap i konsernet. Fortolkningen krever at en avtale om aksjebasert betaling hvor et foretak mottar varer og tjenester som betaling for selskapets egenkapitalinstrumenter, skal regnskapsføres som en aksjebasert betalingstransaksjon som gjøres opp i egenkapital, uansett hvordan egenkapitalinstrumentet vil bli anskaffet. Konsernet vil anvende IFRIC 11 fra og med 1. januar 2008.

IFRIC 12 – Service concession arrangements

IFRIC 12 omhandler hvordan private operatører skal anvende eksisterende IFRS standarder for å regnskapsføre forpliktelsene og rettighetene i konsesjonsavtaler. Konsernet vil anvende tolkningen fra og med 1. januar 2008.

IFRIC 13 – Customer loyalty programmes

Tolkningen omhandler hvordan lojalitetsprogrammer som et foretak har mot sine kunder for å belønne disse for tidligere kjøp samt gi intensiver for ytterligere kjøp, skal innregnes og måles. Konsernet vil anvende IFRIC 13 fra og med 1. januar 2009.

IFRIC 14 – IAS 19 – the limit on a defined benefit asset, minimum funding requirements and their interaction

Tolkningen omhandler begrensninger i balanseføring av pensjonsmidler hvor lovpålagte eller kontraktsfestede minimumsbeløp som innbetales overstiger forpliktelsen. Konsernet vil anvende IFRIC 14 fra og med 1. januar 2008. Konsern og morbank forventer at implementering av IFRS 8 vil medføre noe utvidet beskrivelse av grunnlaget for segmentinformasjon, men selve segmentinndelingen vil i stor grad følge dagens oppsett. Utover dette forventes det ikke at implementering av endringene listet opp ovenfor vil få vesentlig effekt på konsernregnskapet på implementeringstidspunktene.

6.2 Historiske finansielle tall

I dette avsnittet presenteres det reviderte årsregnskapet for Sparebanken Øst (konsernet) for regnskapsårene 2005, 2006 og 2007, samt 1. kvartal til 4. kvartal 2008 og 4. kvartal 2007 og 4. kvartal 2008.

6.2.1 Resultatregnskap

Tabellen nedenfor viser Bankens resultatregnskap 2008, 2007, 2006 og 2005, samt for 4. kvartal 2008 og 4. kvartal 2007.

RESULTATREGNSKAP

Resultat (Konsern (MNOK))	Ikke revidert		Revidert			
	4Q 2008	4Q 2007	2008	2007	2006	2005
Renteinntekter og lignende inntekter	449,9	350,0	1 638,9	1 194,1	846,9	757,3
Rentekostnader og lignende kostnader	331,8	251,0	1 202,3	832,8	517,5	392,5
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	118,1	99,0	436,6	361,3	329,4	364,8
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	0,0	3,8	6,3	18,7	9,5	172,9
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	20,1	22,3	81,3	85,6	84,5	80,6
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	6,1	6,5	24,9	25,4	22,3	19,5
Netto verdiendr. og gevinst/tap på finansielle investeringer	-302,6	-2,5	-490,2	-14,6	-20,5	9,4
Andre driftsinntekter	5,0	7,0	19,2	133,8	36,7	34,6
Lønn m.v.	40,0	38,1	155,5	146,5	147,7	141,0
Administrasjonskostnader	19,3	21,2	68,0	70,1	71,7	62,3
Avskrivning/nedskrivning og verdiendring ikke-finansielle eiendeler	3,5	3,3	12,4	14,0	15,9	17,0
Andre driftskostnader	18,7	14,2	56,3	45,0	52,2	52,0
Resultat før tap	-247,0	46,3	-263,9	283,8	129,8	370,5
Tap på utlån og garantier	218,5	-0,5	244,9	-3,5	-2,3	-2,4
Resultat før skattekostnad	-465,5	46,8	-508,8	287,3	132,1	372,9
Skattekostnad	-110,3	14,2	-123,0	80,3	37,0	58,0
Resultat etter skatt	-355,2	32,6	-385,8	207,0	95,1	314,9
Resultat pr. grunnfondsbevis	-7,41	3,12	-8,05	19,84	9,73	35,82
Utvannet resultat pr. Grunnfondsbevis	-7,41	3,12	-8,05	19,84	9,73	35,82

Tabellene nedenfor viser Bankens resultatregnskap fordelt på segmenter for de tre siste årene. Segmentrapportering er ikke tilgjengelig for 2005.

2008	DinBANK. no	PM	BM	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Elimine ring	Konsern
Netto rente- og prov. inntekter	3,7	180,8	152,1	53,8	-7	53,4	-0,2	436,6
Sum andre inntekter	1,0	54,8	18,6	-7,1	19,9	-488,5	-7,0	-408,3
Sum inntekter	4,7	235,6	170,7	46,7	12,9	-435,1	-7,2	28,3
Lønn og generelle adm.kost.	2,6	69,5	24,9	23,4	5,1	98,2	-0,2	223,5
Avskrivninger	0,2	0,1	0,0	1,0	3,1	8,0	0,0	12,4
Andre driftskostnader	0,1	1,1	2,0	6,4	5,9	47,8	-7,0	56,3
Sum driftskostnader	2,9	70,7	26,9	30,8	14,1	154,0	-7,2	292,2
Resultat før tap	1,8	164,9	143,8	15,9	-1,2	-589,1	0,0	-263,9
Tap på utlån, garantier m.v.	1,3	2,2	81,2	8,2	0,0	152,0	0,0	244,9
Resultat før skatt	0,5	162,7	62,6	7,7	-1,2	-741,1	0,0	-508,8
Skatt på ordinært resultat	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	-125,3	0,0	-123,0
Resultat etter skatt	0,5	162,7	62,6	5,4	-1,2	-615,8	0,0	-385,8

2007	DinBANK. no	PM	BM	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Elimine ring	Konsern
Netto rente- og prov. inntekter	-2,5	152,0	139,8	47,8	-16,2	40,4	0,0	361,3
Sum andre inntekter	0,6	56,5	24,8	-6,2	129,4	-0,7	-6,3	198,1
Sum inntekter	-1,9	208,5	164,6	41,6	113,2	39,7	-6,3	559,4
Lønn og generelle adm.kost.	6,6	61,7	23,9	21,5	5,1	97,7	0,0	216,6
Avskrivninger	0,2	0,1	0,0	1,3	3,9	8,5	0,0	14,0
Andre driftskostnader	0,1	2,2	0,7	4,1	7,4	36,9	-6,3	45,0
Sum driftskostnader	6,9	64,0	24,6	26,9	16,4	143,1	-6,3	275,6
Resultat før tap	-8,8	144,5	140,0	14,7	96,8	-103,4	0,0	283,8
Tap på utlån, garantier m.v.	1,4	2,5	-9,5	2,6	0,0	-0,5	0,0	-3,5
Resultat før skatt	-10,2	142,0	149,5	12,1	96,8	-102,9	0,0	287,3
Skatt på ordinært resultat	0,0	0,0	0,0	3,6	27,1	49,6	0,0	80,3
Resultat etter skatt	-10,2	142,0	149,5	8,5	69,7	-152,5	0,0	207,0

2006	DinBANK. no	PM	BM	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Elimine ring	Konsern
Netto rente- og prov. inntekter	-0,5	137,0	136,4	47,7	-16,6	25,4	0,0	329,4
Sum andre inntekter	0,2	56,1	20,1	-4,3	40,4	-18,5	-6,1	87,9
Sum inntekter	-0,3	193,1	156,5	43,4	23,8	6,9	-6,1	417,3
Lønn og generelle adm.kost.	6,5	61,0	23,0	20,2	5,0	103,7	0,0	219,4
Avskrivninger	0,1	0,1	0,0	1,2	4,3	10,2	0,0	15,9
Andre driftskostnader	0,7	2,6	0,7	5,0	9,4	39,9	-6,1	52,2
Sum driftskostnader	7,3	63,7	23,7	26,4	18,7	153,8	-6,1	287,5
Resultat før tap	-7,6	129,4	132,8	17,0	5,1	-146,9	0,0	129,8
Tap på utlån, garantier m.v.	0,0	-3,8	-3,8	5,3	0,0	0,0	0,0	-2,3
Resultat før skatt	-7,6	133,2	136,6	11,7	5,1	-146,9	0,0	132,1
Skatt på ordinært resultat	0,0	0,0	0,0	3,5	1,5	32,0	0,0	37,0
Resultat etter skatt	-7,6	133,2	136,6	8,2	3,6	-178,9	0,0	95,1

6.2.2 Balanse

Tabellen nedenfor viser Sparebanken Østs (konsernet) balanse per 31. desember 2008, 2007, 2006 og 2005.

BALANSE

	Revidert	Revidert	Revidert	Revidert
Balanse (konsern MNOK)	2008	2007	2006	2005
EIENDELER				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	1 652,2	1 144,7	675,9	527,2
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 147,9	772,3	426,0	41,8
- Nedskrivninger på grupper av utlån	150,0	0,0	0,0	0,0
Brutto utlån til og fordringer på kunder	17 640,2	16 937,2	15 174,2	13 010,6
- Individuelle nedskrivninger	72,3	44,8	49,2	62,1
- Nedskrivninger på grupper av utlån	81,0	19,7	31,9	34,1
Sertifikater, obligasjoner o.a. renteb. Verdipapir m/fast avkast.	3 483,4	2 514,5	4 017,3	4 431,8
Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	272,1	314,1	267,2	210,6
Eierinteresser i konsernselskaper	0,0	0,0	0,0	
Varige driftsmidler	289,0	252,8	507,1	497,0
Utsatt skatt eiendel	124,1	5,5	27,0	17,4
Andre eiendeler	708,3	46,4	125,4	219,8
Forsk.bet. ikke påløpte kostn. og opptj.ikke mottatte innt.	167,0	110,5	196,1	203,8
SUM EIENDELER	25 180,9	22 033,5	21 335,1	19 063,9
GJELD OG EGENKAPITAL				
Gjeld til kredittinstitusjoner	4 411,7	2 399,5	2 973,5	3 838,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	7 638,4	7 300,9	6 266,6	5 910,2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 709,4	9 564,6	9 563,9	6 824,5
Annen gjeld	397,0	364,9	249,7	324,7
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	172,7	126,0	121,7	98,1
Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	68,8	75,7	74,4	69,2
Ansvarlig lånekapital	669,4	655,9	657,5	655,1
SUM GJELD	24 067,4	20 487,5	19 907,3	17 719,9
Grunnfondsbeviskapital	387,9	363,7	363,7	3 63,7
Overkursfond	25,3	20,7	20,7	20,7
Innskutt egenkapital	413,2	384,4	384,4	384,4
Fond for urealiserte gevinster	0,0	10,9	35,1	0,0
Sparebankens fond	580,4	932,5	830,6	782,3
Gavefond	12,4	30,0	20,0	25,0
Utjevningsfond	50,7	136,0	125,3	129,4
Annen egenkapital	56,8	52,2	32,4	23,0
Opptjent egenkapital	700,3	1 161,6	1 043,4	959,7
SUM EGENKAPITAL	1 113,5	1 546,0	1 427,8	1 344,0
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	25 180,9	22 033,5	21 335,1	19 063,9

6.2.3 Kommentarer til Bankens resultat for 2008, 2007, 2006 og 2005

Kommentarer til regnskapet i 2008:

RESULTAT:

Konsernet har i 2008 et underskudd før skatt på MNOK 508,8 mot et overskudd før skatt på MNOK 287,3 i 2007. Resultatet påvirkes negativt av verdireguleringer og realiserte tap på bankens verdipapirportefølje, samt urealisert kurstap knyttet til bankens andel i garantien som er stilt i forhold til Eksportfinans ASA. Totalt utgjør tapet MNOK 490,2. Resultatet påvirkes også av økning i gruppevis nedskrivninger på bedrifter og utlån til kredittinstitusjoner.

Konsernets negative resultatutvikling forøvrig skyldes fjorårets inntektsføring av netto gevinst ved salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom AS på MNOK 104,5 før skatt i 2007.

I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør resultat før skatt minus 2,22 % mot 1,37 % for samme periode i fjor.

Resultat etter skatt viser et underskudd på MNOK 385,8 mot et overskudd etter skatt på MNOK 207,0 i 2007. Dette tilsvarer en egenkapitalrentabilitet på minus 29,56 %.

Rentenetto:

Netto rente og kredittprovisjonsinntekter beløper seg til MNOK 436,6 og viser en økning på MNOK 75,3 i forhold til 2007, og en økning på MNOK 5,0 i forhold til forrige kvartal. Netto rente og kredittprovisjonsinntekter tilsvarer 1,91 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital mot 1,72 % i 2007, det vil si en økning på 0,19 prosentpoeng. Netto rente og kredittprovisjonsinntekter har vist en jevn positiv utvikling de siste kvartalene.

Driftsinntekter:

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester utgjør 81,3 mill. kroner og viser en nedgang på 4,3 mill. kroner i forhold til 2007, og en nedgang på 1,4 mill. kroner i forhold til forrige kvartal.

Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle eiendeler er tapsført med 490,2 mill. kroner for 2008, mens tilsvarende tall for 2007 var et tap på 14,6 mill. kroner. Det er resultatført et tap på obligasjoner på 326,2 mill. kroner, herav urealiserte tap 273,8 mill. kroner. Aksjer og grunnfondsbevis viser et tap på 72,4 mill. kroner, herav nedskrivning aksjer i Eksportfinans ASA på 55,3 mill. kroner. Netto tap på valuta og finansielle derivater utgjør 91,6 mill. kroner, herav er 100,0 mill. kroner knyttet til avtalt garanti overfor Eksportfinans ASA, som er maksimal eksponering under garantien.

Andre driftsinntekter utgjør 19,2 mill. kroner og viser en nedgang på 114,6 mill. kroner i forhold til 2007, og en nedgang på 0,6 mill. kroner i forhold til forrige kvartal. Nedgangen i forhold til fjoråret skyldes salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom AS.

Driftskostnader:

Totale driftskostnader utgjør 317,1 mill. kroner og tilsvarer 1,39 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. I forhold til 2007 er dette en reduksjon på 0,05 prosentenheter.

Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester utgjør 24,9 mill. kroner mot 25,4 mill. kroner i fjor.

Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjør 223,5 mill. kroner mot 216,6 mill. kroner for samme periode i fjor. Antall årsverk er økt fra 249 til 269 i 2008.

Andre driftskostnader har økt med 11,3 mill. kroner i forhold til samme periode i fjor.

Tap på utlån og garantier:

Det er tapsført 244,9 mill. kroner på utlån og garantier mot en inntektsføring på 3,5 mill. kroner i fjor.

Det er foretatt gruppevis nedskrivninger på utlån til islandske finansinstitusjoner (fire sparebanker og ett finansierings/investeringsselskap) på 80 mill. kroner, som utgjør i underkant av 50 prosent av bankens eksponering. Det er videre foretatt gruppevis nedskrivninger på Øst-Europa på totalt 70 mill. kroner, som utgjør i overkant av 20 prosent av bankens eksponering. Alle lånene var ajour pr. 31.12.08.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier til kunder er økt med 29,5 mill. kroner fra årsskiftet og utgjør 74,3 mill. kroner.

Gruppenedskrivninger på utlån til kunder utgjør 81,0 mill. kroner og er økt med 61,3 mill. kroner i forhold til årsskiftet.

Totale gruppevisse nedskrivninger pr. 31.12.08 utgjør 231,0 mill kroner.

Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjør 287,8 mill. kroner mot 169,3 mill. kroner i 2007. Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjør 215,5 mill. kroner og viser en økning på 91,0 mill. kroner i 2008.

Dekning av årets underskudd:

Styret foreslår at årets underskudd i morbank dekkes på følgende måte:

(Tall i mill nok)	2008
Overført fra utjevningsfond	30,8
Overført fra sparebankens fond	352,1
Overført fra gavefond	7,6
Årets underskudd	390,5

Det blir ikke utbetalt utbytte for 2008.

BALANSE OG KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Forvaltningskapitalen er økt med 3 147,4 mill. kroner siden årsskiftet og utgjør 25 180,9 mill. kroner ved utgangen av året.

Netto utlån til kredittinstitusjoner er økt med 123,8 mill. kroner fra 3. kvartal 2008 og utgjør 997,9 mill. kroner ved årsslutt. Det er i 4. kvartal innfridd ett lån og det er ikke innvilget nye lån. Nettoendringen består av økning i gruppevisse nedskrivninger og valutaeffekter.

Netto utlån til kunder utgjør 17 486,9 mill. kroner og viser en vekst på 614,2 mill. kroner siden forrige årsskifte, tilsvarende 3,6 prosent.

Brutto utlån til personkunder utgjør 76,4 prosent av totale utlån til kunder.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner er økt med 968,9 mill. kroner siden årsskiftet og utgjør 3 483,4 mill. kroner pr. 31.12.08. Fra 3. kvartal 2008 til 4. kvartal 2008 er økningen 699,1. Denne økningen er i all vesentlighet knyttet til sertifikater og obligasjoner med meget lav kredittrisiko og kort løpetid for likviditetsstyringsformål. Bankens portefølje pr. 31. desember 2008 fremgår av tabellen i avsnitt 5.11.3. Gjennomsnittlig vektet gjenstående løpetid er 2,4 år.

Innskudd fra kunder er økt med 337,5 mill. kroner fra årsskiftet og utgjør 7 638,4 mill. kroner.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer utgjør 10 709,4 mill. kroner og viser en økning på 1 144,8 mill. kroner siden årsskiftet. Andre langsiktige låneopptak fra kredittinstitusjoner utgjør nå 4 411,7 mill. kroner.

Kortsiktige innlån (definert som innlån med gjenstående løpetid under 1 år) utgjør 3 211,3 mill. kroner.

Likviditet:

Banken har en robust likviditetsstrategi med egne rammer for likviditetsbuffer. Dette innebærer blant annet at banken til enhver tid skal ha likviditet nok til å klare 12 måneders normal drift uten tilførsel av nye midler.

Pr. 31.12.08 hadde banken innestående i overkant av 1,5 mrd. kroner i Norges Bank. I løpet av 2009 har vi forfall på forpliktelser som beløper seg til drøye 3,2 mrd. kroner med hovedvekt på senhøsten. Vi har forfall på våre kortsiktige plasseringer, obligasjoner og syndikerte lån med totalt nesten 2,2 mrd. kroner og banken har derfor en meget tilfredsstillende likviditetssituasjon.

Banken har i tillegg deponert obligasjoner i Norges Bank som grunnlag for D- eller F-lån. Banken er også i ferd med å etablere sitt eget boligkreditselskap som vil gi anledning til likviditet gjennom obligasjoner med fortrinnsrett. Finansdepartementet har gitt konsesjon til opprettelse av Sparebanken Øst Boligkreditt AS. Konsesjonen forutsetter kun etablering av selskapet med innbetaling av aksjekapital.

Kapitaldekning:

Netto ansvarlig kapital utgjorde 1.489 mill. kroner ved årsskiftet, hvorav konsernets netto kjernekapital utgjorde 1.175 mill. kroner. Med en risikovektet balanse på 12.940 mill. kroner tilsvarer dette en kapitaldekning på 11,51 prosent hvorav kjernekapitaldekningen utgjør 8,39 prosentpoeng. Kapitaldekningen pr. 31.12.08 er beregnet etter standardmetoden Basel II.

DinBANK.no:

DinBANK.no er Sparebanken Østs internettsatsning med oppstart 4. september 2006. DinBANK.no er etablert som et meget enkelt, effektivt og rimelig bankalternativ for selvbetjeningskunder. DinBANK.no har i all hovedsak gitt lån til kunder med pant i bolig innenfor 70 prosent belåningsgrad. Kundene kommer fra hele Norge, dog med overvekt av kunder i fylkene Oslo, Akershus og Buskerud.

DinBANK.no har ved utgangen av 4. kvartal et utlånsvolum på 2 323,2 mill. kroner, dette viser en vekst på 283,4 mill. kroner de siste 12 måneder.

Innskudd utgjør 474,8 mill. kroner og viser en vekst på 218,4 mill. kroner de siste 12 måneder.

DATTERSELSKAPER

AS Finansiering er et heleid finansieringsselskap. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bil, i det alt vesentlige bruktbil. AS Finansiering hadde i 2008 et resultat før skatt på 7,7 mill. kroner mot 12,1 mill. kroner i 2007. Etter skatt var resultatet på 5,4 mill. kroner mot 8,5 mill. kroner i 2007. Forvaltningskapitalen utgjør 904,2 mill. kroner. Ved årsskifte hadde selskapet 26 ansatte tilsvarende 24 årsverk.

Sparebanken Øst Eiendom AS har som hovedformål å drive vanlig eiendomsdrift ved kjøp og salg, utleie og utvikling av fast eiendom samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Driftsinntekter utgjorde i 2008 19,9 mill. kroner mot 129,4 mill. kroner i 2007, hvorav gevinst ved salg av eiendom utgjorde 106,0 mill. kroner. Resultat etter skatt viser et underskudd på 1,2 mill. kroner mot et overskudd på 69,7 mill. kroner i 2007. Selskapet har 6 ansatte og aksjekapitalen er 35,1 mill. kroner.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte og aksjekapitalen utgjør 12 mill. kroner. Resultat etter skatt viser et overskudd på 0,5 mill. kroner i 2008 mot et underskudd på 0,2 mill. kroner i 2007.

GARANTI - EKSPORTFINANS ASA

Eksportfinans ASA har inngått en avtale med enkelte av sine aksjonærer der selskapet på nærmere vilkår sikres mot ytterligere tap på inntil 5.000 mill. kroner i sin likviditetsportefølje.

Styret i Sparebanken Øst besluttet å stille en garanti på 242 mill. kroner som tilsvarer bankens proratariske del på 4,84%. Det er samtidig inngått en avtale med en større nordisk bank om en avlastingsgaranti for de siste 142 mill. kroner slik at bankens risiko i realiteten er redusert til 100 mill. kroner. Avtalen ble inngått 2. april 2008 med regnskapsmessig effekt fra og med 2. kvartal 2008. Sparebanken Øst har kostnadsført 100 mill. kroner knyttet til eksponeringen innenfor garantirammen pr. 31.12.08.

Kommentarer til regnskapet for 2007:**RESULTAT**

Konsernet oppnådde i 2007 et ordinært resultat før skatt på 287,3 mill. kroner mot 132,1 mill. kroner i 2006. Resultatforbedringen skyldes blant annet inntektsføring av 104,5 mill. kroner i forbindelse med salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom AS i 2007.

I tillegg har følgende påvirket resultatet:

- Reduserte kostnader
- Sterk utlånsvekst i DinBANK.no
- Konkurransedyktige priser på utlån i 2007

- Lav risikoprofil med lav utlånsvekst i bedriftsmarkedet
- Meget robust likviditet

Resultatet samsvarer godt med bankens budsjett for 2007. Banken har avtale med de ansatte om overskuddsdeling dersom budsjettert resultat oppnås og denne avtalen medfører en overskuddsdeling som gir kr 7.500,- for hvert årsverk i 2007.

Resultat etter skatt ble på 207,0 mill. kroner mot 95,1 mill. kroner i 2006. Dette tilsvarer en egenkapitalrentabilitet på 14,45 prosent etter en skattekostnad på 80,3 mill. kroner.

Rentenetto

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter beløper seg til 361,3 mill. kroner, tilsvarende tall for 2006 var 329,4 mill. kroner. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør dette 1,72 prosent mot 1,65 prosent i 2006, en økning på 0,07 prosentenheter.

Driftsinntekter

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester beløper seg til 85,6 mill. kroner mot 84,5 mill. kroner i 2006. Netto verdiendring og gevinst/tap på verdipapirer og valuta medførte et tap på 14,6 mill. kroner, mens tilsvarende tall for 2006 viste et tap på 20,5 mill. kroner og i 2005 en inntekt på 9,4 mill. kroner. Andre driftsinntekter er 133,8 mill. kroner mot 36,7 mill. kroner i 2006. Økningen skyldes inntektsføring av gevinst ved salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom AS.

Driftskostnader

Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester viser en økning på 3,1 mill. kroner og utgjør 25,4 mill. kroner for 2007.

Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjør 216,6 mill. kroner mot 219,4 mill. kroner i 2006. Nedgangen skyldes reduserte kostnader i morbank, blant annet som følge av en nedgang i antall årsverk. Administrasjonskostnader er redusert fra 71,7 mill. kroner til 70,1 mill. kroner og lønn m.v. fra 147,7 mill. kroner til 146,5 mill. kroner.

Andre driftskostnader utgjorde 45,0 mill. kroner mot 52,2 mill. kroner i 2006.

Totale kostnader utgjør 301,0 mill. kroner og er redusert med 8,9 mill. kroner. Nedgangen skyldes først og fremst kostnader knyttet til etablering av DinBANK.no samt etablering av filialer i 2006.

Tap på utlån og garantier

Lån og garantier er gjennomgått og vurdert i samsvar med Kredittsynets retningslinjer. Det er i 2007 netto tilbakeført 3,5 mill. kroner i tap på utlån og garantier. Samme periode i 2006 viste en tilbakeføring på 2,3 mill. kroner. Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier er redusert med 4,4 mill. kroner fra forrige årsskifte og utgjør 44,8 mill. kroner.

Nedskrivninger på grupper av utlån utgjør 19,7 mill. kroner pr. 31. desember 2007 mot 31,9 mill. kroner ved inngangen til året.

Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjorde 169,3 mill. kroner ved årsskiftet. Utviklingen viser en nedgang på 0,4 mill. kroner fra forrige årsskifte.

Basert på erfaringstall, utlånsporteføljens sammensetning og en gjennomgang av samtlige næringslivsengasjement på over 1 mill. kroner, er banken av den oppfatning at kvaliteten i utlånsboken er god. Styrets vurdering er at nedskrivningen er tilstrekkelig i forhold til porteføljens risiko. Det vises for øvrig til note 15 i årsregnskapet.

I morbankens budsjett for år 2008 er det lagt til grunn et anslag på 10 mill. kroner i tap.

Disponering av årsoverskuddet

Styret foreslår at årsoverskuddet i morbank blir disponert slik:

(Tall i mill.NOK)	2007
Utbytte grunnfondsbevis**	54,6
Overført til utjevningsfond	10,7
Overført sparebankenes fond	101,9
Gaver *	20,0
Årsoverskudd	187,2

* For 2007 er 5 mill. kroner foreslått til disposisjon for styret og 5 mill. kroner til disposisjon for forstanderskapets gavetildelingskomité. Gavefondet blir tilført 10 mill. kroner og utgjør 20 mill. kroner etter disse disponeringene.

** Utbytte per grunnfondsbevis i 2007 var NOK 15.

Utjevningsfondet (eksklusiv utbytte) utgjør nå 81,5 mill. kroner som tilsvarer kr 22,41 pr. grunnfondsbevis. Egenkapitalen bak hvert grunnfondsbevis utgjør kr 129,07 eksklusive utbytte sammenlignet med kr 128,25 pr. 31.12.06. I samsvar med krav i regnskapsloven bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet under forutsetningen om fortsatt drift er tilstede.

Utbytteemisjon

Styret legger til grunn at det vil bli gitt anledning til å tegne nye grunnfondsbevis i banken for utbytte foreslått for 2007. Saken vil bli fremlagt for bankens forstanderskap.

Kapitaldekning

Netto ansvarlig kapital utgjorde 1.990 mill. kroner ved årsskiftet, hvorav konsernets netto kjernekapital utgjorde 1.675 mill. kroner. Med et beregningsgrunnlag på 12.754 mill. kroner tilsvarer dette en kapitaldekning på 15,61 prosent hvorav kjernekapitaldekningen utgjør 13,13 prosentpoeng.

Balanse og kontantstrømoppstilling

Forvaltningskapitalen var 22.034 mill. kroner ved årsskiftet, en økning på 698 mill. kroner, eller 3,3 prosent. Netto utlån til kunder er økt med 1.780 mill. kroner og 11,8 prosent. Ved utgangen av året er utlånene 16.873 mill. kroner. Utlån til personkunder utgjør 77,5 prosent mot 75,6 prosent i 2006.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner er 2.515 mill. kroner mot 4.017 mill. kroner året før. Innskudd fra kunder var 7.301 mill. kroner som representerer en økning på 1.034 mill. kroner. Av innskuddene står personkunder for 56,2 prosent mot 57,2 prosent i 2006. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer utgjør 9.565 mill. kroner og er uendret i forhold til årsskiftet 2006. Andre langsiktige låneopptak fra kredittinstitusjoner er redusert fra 2.974 mill. kroner til 2.400 mill. kroner.

Datterselskaper

AS Finansiering ble stiftet 11. juni 1930 og er det nest eldste finansieringsselskap i Norge. Siden 01.10.91 har selskapet vært et heleid datterselskap av Sparebanken Øst. Selskapet skal være en ledende aktør innen bruktbilfinansiering og skal også tilby leasingfinansiering. Hovedproduktet er salgspantfinansiering, i hovedsak av bruktbiler. Lånene blir blant annet formidlet gjennom et nært samarbeid med bil- og caravanforhandlere og enkelte båt- og MC-forhandlere. Selskapet fikk i 2007 formidlet lån fra 230 forhandlere, hvorav ca 1/3 antas primært å benytte AS Finansiering. Selskapet forestår all kredittvurdering og har egen inkassovirksomhet.

Ved årsskiftet hadde selskapet 25 fast ansatte tilsvarende 22 årsverk. Aksjekapitalen er på 40,0 mill. kroner. Forvaltningskapitalen er økt fra 810,1 mill. kroner til 880,3 mill. kroner eller med 8,7 prosent. AS Finansiering hadde i 2007 et resultat før skatt på 12,1 mill. kroner mot 11,7 mill. kroner i 2006. Etter skatt var resultatet på 8,5 mill. kroner som tilsvarer en egenkapitalrentabilitet på 14,0 prosent.

Sparebanken Øst Eiendom AS ble stiftet 29.12.88. Selskapets hovedformål er vanlig eiendomsdrift ved kjøp, salg, utleie og utvikling av fast eiendom samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Selskapet har 5 ansatte og aksjekapitalen er i forbindelse med salg av eiendom redusert fra 60 mill. kroner til 28,2 mill. kroner. Sum driftsinntekter var i 2007 129,4 mill. kroner mot 40,4 mill. kroner i 2006. Gevinst ved salg av eiendom utgjør 106 mill. kroner i 2007. Resultatet viser et overskudd på 69,7 mill. kroner etter skatt.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte og aksjekapitalen utgjør 12 mill. kroner. Resultatet viser et underskudd på 0,2 mill. kroner etter skatt.

Kommentarer til regnskapet for 2006:**RESULTAT:**

Konsernet oppnådde i 2006 et ordinært resultat for tap/gevinst på 129,8 mill. kroner mot 370,5 mill. kroner i 2005 og 257,4 mill. kroner i 2004. Resultatet er 240,7 mill. kroner dårligere enn i 2005 og tilsvarer 0,65 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Resultatforverringen skyldes bl.a. inntektsføring av 168,7 mill. kroner i forbindelse med salget av aksjene i BN Bank i 2005.

I tillegg var det følgende årsaker til resultatsvekkelsen:

- Etablering av dinBank.no
- Etablering av flere filialer
- Betydelige kurstap på obligasjoner som tidligere har gitt store inntekter
- Meget robust likviditet
- Konkurransedyktige priser på utlån i 2006
- Lav risikoprofil med lav utlånsvekst i bedriftsmarkedet

Resultat før skatt ble 132,0 mill. kroner, mot 372,9 mill. kroner i 2005 og 249,7 mill. kroner i 2004. Dette gir en egenkapitalrentabilitet på 7,19 % etter en skattekostnad på 37,0 mill. kroner.

Rentenetto

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter beløp seg til 329,4 mill. kroner, tilsvarende tall for 2005 var 364,8 mill. kroner og for 2004 387,9 mill. kroner. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør dette 1,65 % mot 1,89 % i 2005, en nedgang på 0,24 prosentenheter.

Nedgangen skyldes lavere utlånsmarginer som følge av konkurransesituasjonen, samt en stor beholdning av rentebærende verdipapirer med lav rente.

Driftsinntekter

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester beløp seg til 84,5 mill. kroner, mot 80,6 mill. kroner i 2005 og 82,0 mill. kroner i 2004.

Netto verdiendring og gevinst på verdipapirer og valuta medførte et tap på 20,5 mill. kroner, tilsvarende tall for 2005 var 9,4 mill. kroner i gevinst og en gevinst på 15,5 mill. kroner i 2004. Handelsporteføljen er maksimert til aksjer og grunnfondsbevis inntil 60 mill. kroner.

Andre driftsinntekter har steget fra 31,7 mill. kroner i 2004 til 34,6 mill. kroner i 2005 og 36,7 mill. kroner for 2006.

Driftskostnader

Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester viser en økning på 2,8 mill. kroner og utgjør 22,3 mill. kroner for 2006. Økningen skyldes en omlegging av regnskapsføring i AS Finansiering, men det var en nedgang i morbanken.

Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjorde 219,4 mill. kroner mot 203,3 mill. kroner i 2005 og 199,9 mill. kroner i 2004. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør dette 1,10 prosent i 2006, 1,05 prosent i 2005 og 1,20 prosent i 2004. Det er i morbank avsatt 2,1 mill. kroner til overskuddsdeling for morbankens ansatte.

I regnskapet for 2006 ble det utbetalt og avsatt ca. 5 mill. kroner i sluttvederlag for ansatte.

Andre driftskostnader utgjorde 52,2 mill. kroner, mot 52,0 mill. kroner i 2006 og 54,0 mill. kroner i 2004.

Totale kostnader utgjorde 309,8 mill. kroner og tilsvarer 1,55 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Dette er en økning på 0,04 prosentenheter i forhold til 2005, men en nedgang på 0,18 prosentenheter i forhold til 2004. Totale kostnader har økt med 18,0 mill. kroner i forhold til 2005.

Tap på utlån og garantier

Lån og garantier er gjennomgått og vurdert i samsvar med Kredittsynets retningslinjer. Det er i 2006 netto tilbakeført 2,3 mill. kroner i tap på utlån og garantier. Samme periode i 2005 viste en tilbakeføring på 2,4 mill. kroner.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier er redusert med 13,6 mill. kroner fra forrige årsskifte og utgjør 49,2 mill. kroner.

Nedskrivninger på grupper av utlån utgjør 31,9 mill. kroner per 31. desember 2006 mot 34,1 mill. kroner ved inngangen til året.

Brutto mislighold og tapsutsatte engasjementer utgjorde 169,7 mill. kroner ved årsskiftet. Utviklingen viser en nedgang på 67,1 mill. kroner fra forrige årsskifte.

Basert på erfaringstall, utlånsporteføljens sammensetning og en gjennomgang av samtlige næringslivsengasjementer på over 1 mill. kroner, er banken av den oppfatning at kvaliteten i utlånsboken er god. Styrets vurdering er at nedskrivningen er tilstrekkelig i forhold til porteføljens risiko. Se for øvrig note 15 i konsernregnskapet og not 9 i selskapsregnskapet for 2006.

I morbankens budsjett for 2007 er det lagt til grunn et anslag på 5 mill. kroner i tap.

Disponering av årsoverskuddet

Styret foreslår at årsoverskuddet blir disponert slik:

(Tall i mill.NOK)	2006
Utbytte grunnfondsbevis*	54,6
Overført fra/til fond for vurderingsforskjeller	9,4
Overført til utjevningsfond	-23,6
Overført sparebankenes fond	47,3
Gaver **	5,0
Årsoverskudd***	87,6

* Utbytte per grunnfondsbevis i 2006 var NOK 15.

** For 2006 er 5,0 mill. kroner til disposisjon for styret, 5,0 mill. kroner til disposisjon for gavetildelingskomité som medfører at gavefondet reduseres med 5,0 mill. kroner til 10 mill. kroner etter utdeling.

*** Årsoverskuddet ble 87,6 mill. kroner etter omarbeidelse IFRS.

Utjevningsfondet utgjør nå 70,8 mill. kroner. Dette tilsvarer kr 19,46 per grunnfondsbevis. Egenkapitalen bak hvert grunnfondsbevis utgjør kr 128,25 per 31. desember 2006 eksklusive utbytte.

Kapitaldekning

Netto ansvarlig kapital utgjorde 1.755 mill. kroner ved årsskiftet, hvorav konsernets kjernekapital utgjorde 1.573 mill. kroner. Med et beregningsgrunnlag på 11.556 mill. kroner tilsvarer dette en kapitaldekning på 15,18 %, hvorav kjernekapitaldekningen utgjør 13,61 %.

BALANSE OG KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Forvaltningskapitalen var 21.335 mill. kroner ved årsskiftet, en økning på 2.271 mill. kroner.

Utlån til kunder er økt med 2 163,6 mill. kroner og 16,6 % i 2006 og utgjorde 15.174 mill. kroner ved utgangen av året. Av dette er 74 % utlån til personkunder (71 % i 2005 og 66 % i 2004).

Beholdningen av sertifikater og verdipapirer er redusert fra 4.432 mill. kroner til 4.017 mill. kroner.

Innskudd fra kunder var 6.267 mill. kroner ved utgangen av året. Dette er en økning på 356 mill. kroner tilsvarende 6,0 %. Av innskuddene står personkunder for 57 % (58 prosent i 2005).

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er økt fra 6.825 mill. kroner i 2005 til 9.564 mill. kroner i 2006. Andre langsiktige låneopptak fra kredittinstitusjoner er redusert fra 3.838 mill. kroner til 2.974 mill. kroner.

DATTERSELSKAPER

AS Finansiering ble stiftet 11. juni 1930 og er det nest eldste finansieringsselskapet i Norge. Med virkning fra 1. oktober 1991 overtok Sparebanken Øst samtlige aksjer i AS Finansiering. Selskapet skal være en ledende aktør innen bruktbilfinansiering og skal tilby leasingfinansiering. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bil, i det alt vesentlige bruktbil. Lånene blir blant annen formidlet gjennom et nært samarbeid med bil- og caravanforhandlere. Selskapet fikk i 2006 formidlet lån fra ca 185 forhandlere hvorav nær halvparten antas primært å benytte AS Finansiering. Selskapet forestår all kredittvurdering og har egen inkassovirksomhet.

Ved årsskiftet hadde selskapet 25 fast ansatte tilsvarende 23,5 årsverk. Aksjekapitalen er på 40,0 mill. kroner. Forvaltningskapitalen er økt fra 715,8 mill. kroner til 810,1 mill. kroner eller med 13,2 %.

AS Finansiering hadde i 2006 et resultat før skatt på 11,7 mill. kroner mot 14,7 mill. kroner i 2005. Etter skatt var resultatet på 8,2 ill. kroner som tilsvarer en egenkapitalrentabilitet på 15,7 %.

Sparebanken Øst Eiendom AS ble stiftet 29. desember 1988. Selskapets hovedformål er vanlig eiendomsdrift ved kjøp, salg, utleie og utvikling av fast eiendom samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Selskapet har 5 ansatte og aksjekapitalen utgjør 60,0 mill. kroner. Driftsinntekter var i 2006 40,4 mill. kroner mot 33,9 mill. kroner i 2005. Resultatet viser overskudd på 3,7 mill. kroner (etter skatt) mill. kroner.

Verdivurdering tilsier at eiendommene har en markedsverdi som overstiger de bokførte med ca. 100 mill. kroner før skatt.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte og aksjekapitalen utgjør 12,0 mill. kroner. Resultatet viser et underskudd på 2,5 (etter skatt) mill. kroner i 2006. Selskapet er tilført et konsernbidrag på 2,6 mill. kroner i 2006 og har avsatt tilsvarende beløp i utbytte.

Kommentarer til regnskapet for 2005**RESULTATET**

Konsernet oppnådde i 2005 et ordinært resultat før tap/gevinst på 370,5 mill. kroner, mot 257,4 mill. kroner i 2004 og 228,5 mill. kroner i 2003. Resultatet er 113,1 mill. kroner bedre enn i 2004 og tilsvarer 1,92 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Resultatforbedringen skyldes inntektsføring av 168,7 mill. kroner i forbindelse med salget av aksjene i BNbank. Anvendelsen av egenkapitalmetoden i tilknytning til bankens 20 prosent eierandel i BNbank bidro med 16,5 mill. kroner i resultatet for 2004.

Resultat før skatt ble 372,9 mill. kroner, mot 249,7 mill. kroner i 2004 og 177,7 mill. kroner i 2003.

Resultat etter skatt utgjorde 314,9 mill. kroner mot 185,8 mill. kroner i 2004 og 129,9 mill. kroner i 2003. Dette gir en egenkapitalrentabilitet på 26,22 prosent etter en skattekostnad på 58,0 mill. kroner.

Rentenetto

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter beløp seg til 364,8 mill. kroner, tilsvarende tall for 2004 var 387,9 mill. kroner og for 2003 388,8 mill. kroner. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør dette 1,89 prosent mot 2,33 prosent i 2004, en nedgang på 0,44 prosentenheter. Renteinntektene er i løpet av året blitt redusert med 0,44 prosentenheter mens rentekostnadene ligger på samme nivå som i 2004.

Nedgangen skyldes lavere utlånsmarginer, samt en sterk økning i rentebærende verdipapirer som løper med en lavere margin enn ordinære utlån til kunder. Det er i 4. kvartal førtidig innfridd et syndikert innlån, i tillegg er det avtalt førtidig innfrielse av to lån i 1. kvartal 2006. Kostnader knyttet til innfrielsene utgjør 2,8 mill. kroner og er belastet regnskapet i 2005. Innfrielsene av disse lånene vil kunne gi lavere rentekostnader i 2006 og 2007, da det i dagens marked er mulig å legge ut lån til bedre betingelser.

Driftsinntekter

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester beløp seg til 80,6 mill. kroner, mot 82,0 mill. kroner i 2004 og 78,9 mill. kroner i 2003. Garantiprovisjoner er redusert med 1,5 mill. kroner mens andre gebyrer og provisjonsinntekter er på omtrent samme nivå som i 2004. Netto verdiendring og gevinst på verdipapirer og valuta utgjorde 9,4 mill. kroner, tilsvarende tall for 2004 var 15,5 mill. kroner og 10,4 mill. kroner i 2003. Netto realisert gevinst utgjør 7,0 mill. kroner i 2005. Handelsporteføljen er

maksimert til aksjer inntil 30 mill. kroner og grunnfondsbevis inntil 30 mill. kroner.

Andre driftsinntekter har utviklet seg fra 47,7 mill. kroner i 2003, til 31,7 mill. kroner i 2004 og 34,6 mill. kroner for 2005. Nedgangen i 2004 skyldtes bortfall av inntekter fra Dialog Eiendomsmegling AS.

Driftskostnader

Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester viser en økning på 1,0 mill. kroner og utgjør 19,5 mill. kroner for 2005. Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjorde 203,3 mill. kroner mot 199,9 mill. kroner i 2004 og 212,6 mill. kroner i 2003. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør dette 1,05 prosent i 2005, 1,20 prosent for 2004 og 1,37 prosent for 2003. Det er i morbank avsatt 3,8 mill. kroner til overskuddsdeling for morbankens ansatte. Andre driftskostnader utgjorde 52,0 mill. kroner, mot 54,0 mill. kroner i 2004 og 62,4 mill. kroner i 2003. Totale kostnader utgjorde 291,8 mill. kroner og tilsvarer 1,51 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Dette er en reduksjon på 0,22 prosentenheter i forhold til i 2004 og 0,50 prosentenheter i forhold til 2003. Totale kostnader har økt med 3,8 mill. kroner i forhold til 2004. Kostnadsnedgangen fra 2003 til 2004 skyldtes først og fremst salget av aksjene i datterselskapet Dialog Eiendomsmegling AS.

Tap på utlån og garantier

Lån og garantier er gjennomgått og vurdert i samsvar med Kredittilsynets retningslinjer. Det er i 2005 netto tilbakeført 2,4 mill. kroner i tap på utlån og garantier. Tilbakeførte tap vedrørende Finance Credit AS utgjør 9,7 mill. kroner. Samme periode i fjor viste netto tap på utlån og garantier 7,7 mill. kroner. Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier er redusert med 20,2 mill. kroner fra forrige årsskifte og utgjør 62,1 mill. kroner.

De uspesifiserte tapsavsetningene etter NGAAP utgjorde 86,2 mill. kroner ved utgangen av 2004. I henhold til IFRS ble disse løst opp i 2005 og erstattet med nedskrivninger på grupper av utlån. Nedskrivninger på grupper av utlån utgjør 34,1 mill. kroner pr. 31.12.05 mot 45,5 mill. kroner ved inngangen til året. Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjorde 236,8 mill. kroner ved årsskiftet. Utviklingen viser en nedgang på 82,2 mill. kroner fra forrige årsskifte, hvorav 73,3 mill. kroner er nedgang i næringslivsengasjement. Basert på erfaringstall, utlånsporteføljens sammensetning og en gjennomgang av samtlige næringslivsengasjement på over 1 mill. kroner, er banken av den oppfatning at kvaliteten i utlånsboken er god. Styrets vurdering er at nedskrivningen er tilstrekkelig i forhold til porteføljens risiko. Det vises forøvrig til note i regnskapet. I morbankens budsjett for år 2006 er det lagt til grunn et anslag på 13 mill. kroner i tap.

Disponering av årsoverskuddet

Styret foreslår at årsoverskuddet blir disponert slik:

(Beløp i 1 000 NOK)	2005	2004	2003
Utbytte på grunnfondsbeviskapital (10,00)*	36 368	72 736	47 278
Overført fra/til fond for vurderingsforskjeller	37 378	9 928	7 613
Gaver *	25 000	10 000	4 200
Overført til sparebankens fond	174 035	86 996	59 938
Overført fra/til utjevningsfondet	104 073	6 161	10 914
Årsoverskudd	302 098	185 821	129 943

*For 2005 er 5,0 mill. kroner foreslått til disposisjon for styret, 5,0 mill. kroner til disposisjon for forstanderskapets gavetildelingskomité og 15,0 mill. kroner til gavefondet.

** Utbyttet per grunnfondsbevis i 2005, 2004 og 2003 var henholdsvis NOK 28, NOK 20 og NOK 13.

Et kontantutbytte på kr 10,00, totalt 36,4 mill. kroner og 104,1 mill. kroner overført til utjevningsfondet, gir grunnfondsbeviserne deres relative andel av overskuddet. Dette er i tråd med bankens utbyttepolitikk. Det ble i tillegg i november 2005 utbetalt et tilleggsutbytte på kr 18,00 pr. grunnfondsbevis som ble belastet utjevningsfondet. Utjevningsfondet utgjør nå 94,3 mill. kroner. Dette tilsvarer kr 25,94 pr. grunnfondsbevis. Egenkapitalen bak hvert grunnfondsbevis utgjør kr 133,97 pr. 31.12.05 eksklusive utbytte.

I samsvar med krav i regnskapsloven bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet under forutsetningen om fortsatt drift er tilstede.

Kapitaldekning

Netto ansvarlig kapital utgjorde 1.808 mill. kroner ved årsskiftet, hvorav konsernets kjernekapital utgjorde 1.563 mill. kroner. Med et beregningsgrunnlag på 10.268 mill. kroner tilsvarer dette en kapitaldekning på 17,60 prosent,

hvorav kjernekapitaldekningen utgjør 15,22 prosentpoeng. I desember 2005 ble et ansvarlig lån på 300 mill. kroner innfridd og erstattet med et ansvarlig lån på 100 mill. kroner med call i 2012, og 7,5 mill. EUR med call i 2010.

BALANSE OG KONTANSTRØMOPPSTILLING

Forvaltningskapitalen var 19.064 mill. kroner ved årsskiftet, en økning på 674 mill. kroner. Utlån til kunder er økt med 884 mill. kroner og 7,3 prosent i 2005 og utgjorde 13.011 mill. kroner ved utgangen av året. Av dette er 71 prosent utlån til personkunder (66 prosent i 2004).

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner er økt fra 3.834 mill. kroner til 4.432 mill. kroner.

Innskudd fra kunder var 5.910 mill. kroner ved utgangen av året. Dette er en økning på 216 mill. kroner tilsvarende 3,8 prosent. Av innskuddene står personkunder for 58 prosent (59 prosent i 2004).

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er økt fra 6.750 mill. kroner i 2004 til 6.825 mill. kroner i 2005. Andre langsiktige låneopptak fra kredittinstitusjoner er økt fra 3.685 mill. kroner til 3.838 mill. kroner.

Datterselskaper

AS Financiering ble stiftet 11. juni 1930 og er det nest eldste finansieringsselskap i Norge. Med virkning fra 01.10.91 overtok Sparebanken Øst samtlige aksjer i AS Financiering. Selskapet skal være en ledende aktør innen bruktbilfinansiering og skal også tilby leasingfinansiering. AS Financiering skal være det naturlige valg for morbankens bedriftskunder når de har behov for leasingfinansiering av sine driftsmidler. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bil, i det alt vesentlige bruktbil. Lånene blir blant annet formidlet gjennom et nært samarbeide med bil- og caravanforhandlere. Selskapet fikk i 2005 formidlet lån fra ca. 200 forhandlere hvorav halvparten antas primært å benytte AS Financiering. Selskapet forestår all kredittvurdering og har egen inkassovirksomhet. Ved årsskiftet hadde selskapet 24 ansatte tilsvarende 23 årsverk. Aksjekapitalen er på 40 mill. kroner. Forvaltningskapitalen har økt med 4,4 prosent i 2005 til 716 mill. kroner. AS Financiering hadde i 2005 et resultat før skatt på 14,7 mill. kroner (14,3 mill. kroner i 2004). Selskapet hadde et overskudd etter skatt på 10,4 mill. kroner, dette tilsvarer en egenkapitalrentabilitet på 22,13 prosent.

Sparebanken Øst Eiendom AS ble stiftet 29.12.88. Selskapets hovedformål er vanlig eiendomsdrift med kjøp, salg, utleie og utvikling av fast eiendom, samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Selskapet har 4 ansatte og aksjekapitalen utgjør 60 mill. kroner. Driftsinntekter var i 2005 28,8 mill. kroner mot 28,9 mill. kroner i 2004. Resultatet viser et overskudd på 0,8 mill. kroner (underskudd på 4,7 mill. kroner i 2004). Selskapet er tilført et konsernbidrag på 9 mill. kroner i 2005.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte og aksjekapitalen utgjør 12 mill. kroner. Resultatet viser et underskudd på 0,5 mill. kroner i 2005. Selskapet er tilført et konsernbidrag på 0,7 mill. kroner i 2005. Utvikling i perioden 2005 til 2008

6.2.4 Kommentarer til utvikling for årene 2005 til 2008

Netto rente og kredittprovisjonsinntekter

Netto rente og kredittprovisjonsinntekter beløp seg til 364,8 mill. kroner i 2005. I 2006 ble dette redusert til 329,4 mill. kroner. For 2007 utgjorde netto rente og kredittprovisjonsinntekter 361,3 mill. kroner mens det per 4. kvartal 2008 var 436,6 mill. kroner. Nedgangen fra 2005 til 2006 skyldes konkurranse i både person- og bedriftsmarkedet. I tillegg ble bankens netto rente og kredittprovisjonsinntekter påvirket av et økende rentenivå generelt. En periode med økende rentenivå medfører umiddelbar økning i finansieringskostnadene mens renteinntektene har et etterslag pga. varslingsreglene for endring av rentebetingelser.

Økningen i netto rente og kredittprovisjonsinntekter i perioden 2006 til 2008 kommer som en følge av at banken har evne å ta ut rentemarginer fra eksisterende kundeportefølje. Dette har vært gjort på bekostning av sterk vekst. Økningen i netto rente og kredittprovisjonsinntekter i 2007 og 2008 påvirkes også av investeringer i obligasjoner (high yield) med høy risiko og høy margin.

Utbytte og andre inntekter fra verdipapirer

2005 er preget av inntekter fra salget av bankens eierandel i BN Bank og beløp seg til 172,9 mill. kroner. 2006 og 2007 er normalår med utbytte fra datterselskaper. I 2007 mottar banken utbytte fra Eksportfinans ASA. Tallene for 2008 er preget av at det ikke gis utbytte fra Eksportfinans ASA pga. problemer knyttet til obligasjonsporteføljen.

Provisjonsinntekter og – kostnader

Provisjonsinntekter og – kostnader er stabile i perioden 2005 til 2008, dog med en mindre nedgang i 2008. Inntektene kommer fra tradisjonelle banktjenester som kort, betalingsformidling og garantiprovisjoner. Banken har i perioden opplevd betydelig konkurranse på betalingstjenester og kort. Gebyrfrihet er etablert som en "bransjestandard".

Verdiendringer og gevinst/tap på verdipapirer

Banken inntekstførte i 2005 en gevinst på verdipapirer med 9,4 mill. kroner. I perioden 2006 til 2008 har banken bokført tap med hhv. -20,5 mill. kroner, -14,6 mill. kroner og -490,2 mill. kroner. Tapene kommer fra investering i obligasjoner og andre verdipapirer.

Andre driftsinntekter

Andre driftsinntekter er 34,6 mill. kroner i 2005, 36,7 mill. kroner i 2006, 133,8 mill. kroner i 2007 og 19,2 mill. kroner i 2008. Den betydelig økningen i 2007 knytter seg til salget av "Kinobygget" på Bragernes Torg. Nedgangen i 2008 skyldes reduserte leieinntekter etter salg av bygg.

Kostnader

Kostnadsutviklingen i perioden 2005 til 2008 er stabil med mindre økning i tråd med den generelle kostnadsøkningen i samfunnet.

Tap på utlån

Tap på utlån er negative (inntektsføring) i 2005, 2006 og 2007. I 2008 kostnadsfører banken netto tap på 244,9 mill. kroner. Dette kan brytes ned på følgende måte:

Gruppevis nedskrivning på bedriftsengasjementer	70,0	Mill NOK
Gruppevis nedskrivning på syndikerte utlån til banker	150,0	Mill NOK
Individuelle tap på utlån til kunder	24,9	Mill NOK

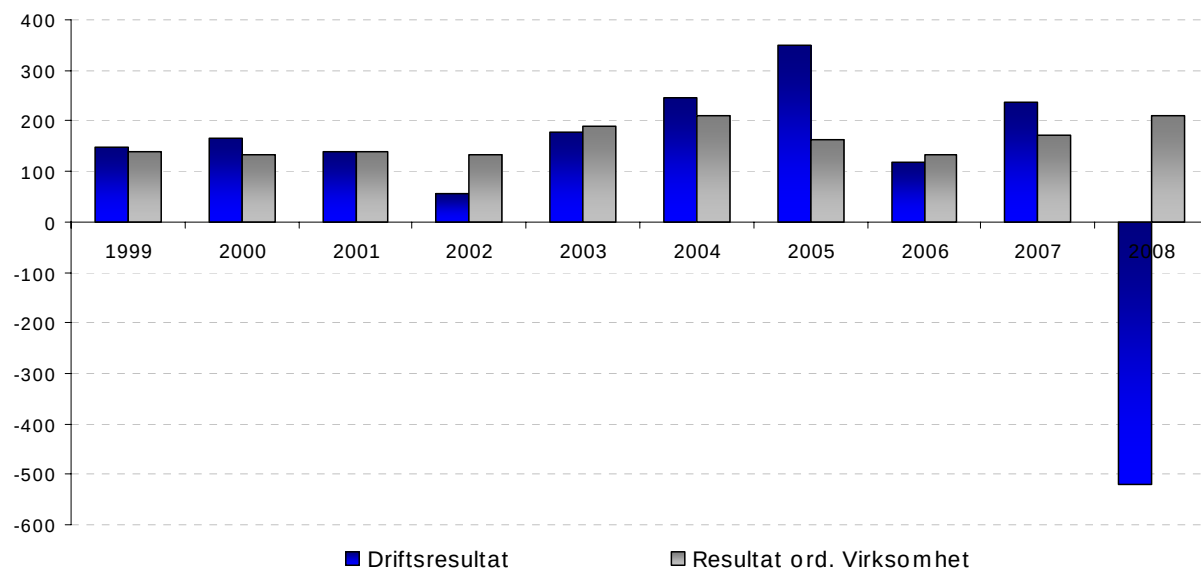
6.2.5 Underliggende drift

Banken har i perioden 2005 til 2008 hatt en meget positiv utvikling i resultat fra ordinær drift. Sterk kostnadskontroll og økning i inntekter fra ordinær bankdrift preger periode. Grafen nedenfor viser denne utviklingen.

Gevinster og tap fra andre aktiviteter påvirker driftsresultatet i betydelig grad i perioden.

Kommentarer til svingninger i driftsresultat:

- 2000: Salg av aksjer i Sparebank1 gruppen
- 2001: Rehabilitering og tapsavsetninger
- 2003: Tap på Finance Credit
- 2005: Gevinst fra salg av aksjer i BN Bank
- 2007: Gevinst fra salg av "Kinobygget" på Bragernes Torg i Drammen
- 2008: Tap på finansielle investeringer

6.3 Kontantstrømoppstilling

Tabellen nedenfor viser Bankens kontantstrømoppstilling for 2005, 2006, 2007 og 2008.

Kontantstrøm (konsern MNOK)	Revidert			
	2008	2007	2006	2005
ANSKAFFELSE AV MIDLER				
Periodeoverskudd	-385,8	207,0	95,1	314,9
Avskrivning/nedskrivning/verdiendr.ikke-finansielle eiendeler	12,4	14,0	15,9	17,0
Tilført fra årets drift	-373,4	221,0	111,0	331,9
Utbetalt til utbytte på grunnfondsbevis	54,6	-54,6	-36,4	-138,2
Endring innskutt egenkapital ved utbytteemisjon	28,8	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gavefondet	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Egenfinansiering	-409,2	156,4	64,6	183,7
Endring aksjer, andeler og grunnfondsbevis	31,1			
Endring eierinteresser i konsernselskaper	0,0	0,0	0,0	494,6
Endring varige driftsmidler	0,0	240,3	0,0	
Endring andre fordringer/immaterielle eiendeler	0,0	186,1	86,6	0,0
Endring innskudd fra kunder	337,5	1 034,3	356,4	216,4
Endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 144,8	0,7	2 739,4	37,8
Endring annen gjeld	32,1	115,2	0,0	108,2
Endring avsetning for påløpte kostnader og forpliktelser	39,8	5,6	28,8	19,6
Endring ansvarlig lånekapital	13,5			
Sum anskaffelse av midler	1 189,6	1 738,6	3 278,2	1 060,3
ANVENDELSE AV MIDLER				
Endring utlån	614,2	1 779,6	2 172,7	971,2
Endring aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0,0	71,1	21,5	146,4
Endringer eierinteresser i tilknyttede selskaper	0,0			
Endring varige driftsmidler	48,6	0,0	26,0	25,3
Endring andre fordringer/immaterielle eiendeler	837,0		0,0	96,5
Endring innskudd fra kunder				
Endring annen gjeld	0,0	0,0	75,0	0,0
Endring ansvarlig lånekapital	0,0	1,6	-2,4	139,7
Sum anvendelse av midler	1 499,8	1 852,3	2 295,2	1 379,1
Endring i finansielle midler	-310,2	-113,7	983,0	-318,8
Som fordeler seg slik:				
Endring kontanter og fordringer på sentralbanker	507,5	468,8	148,7	-758,2
Endring innskudd og utlån til kredittinstitusjoner	225,6	346,3	384,2	-27,2
Endring sertifikater og obligasjoner	968,9	-1 502,8	-414,5	595,5
Endring lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	-2 012,2	574,0	864,6	-128,9
Sum endring finansielle midler	-310,2	-113,7	983,0	-318,8

6.3.1 Beskrivelse av Bankens kontantstrøm

Konsernet har hatt moderat vekst i utlån til og innskudd fra kunder i perioden fra 2005 (se tabell over). Banken har hatt en vekst i utlån til kredittinstitusjoner, i det alt vesentlige syndikerte utlån. Når det gjelder sertifikat- og obligasjonsporteføljen, viser tallene en nedgang i 2007, som skyldes forfall av statsobligasjoner. Frem til 31. desember 2008 har det igjen vært en moderat økning i porteføljen.

Ut over innskuddsvekst, har balanseveksten i hovedsak vært finansiert ved opptak av norske obligasjonslån. I 2008 har det også vært en økning i lån fra kredittinstitusjoner. Den store nedgangen i denne posten i 2007 skyldtes innfrielse av valutainnlån fra syndikatmarkedet.

De store endringene i varige driftsmidler i 2007 skyldes salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom. Se for øvrig avsnitt 5.10 for en oversikt over investeringer.

6.4 Endringer i egenkapitalen

Nedenstående tabell viser endringer i egenkapitalen i perioden fra 2005 til 2008.

Utvikling i egenkapitalen 2005 – 2008

(MNOK)	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital				Sum
	Grunnfonds-kapital	Overkurs Fond	Sp.bank-Ens fond	Utviklings Fond	Annen EK	Fond for Urealisert Gevinst	
Egenkapital pr. 31.12.04	363,7	20,7	601,7	138,7	61,392		1186,2
Utbytte 2004 endelig vedtatt				-72,7			-72,7
Utdeling fra gavefondet						-10,0	-10,0
Ekstraordinært utbytte				-65,5			-65,5
Andel impl.IAS 19 belastet utjevn.				-13,1			-13,1
Årets resultat			182,1	145,2	-37,4		314,9
Egenkapital pr. 31.12.05	363,7	20,7	782,3	129,3	23,0	0,0	1344,0
Utbytte 2005 endelig vedtatt				-36,4			-36,4
Utdeling fra gavefondet						-10,0	-10,0
Verdiendring aksjer tilgjengelig for salg						35,1	35,1
Årets resultat			48,3	32,4	9,4		95,1
Egenkapital pr. 31.12.06	363,7	20,7	830,6	125,3	32,4	35,1	1427,8
Utbytte 2006 endelig vedtatt				-54,6			-54,6
Utdeling fra gavefondet						-10,0	-10,0
Verdiendring aksjer tilgjengelig for salg						-24,2	-24,2
Årets resultat			101,9	65,3	19,8		207,0
Egenkapital pr. 31.12.07	363,7	20,7	932,5	136,0	52,2	10,9	1546,0
Utbytte 2007 endelig vedtatt				-54,6			-54,6
Utdeling fra gavefondet						-10,0	-10,1
Verdiendring aksjer tilgjengelig for salg						-10,9	-10,9
Utbytteemisjon	24,3	4,6					28,8
Årets resultat			-352,2	-30,8	4,6		-385,8
Egenkapital pr. 31.12.08	388,0	25,2	580,4	50,7	56,8	0	1113,5

6.5 Nøkkeltall

Nedenfor følger et sammendrag av nøkkeltall for Sparebanken Øst for de siste tre regnskapsår.

	Revidert			
	2008	2007	2006	2005
Gjennomsnittlig forvaltningskapital (MNOK)	22 885,9	20 965,6	19 932,7	19 303,2
Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital	-1,69	0,99	0,48	1,63
Resultat før tap i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital	-1,15	1,35	0,65	1,92
Rentenetto i %	1,91	1,72	1,65	1,89
Egenkapitalrentabilitet (%)	-29,56	14,45	7,09	26,22
Netto utlån (MNOK)	17 486,9	16 872,7	15 093,1	12 920,4
Innskudd (MNOK)	7 638,4	7 300,9	6 266,6	5 910,2
Kapitaldekning i % (pr. 31.12.08 beregnet etter st. met. Basel II)	11,51	15,61	15,18	17,61
Kjernekapitaldekning i % (pr. 31.12.08 beregnet etter st. met. Basel II)	8,39	13,13	13,61	15,22
Antall årsverk	278	258	264	258

6.6 Endringer i finansiell stilling eller markedsstilling

Det er ingen vesentlige endringer i Bankens finansielle eller konkurransemessige stilling som er oppstått siden utløpet av siste regnskapsperiode, 31. desember 2008 og frem til Prospektets dato.

6.7 Trendinformasjon

Styret har ikke kjennskap til noen vesentlige endringer eller trender utover den normale driften siden 31. desember 2008, og frem til Prospektets dato med unntak for forhold som er omtalt i dette Prospektet.

Styret kjenner ikke til noen endringer i statlige, økonomiske, skattemessige, monetære eller pengepolitiske faktorer som har eller kan ha en vesentlig påvirkning på Bankens fremtidige drift utover det som er beskrevet i Prospektet.

Se forøvrig kapittel 2, "Risikofaktorer".

6.8 Revisor

Ernst & Young AS har vært Bankens revisor siden 1997. Revisors adresse er Oslo Atrium, Postboks 20, 0051 Oslo. Ernst & Young AS er medlem av Den norske Revisorforening.

7 GENERELT OM KONKURRANSEN OG STRUKTUREN I FINANSNÆRINGEN

7.1 Innledning

Bank- og finanssektoren har vært gjenstand for sterke endringer i de senere årene. Markedsintegrasjon, regulatoriske endringer og endringer i teknologi og demografi er noen av drivkreftene for denne pågående endringen i de finansielle markedene. Fusjoner, oppkjøp og allianser har preget den internasjonale utviklingen i de finansielle markedene de seneste 10 - 20 årene. Strukturendringene omfatter også det nordiske finansmarkedet, hvor det har vokst frem flere store nordiske aktører. I større grad enn i Europa for øvrig, hvor hoveddelen av fusjonene og oppkjøpene har funnet sted innenfor det enkelte land, har utviklingen i Norden vært preget av etablering på tvers av landegrensene.

7.2 Utviklingen i den norske finansnæringen

7.2.1 Generelt

De siste 10 - 20 årene har det norske bank- og finansmarkedet, i likhet med resten av Europa, gjennomgått en betydelig konsolidering og strukturendring.

Antallet banker har blitt kraftig redusert fra 1960 frem til 2008. I 1960 var det 665 banker i Norge, mens det ved utgangen av 2006 var 137 banker, inkludert seks utenlandske banker og Norges Bank. Antall sparebanker har i samme periode blitt redusert med 78,5 %, mens antall forretningsbanker har blitt redusert med 76 %. Ved utgangen av 2008 var det 121 sparebanker i Norge. Reduksjonen er blant annet et resultat av fusjoner av sparebanker for å danne større og mer slagkraftige enheter.

UTVIKLING OVER ANTALL BANKER I NORGE 1960 – 2008

Type bank	1960	1970	1980	1990	1995	2000	2005	2008
Sparebanker	597	493	322	142	133	130	124	121
Forretningsbanker (inkludert utenlandske)	68	40	23	22	18	22	21	16
Sum	665	533	345	164	151	152	148	137

Kilde: Sparebankforeningen og Finansnæringens Hovedorganisasjon

Den teknologiske utviklingen har gitt bankene mulighet til å levere finansielle tjenester på nye, kostnadseffektive måter, og behovet for lokal tilstedeværelse gjennom et bredt filialnett er blitt gradvis mindre viktig. Antallet ekspedisjonssteder er redusert i de fleste land, og i Norden var det kun Danmark som hadde flere ekspedisjonssteder per 1.000 innbyggere enn Norge ved utgangen av 2002. Per 31. desember 2008 hadde sparebankene og forretningsbankene henholdsvis 784 og 546 ekspedisjonssteder, i henhold til tall fra Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen. Det totale antallet sparebank- og forretningsbankeekspedisjonssteder i Norge hadde en fallende utvikling de siste årene fra totalt 1.887 ekspedisjonssteder ved utgangen av 1980 til 1.330 ekspedisjonssteder ved utgangen av 2008. De siste ti årene har imidlertid antall ekspedisjonssteder ligget relativt stabilt.

ANTALL EKSPEDISJONSSTEDER 1980 – 2008

Type bank	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2007	2008
Sparebanker	1 298	1 437	1 194	1 068	997	943	781	784
Forretningsbanker (inkludert utenlandske)	589	701	602	469	432	291	479	546
Sum	1 887	2 138	1 796	1 537	1 429	1 234	1 260	1 330

Kilde: Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen

7.2.2 Den norske sparebanknæringen

De siste årene har det vært en sterk restrukturering blant sparebankene i form av løsere samarbeidsformer som Terra-Gruppen, sparebanker med et forretningsmessig samarbeid med DnB NOR i tillegg til allianser, som f.eks. er bygget opp rundt SpareBank 1 Gruppen AS. Sparebanksektoren er på tross av dette fortsatt preget av mange mellomstore og mindre sparebanker med sterk lokal forankring. Også større distrikts- og regionsparebanker har lagt vekt på å beholde en klar hovedforankring til ett distrikt eller en region av landet. Det er således et særpreg ved sparebankene at de er nær de markeder de betjener.

Sparebankene står sterkt i det norske finansmarkedet og fremstår som viktige regionale finanssentre og som en viktig del av det lokale og regionale bankvesen i Norge. Sparebankene i Norge har en sterk markedsposisjon, også sammenliknet med andre land. Markedsandelen er spesielt høy i personmarkedet, der sparebankene, ekskl. DnB NOR, har markedsandeler på over 50%. Dessuten bruker over halvparten av de små og mellomstore bedriftene, med færre enn 50 ansatte, en sparebank som hovedbankforbindelse.

Sparebankene har tradisjonelt hatt en bedre geografisk utstrekning enn forretningsbankene. De største forretningsbankene har nasjonalt fokus med hovedvekt på storbyer og store geografiske sentra. Sparebankene har typisk mange, mindre ekspedisjonssteder og en sterk lokal forankring med hovedvekt på et distrikt eller en region av landet.

7.3 Markedsandeler i den norske finansnæringen

7.3.1 Generelt

Det norske finansmarkedet er preget av økt tilstedeværelse av utenlandsk eide finansforetak, fremvekst av bankallianser og større, blandede finansgrupper som tilbyr et bredt spekter av finansielle tjenester. Det er fem større finansgrupperinger i det norske markedet, hvorav DnB NOR er det klart største finanskonsernet. SpareBank 1 Gruppen og Terra-Gruppen er andre større norskeide finans-/ bankgrupperinger. Tabellen nedenfor viser markedsandeler innenfor ulike virksomhetsområder for de største finansgrupperingene og for øvrige finansinstitusjoner i Norge per 31. desember 2007.

STRUKTUR OG MARKEDSANDELER I DET NORSKE FINANSMARKEDET PER 31. DESEMBER 2007

(I % av forvaltningskapital)	Bank	Finansierings- selskaper	Kreditt- foretak	Livs- forsikring	Skade- forsikring
DnB NOR (inkl. Nordlandsbanken)	37	25	15	31	0
Nordea Bank Norge	14	8	4	6	0
Sparebank 1-gruppen*	12	6	3	3	6
Storebrand	1	0	0	26	1
Terra-gruppen*	5	1	2	0	1
Sum finansgrupper	69	40	24	66	8
Øvrige selskaper	**31	60	76	34	92
Totalt	100	100	100	100	100
- herav utenlandske filialer i Norge	17	20	1	1	31
- herav utenlandske datterselskaper	17	46	8	6	2

* For SpareBank 1 Gruppen og Terra-gruppen er eierbankene inkludert i markedsandelene.

Kilde: Kredittilsynet, "Tilstanden i Finansmarkedet 2006", februar 2007

De største finansgruppene er ulike når det gjelder i hvilke markeder de har hovedtyngden av sine aktiviteter. Bortsett fra DnB NOR, hvor både bank og forsikring utgjør en vesentlig andel av konsernets samlede forvaltningskapital, har de andre store finansgruppene en klar hovedtyngde innenfor enten bank eller forsikring. Generelt er konsentrasjonen høyere i forsikringsmarkedet enn i kredittmarkedet. Av de ti største livsforsikringsselskapene i Norge har de tre største (Vital, KLP og Storebrand) en markedsandel på cirka 84 %. I skadeforsikringssegmentet har de fire største selskapene (Gjensidige, If, Vesta og SpareBank 1 Skadeforsikring) en markedsandel på cirka 70 % målt i brutto premieinntekter. De fem største kredittinstitusjonene i Norge (DnB NOR, Nordea Bank Norge, Fokus Bank, Handelsbanken og SpareBank 1 SR-Bank) hadde en samlet markedsandel på 53 % ved utgangen av 2007.

Det har vært flere strukturendringer i det norske finansmarkedet i 2007, både innen bank, finansieringsforetak og forsikring. I forbindelse med ny verdipapirhandellov har Kredittilsynet gitt konsesjoner til 59 nye verdipapirforetak.

7.3.2 Utenlandsandel i det norske finansmarkedet

Utenlandsandelen av det norske finansmarkedet har økt betydelig de siste årene, blant annet som følge av oppkjøp og fusjoner, herunder Nordeas oppkjøp av Christiania Bank og Kreditkasse, Danske Banks oppkjøp av Fokus Bank, Handelsbankens oppkjøp av Bergensbanken, Glitnirs oppkjøp av Kreditbanken og Bolig- og Næringsbanken, samt SEBs oppkjøp av Privatbanken. I livsforsikringsmarkedet er Norske Liv og Vesta Liv utenlandsk eiet. I bankmarkedet har utenlandsandelen økt til cirka 36 %, målt etter forvaltningskapitalen for de ti største bankene. I det totale bankmarkedet utgjør markedsandelen til utenlandske filialer cirka 15 % målt etter forvaltningskapital. Økningen har hovedsakelig kommet gjennom filialer og datterselskaper av banker i Sverige og

Danmark. Norsk næringsliv låner også fra utenlandske banker som ikke fysisk er etablert i Norge. I tillegg kommer låneopptak i utenlandske verdipapirmarkeder.

Det norske liv- og skadeforsikringsmarkedet er også preget av betydelig utenlandsk innflytelse. Innen skadeforsikring har utenlandske filialer en markedsandel på cirka 40 % målt i brutto premieinntekter⁹.

Den utenlandske eierandelen er spesielt høy blant finansieringsselskapene, der filialer og datterselskaper av utenlandske selskaper hadde en markedsandel ved utgangen av 2006 på cirka 63 % målt i forvaltningskapital.

For nærmere informasjon om Sparebanken Østs markedsposisjon og konkurransen i området der Banken opererer, se avsnitt 5.6, "Sparebanken Østs kundegrunnlag og markedsposisjon".

8 RAMMEBETINGELSER FOR SPAREBANKER

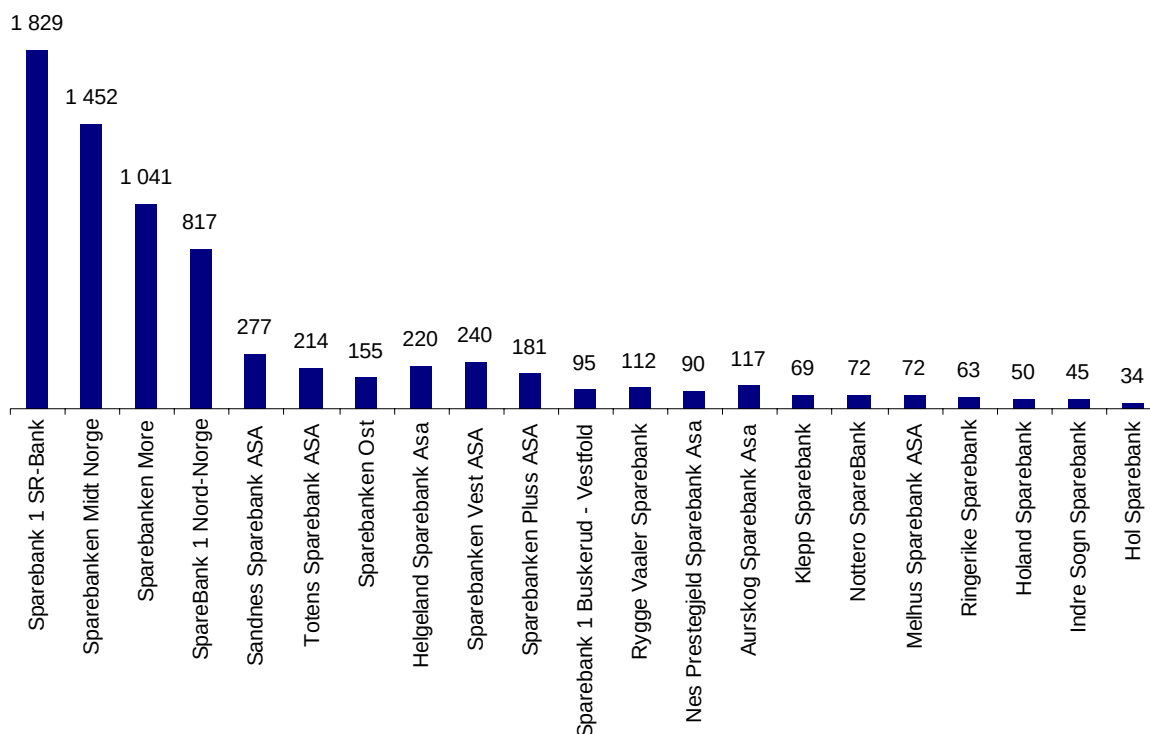
Deler av innholdet i dette kapitlet er basert på informasjon fra Sparebankforeningen.

8.1 Beskrivelse av grunnfondsbevis som verdipapir

8.1.1 Generelt

Sparebankene i Norge har tradisjonelt vært organisert som selveiende stiftelser, hvor egenkapitalen i all hovedsak har bestått av tidligere års tilbakeholdt overskudd, tillagt sparebankens fond. Sparebankloven ble imidlertid endret i 1987 slik at de sparebanker som ønsker det, kan hente egenkapital i markedet ved å utstede grunnfondsbevis. Den egenkapital som sparebankene henter inn ved utstedelse av grunnfondsbevis, teller som kjernekapital i relasjon til bestemmelsene om kapitaldekning. De første grunnfondsbevisene ble introdusert i aksjemarkedet høsten 1989. Per Prospektets dato er grunnfondsbevis til 21 sparebanker notert på Oslo Børs. Samlet utgjorde markedsverdien av grunnfondsbevisene notert på Oslo Børs cirka MNOK 7.245 per 16. mars 2009. Markedsverdien av grunnfondskapitalen i de enkelte sparebankene notert på Oslo Børs varierer kraftig, fra SpareBank 1 SR-bank med en markedsverdi på cirka MNOK 1 829 per til Hol Sparebank med en markedsverdi på cirka MNOK 34 per 16. mars 2009.

OVERSIKT OVER SPAREBANKER NOTERT PÅ OSLO BØRS PER 16. mars 2009

Ordningen med grunnfondsbevis ble etablert for å gi sparebankene mulighet til å innhente egenkapital fra investorer.

Sparebankenes grunnfondsbevis har likhetstrekk med aksjer, blant annet behandles de to instrumenter skattemessig tilnærmet likt (se kapittel 11). Grunnfondsbeviskapitalen inngår i sparebankens risikokapital og kan være tapsutsatt dersom banken får økonomiske problemer. Finansieringsvirksomhetslovens regler om eierkontroll knyttet til aksjer gjelder tilsvarende for grunnfondsbevis (se mer om dette nedenfor). Den viktigste forskjellen mellom aksjer og grunnfondsbevis er at grunnfondsbevisene ikke har disposisjonsrett til hele egenkapitalen i banken, men kun til grunnfondsbeviskapitalen, overkursfondet og utjevningsfondet. Videre har grunnfondsbevisene kun tilgang til en forholdsmessig andel av årsresultat, beregnet i forhold til andelen av nærmere spesifisert ansvarlig kapital.

Grunnfondsbeviskapitalen og overkursfondet har prioritet foran bankens øvrige egenkapital ved underskudd i banken. Utjevningsfondet har lik prioritet som sparebankens fond (grunnfondet) og gave- fondet. En annen viktig forskjell mellom aksjer og grunnfondsbevis er knyttet til eiernes representasjon i de styrende organer.

Forstanderskapet (eller representantskapet som enkelte banker benevner dette organet) er det øverste organ i en sparebank, og figuren nedenfor viser den hierarkiske strukturen i en sparebank i henhold til gjeldende lover og retningslinjer.

OVERSIKT OVER EN SPAREBANKS STYRINGSSTRUKTUR

Organ	Beskrivelse
Forstanderskapet	• Det øverste organ i en sparebank og velger medlemmer til bankens styre, kontrollkomité og revisor (noen sparebanker kaller dette representantskap) • Forstanderskapet skal ha så mange medlemmer som vedtektene bestemmer med minst fjerdeparten så mange varamedlemmer • Ser til at sparebanken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og forstanderskapets vedtak. Fastsetter godtgjørelse til tillitsmenn og revisor • Grunnfondsbeviserne velger mellom en femdel og to femdel av forstanderskapets medlemmer etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Minst tre fjerdedeler av medlemmene skal ikke være ansatt i sparebanken
Styret	• Skal etter Sparebankloven bestå av minst fire medlemmer som velges for en periode på to år • Leder sparebankens virksomhet i samsvar med lov, vedtekter og nærmere forskrifter gitt av forstanderskapet
Administrativ ledelse	• Ansvarlig for den daglige ledelsen av banken

I tillegg har sparebanker en kontrollkomité som i henhold til Sparebankloven skal ha minst tre medlemmer og ett varamedlem. Kontrollkomiteen fører tilsyn med sparebankens virksomhet, blant annet ved å gjennomgå styreprotokoller, nummererte brev, revisjonsberetning, prøver sikkerheten for de forskjellige utlån og etterser at forvaltningen av sparebankens midler er overensstemmende med Sparebankloven. Videre skal sparebanker ha en registrert eller statsautorisert revisor, som velges av forstanderskapet.

Ved endring av Sparebankloven med ikrafttredelse den 1. januar 2005, ble tidligere lovregulering av det offentlige og innskytternes representasjon i forstanderskapet opphevet. Det vil dermed være vedtektene for den enkelte bank som skal regulere representasjon fra disse og/eller andre interessegrupper. Minst tre fjerdedeler av medlemmene skal imidlertid være personer som ikke er ansatt i sparebanken. Det skal videre legges vekt på at de valgte medlemmer til sammen avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjonen. De ansatte har rett til å velge inntil en firedel av medlemmene i forstanderskapet. I sparebanker som har utstedt omsettelige grunnfondsbevis velges minst en femdel og ikke mer enn to femdel av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer av eierne av grunnfondsbevisene. Vedtektsendringer skal godkjennes av Kredittilsynet.

Avkastningen på grunnfondsbevis består av summen av utbytte og kursendringer. Utbyttet på grunnfondsbevis fastsettes hvert år av sparebankens forstanderskap ut fra sparebankens driftsresultat foregående regnskapsår. Forstanderskapet kan i tillegg til utbyttet avsette deler av det tilbakeholdte overskuddet til et utjevningsfond. Summen av utbytte og avsetning til utjevningsfond for det enkelte år skal ikke overstige grunnfondsbeviserens forholdsmessige andel av (korrigert) årsresultat i forhold til nærmere spesifisert ansvarlig kapital. Dette utjevningsfondet er øremerket grunnfondsbeviserne og kan benyttes til å opprettholde utbyttet i år med dårlig driftsresultat. Utbetalingen fra utjevningsfondet kan bare skje når dette er forsvarlig ut fra institusjonens egenkapitaldekning.

Ved avvikling av sparebanker vil grunnfondsbeviserne ha krav på å få utbetalt grunnfondsbeviskapitalen og overkursfondet, etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør. Utjevningsfondet har samme prioritet som grunnfondet og gavefondet.

For nærmere informasjon om grunnfondsbevis vises det til Sparebankforeningens informasjons- og brosjyremateriell om grunnfondsbevis (www.sparebankforeningen.no) samt informasjonssiden for grunnfondsbevis (www.grunnfondsbevis.no).

8.1.2 Lover og forskrifter knyttet til grunnfondsbevis

Sparebankenes adgang til å utstede omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i forstanderskapet er regulert i Sparebankloven, se særlig § 2 annet ledd. Loven ble endret i 1987 slik at sparebankene ble gitt mulighet til å utstede grunnfondsbevis som legges ut for tegning i egenkapitalmarkedet. Videre har Finansdepartementet med hjemmel blant annet i Sparebankloven fastsatt Grunnfondsbevisforskriften. Grunnfondsbevisforskriftens regler medfører at Allmennaksjelovens regler i flere sammenhenger får anvendelse også for grunnfondsbevis, se særlig forskriftens kapittel 1.

8.1.3 Emisjonsvedtak

Vedtak om utstedelse av grunnfondsbevis treffes av forstanderskapet og krever vedtektsendringer. Emisjonsvedtak kan enten treffes direkte av forstanderskapet, eller av styret i henhold til fullmakt gitt av forstanderskapet. Vedtaket er gyldig når minst to tredjedeler av de som er til stede, og minst halvparten av alle forstandere stemmer for, forutsatt at forslaget er fremsatt i et tidligere møte. Vedtaket kan ikke settes i verk før det er godkjent av Kredittilsynet. Offentlig emisjon av grunnfondsbevis er underlagt de ordinære regler i Verdipapirhandelloven med tilhørende forskrifter. Med hjemmel i Grunnfondsbevisforskriften kommer en rekke bestemmelser i Allmennaksjeloven kapittel 10 til anvendelse ved emisjon av grunnfondsbeviskapital.

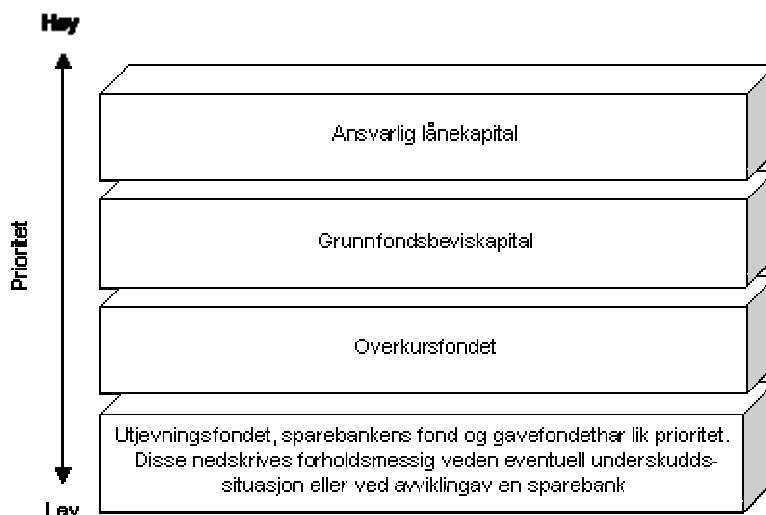
Eksisterende grunnfondsbevisiere har fortrinnsrett ved tegning av nye grunnfondsbevis, jf. Grunnfondsbevisforskriften § 7. Allmennaksjeloven kap. 10 romertall I gjelder tilsvarende ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen så langt bestemmelsene passer.

8.1.4 Egenkapital

Innbetalt grunnfondsbeviskapital utgjør en del av en sparebanks kjernekapital, jf. § 3 nr. 5 i forskrift av 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Grunnfondsbeviskapitalen kan dog nedsettes for utdeling til grunnfondsbevisiere etter nærmere regler i Grunnfondsbevisforskriftens § 12 og hensyntatt gjeldende regler i Sparebankloven og Finansieringsvirksomhetsloven for øvrig. Grunnfondsbevisforskriften § 28 regulerer prioritetsrekkefølgen ved nedskrivning av grunnfondsbeviskapitalen.

Ansvarlig kapital i sparebanker har i henhold til Grunnfondsbevisforskriften § 28 følgende prioritetsrekkefølge:

PRIORITETSREKKEFØLGE TIL ANSVARLIG KAPITAL I SPAREBANKER

Fondsobligasjoner vil ha prioritet på andre plass (mellom ansvarlig lånekapital og grunnfondsbeviskapital).

Utjevningsfondet er midler som avsettes for å opprettholde utbytte til grunnfondseierne. Grunnfondet er et beløp som må skytes inn ved etablering av en sparebank, jf. Sparebanklovens § 2 første ledd. Gavefondet er avsetninger til allmenntilgode formål, jf. Sparebanklovens § 28 annet ledd.

Nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen besluttet av forstanderskapet og krever godkjenning av Kredittilsynet, jf. Grunnfondsbevisforskriften § 12.

8.1.5 Utbytte og avsetning til utjevningsfondet

Årlig utbytte på grunnfondsbevis kan bare utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fastsatte resultatregnskapet for siste regnskapsår. Det er forstanderskapet som beslutter utbetaling av årlig utbytte på grunnfondsbevis. Utbytte kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe, jf Grunnfondsbevisforskriften § 14.

Utjevningsfondet skal bidra til å stabilisere grunnfondsbeviserens kontantutbytte. Det kan også brukes til fondsemisjon. Summen av det årlige utbyttet og de årlige avsetninger til utjevningsfondet kan ikke utgjøre større andel av korrigert årsoverskudd enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningsfondets andel av institusjonens korrigerte ansvarlige kapital. Korrigert ansvarlig kapital utgjør i institusjonens ansvarlige kapital slik den fremgår av årsregnskapet, minus fond for vurderingsforskjeller, fond for urealiserte gevinster, fondsobligasjoner og ansvarlig lånekapital. Den korrigerte ansvarlige kapitalen skal være fratrasket avsatt utbytte som er klassifisert som egenkapital (IAS 10), og egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som institusjonen selv har utstedt, jf. IAS 32.

Utjevningsfondet teller som kjernekapital i relasjon til bestemmelsene om minste kapitaldekning. Det kan bare foretas kontant utbetaling fra utjevningsfondet til grunnfondsbeviserne dersom dette er forsvarlig ut fra sparebankens egenkapitaldekning.

8.1.6 Fusjon med en annen bank

Hvis en sparebank treffer et vedtak om fusjon med en annen bank, kan grunnfondsbevisere som representerer minimum en tidel av grunnfondsbeviskapitalen kreve at det innkalles til grunnfondsbeviseremøte for å ta stilling til om grunnfondsbeviskapitalen skal kreves innløst. Grunnfondsbevisere som representerer til sammen minst to tredeler av den samlede grunnfondskapitalen kan beslutte å kreve sine grunnfondsbevis innløst til markedsverdi. Innløsningsverdien fastsettes i mangel av minnelig overenskomst ved skjønn, jf. Grunnfondsbevisforskriftens §25. Dette innebærer at innløsningsverdien da blir fastsatt av en dommer med to, eventuelt fire, skjønnsmenn med særlig kompetanse på dette området.

8.1.7 Eierbegrensninger for grunnfondsbevis

Finansieringsvirksomhetslovens eierbegrensningsregler kommer til anvendelse også for grunnfondsbevis, se Grunnfondsbevisforskriften § 15. Det følger av dette at det er et krav om tillatelse fra Finansdepartementet ved erverv av "kvalifiserte eierandeler", det vil si 10% eller mer av kapitalen eller stemmene, eller ved annet erverv som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet. Tilsvarende er det krav om tillatelse for erverv som fører til at en kvalifisert eierandel økes til å utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 25, 33 eller 50%, eller ved annet erverv som gir bestemmende innflytelse, se Grunnfondsbevisforskriften og Finansieringsvirksomhetslovens § 2-2. Tillatelse kan gis dersom erververen er "egnet" til å eie den andel søknaden gjelder. Ved erverv som utgjør eller overstiger 25% skal tillatelse nektes dersom ikke Finansdepartementet er overbevist om at nærmere bestemte hensyn tilsier at ervervet gjennomføres. Det kan settes vilkår for tillatelsen. Myndighetene har i utgangspunktet tre måneder på seg fra fullstendig søknad mottas til å vurdere om tillatelse skal gis. Dersom vedtak ikke er truffet innen fristen, anses tillatelse gitt. Dersom en grunnfondsbeviser vil avhende en kvalifisert eierandel eller redusere den slik at eierandelen synker under en av grensene som er nevnt ovenfor, skal det gis melding om dette til Kredittilsynet. Dette systemet er basert på EØS-direktiver og lignende ordninger er også gjennomført i andre EØS-land

8.1.8 Omsettelighet av grunnfondsbevis

Grunnfondsbevis er fritt omsettelige verdipapirer. Kjøp og salg, pantsettelse m.v. reguleres i det vesentlige av samme regler og lovbestemmelser som for aksjer.

8.1.9 Indeksering

Børsnoterte grunnfondsbevis inngår ikke i noen av de norske aksjeindeksene, men er med i en egen indeks for grunnfondsbevis (OB Grunnfondsbevis).

8.2 Lovregulering av sparebanker

8.2.1 Generelt

Rammereguleringer av sparebankenes virksomhet er hovedsakelig gitt i og i medhold av Sparebankloven, Finansieringsvirksomhetsloven, Banksikringsloven, Finansavtaleloven, Verdipapirhandelloven og

Hvitvaskingsloven. Videre har Kredittilsynet myndighet til å føre tilsyn med bankenes virksomhet, i medhold av Kredittilsynsloven. Med hjemmel i disse lovene er det gitt en rekke forskrifter som regulerer sparebankenes virksomhet.

Rammebetingelsene for ulike typer finans- og kredittinstitusjoner er i økende grad harmonisert, og den norske finanslovgivningen er søkt innrettet i tråd med de regler og anbefalinger som gjelder ellers i Europa. Det kan forventes fremtidige endringer i den norske lovgivningen for finansinstitusjoner basert på den internasjonale utviklingen og Banklovkommisjonens ulike utredninger, se avsnitt 2 nedenfor.

En vesentlig endring i rammevilkårene for sparebanker er det nye kapitaldekningsregelverket. Fra 1. januar 2007 kom nye regler for kapitaldekning for sparebanker og andre institusjoner som er underlagt kapitaldekningskrav. Bakgrunnen for endringene er nye retningslinjer for beregning av kapitaldekning fra Baselkomiteen (Baselkomiteen for banktilsyn består av representanter fra sentralbanker og tilsynsmyndigheter fra medlemslandene) samt nye EU-direktiv om kapitalkrav, Rådskonferansen 2006/48/EC og Rådskonferansen 2006/49/EC. Rådskonferansen bygger på Basel-accorden fra 2004, som ble revidert i 2006. Reglene innebærer en vesentlig endring av tidligere gjeldende kapitaldekningsregler. Bakgrunnen for endringene er at tidligere regler ikke dekket andre risikoer enn kreditt- og markedsrisiko og i tillegg ikke ga tilstrekkelig nøyaktig måling av kredittisiko. Det nye rammeverket innebærer at minimumskravet til ansvarlig kapital blir mer i samsvar med den faktiske risikoen i bankene. Rammeverket fastlegger også prinsipper for hvordan bankene skal vurdere sitt totale kapitalbehov og prinsipper for hvordan tilsynsmyndighetene skal forsikre seg om at bankene er tilstrekkelig kapitalisert. Videre stilles det økte krav til offentlighet i bankenes rapportering, såkalt markedsdisiplin. De nye retningslinjer for beregning av kapitaldekningskravet kan oppsummeres som følger:

Minstekrav til ansvarlig kapital i forhold til risikoeksponering: Kapitaldekningsgraden skal fortsatt være minst 8%, men beregningsgrunnlaget for kredittisiko og markedsrisiko gjøres mer risikofølsomt. I tillegg skal risikovurderingen utvides til også å omfatte operasjonell risiko. Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av mangelfulle eller feilslåtte interne prosesser, svikt hos mennesker og systemer, eller eksterne hendelser, inkludert juridisk risiko. For begge risikotyper introduseres tre alternative beregningsmetoder, herunder en "standardmetode".

Aktivt tilsyn med institusjonenes risiko og kapitalbehov: Bankene skal etablere en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til bankens risikoprofil, samt en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndigheten skal gå igjennom og evaluere bankens interne vurdering av tilstrekkeligheten av kapitalen og deres strategier samt deres evne til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav. Tiltak skal iverksettes dersom tilsynsmyndigheten finner det nødvendig. Tilsynsmyndigheten må forvente, og i tillegg kunne kreve, at bankene har høyere kapitaldekning enn de fastsatte minimumskrav. Tilsynet vil søke å intervenere i en tidlig fase for å forhindre at kapitalen faller under de minimumsnivåer som anses nødvendig, og vil kreve hurtige tiltak for å utbedre situasjonen.

Markedsdisiplin: Øket markedsdisiplin skal oppnås gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Det nye regelverket innebærer i sum et vesentlig mer komplisert og omfattende regelverk enn det som gjaldt tidligere.

8.2.2 Årsregnskap

Det er gitt en egen forskrift til Regnskapsloven som regulerer årsregnskap for banker, finansieringsforetak og morselskap for slike. Årsregnskapsforskriften inneholder bestemmelser om plikt til å utarbeide årsregnskap, plikt til å avgi dette senest tre måneder etter regnskapsårets slutt og regler for innholdet av årsregnskapet.

8.2.3 Interne kontrollrutiner

Sparebankenes interne kontrollrutiner er regulert i forskrift av 22. september 2008 nr. 1080, om risikostyring og internkontroll, fastsatt av Kredittilsynet og gjelder blant annet sparebanker.

8.2.4 Krav til kapitaldekning

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9 oppstiller et generelt krav til virksomheten, herunder at en sparebank til enhver tid skal oppfylle kapitalkrav som fremgår av lov og forskrift. I § 2-9a første ledd fremgår det krav om kapitaldekning på minimum 8 % av et nærmere bestemt beregningsgrunnlag. I forskrift av 22. oktober 1990 nr. 875 om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner og verdipapirforetak, gis regler om minstekravene til kapitaldekningen, mens forskrift av 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak, gir regler om beregningen av den ansvarlige kapitalen. I denne forskriften fremgår det nærmere hvilke poster i institusjonens balanse som kan utgjøre kjernekapital, og angis hvilke poster

tilleggskapitalen kan bestå. Summen av de poster som utgjør tilleggskapitalen kan ikke utgjøre mer enn 100 % av kjernekapitalen etter fradrag av særskilte poster (div. netto urealisert tap).

I forskrift av 22. juni 2000 nr. 632 om minstekrav til kapitaldekning for markedsrisiko m.v. for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak, er det gitt særskilte regler knyttet til beregning av markedsrisiko.

Ved forskrift av 14. desember 2006 nr. 1506 om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker mv. er det gitt regler om særskilt definerte metoder (IRB) for beregning av kapitalkravet. Disse metodene, kan kun benyttes etter særskilt tillatelse fra Kredittilsynet.

8.2.5 Beregningsgrunnlag for kapitaldekningen

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9a gir nærmere regler om beregningsgrunnlaget for den ansvarlige kapitalen.

Beregningsgrunnlaget for kravet til ansvarlig kapital skal tilsvare summen av beregningsgrunnlagene for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Beregningsgrunnlaget for kredittrisiko skal fastsettes med utgangspunkt i risikovekter etter en standardmetode eller med utgangspunkt i risikoparametere helt eller delvis fastsatt av institusjonen selv i henhold til en internbasert rating-metode (IRB).

Beregningsgrunnlaget for markedsrisiko skal fastsettes med utgangspunkt i regler fastsatt i forskrift eller med utgangspunkt i interne målemetoder.

Beregningsgrunnlaget for operasjonell risiko kan fastsettes etter følgende alternativer; etter en basismetode basert på en andel av gjennomsnittlig inntekt, en sjablongmetode basert på en andel av inntekten innenfor de ulike forretningsområder multiplisert med en indikator for tapserfaring fastsatt av Finansdepartementet, eller en avansert metode basert på interne målemetoder.

De interne risikostyringsmetodene for kredittrisiko og markedsrisiko, samt avansert metode for operasjonell risiko, kan bare benyttes etter tillatelse gitt av Kredittilsynet.

8.2.6 Tap og tapsavsetninger

I forbindelse med overgang til IFRS ble forskrift av 14. november 1991 nr. 4236 (Tapsforskriften) erstattet med forskrift av 21. desember 2004 om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner (Utlånsforskriften), som trådte i kraft 1. januar 2005.

Hovedprinsippene for Utlånsforskriften er at utlån ved første gangs måling skal vurderes til virkelig verdi med tillegg av eventuelle direkte transaksjonsutgifter. Ved etterfølgende måling skal utlånet vurderes til amortisert kost. Nedskrivning av tap skal foretas når det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall. Videre skal det foretas avsetning for garantiforpliktelser dersom det er sannsynlig at forpliktelsen vil komme til oppgjør.

8.2.7 Omdanning til aksjeselskap og grunnfondsbevisets stilling

Finansieringsvirksomhetsloven kap. 2 del II regulerer sparebankenes mulighet for omdanning til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Regelverket åpner for at en sparebank vil kunne omdanne seg til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. En stiftelsesmodell legges til grunn ved omdanning av en sparebank til aksjebank. De viktigste punktene i loven kan i korte trekk oppsummeres i følgende punkter:

Aksjer for den andel som tilsvare eierandelen til sparebankens fond overføres til en stiftelse.

Stiftelsen skal være helt uavhengig av banken.

Stiftelsen skal ha "et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap".

Salg av stiftelsens aksjer krever 2/3 flertall fra generalforsamlingen i stiftelsen.

Stiftelsen kan dele ut inntil 25 % av årlig overskudd til allmennyttige formål.

Under forutsetning av at stiftelsens eierskap utgjør minst 10 %, kan aksjebanken benytte sparebank i sitt firmanavn.

Se også avsnittet 8.3.1 og 8.3.2 for ytterligere forslag til endringer i rammebetingelser for sparebankene.

8.2.8 Andre reguleringer

Regelverket som omfatter sparebanker regulerer også eksponering relatert til utenlandsk valuta, engasjement overfor enkeltkunder, eierinteresser i holdingselskap og interesser i andre selskaper. I tillegg reguleres likviditet, avviking og administrasjon av banker med økonomiske problemer m.v.

Sparebanker kan ikke gå konkurs, men sparebanker som ikke kan oppfylle sine forpliktelser kan settes under offentlig administrasjon i henhold til reglene i Banksikringsloven. Grunnfondsbeviskapitalen kan i slike tilfeller gå tapt i sin helhet.

8.2.9 Tilsyn, soliditets- og likviditetsvern vedrørende norske banker

Det er flere offentlige myndigheter som har ansvaret for å ha tilsyn med regelverket som gjelder for finansinstitusjoner (banker, forsikringsselskaper og finansieringsforetak).

8.2.10 Finansdepartementet

En av Finansdepartementets hovedoppgaver er regulering av finansmarkedene. Finansdepartementet gir konsesjon til å drive bankvirksomhet og har i betydelig grad fått delegert myndighet til å fastsette forskrifter og fatte vedtak i medhold av Sparebankloven og andre lover som regulerer finansinstitusjoner. Sparebankloven og Finansieringsvirksomhetsloven regulerer viktige spørsmål om en sparebanks drift, blant annet krav til kapitaldekning. Finansdepartementet har myndighet til å tilbakekalle konsesjon til å drive bankvirksomhet ved alvorlige brudd på gjeldende lover og forskrifter. Det kreves tillatelse fra Finansdepartementet eller Kredittilsynet for at en bank skal kunne gjennomføre endringer av en viss betydning, slik som utstedelse av grunnfondsbevis eller nedsettelse av grunnfondskapitalen, overføring av virksomhet til annen institusjon, nedlegging av virksomheten eller oppkjøp av annen bank.

8.2.11 Kredittilsynet

Kredittilsynet har primæransvaret for å overvåke og føre tilsyn med banker, forsikringsselskaper, finansieringsforetak, verdipapirforetak, forvaltningsforetak for verdipapirfond, eiendomsmeglere, inkassoforetak, revisorer, regnskapsførere, forsikringsmeglere og morselskap i finanskonsern.

Hovedoppgaven til Kredittilsynet er å bidra til at de institusjoner det skal føre tilsyn med, opererer på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med gjeldende regelverk og institusjonenes formål og vedtekter. Tilsynet med institusjonene skjer blant annet ved at Kredittilsynet vurderer de styrings og kontrollfunksjonene selskapene etablerer og går igjennom regnskaper og annen dokumentasjon som rapporteres. Endringer i vedtektene til finansinstitusjoner som Kredittilsynet har tilsyn med, skal godkjennes av Kredittilsynet. Finansdepartementet overvåker Kredittilsynets virksomhet. Enkeltvedtak fattet av Kredittilsynet kan påklages til Finansdepartementet. Kredittilsynet avgir hvert år en årsrapport til Finansdepartementet om sin virksomhet. Rapporten legges frem for Stortinget ved den årlige kredittmeldingen.

8.2.12 Norges Bank

Norges Bank er landets sentralbank og skal være utøvende og rådgivende organ for penge-, kreditt- og valutapolitikken. Den skal utstede pengesedler og mynter, fremme et effektivt betalingssystem innenlands og overfor utlandet samt overvåke penge-, kreditt- og valutamarkedene. Sentralbanken ivaretar dermed viktige oppgaver overfor bankvesenet og skal bidra til stabile og effektive finansmarkeder og betalingssystemer. Som et virkemiddel kan Norges Bank yte likviditetslån, gjøre innskudd i bankene og gi annen kreditt til banker. Når særlige forhold tilsier det, kan sentralbanken også gi kreditt til andre på spesielle vilkår. Norges Bank utfører dessuten markedsoperasjoner i pengemarkedet.

8.2.13 Bankenes sikringsfond

I henhold til Banksikringsloven skal enhver sparebank og forretningsbank være medlem av Bankenes sikringsfond. Bankenes sikringsfond er regulert gjennom Banksikringsloven. Sikringsfondets formål er gjennom en lovbestemt innskuddsgarantiordning å sikre innskuddsforpliktelser til sparebanker og forretningsbanker. Fondet

kan også yte støtte til et medlem av fondet under bestemte vilkår. Sikringsfondet er ment å dekke tap som innskytere har på sine innskudd i en medlemsinstitusjon etter nærmere regler i loven.

Fondets øverste myndighet er generalforsamlingen der hver medlemsbank kan møte med én representant, som har én stemme, uavhengig av den enkelte banks størrelse. Fondets virksomhet ledes av et styre på syv medlemmer. Fem medlemmer, med personlige varamedlemmer velges av generalforsamlingen hvor det skal legges vekt på hensynet til en balansert representasjon fra banker av forskjellig størrelse og karakter. Ett medlem med varamann oppnevnes av henholdsvis Norges Bank og Kredittilsynet.

Årlig innbetaling av medlemsavgift til Bankenes sikringsfond er fastsatt til summen av 1,0 promille av samlet innskudd og 0,5 promille av beregningsgrunnlaget for kapitaldekningskravet med de unntak som følger av loven. Inntil Bankenes sikringsfond har bygget opp en ansvarlig kapital som tilsvarer summen av 1,5% av samlede innskudd hos medlemmene og 0,5 % av summen av beregningsgrunnlagene for kapitaldekningskravene for de institusjonene som er medlemmer, skal restbeløpet dekkes ved garantier fra medlemsbankene, fordelt forholdsmessig på samme måte som det enkelte medlems plikt til å svare avgift til fondet etter lovens § 2-7. Bankene har de siste tre årene hatt avgiftsfrihet, men Bankenes Sikringsfond har varslet at de vil kreve inn 1/3 avgift for 2008 og full avgift for 2009, samt garanti.

8.3 Endringer i rammebetingelser mv.

Myndighetene foretar en løpende vurdering av de lover og regler som danner rammebetingelsene for finansinstitusjonene i Norge, herunder sparebankene. Som beskrevet ovenfor omfatter rettsområdet som angår banknæringen en rekke lover og forskrifter. Finansdepartementet har nedsatt et utvalg, Banklovkommisjonen, som blant annet gjennomgår Forretningsbankloven, Sparebankloven og Finansieringsvirksomhetsloven med henblikk på revidering og samordning av disse lovene.

8.3.1 Endringer i Sparebankloven

1. juli 2007 og 1. januar 2008 trådte nye lovendringer i Sparebankloven i kraft.

Daglig leder (adm. banksjef) og annen ledende ansatt i banken kan ikke lengre være medlem av bankens styre, men daglig leder vil ha rett og plikt til å delta i styrets behandlinger og til å uttale seg, med mindre styret bestemmer annet i den enkelte sak.

Videre er ordningen med fellesmøte mellom styre og forstanderskap opphevet. Daglig leder skal heretter tilsettes av styret, mens de øvrige oppgaver som tilligger fellesmøtet overføres til forstanderskapet.

Utover de konkrete forslag til lovendringer drøfter proposisjonen også behovet for en klarere grenseoppgang mellom tillatte og ikke tillatte transaksjonsformer for gjennomføring av strukturendringer for sparebanker. Proposisjonen kommer ikke med konkrete forslag, men med henvisning til arbeidet i Sparebankforeningens Rammevilkårutvalg, anføres det at dette utvalgsarbeidet vil utgjøre en viktig premisse for departementets videre arbeid, både i forhold til eventuelle forslag til lovendringer, og for behandling av enkeltsaker. Rammevilkårutvalgets innstilling ble avgitt 15. desember 2006. Se også avsnittet 8.3.2 for ytterligere forslag til endringer i rammebetingelser for sparebankene.

8.3.2 Sparebankforeningens Rammevilkårutvalg og Banklovkomisjonens Utredning nr. 22, NOU 2009:2 Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.

I mai 2005 nedsatte Sparebankforeningen et utvalg (Rammevilkårutvalget) som skulle vurdere sparebanknæringens behov for endrede rammebetingelser. Utvalget ble ledet av tidligere styreleder i Sparebankforeningen og tidligere administrerende direktør i Sparebanken Vest, Knut Ravnå, og besto videre av åtte representanter bredt representert i sparebanknæringen. Rammevilkårutvalgets innstilling ble avgitt 15. desember 2006 og innstillingen ble i januar 2007 behandlet og godkjent av styret i Sparebankforeningen.

Banklovkomisjonens Utredning nr. 22, NOU 2009:2 Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv., inneholder utkast til ny lovgivning for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Utredningen har fått bred tilslutning av Rammevilkårutvalget. Utredningen er sendt på høring med høringsfrist 6. februar 2009.

Nedenfor følger et kort sammendrag av Rammevilkårutvalgets innstilling og Banklovkomisjonens utredning.

Banklovkomisjonens forslag inkluderer for det første forslag til alminnelige bestemmelser om de viktigste kapitalformer i finansinstitusjoner generelt, og i tillegg utkast til et modernisert regelverk for et kapitalinstrument med eierbeføyelser som skal kunne utstedes av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

Slike kapitalinstrumenter er i dag kjent som grunnfondsbevis, men har i Banklovkommisjonens utredning fått navnet egenkapitalbevis. Grunnfondsbeviskapital er i utredningen benevnt som eierandelskapital.

I utredningen er det for det andre foreslått regler om struktur- og foretaksendringer, herunder omdanning, for sparebanker og finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Som en del av forslaget til struktur- og foretaksendringer, er det også foreslått særlige regler om finans- og sparebankstiftelser.

Kapitalformer i finansinstitusjoner

Lovgivningen likestiller i stor grad grunnfondsbevis med aksjer. På flere områder er det likevel viktige forskjeller mellom aksjer og grunnfondsbevis. Gjeldende lovgivning vedrørende utstedelse av grunnfondsbevis og betaling av utbytte på grunnfondsbevis har ulike utvanningseffekter. Utvanningseffekter, sett fra grunnfondsbeviserens ståsted, knytter seg først og fremst til reglene for utbetaling av utbytte. Ved utbyttebetaling til grunnfondsbeviserne blir grunnfondsbeviserens kapital, som andel av bankens totale ansvarlig kapital, etter hvert bli redusert. Dermed vil grunnfondsbeviserne over tid bli tilordnet en mindre og mindre andel av bankens overskudd. Dersom en institusjon som utsteder grunnfondsbevis, har en høyere markedsverdi enn bokført verdi, vil den opptjente egenkapitalen bli utvannet når institusjonen gjennomfører den første utstedelsen av grunnfondsbevis. Ytterligere utvanning av den opptjente egenkapitalen vil skje ved senere forhøyelser av grunnfondsbeviskapitalen. For øvrig vises til forslag om endring av reglene, se nærmere beskrivelse i dette avsnitt.

Rammevilkårutvalget og styret i Sparebankforeningen er av den oppfatning at den gjeldende utvanningseffekten er et problem for grunnfondsbevisbanker. Effekten rammer interesse, kursutvikling og likviditet i papiret.

Banklovkommisjonen har foreslått at overskudd i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form skal fordeles mellom og tilordnes henholdsvis grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen (grunnfondsbeviskapitalen) på grunnlag av forholdet mellom størrelsen av de to kapitalformene etter årsregnskapet. Dette forholdstallet betegnes som *eierbrøken*. Dette vil være en ordning bygget på prinsipp som også ligger til grunn for aksjelovgivningen, nemlig at årets resultat av institusjonens virksomhet skal fordeles forholdsmessig ut fra kapitalgrunnlaget for virksomheten (allmennaksjeloven § 8-3). Den del av årets overskudd som skal benyttes som utbyttedidler, fastsettes under ett og fordeles etter eierbrøken mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen. Resten av årets overskudd (opptjent kapital) benyttes til en prosentvis lik økning av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital. Banklovkommisjonen mener at disse forslagene langt på vei vil kunne fjerne problemene knyttet til utvanning av eierandelskapitalen. Dette har blant annet sammenheng med at sparebankloven § 28, som bestemmer at overskuddet i en sparebank skal legges til sparebankens fond og at inntil 25 prosent av gjenværende overskudd kan brukes til allmennyttige formål, forelås opphevet og at sparebankene gis utvidet adgang til å vedtektsfastsette hvordan utbyttedidler tilordnet grunnfondskapitalen skal kunne disponeres.

Økt fleksibilitet i strukturløsninger

Tradisjonelt har omstruktureringer innen sparebanknæringen vært gjennomført ved fusjon i samsvar med Sparebankloven § 47. Sparebankloven § 47 åpner også for at en bank overdrar aktiva og passiva til en annen bank.

Utvalget mener at det i utgangspunktet bør være stor fleksibilitet med hensyn til hvilke strukturelle valg sparebankene skal ha, og at denne bør økes i forhold til nåværende nivå.

Rammevilkårutvalget fremhever at det i den senere tid har det vært fremmet en rekke alternative modeller for gjennomføring av strukturelle løsninger. Dette omfatter blant annet;

Aksjesparebankmodellen: Flere sparebanker, for eksempel, innen et fylke, omdanner seg til aksjesparebanker eiet av sparebankstiftelser. Aksjesparebankene fusjonerer deretter. Kjennetegn: Større bank, lokale sparebankstiftelser som dominerende eiere og aksjer som egenkapitalinstrument.

Grunnfondsbevismodellen: Som aksjesparebankmodellen, men deler av en eller flere sparebankers fond konverteres til grunnfondsbeviskapital eid av stiftelse(r). Banker kan så fusjoneres.

Modell for tradisjonelle sparebanker: Det lages i den fusjonerte banken en simulert "deling" av fondet som tilsvarer størrelsesforholdet mellom fondene til de fusjonerte bankene (fordelingsbrøk). Dette forutsettes gjort gjennom vedtekter og fusjonsavtale med sikte på at de ulike lokalområdene sikres sin forholdsmessige avsetning og gavetildeling, samt sin forholdsmessige andel av kapitalen ved en eventuell oppløsning.

Rammevilkårutvalget har også foreslått endringer i Sparebankloven § 7 om formuesanvendelse ved avvikling av en sparebank. Tidligere skulle midlene ved avvikling gå til sparebankformål, men utvalget foreslår at disse midlene nå skal gå til en sparebankstiftelse.

Utvalget har foreslått at det ikke gjøres endringer i det generelle hjemmelsgrunnlag som åpner for omdanning til aksjesparebank. Omdanning ut fra egenkapitalbehov er derfor tillatt. Det er imidlertid en restriktiv praksis hvis det er begrunnet i andre behov som vanligvis vil være strukturelt motivert. Det bør dog tillates omdanning der det er snakk om strukturelle løsninger innen sparebanksektoren som vil styrke sparebanknæringens posisjon samlet sett.

Banklovkommisjonen har i lovutkastet foreslått ny lovregulering av de viktigste spørsmål knyttet til struktur- og foretaksendringer i sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Lovforslaget omfatter sammenslåing og deling, og avvikling og omdanning av finansinstitusjoner. Banklovkommisjonen har i denne forbindelse lagt vekt på Rammevilkårsutvalgets utredning. Et hovedpoeng bak forslaget er at Rammevilkårsutvalgets modeller skal fremtre for den enkelte sparebank som gode alternativer til omdanning til bank i aksjeselskaps form.

Når det gjelder forslaget om sammenslåing eller deling, og avvikling, tar Banklovkommisjonen utgangspunkt i at aksjelovgivningen i meget stor grad vil kunne benyttes som forbilde ved utformingen av et regelverk for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Bestemmelsene i lovutkastet henviser derfor i stor grad til de relevante deler av allmennaksjeloven. Når det gjelder omdanning av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, videreføres i hovedsak reglene for omdanning av gjensidige forsikringselskaper, kredittforeninger og sparebanker til finansinstitusjon i aksjeselskaps form, i gjeldende finansieringsvirksomhetslov.

8.3.3 Forskriftsendring sammensatte produkter

Den 12. februar 2008 ble det vedtatt endringer i forskrift av 25. september 2006 nr. 13 17 om opplysningsplikt ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter. Endringene trådte i kraft 1. mars 2008.

Endringene innebærer at en rekke av verdipapirregelverkets bestemmelser om investorbeskyttelse vil gjelde for finansinstitusjoner, når disse forestår salg av og rådgivning relatert til innskuddsbaserte sammensatte produkter. Kredittilsynet har gitt uttrykk for at det i forbindelse med egnethetsvurdering etter Verdipapirforskriften § 10-16, skal advare kunder mot å kjøpe sammensatte produkter eller andre kompliserte produkter som kundene må anse å ikke ha nødvendige forutsetninger for å forstå.

Samtidig fraråder Kredittilsynet finansinstitusjonene å tilby lånefinansiering ved salg av sammensatte produkter.

9 ORGANISASJON, STYRE OG LEDELSE

9.1 Innledning

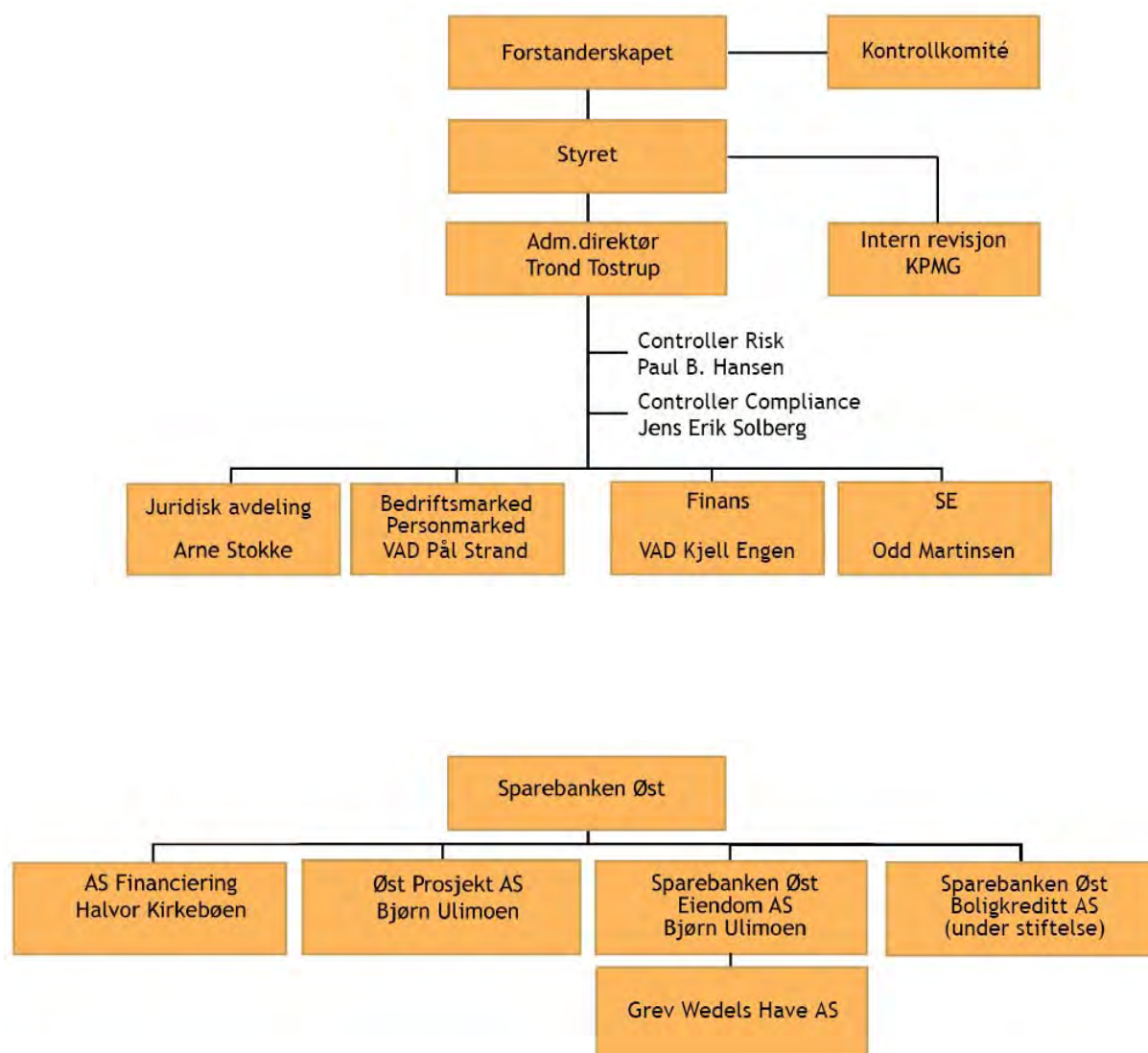
Sparebanken Østs styringsstruktur bygger på Bankens visjon, mål, strategier og verdigrunnlag.

Styring og kontroll omfatter alle prosesser og kontrolltiltak som er iverksatt av Bankens ledelse for å sikre en effektiv forretningsdrift og gjennomføring av Bankens strategier. For å skape økt trygghet for at grunnfondsbeviserne og Bankens øvrige interessegrupper mottar korrekt informasjon om forretningsmessige og økonomiske forhold, har Banken flere uavhengige kontrollorganer.

Bankens ulike styrings- og kontrollorganers roller og ansvar er definert gjennom lovgivning, forskrifter og vedtekter.

Figuren nedenfor viser en oversikt over Bankens styrings- og kontrollorganer per Prospektets dato.

SPAREBANKEN ØSTS STYRINGS- OG KONTROLLORGANER

9.2 Forstanderskapet

Sparebanken Østs forstanderskap skal treffe avgjørelser i alle saker som styret forelegger for forstanderskapet til avgjørelse. Forstanderskapet skal velge styre, velge kontrollkomité, fastsette årsoppgjøret, velge revisor, samt treffe avgjørelse i alle saker som gjelder virksomhetsendring i Banken, oppkjøp av andre selskaper eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper innenfor Bankens nåværende virksomhetsområder, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret og først deretter forelegges forstanderskapet.

Forstanderskapet i Sparebanken Øst skal i henhold til Bankens vedtekter bestå av 48 medlemmer og 36 varamedlemmer med følgende representasjon:

Innskyterne: 9 medlemmer med 6 varamedlemmer

Kommunene: 9 medlemmer med 6 varamedlemmer

Ansatte: 12 medlemmer med 9 varamedlemmer

Grunnfondsbeviserne: 18 medlemmer med 15 varamedlemmer

Medlemmene av Forstanderskapet velges for fire år. Varamedlemmene som velges av innskyterne velges for ett år. Varamedlemmer som velges av de ansatte velges for to år, mens varamedlemmer som velges av kommunestyret og av grunnfondsbeviserne velges for fire år.

Forstanderskapet har normalt 2-3 møter per år.

BANKENS FORSTANDERSKAP PER PROSPEKTETS DATO

	Første gang valgt:	Valgt til:	Bosted:	Antall grunnfondsbevis:
Innskytervalgte medlemmer:				
Bergljot Foslien	2003	2010	Skotselv	0
Thor-Kristian Lien	2004	2012	Hokksund	0
Fred-Ivar Forsland	2001	2013	Krokstadelva	425
Knut Andersen	2007	2011	Mjøndalen	0
Nils Kr. Steenberg	2008	2012	Krokstadelva	0
Morten Ranvik	2009	2013	Drammen	0
Rolf-Erik Halmrast	2006	2010	Drammen	0
Tor Wessel	2002	2011	Drammen	1075
Berit H. Steenberg	2008	2012	Drammen	149
Kommunevalgte medlemmer:				
Øivind Granlund	2008	2012	Hokksund	0
Arne Gundersen	2004	2012	Hokksund	0
Anne Kathe Firing	2008	2012	Hokksund	0
Elly Th. Thoresen	2007	2012	Krokstadelva	18
Thor S. Syvaldsen	2000	2012	Solbergelva	0
Kåre Fredriksen	2000	2012	Steinberg	0
Liv Hausmann	2008	2012	Drammen	0
Tom Hedalen	2008	2012	Drammen	0
Nils Johan Rønniksen	2008	2012	Drammen	0
Ansatte:				
Haldis Kjøs Lien	2009	2013	Drammen	22
Vegard Kvamme	2009	2013	Oslo	0
Anne Irene Lunden	2006	2013	Solbergelva	0
Øivind Haugen	2001	2013	Drammen	0
Jan Christian Skau	2005	2013	Drammen	0
Frode M. Helganger	2001	2013	Drammen	100
Siren Coward	2003	2011	Drammen	22
Anna Therese Ekeberg	2007	2011	Tofte	22
Anne Siri Rhoden Jensen	2007	2011	Mjøndalen	16
Åse Monsen Borgan	2007	2011	Hokksund	635
Kristin Wittusen Myhre	2007	2011	Heggedal	0
Kristian Warholm	2007	2011	Oslo	0
Grunnfondsbeveiseiervalgte:				
Johan Aasen (Skagenfondene)	2009	2013	Oslo	135250
Finn Wang	2002	2013	Drammen	1050
Kåre j. Grøtta (Storetind AS)	2009	2013	Oslo	51518
Jørn Larsen (Bondeungd laget i Drammen)	1997	2013	Drammen	17500
Anne-Tonje Sanden	2003	2013	Hokksund	2125
Gunnvor Ramnefjell	2006	2010	Oslo	6187
Ring Tore Teigen	2003	2010	Skotselv	1900
Rolf Opperud	2007	2010	Drammen	336
Knut Ivarsson	2003	2010	Drammen	2151
Frank Borgen	2001	2011	Vestfossen	5512
Grethe Stenshorne	2003	2011	Drammen	2250
Ivar A. Juel	2007	2011	Kragerø	16652
Svein Nybø	2007	2011	Drammen	281
Trond Bollerud (Melquists legat)	2008	2012	Krokstadelva	14300
Eva Grothe (Sparebankstiftelsen DnB NOR)	2008	2012	Lysaker	53981
Øyvind Andersson	2008	2012	Mjøndalen	4125
Marianne Seip	2008	2012	Oslo	15000
Egil Skretting	2008	2012	Drammen	10125

9.3 Kontrollkomitéen

Kontrollkomitéen velges av Forstanderskapet og består av fire medlemmer og to varamedlemmer. Minst ett medlem må være jurist. Medlemmene velges for to år av gangen.

Kontrollkomitéen skal føre tilsyn med Bankens virksomhet i samsvar med sparebanklovens § 13 og instruks gitt av forstanderskapet og godkjent av Kredittilsynet.

Kontrollkomitéen har normalt 11 møter i året.

Sparebanken Østs kontrollkomité har per Prospektets dato følgende sammensetning.

KONTROLLKOMITÉENS MEDLEMMER PER PROSPEKTETS DATO

Medlemmer	Funksjon	Bosted	Første gang valgt	Valgt til	Antall grunnfondsbevis
Runar Schau Carlsen	Leder/jurist	Roseveien 15, 3043 Drammen	1990	2009	0
Kari Palm	Medlem	Løkkebergveien 10, 3014 Drammen	1999	2009	0
Marianne Sletten	Medlem	Løkkeveien 1, 3050 Mjøndalen	2001	2009	562
Arne Mørk	Medlem	Postboks 35, 3050 Mjøndalen	2001	2009	0

Ingen av kontrollkomiteens medlemmer har kjøpt eller solgt Grunnfondsbevis siste 12 måneder.

9.4 Styret

Styret velges av Forstanderskapet og skal bestå av 6 til 9 medlemmer, hvorav ett medlem er valgt av de ansatte. Styrets leder og nestleder velges av Forstanderskapet i særskilte valg. Alle styremedlemmer velges for to år.

Styret møter normalt 12 ganger per år.

Styret har det overordnede ansvar for forvaltning og organisering av Banken i tråd med lover, vedtekter og forskrifter gitt av forstanderskapet. Styret er ansvarlig for at Bankens midler forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret har i tillegg følgende hovedoppgaver: Kontrollere den daglige ledelse, fastsette strategi, fastsette rentene for innskudd og utlån, budsjett, markeds- og organisasjonsmessige mål og ansette og avskjedige leder for intern revisjon.

Tabellen nedenfor viser Bankens styre per Prospektets dato.

SPAREBANKEN ØSTS STYRE

Navn	Styreposisjon	Stilling og bostedsadresse
Jorund Rønning Indrelid	Leder	Daglig leder, Vestre Ullervei 1, 3300 Hokksund
Knut Smedsrud	Nestleder	Advokat, Vestre Ullernvei 2, 3300 Hokksund
Leif Ove Sørby	Styremedlem	Bonde, Fossesholm, 3320 Vestfossen
Sverre Nedberg	Styremedlem	Siv.øk. Granbakken 6, 3021 Drammen
Ingebjørg Mæland	Styremedlem	Leder AI Buskerud, St Olavsgt 3, 3050 Mjøndalen
Vidar Ullenrød	Styremedlem	Direktør, Banebakken 12, 3121 Tønsberg
Roar Norheim Larsen	Styremedlem	Selvst. næringsdr., Løkkeveien 32, 3050 Mjøndalen
Inger Helen Pettersen	Ansattes repr.	Hovedtillitsvalgt, Sparebanken Øst, Drammen
Ann Kristin Plomås	Vara ansattes repr.	Tillitsvalgt/kontorleder PM, Sparebanken Øst, Hokksund

9.4.1 Valgperiode

Samtlige styremedlemmer velges for to år og varamedlemmene for ett år. Medlemmer og varamedlemmer kan gjenvelges. Tabellen nedenfor viser hvor lenge de enkelte styremedlemmer har innehatt sine verv og når valgperioden for det enkelte styremedlem utløper.

STYREMEDLEMMERS VALGPERIODE OG ANTALL GRUNNFONDSBEVIS

Navn	Styreposisjon	Første gang valgt	Valgt til	Antall grunnfondsbevis
Jorund Rønning Indrelid	Leder	2001	2009	6453 (m/nærstående)
Knut Smedsrud	Nestleder	2009	2009	0
Leif Ove Sørby	Styremedlem	2000	2010	6040
Sverre Nedberg	Styremedlem	2006	2010	23625 (m/nærstående 30375)
Ingebjørg Mæland	Styremedlem	2000	2010	0
Vidar Ullenrød	Styremedlem	2004	2010	1406
Roar Norheim Larsen	Styremedlem	2007	2009	0
Inger Helen Pettersen	Ansattes repr.	1999	2010	22
Ann Kristin Plomås	Vara ansattes repr.		2009	0

I forbindelse med utbytteemisjonen 5. mai 2008 kjøpte Jorund Rønning Indrelid (m/nærstående) 717 Grunnfondsbevis, Leif Ove Sørby 670 Grunnfondsbevis, Sverre Nedberg (m/nærstående) 3375 Grunnfondsbevis og Vidar Ullenrød 156 Grunnfondsbevis. Alle Grunnfondsbevisene ble kjøpt til en tegningskurs på NOK 120. Ut over dette har ingen styremedlemmer kjøpt eller solgt Grunnfondsbevis siste 12 måneder.

9.4.2 Styrekomitéer

Styret har etter norsk lov et felles ansvar for de beslutninger som fattes. Styret har på bakgrunn av dette ikke opprettet faste underkomitéer.

9.5 Ledelse

Tabellen nedenfor viser Bankens ledelse per Prospektets dato.

SPAREBANKEN ØSTS LEDELSE PER PROSPEKTETS DATO

Navn	Stilling	Tiltredelse	Forretningsadresse	Antall grunnfondsbevis
Trond Tostrup	Adm. Dir	1988	Bragernes Torg 2, Drammen	3610
Kjell Engen	Viseadm.dir Finans	2006	Bragernes Torg 2, Drammen	0
Arne K. Stokke	Advokat	1997	Bragernes Torg 2, Drammen	1125
Pål Strand	Viseadm.dir BM og PM	2003	Bragernes Torg 2, Drammen	0

I forbindelse med utbytteemisjonen 5. mai 2008 kjøpte Trond Tostrup 400 Grunnfondsbevis og Arne K. Stokke 125 Grunnfondsbevis. Alle Grunnfondsbevisene ble kjøpt til en tegningskurs på NOK 120. Ut over dette har ingen i Bankens ledelse kjøpt eller solgt Grunnfondsbevis siste 12 måneder.

9.6 Styrets og ledelsens bakgrunn

Styret i Sparebanken Øst:

Jorund Rønning Indrelid (leder)

Gymnas, Drammen Handelsgym, Handelsakademiet, Bygningsingeniør. Driftsøkonom i Selvaagbygg, daglig leder og eier i/av entreprenør- og eiendomsselskapet Hobbestad & Rønning AS fra 1987. Styremedlem i Sparebanken Øst Eiendom AS, Repr.skapsmedlem i AS Financiering, Nestleder i styret til Byggmakker Eiker, styremedlem i Hobbestad & Rønning AS, styremedlem i Rønning Indrelid AS, nestleder i styret til Øvre Eiker næringsråd, styremedlem i Øvre Eiker Energi AS, styremedlem i Øvre Eiker Nett AS, styremedlem i Øvre Eiker I-Nett AS, styremedlem i Øvre Eiker Strøm AS.

Knut Smedsrud (nestleder)

Gymnas, Asnes Videregående skole. Befalsskole BSHTI. Politiskolen. Spesialfag i engelsk/amerikansk rett, University of North Dakota. Juridisk embedseksamen, Universitetet i Oslo. BI – Master of Management. Varastyremedlem i Sparebanken Øst. Styremedlem i Drammensregionens brannvesen.

Leif Ove Sørby

Sivilagronom, konsulent FKØ1986-1989, gårdbruker fra 1989. Styremedlem i idrettslag i 10 år, herav leder i 4 år, medlem i konsernråd Nortura 2006.

Sverre Nedberg

Siv.øk. St.Gallen 1981, eiendomsmegler BI 1995. Produktsjef Papierfabrik Balsthal, Sveits. Adm. dir. Star Plast AS 1984-88. Fra 1988 selvstendig næringsdrivende innen investering i og utvikling av næringseiendom, styreformann i og eier av konsernet Nedberg Holding as med datterselskaper. 1992 -2006 engasjert i og deleier i flere eiendomsmeglerforetak, Eiendomstorget as, næringsmegler, regnskap, konsulentoppdrag, oppgjør, faglig og daglig leder og styreformann. Tidligere styreformann i Modum Industri as. Tidligere medlem av forstanderskapet Sparebanken Øst 2003-2007. Styremedlem i Norges eiendomsmeglerforbund 2001-06. Styrefomann i Hafjell golf as. Styremedlem Optimove as, Svinesundsparken Invest AS/KS.

Ingebjørg Mæland

1978,DH-kandidat samfunnsfag Rogaland Distriktshøyskole, etterutdanning i rusmiddelomsorg og spesialpedagogikk, BI lederprogram, Høyskolen i Buskerud skolelederstudie. 1994-1998 Buskerud fylkeskommune, førstekonsulent. Utdanningsavdelingen, ansvar for særskilt inntak, opplæring i sosialmedisinske institusjoner, fengselsundervisning. 1998 -> Fram til 2003 leder på Arbeidsinstituttet Drammen. Fra høsten 2003 leder for Arbeidsinstituttet Buskerud AIB. Kommunestyrerepresentant i to perioder, vært leder av hovedutvalg for utdanning i 4 år og medlem av forstanderskapet i Sparebanken Øst.

Vidar Ullenrød

Handelsakademiet 1981. Finansanalytiker og informasjonssjef Oslo Børs 1981 – 1989. Informasjonsrådgiver Geelmuyden. Kiese 1989 – 1992. Informasjonsdirektør Storebrand 1993 – 2000. Informasjonsdirektør i Coop Norge 2000 – 2008. Kommunikasjonsdirektør i Jotun 2008 -.

Roar Norheim Larsen

Økonomisk gymnas. Selvstendig næringsdrivende. Medlem av Norges Fotballforbunds ankeutvalg. Overformynder i Nedre Eiker Kommune. Leder av forliksrådet i Nedre Eiker Kommune. Medlem av formannskapet og kommunestyret i Nedre Eiker. Sluttet i 2007. Styremedlem i Buskerud Fotballkrets og Norges Bandyforbund.

Inger Helen Pettersen (ansattes representant)

1973 Handelsskole. 1974-78 C. Frimann-Dahl AS, 1978-80 TeleSignal AS, 1980 -> Sparebanken Øst. 1995 heltid hovedtillitsvalgt. Ansattes representant i styret siden 1999.

Ann Kristin Plomås (møtende varamedlem for de ansatte)

Kontorleder for PM Hokksund i Sparebanken Øst.

Ledelsen i Sparebanken Øst:

Trond Tostrup (adm. direktør)

BI – 1967. Konsulent i DU og Statskonsult 1967 – 1972. Økonomisjef og direktør i AS Teleplan 1972 – 1981. Ass. banksjef i Bergen Bank 1981 – 1983. Banksjef i divisjon Kapitalmarked i Bergen Bank 1983 – 1985 og nestkommanderende i divisjonen 1986 – 1988. Tiltrådte som adm. banksjef i Eiker Sparebank i juli 1988. Styreleder i bankens datterselskaper AS Finansiering og Sparebanken Øst Eiendom AS. Formann i øk.pol.utvalg Sparebankforeningen i Norge. Styreformann i Teleplan AS og selskaper knyttet opp til Teleplangruppen samt Norconsult Telematics Holding og Norcon plc. Medlem av styret i Modum Bad, Frende Holding, Liv, og Skade. Medlem av styret i Norne Securities og eierselskapet. Styreleder i Kredittforeningen for Sparebanker. Tidligere en rekke styrer hvorav nevnes Orkla Finans og Diakonhjemmet.

Kjell Engen

1990-1994: Siviløkonom BI, 1996-1997: Management program BM - Operasjonell Revisjon og Administrativ Kvalitetssikring. 1995-2003 Kredittilsynet, 1995-1996: Førstekonsulent, 1996-2001: Rådgiver, - 1998-1999: Hospitant DnB London Branch, - 2001-2003: Seniorrådgiver. 2003-2008 Sparebanken Øst. 2003-2006: Risiko

Controller, 2006-2007: Direktør BM, 2007-2008: Direktør BM og Finans, 2008-2009: Finansdirektør. 2009 -> Viseadm.dir Finans.

Arne K. Stokke

Advokat. Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo 1973. Kommunal- og Arbeidsdepartementet, Bygningskontoret 1973 – 1974. Dommerfullmektig i Moss 1974 – 1976. Advokatfullmektig 1976. Advokat i Moss hos adv. Nils Erik Lie 1976 – 1978. Egen advokatpraksis i Hokksund 1978 – 1996. Styremedlem i banken 1991 – 1996. Advokat i banken fra 1996.

Pål Strand

Bedriftsøkonom, 1990 -> Ansatt i banken 1984. Depotsjef 1994-1999, ass. banksjef PM Kreditt 1999-2001, adm. direktør Dialog Eiendomsmegling AS 2001-2001, banksjef PM Fellesfunksjoner 2002-2003, Direktør PM 2003, Direktør PM og BM og IT 2008. 2009 -> Viseadm.dir BM/PM.

I de siste fem årene frem til Prospektets dato, har medlemmene av Styret og ledelsen innehatt styreverv og ledende stillinger i følgende selskaper (med unntak av Sparebanken Øst og datterselskaper):

OVERSIKT OVER STYREVERV OG LEDERSTILLINGER

Navn	Nåværende styreverv og lederstillinger	Styreverv og lederstillinger siste 5 år
Jorund Rønning Indrelid	Nestleder i styret til Bygghammer Eiker, styremedlem i Hobbestad & Rønning AS, styremedlem i Rønning Indrelid AS, nestleder i styret til Øvre Eiker næringsråd, styremedlem i Øvre Eiker Energi AS, styremedlem i Øvre Eiker Nett AS, styremedlem i Øvre Eiker I-Nett AS, styremedlem i Øvre Eiker Strøm AS.	Styremedlem i Sparebanken Øst Eiendom AS, Repr.skapsmedlem i AS Finansiering, Nestleder i styret til Bygghammer Eiker, styremedlem i Hobbestad & Rønning AS, styremedlem i Rønning Indrelid AS, nestleder i styret til Øvre Eiker næringsråd, styremedlem i Øvre Eiker Energi AS, styremedlem i Øvre Eiker Nett AS, styremedlem i Øvre Eiker I-Nett AS, styremedlem i Øvre Eiker Strøm AS.
Knut Smedsrud	Ingen styreverv utover Sparebanken Øst i dag.	Varastyremedlem i Sparebanken Øst. Styremedlem i Drammensregionens brannvesen
Leif Ove Sørby	Ingen styreverv utover Sparebanken Øst i dag.	Styremedlem i idrettslag i 10 år, herav leder i 4 år
Sverre Nedberg	Styreformann i Hafjell golf as. Styremedl. Optimove as Svinesundsparken Invest AS/KS Styreformann i og eier av konsernet Nedberg Holding AS med datterselskaper.	Tidl styreformann i Modum Industri as. Styremedl. i Norges eiendomsmeglerforbund 2001-06. styreformann i Hafjell golf as. Styremedl. Optimove as, Svinesundsparken Invest AS/KS. 1992-2006 engasjert i og deleier i flere eiendomsmeglerforetak. Eiendomstorget as, næringsmegler, regnskap, konsulentoppdrag, oppgjør, faglig og faglig leder og styreformann. Medlem av forstanderskapet i Sparebanken Øst fra 2003 – 2007.
Ingebjørg Mæland	Leder av Arbeidsinstituttet i Buskerud. Styremedlem i SV.	Kommunestyrerepresentant i Nedre Eiker kommune fra 1992 til 1999. Leder av hovedutvalg for utdanning i fire år, pluss fire år som medlem i samme utvalg. Har vært styremedlem i SV i løpet av de siste fem årene.
Vidar Ullenrød	Ingen styreverv utover Sparebanken Øst i dag.	Inmeta 2002 – 2007. Cicero Grafisk 2002 – juni 2008.
Roar Norheim Larsen	Medlem a Norges Fotballforbunds ankeutvalg. Overformynder i Nedre Eiker Kommune. Leder av forliksrådet i Nedre Eiker Kommune. Styremedlem i Buskerud Fotballkrets og Norges Bandyforbund.	Medlem av formannskapet og komm.styret i Nedre Eiker. Sluttet i 2007. Medlem i bankens forstanderskap i 1995-2007.
Inger Helen Pettersen	Finansforbundet Buskerud.	Finansforbundet Buskerud.
Ann Kristin Plomås	Ingen styreverv utover Sparebanken Øst i dag.	
Trond Tostrup	Øk.politisk utvalg Sparebankforeningen i Norge, formann Teleplan AS, styreformann Teleplan Eiendom AS, styreleder	Øk.politisk utvalg Sparebankforeningen i Norge, formann Teleplan AS, styreformann Teleplan Eiendom AS, styreleder

	Teleplan Holding AS, styreleder Norconsult Telematics Holding, styreleder Norcon plc., styreleder Modum Bad, styremedlem Frende Holding, Frende Liv, Frende Skade, styremedlem Norne Securities og eierselskapet, styremedlem Kredittforeningen for Sparebanker, styreleder	Teleplan Holding AS, styreleder Norconsult Telematics Holding, styreleder Norcon plc., styreleder Modum Bad, styremedlem Frende Holding, Frende Liv, Frende Skade, styremedlem Norne Securities og eierselskapet, styremedlem Kredittforeningen for Sparebanker, styreleder Sykehuset Buskerud, styreleder Sykehuset Blefjell, styreleder Sykehuset Ringerike, styreleder Børsgården, styreleder
Kjell Engen	Daglig leder Pit Records DA Deltaker i Pit Records DA Varamedlem Stiftelsen Pinsevennenes Evangeliesenter	Daglig leder Pit Records DA Deltaker i Pit Records DA Varamedlem Stiftelsen Pinsevennenes Evangeliesenter
Arne K. Stokke	Øvre Eiker Energi AS, styreleder Øvre Eiker Nett AS, styreleder Øvre Eiker I-Nett AS, styreleder Øvre Eiker Strømsalg AS, styremedlem Øvre Eiker Fjernevarme AS, styremedl. Stiftelsen Tennishallen Drammen, styremedlem Innehaver av enkeltmannsforetaket Advokat Arne K. Stokke.	Øvre Eiker Energi AS, styreleder Øvre Eiker Nett AS, styreleder Øvre Eiker I-Nett AS, styreleder Øvre Eiker Fjernevarme AS, styremedl.
Pål Strand	Ingen	Ingen

9.6.1 Vandel

Ingen av Styrets medlemmer eller medlemmer av Bankens ledelse har de siste fem år blitt tiltalt eller domfelt for straffbare forhold eller fradømt retten til å sitte i ledende posisjoner. Videre har ingen av Styrets medlemmer eller medlemmer av Bankens ledelse i løpet av de siste fem år blitt ilagt forvaltningssanksjoner eller sanksjoner fra bransjeorganisasjoner. Ingen av forannevnte personer har de siste fem årene sittet i ledende posisjoner i selskaper som har gått konkurs eller blitt overtatt midlertidig av bobestyrer eller blitt likvidert under vedkommendes periode i selskapet.

9.7 Interessekonflikter

Banken bekrefter at det ikke foreligger interessekonflikter mellom de forpliktelses medlemmer av Bankens Styre, ledelse, kontrollkomité eller forstanderskap har overfor Banken og deres private interesser og/eller andre forpliktelser. En interessekonflikt kan oppstå dersom en ansatt eller tillitsmann søker om opptak av lån eller forhandler om inngåelse av andre typer avtaler med Banken. I slike situasjoner vil den ansatte eller tillitsmannen fratre ved behandlingen. Bankens håndhever habilitetsregler som skal sikre at det ikke oppstår interessekonflikter.

Det foreligger per Prospektdato ikke noen tjenestekontrakter mellom medlemmer av styre, ledelse eller tilsynsorganer og Banken eller Bankens datterselskaper som fastsetter ytelse ved avslutning av ansettelsesforholdet.

Det foreligger ikke per Prospektdato, og har ikke foreligget, noen avtaler eller annen overenskomst med kunder, leverandører eller andre om ansettelse eller valg av en person til Bankens ledelse, Styre eller andre av Bankens styrende organer.

9.8 Styrets uavhengighet

Styret oppfyller "Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse" med hensyn til Styrets uavhengighet.

Ingen styremedlemmer har ansettelses- eller oppdragstakerforhold til Banken utover sine verv som tillitsvalgte.

9.9 Godtgjørelse til Styre og Ledelse

9.9.1 Lønn og annen godtgjørelse

Adm. direktør mottok NOK 2.072.253 i lønn og NOK 25.622 i andre ytelser i 2008. Finansdirektør mottok NOK 1.213.454 i lønn og NOK 136.398.114 i andre ytelser for 2008. Direktør PM/BM mottok NOK 1.211.054 i lønn og NOK 127.352 i andre ytelser for 2008. Advokat mottok NOK 1.088.773 i lønn og NOK 135.615 i andre ytelser for 2008.

Styrets leder mottok NOK 160.916, og øvrige styremedlemmer mottok totalt NOK 662.259 i godtgjørelse i 2008.

Medlemmene av kontrollkomitéen mottok til sammen NOK 167.009 i 2008.

Forstanderskapets leder mottok til sammen NOK 8503 i godtgjørelse for 2008, og Forstanderskapets medlemmer mottok NOK 183.060 for 2008.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over godtgjørelse til Bankens ledelse og styrende organer.

OVERSIKT OVER LØNN OG ANDRE GODTGJØRELSE TIL BANKENS LEDELSE, STYRE, KONTROLLKOMITÉ PER 31.12.2008

(NOK 1 000)	Lønn og annen godtgjørelse	Opptjente pensjonsrettigheter 2008
Trond Tostrup	2.097.875	1.387.074
Kjell Engen	1.349.852	249.321
Arne K. Stokke	1.224.388	234.092
Pål Strand	1.338.406	211.595
Anne Cathrine Vogt	160.916	
Jorund Rønning indrelid	105.602	
Leif Ove Sørby	75.000	
Sverre Nedberg	80.652	
Ingebjørg Mæland	85.366	
Vidar Ullenrød	75.000	
Roar Norheim Larsen	81.701	
Inger Helen Pettersen	81.638	
Runar Schau Carlsen	52.503	
Kari Palm	39.003	
Marianne Sletten	41.003	
Arne Mørk	34.500	

Se note i årsrapporten for 2008 for ytterligere informasjon. Se også avsnitt 9.11 for en oversikt over lån til Styret, ledelsen og øvrige styrende organer.

9.9.2 Opsjoner og overskuddsdeling

Opsjoner

Banken har ingen opsjonsordninger for ansatte eller medlemmer av styrende organer.

Overskuddsdeling

Formålet med overskuddsdeling er å:

Bidra til at den enkelte føler større grad av eierskap til banken og de resultatene som skapes.

Øke forståelsen av tilhørighet til banken.

Synliggjøre at alle i banken er et team hvor alle bidrar for å nå et felles mål siden overskuddsdelingen foreslås å være lik for alle uansett stilling og fast lønn..

Bidra til at den enkelte får en andel av ekstra verdiskapning i banken.

Øke interessen for sammenhengen mellom egne handlinger, bankens resultat og de bedriftsøkonomiske årsaker til resultatet.

Følgende avtale om overskuddsdeling ble godkjent av styret 19. april 2001 og gjort gjeldende fra og med 2001:

Tanken er at ansatte som interessentgruppe i banken skal få en andel dersom banken går godt. Resultatbegrepet som skal legges til grunn ved beregning av en overskuddsdeling forenkles til å være Resultat før skatt i morbank - kun korrigert for resultateffekt fra datterselskaper.

Modellen for overskuddsdeling sier følgende;

Overskuddsdeling skal gjennomføres når budsjettert resultat før skatt oppnås.

10 % av resultat som oppnås utover budsjettert mål skal fordeles likt på alle ansatte pr. årsverk. Overskuddsdeling pr. fullt årsverk skal dog utgjøre minimum kr 7.500,- og maksimum kr 20.000,-. Dette betyr at det utløses overskuddsdeling pr. fullt årsverk på kr 7.500,- straks det budsjetterte resultat er nådd.

Overskuddsdelingen korrigeres for ansettelsestid i løpet av året, stillingsbrøk og fravær og gjelder for alle ansatte med ansettelsesavtaler som løper for 3 måneder eller mer.

Avtalen om overskuddsdeling gjøres gjeldende for ett år av gangen, og eventuelle resultatmål som utløser overskuddsdeling gjøres kjent umiddelbart etter at budsjettet for året er vedtatt av styret.

Samtidig som kvartalsregnskap offentliggjøres skal alle ansatte informeres om hvordan vi ligger an i forhold til en eventuell utbetaling, forutsatt en gitt resultatutvikling ved siste kvartal.

Eventuell overskuddsdeling utbetales etter at regnskapet er godkjent av forstanderskapet.

9.9.3 Pensjon, sluttoppgjør, o.l.

Det er ikke avtalefestet vederlag ved opphør av ansettelsesforholdet for administrerende direktør, Styrets formann, de enkelte styremedlemmene hver enkelt ledende ansatt eller medlemmer av Bankens tilsynsorganer.

For arbeidstakere som var ansatt før 01.01.07 har banken en kollektiv ytelsesbasert pensjonsordning for alle ansatte i banken før 01.01.07 som gir de ansatte rett til 70 % av sluttlønn når de ansatte pensjoneres (67 år). I tillegg har de ansatte mulighet til å benytte avtalefestet pensjon og gå ut i pensjon fra 62 år. For arbeidstakere ansatt etter 01.01.07 har banken en innskuddsbasert pensjonsordning som innebærer at banken betaler premie tilsvarende 5 % av lønn mellom 1 og 6 G og 8 % av lønn mellom 6 og 12 G. Kostnader til ledelsens pensjon utgjorde TNOK 2.082.082 i 2008. Se forøvrig tabell i avsnitt 9.9.1.

Banken benytter Storebrand Livsforsikring til å administrere og drifte Bankens pensjonsordning, unntatt for avtalefestet pensjon hvor banken selv løpende finansierer ordningen.

Sparebanken Øst er pliktig til å ha obligatorisk tjenstepensjon etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Den ovenfor beskrevne ordning tilfredsstiller de krav som stilles i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Adm. direktør har en pensjonsavtale med pensjonsalder 67 år. Pensjonsnivået utgjør 80 % av faktisk lønn ved fratreden i de tre første år etter oppnådd pensjonsalder på 20 års opptjening. Dersom adm.dir velger å fratre før 67 år, reduseres pensjonsnivået til 70% av faktisk lønn. Påfølgende år utgjør pensjonsnivået 70 % av regulert lønn. Bankens advokat har avtale om pensjon som utgjør 70 % av den faktiske lønn utover 12G ved fratreden. Pensjon utover 12G for adm. direktør og advokat finansieres løpende over bankens drift.

Netto balanseført pensjonsforpliktelse pr. 31. desember 2008 utgjorde TNOK 35.

Se note 72,7 i årsrapporten for 2008 for ytterligere informasjon.

9.10 Ansatte

Per Prospektets dato hadde Banken 286 ansatte, hvorav 253 ansatte i Morbanken. Se avsnitt 5.4.2 for nærmere informasjon om Bankens ansatte og utviklingen i antall ansatte og årsverk.

9.11 Transaksjoner med nærstående

Utover lån til og innskudd fra Styret, ledelsen, andre styrende organer og andre nærstående, har det ikke vært vesentlige transaksjoner med nærstående parter i de tre siste regnskapsår eller for 4. kvartal 2008. Det har heller ikke vært noen transaksjoner med nærstående etter avslutningen av 4. kvartal 2008 og frem til Prospektets dato.

SUM UTLÅN OG INNSKUDD PR 31.12.08

	Utlån	Innskudd
Styret	3.473	1.650
Ledelsen	6.822	2.184
Forstanderskap	15.053	6.343
Kontrollkomité	1.444	796

Medlemmer av ledelsen får ansattebetingelser på sine lån, mens medlemmer av Styret, forstanderskapet og kontrollkomitéen låner til vanlige kundebetingelser.

10 GRUNNFONDSBEVISKAPITAL OG INVESTORPOLITIKK

10.1 Grunnfondsbeviskapital – oversikt

Sparebanken Østs grunnfondsbeviskapital utgjør før Kapitalnedsettelsen og Emisjonen beskrevet i dette Prospektet, NOK 77.586.380 fordelt på 3.879.319 Grunnfondsbevis, hver pålydende NOK 20. Grunnfondsbeviskapitalen er fullt innbetalt. Det finnes kun en klasse med Grunnfondsbevis, og alle Grunnfondsbevisene har like rettigheter.

Etter gjennomføringen av Kapitalnedsettelsen og Emisjonen vil grunnfondsbeviskapitalen være på NOK 207.311.830 fordelt på 20.731.183 Grunnfondsbevis, hvert pålydende NOK 10. Se også avsnitt 4.7. "Grunnfondskapital etter emisjonen".

Foruten grunnfondsbeviskapitalen består Grunnfondsbeviserne andel av egenkapitalen i Sparebanken Øst av overkursfond, samt av utjevningsfond som er akkumulert overskudd som ikke blir utbetalt via årets utbytte. Utjevningsfondet skal brukes for å stabilisere kontantutbytte, eventuelt til fondsemisjon. Det har ikke vært noen endringer i bankens grunnfondsbeviskapital siden utbytteemisjonen i 2008.

10.2 Grunnfondsbeviskapital og notering

Bankens Grunnfondsbevis er registrert i VPS med ISIN-nr. NO 0006222009. Kontofører er DnB NOR. Grunnfondsbevisene er notert på Oslo Børs med ticker-koden SPOG. De nye Grunnfondsbevisene etter Emisjonen beskrevet i dette Prospektet, blir notert på Oslo Børs så snart Emisjonen er registrert i Foretaksregisteret og VPS. Se også avsnitt 4.5, "VPS-registrering".

10.3 Utvikling av grunnfondsbeviskapitalen i periode 2005 til 2009

Tabellen nedenfor viser utviklingen av grunnfondskapitalen til Sparebanken Øst fra 1. januar 2005 til datoen for dette Prospektet (før Emisjonen beskrevet i dette Prospektet).

Beskrivelse	Grunnfondskapital (MNOK)
Grunnfondskapital per 31.12.04	363,7
Utbytteemisjon 2008	24,3
Grunnfondskapital per 31.12.08	387,9

10.4 Konvertible lån og tegningsretter

Det foreligger ikke konvertible verdipapirer, lån eller lignende med rettigheter til konvertering i Grunnfondsbevis i Sparebanken Øst. Utover Tegningsrettene som er utstedt i forbindelse med Emisjonen beskrevet i dette Prospektet, foreligger det ingen tegningsretter i Sparebanken Øst.

10.5 Fullmakter

Per Prospektets dato foreligger det følgende styrefullmakter:

I forstanderskapsmøte avholdt 27. mars 2008, ble Styret gitt fullmakt til å erverve og etablere pant i egne Grunnfondsbevis utstedt av Sparebanken Øst. Fullmakten begrenses oppad til Grunnfondsbevis med samlet pålydende NOK 50 millioner innenfor de rammer som er angitt i lov og forskrift. Den samlede beholdning av Grunnfondsbevis som banken eier og/eller har avtalepant i kan ikke overstige 10% av bankens grunnfondsbeviskapital. Etter gjennomføringen av Kapitalnedsettelsen og Emisjonen vil Sparebanken Øst ha en grunnfondsbeviskapital på NOK 207.311.380 fordelt på 20.731.183 Grunnfondsbevis. Det fremkommer i fullmakten at minste beløp som kan betales for Grunnfondsbevisene er NOK 100 og det høyeste beløp er NOK 325. Erverv av Grunnfondsbevis skal skje ved kjøp i verdipapirmarkedet via Oslo Børs og avhendelse skal skje gjennom salg i samme marked. Fullmakten gjelder i 18 måneder fra forstanderskapets vedtak. Fullmakten er godkjent av Kredittilsynet og er registrert i Foretaksregisteret. Dagens kurs vil ligge utenfor det intervallet fastsatt i fullmakten, og fullmakten er dermed ikke lenger gyldig. Det er per Prospekt dato ikke gitt noen ny fullmakt til styret.

Styret er ikke gitt fullmakt til å utstede nye Grunnfondsbevis

10.6 Utvikling i kurs og omsetning

Figuren nedenfor viser kursutviklingen samt omsetningen i Grunnfondsbevisene i Sparebanken Øst de tre siste årene.

KURSUTVIKLING OG VOLUM OMSATT AV GRUNNFONDSBEVIS I SPAREBANKEN ØST SISTE TRE ÅR

Kilde: JCF Quant

10.7 Grunnfondsbevisiere

Per 13. mars 2009 hadde Sparebanken Øst 2959 Grunnfondsbevisiere registrert i VPS, hvorav 2931 (99 %) norske og 28 (1 %) utenlandske.

Følgende oversikt viser de 20 største Grunnfondsbevisierne per 16.mars 2009.

OVERSIKT OVER 20 STØRSTE GRUNNFONDSBEVISEIERE PER 16. mars 2009

Selskap	Antall grunnfondsbevis	% eierandel
MP PENSJON	387 671	9,99%
SKAGEN VEKST	130 750	3,37%
TEIGEN HELLIK	120 400	3,10%
TERRA UTBYTTE VPF	81 312	2,10%
EIKA ALBRECHT HALVOR PAUL	66 547	1,72%
SPAREBANKSTIFTELSEN DNB NOR	53 981	1,39%
STORETIND AS	51 518	1,33%
TONSENHAGEN FORRETNINGSSENTRUM AS	45 506	1,17%
NORSK HYDROS PENSJONSKASSE	36 562	0,94%
TUNOLD BJARTE	35 000	0,90%
GUNNAR ANDERSEN	32 100	0,83%
AUDLEY A/S	31 800	0,82%
ASKE INVESTERING AS	28 192	0,73%
OLSEN & CO'S PENSJONSKASSE FRED	27 500	0,71%
SPAREBANKEN HEDEMARK	25 000	0,64%
NEDBERG SVERRE	23 625	0,61%
HEIRE GERD	22 850	0,59%
TRONDHEIM KOMMUNE	21 000	0,54%
WIKBORG JAN	20 250	0,52%
KELLER HENNING	18 956	0,49%

10.7.1 Direkte eller indirekte kontroll

Per Prospektets dato var det kun MP Pensjon (9,99 %) som hadde en eierandel som var over kravet for meldepliktige andeler. Ingen andre Grunnfondsbevisiere hadde eierandeler på over 5 %.

Ingen Grunnfondsbevisiere har avvikende stemmerett i forhold til andre Grunnfondsbevisiere.

Banken kjenner ikke til at noen Grunnfondsbevisiere, eller gruppe av grunnfondsbevisiere, har inngått avtaler eller samarbeider for å få kontroll over Banken. Styret eller Ledelsen i Banken kjenner heller ikke til avtaler mellom Grunnfondsbevisiere som kan resultere i en endring av kontroll over Banken.

10.7.2 Grunnfondsbevis eid av Banken

Sparebanken Øst eier per Prospektets dato 0 egne Grunnfondsbevis. Per 31. desember 2008 eide Banken 0 egne Grunnfondsbevis.

10.7.3 Lock-up-avtaler

Det foreligger ingen lock-up-avtaler med hensyn til Bankens Grunnfondsbevis per Prospektets dato.

10.8 Stemmerett, omsettelighet

Det fremgår av Bankens vedtekter § 2-1 syvende ledd at alt erverv av Grunnfondsbevis skal meldes til Banken innen en måned. Erverv av Grunnfondsbevis (kjøp, gave) er betinget av samtykke fra Bankens Styre. Erverv av Grunnfondsbevis kan bare nektes når det foreligger saklig grunn. Nekting av samtykke kan kreves begrunnet skriftlig. Når det gjelder eierbegrensninger etter Grunnfondsbevisforskriften § 15, vises det til punkt 8.1.7 om "Eierbegrensninger for grunnfondsbevis". For øvrig er Grunnfondsbevisene fritt omsettelig.

Hvert grunnfondsbevis gir én stemme. Det fremgår av Bankens vedtekter § 2-1 åttende ledd at erverver av Grunnfondsbevis har stemmerett når ervervet er registrert i Verdipapirsentralen.

10.9 Fortrinnsrett

I henhold til Grunnfondsforordningen § 7 om forhøyelse av grunnfondskapitalen, har Grunnfondsbevisierne fortrinnsrett til nye Grunnfondsbevis i samme forhold som de fra før eier Grunnfondsbevis i Morbanken. Allmennaksjeloven kap. 10 romertall I gjelder tilsvarende ved forhøyelse av grunnfondskapitalen så langt bestemmelsene passer.

10.10 Vedtekter

Bankens vedtektsfestede formål er å fremme sparing ved å ta i mot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere og forvalte på en trygg måte de midler den rår over. Banken kan også drive finansieringsvirksomhet og med dette yte, formidle og stille garanti for kreditt og på annen måte medvirke ved finansiering av andres virksomhet. Banken kan også utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester, samt fondsmegling og eiendomsmegling gjennom datterselskap, jfr. vedtektene § 1-1.

Hvert Grunnfondsbevis gir én stemme. Det fremgår av Morbankens vedtekter § 2-1 åttende ledd at erverver av Grunnfondsbevis har stemmerett når ervervet er registrert i Verdipapirsentralen. Alle Grunnfondsbevis gir samme rettigheter i Banken.

Det fremgår av Bankens vedtekter § 2-1 syvende ledd at alt erverv av Grunnfondsbevis skal meldes til Banken innen en måned. Erverv av Grunnfondsbevis (kjøp, gave) er betinget av samtykke fra Styre. Erverv av Grunnfondsbevis kan bare nektes når det foreligger saklig grunn. Nekting av samtykke kan kreves begrunnet skriftlig.

Forstandskapet er Morbankens øverste organ, som bl.a. velger medlemmer til Morbankens Styre, kontrollkomité og revisor. Forstandskapet skal ha 48 medlemmer og 36 varamedlemmer, hvorav 30 medlemmer og 21 varamedlemmer velges henholdsvis av innskyterne, kommunene og de ansatte, og 18 medlemmer og 15 varamedlemmer velges av Grunnfondsbevisierne etter nærmere angitte regler, se vedtektene § 3-1. Grunnfondsbevisierens valgmøte for medlemmer av Forstandskapet må avholdes innen utgangen av april og i samsvar med forskrifter fastsatt av Finansdepartementet. For øvrig inneholder ikke vedtektene bestemmelser om innkalling og avholdelse av grunnfondsbevisiermøte. I henhold til Grunnfondsbevisforskriften skal grunnfondsbevisierens valgmøte innkalles ved brev til alle eiere av registrerte grunnfondsbevis senest 14 dager

før møtet og gjennom oppslag i institusjonens ekspedisjonslokaler og kunngjøringer i to. Grunnfondsbevisiere som vil delta i valg av Forstanderskapsmedlemmer må melde fra til Banken innen en bestemt frist som angis i innkallingen de får tilsendt i forkant av valgmøtet. Fristen skal ikke utløpe tidligere enn tre dager før valget finner sted.

Morbanken skal ha en kontrollkomité bestående av 4 medlemmer og 2 varamedlemmer. Kontrollkomiteen velges av Forstanderselskapet, se vedtektene kapittel 4. Forstanderselskapet skal føre tilsyn med Bankens virksomhet.

Styret skal bestå av fra 6 til 9 medlemmer og 6 varamedlemmer. Ett av styremedlemmene og 2 av varamedlemmene velges av de ansatte, Resten av styremedlemmene/ varamedlemmene velges av Forstanderselskapet, se vedtektene § 5-1. Styret står for forvaltningen av Banken.

Forstanderskapet skal velge en valgkomité blant forstanderskapets medlemmer, se vedtektenes § 6.1. Valgkomiteen skal bestå av 5 medlemmer og 5 varamedlemmer. Valgkomiteen skal forberede valg av leder og nestleder i Forstanderskapet, leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til Styret eksklusiv de ansattes representanter, kontrollkomiteens medlemmer og varamedlemmer, samt medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen for Forstanderskapet.

De innskytervalgte medlemmer av Forstanderskapet skal velge en valgkomité, se vedtektenes § 6.2. Valgkomiteen skal bestå av 3 medlemmer og 3 varamedlemmer. Valgkomiteen skal forberede innskytternes valg av forstandere med varamedlemmer samt medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen for innskytterne.

De grunnfondsbevisieievalgte medlemmer av Forstanderskapet skal velge en valgkomité, se vedtektenes § 6.3. Valgkomiteen skal bestå av 4 medlemmer og 2 varamedlemmer. Valgkomiteen skal forberede Grunnfondsbevisierens valg av forstandere med varamedlemmer samt medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen for Grunnfondsbevisierne.

Vedtektsendringer kan vedtas av Forstanderskapet når forslag om endringen er framsatt i et tidligere møte. Vedtektsendring krever tilslutning fra 2/3 av de medlemmer som er tilstede, samt minst 1/2 av alle forstandere, jf. vedtektene § 12-1. Vedtektsendringer i sparebanker krever vanligvis godkjenning fra Kredittilsynet. Sparebanken Østs vedtekter ble sist endret i Forstanderskapsmøte avholdt 1. desember 2008. Sparebanken Østs vedtekter ble sist godkjent av Kredittilsynet 17. februar 2009.

I forlengelsen av vedtaket om Emisjonen, har Forstanderskapet vedtatt å endre Bankens vedtekter § 2-1 femte ledd i samsvar med vedtakene. Bankens gjeldende vedtekter er inntatt som vedlegg 1 til Prospektet.

10.11 Investorpolitikk

Sparebanken Øst ønsker å føre en åpen informasjonspolitikk med det formål å gi Grunnfondsbevisierne og verdipapirmarkedet korrekt og relevant informasjon om Bankens økonomiske utvikling. Banken utarbeider års- og kvartalsrapporter. Sparebanken Øst forplikter seg til å sende alle års- og delårsrapporter til Oslo Børs. Regnskapsrapporter, samt presse- og børsmeldinger er tilgjengelig på Bankens hjemmeside www.oest.no.

10.12 Utbyttepolitikk og avvikling

Sparebanken Øst har som målsetting å oppnå en avkastning på Bankens egenkapital som er konkurransedyktig i markedet sett i forhold til Bankens risikoprofil. Banken tildeler Grunnfondsbevisierne et beløp av de årlige overskudd som tilsvarer deres andel av egenkapitalen. Utbytte utdeles normalt kun en gang per år etter at Forstanderskapet har godkjent regnskapet for foregående regnskapsår. Det gjelder ikke særskilte restriksjoner eller prosedyrer for utlendingers rett til utbytte.

I henhold til vedtektene § 1-1 sjette ledd har verken stiftere eller andre rett til utbytte av virksomheten utover eventuell forrentning av Grunnfondsbevis.

Ved en eventuell avvikling av Sparebanken Øst, vil grunnfondsbeviskapitalen, overkursfondet og utjevningsfondet tilfalle Grunnfondsbevisierne forutsatt at alle kreditorer har fått fullt oppgjør, jf. Grunnfondsbevisforskriften § 27. Eventuelle overskytende midler skal gå til fremme av sparebankvirksomhet i vedkommende kommune (kommuner) etter vedtak av Forstanderskapet og godkjenning av Kongen, jf Sparebankloven 47.

10.13 Market making

Det foreligger ingen avtaler vedrørende market making for Sparebanken Østs Grunnfondsbevis.

10.14 Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst omfatter de mål og overordnede prinsipper som Banken styres og kontrolleres etter for å sikre Grunnfondsbeveiserne, innskytterne og andre gruppers interesser. Bankens virksomhetsstyring skal sikre en forsvarlig formuesforvaltning og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir nådd og realisert.

Sparebanken Østs prinsipper for eierstyring og selskapsledelse følger de anbefalinger som er gitt i "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse", så langt dette passer for banker, hensett til det særskilte rammeverk som gjelder for sparebanker, jf kapittel 8.

10.15 Regler om pliktig tilbud

Verdipapirhandellovens regler om tilbudsplikt kommer ikke til anvendelse på grunnfondsbevis notert på regulert marked eller på unoterte grunnfondsbevis.

10.16 Regler om tvangsinnløsning av grunnfondsbevis

Allmennaksjelovens regler om tvangsinnløsning får ikke tilsvarende anvendelse på grunnfondsbevis. Der en sparebank har truffet vedtak om fusjon med en annen sparebank, kan grunnfondsbeveiere som representerer 2/3 av den samlede grunnfondsbeviskapitalen kreve sine bevis innløst til markedsverdi, jfr. Grunnfondsbevisforskriften § 25.

10.17 Meldepliktige handler/overdragelser av grunnfondsbevis

Verdipapirhandelloven § 4-1 om primærinnsideres meldeplikt ved kjøp, salg, bytte eller tegning av aksjer gjelder tilsvarende for børnoterte grunnfondsbevis. Videre gjelder også Verdipapirhandelloven § 4-2 vedrørende flagging ved erverv eller avhendelse av større aksjeposter, rettigheter til aksjer og stemmerettigheter, eller ved annen omstendighet, tilsvarende for børnoterte grunnfondsbevis.

10.18 Offentlige oppkjøpstilbud siste 12 måneder

Det har ikke vært noen offentlige oppkjøpstilbud på Sparebanken Øst i løpet av de siste 12 måneder frem til Prospektets dato.

11 SKATT

11.1 Innledning

Redegjørelsen nedenfor av enkelte skattemessige forhold er basert på gjeldende norsk lovgivning pr dato for dette Prospektet. Redegjørelsen er av generell karakter, og gir ikke en utømmende beskrivelse av alle de aktuelle skattebestemmelser som kan være relevante. Redegjørelsen tar heller ikke sikte på å være noen juridisk eller skattemessig rådgivning rettet mot enkelte skattytere. Investorer kan være underlagt spesielle bestemmelser, og oppfordres generelt til å konsultere egne skatterådgivere for å klarlegge sin skatteposisjon.

11.2 Generelt

Som hovedregel skatlegges aksjeselskaper og likestilte selskaper og sammenslutninger som egne skattesubjekter, etter reglene om aksjeselskaper. Sparebanker regnes som likestilt selskap og sammenslutning etter Skatteloven § 10-1 jf § 2-2 første ledd. Likeledes behandles grunnfondsbevis i sparebanker skattemessig i hovedsak på samme måte som aksjer. Sparebanken kan ikke kreve fradrag i skattepliktig inntekt for utdelt utbytte på grunnfondsbevis.

11.3 Beskatning av investorer skattemessig hjemmehørende i Norge

11.3.1 Utbytte av grunnfondsbevis og gevinst ved realisasjon av grunnfondsbevis

Grunnfondsbevisiere som er omfattet av Fritaksmetoden.

Grunnfondsbevisinntekt, det vil si utbytte av grunnfondsbevis og gevinst ved realisasjon av grunnfondsbevis (eller ved likvidasjon av Banken), er skattefri inntekt for skattytere omfattet av Fritaksmetoden som subjekt. Dette gjelder blant annet aksjeselskap, allmennaksjeselskap, sparebank og annet selveiende finansieringsforetak, gjensidig forsikringsselskap, samvirkeforetak, aksjefond, stiftelse, interkommunalt selskap, selskap mv. som er heleid av stat, kommune og fylkeskommune ("Kvalifiserende Subjekter"). Motsvarende gis Kvalifiserende Subjekter ikke skattemessig fradrag for tap ved realisasjon av grunnfondsbevis. Kostnader som Kvalifiserende Subjekter har hatt til megler eller lignende i forbindelse med erverv og realisasjon av grunnfondsbevis, kan ikke føres direkte til fradrag i investors alminnelige inntekt i realisasjonsåret, men skal aktiveres og inngå som en del av grunnfondsbevisets inngangsverdi/kostpris.

Grunnfondsbevisiere som ikke er omfattet av Fritaksmetoden

Aksjonærmodellen innebærer at investorer som ikke er omfattet av Fritaksmetoden, typisk personlige grunnfondsbevisiere ("Personlige Eiere"), vil være skattepliktige for utbytte av grunnfondsbevis og gevinster ved realisasjon av grunnfondsbevis utover et såkalt skjermingsfradrag. Motsvarende vil et tap være fradragsberettiget i alminnelig inntekt.

Skjermingsfradraget beregnes for hvert enkelt grunnfondsbevis eiet per 31.12. i inntektsåret, ved å multiplisere grunnfondsbevisets kostpris med en skjermingsrente som fastsettes årlig av Finansdepartementet og er ment å tilsvare en risikofri rente. Utbytte og gevinst utover skjermingsfradraget skatlegges med en skattesats på 28 %, uavhengig av hvor lenge den Personlige Eieren har eid det enkelte grunnfondsbevis og hvor mange grunnfondsbevis vedkommende eier totalt. Ubenyttet skjermingsfradrag kan fremføres og tillegges fremtidig skjermingsfradrag, og således redusere beskatningen av fremtidig utbytte og/eller gevinst. Dette gjelder ikke dersom grunnfondsbeviset er realisert. Skjermingsfradrag i realisasjonsåret tilordnes ny eier.

Dersom en investor eier flere grunnfondsbevis i samme bank eller selskap, vil det først ervervede grunnfondsbevis bli ansett realisert først (først inn først ut – prinsippet).

Kostnader som Personlig Eier har hatt til megler eller lignende i forbindelse med erverv og realisasjon av grunnfondsbevis, kan ikke føres direkte til fradrag i investors alminnelige inntekt i realisasjonsåret, men skal aktiveres og inngå som en del av grunnfondsbevisets inngangsverdi/kostpris.

Dersom en Personlig Eier flytter til utlandet og ikke lenger er skattemessig bosatt i Norge, vil han bli skattepliktig som om grunnfondsbevisene var realisert siste dag før skattyteren anses bosatt i tilflyttingslandet i henhold til Skatteloven eller skatteavtale med tilflyttingslandet, jf Skatteloven § 10- 70. Utgangsverdien settes til markedsverdien ved utflyttingen. Utflyttingsskatten kommer kun til anvendelse for gevinster som overstiger kr 500 000. Det gis utsettelse med betalingen av utflyttingsskatten såfremt skattyter stiller betryggende sikkerhet for betalingsforpliktelsen. Det gis automatisk utsettelse når skattyter flytter til en stat innenfor EØS hvor Norge i medhold av folkerettslig overenskomst kan kreve informasjon og bistand til innfordring. Den beregnede skatten

kan korrigeres eller fort falle som følge av begivenheter som inntreffer etter utflyttingen, f eks hvis grunnfondsbevisene realiseres til en lavere verdi enn beregnet ved utflyttingen.

Personlige Eiere skal fra og med inntektsåret 2006 motta "Oppgave over aksjer og grunnfondsbevis", RF-1088 fra Skatteetaten. Oppgaven skal kontrolleres, signeres og sendes inn av grunnfondsbeviser. Det anbefales at dette gjøres grundig da oppgavene for 2006 inneholdt mange feil. De som ikke mottar oppgaven har likevel plikt til å sende inn slik oppgave. Frist for innsendelse faller sammen med frist for innsendelse av selvangivelsen, som er 30. april. Beløpene i post 110-140 skal overføres til grunnfondsbeviserens selvangivelse. Det anbefales derfor at vedlegget sendes inn sammen med selvangivelsen.

11.3.2 Formuesskatt

Grunnfondsbevis er skattepliktig formue hos de eiere som etter de generelle regler er pliktige til å betale formuesskatt.

Formuesverdien av grunnfondsbevis skal settes til 100 % av verdsettelsesgrunnlaget med virkning fra og med inntektsåret 2008. Grunnfondsbevis notert på børs verdsettes til 100 % av kursverdien per 1. januar i ligningsåret.

Maksimal formuesskattesats er 1,1 %.

Norske aksjeselskaper og de fleste likestilte selskaper er fritatt for formuesskatteplikt. Det samme gjelder kommuner og fylkeskommuner med de begrensinger som følger av Skatteloven § 2-5.

11.4 Beskatning av investorer skattemessig hjemmehørende i utlandet

Dette avsnittet oppsummerer kort norske skatteregler som er relevante for grunnfondsbeviser som ikke er skattemessig hjemmehørende i Norge ("Utenlandske Eiere"). Den potensielle skatteplikten for Utenlandske Eiere i det landet hvor disse er skattemessig hjemmehørende, vil bero på skattereglene i vedkommende land samt en eventuell skatteavtale mellom Norge og det aktuelle landet.

11.4.1 Utbytte av grunnfondsbevis

Utbytte utdelt til utenlandske eiere, både personlige eiere og selskaper, er som utgangspunkt og hovedregel gjenstand for 25% kildeskatt i Norge dersom ikke annet fremgår av skatteavtale mellom Norge og en annen stat, eller mottakeren dekket av de særlige bestemmelsene om grunnfondsbeviser hjemmehørende i EØS-området (se nedenfor). Dersom grunnfondsbeviser er skattemessig hjemmehørende i en stat som Norge har inngått skatteavtale med, vil kildeskatten normalt være redusert til 15 % eller mindre.

Utbytte til personlige grunnfondsbeviser som er skattemessig hjemmehørende innenfor EØS området er gjenstand for norsk kildeskatt med ordinær sats 25 % eller eventuelt lavere som fremgår av skatteavtale mellom Norge og en annen stat. Slike grunnfondsbeviser kan imidlertid individuelt søke norske skattemyndigheter om refusjon av et beløp svarende til det beregnede skjermingsfradraget for hvert grunnfondsbevis (se ovenfor).

Utenlandske grunnfondsbeviser som tilsvarende kvalifiserende Subjekter som nevnt over, og som er skattemessig hjemmehørende innenfor EØS-området er, uavhengig av skatteavtale, unntatt fra norsk kildebeskatning av utbytte av grunnfondsbevis, forutsatt at mottaker av utbyttet er den egentlige eier av utbyttet og i tillegg er reelt etablert i en EØS-stat og også driver reell økonomisk virksomhet der.

Ansvar for å trekke en eventuell kildeskatt påligger Banken, og trekk skal skje før utbetaling av (netto) utbytte finner sted fra Banken til en utenlandsk eier. Utenlandske eiere som har betalt kildeskatt med en høyere sats enn hva som følger av skatteavtale mellom Norge og den aktuelle stat, kan søke norske skattemyndigheter om refusjon av det overskytende kildeskattbeløp.

Dersom utbytte utbetales til grunnfondsbeviser skattemessig hjemmehørende i utlandet, som driver virksomhet i Norge, og grunnfondsbevisene er tilknyttet virksomheten i Norge, skal utbyttet beskattes etter de samme regler som for grunnfondsbeviser hjemmehørende i Norge, se ovenfor.

Utenlandske Eiere bør konsultere sine egne skatterådgivere vedrørende mulig skatteavtales regler om kildeskatt samt mulig adgang til refusjon av kildeskatt.

11.4.2 Realisasjon av grunnfondsbevis

Personlig grunnfondsbeviser som ikke er skattemessig hjemmehørende i Norge, vil som hovedregel ikke være skattepliktig til Norge for gevinst ved realisasjon av grunnfondsbevis. Skatteplikt til Norge for gevinst knyttet til

realisasjon av grunnfondsbevis kan likevel oppstå dersom (i) grunnfondsbevisene har vært eiet i tilknytning til næringsvirksomhet utøvet av vedkommende grunnfondsbevisiere i Norge, eller (ii) grunnfondsbevisene er eiet av en personlig grunnfondsbevisiere som tidligere har vært skattemessig bosatt i Norge og som realiserer grunnfondsbevisene innen 5 år innen utløpet av det år skatteplikten til Norge på grunnlag av bopel, opphørte. Skatteplikten til Norge som følger av norsk intern rett, kan være ytterligere begrenset i skatteavtale mellom Norge og den stat hvor vedkommende aksjonær er skattemessig hjemmehørende.

Andre Utenlandske Eiere enn personlige grunnfondsbevisiere vil ikke være skattepliktige til Norge for gevinst ved realisasjon av grunnfondsbevis.

11.4.3 Formuesskatt

Utenlandske Eiere er ikke formuesskattepliktig til Norge for sine grunnfondsbevis i norsk sparebank, med mindre grunnfondsbevisieren er en fysisk person og grunnfondsbevisene eies i virksomhet som vedkommende utøver eller deltar i i Norge.

11.5 Særlig om fortrinnsrett til tegning av grunnfondsbevis: tegningsretter

Realisasjon av fortrinnsrett til tegning av grunnfondsbevis (tegningsretter) omfattes av fritaksmetoden og aksjonærmodellen, jf Lignings-ABC 2007/08 s. 435 pkt. 1.2. Fritaksmetoden og aksjonærmodellen er omtalt over i pkt. 11.3.1.

Bruk av fortrinnsretten til tegning av grunnfondsbevis anses ikke som realisasjon og utløser derfor ikke skattemessig gevinst/tapsoppgjør. Isteden beskattes fortrinnsretten integrert med grunnfondsbevisene, se pkt. 11.3 og 11.4 over.

Inngangsverdien på tegningsretter tildelt på bakgrunn av de grunnfondsbevis som skatteyteren allerede eier, settes til kr. 0. Inngangsverdien på andre tegningsrettigheter settes til kostprisen. Inngangsverdien på tegningsretten legges til kostprisen på grunnfondsbeviset.

Eiere av tegningsretter som er skattemessig bosatt i utlandet vil som hovedregel ikke være skattepliktige til Norge for gevinst ved realisasjon av tegningsretter, se avsnitt 11.4.2 over om realisasjon av grunnfondsbevis.

Fortrinnsrett til grunnfondsbevis skattlegges integrert med grunnfondsbeviset ved formuesligningen, se pkt. 11.3.2 og 11.4.3 over.

12 JURIDISKE FORHOLD

12.1 Tvister mv.

Sparebanken Øst har i løpet av de siste 12 måneder ikke vært involvert i eller truet med, tvister for domstoler, voldgiftsrett eller tvister med offentlige myndigheter som Banken mener kan få eller som i den senere tid har hatt vesentlig innvirkning på Bankens finansielle stilling eller lønnsomhet.

12.2 Immaterielle rettigheter

Sparebanken Øst innehar ingen registrerte forretningskjenner, varemerker, opphavsrettigheter, programvare eller andre immaterielle rettigheter.

12.3 Vesentlige kontrakter

Sparebanken Øst har ikke inngått noen kontrakter med vesentlig betydning for Banken de siste to år før offentliggjøring av Prospektet, med unntak av kontrakter inngått innenfor den normale virksomheten.

Før offentliggjøring av Prospektet har ikke Banken inngått noen kontrakter, utover de som er inngått som del av den normale virksomheten, som innebærer at et konsernmedlem får plikter eller rettigheter som er vesentlige for Banken,

12.4 Investerings tjenester

Ny Verdipapirhandellov, som trådte i kraft 1. november 2007, krever at banker heretter har særskilt konsesjon for å yte investeringsrådgivning. Banken har fått konsesjon for å kunne fortsette sin virksomhet relatert til investeringsrådgivning. Konsesjonskravet påvirker ikke Bankens adgang til å formidle verdipapirfondsandeler og forsikringsprodukter. Banken har i tillegg til å drive investeringsrådgivning, konsesjon til mottak og formidling av ordrer for finansielle instrumenter, samt utførelse av ordre på vegne av kunde, i tillegg til diverse tilknyttede tjenester.

12.5 Innlånsportefølje

Sparebanken Øst har innlånsavtaler i kategoriene kommitterte trekkfasiliteter, syndikatlån, bilaterale lån og obligasjonslån. Enkelte større låneavtaler knyttet til disse kategoriene, inneholder vilkår som innebærer utstrakt bruk av negative pantsettelsesklausuler, solvensmarginkrav, kontrollskifteklauseler, kryssmisligholdsbestemmelser og forbud knyttet til gjennomføring av visse disposisjoner, herunder salg av vesentlige eiendeler og vesentlig endring av virksomhetens art. I tillegg inneholder én av de større låneavtalene vilkår om utlån til visse segmenter, herunder krav om ytterligere utlån til slike segmenter. Som følge av kryssmisligholdsklausuler i enkelte avtaler, vil mislighold av én låneavtale kunne være tilstrekkelig til å utløse mislighold i flere avtaler.

12.6 Endelige merknader fra Kredittilsynet

Kredittilsynet avholdt 13. februar 2009 stedlig tilsyn i Banken. Tilsynet var et oppfølgingstilsyn etter stedlig tilsyn avholdt 16. januar 2008, hvorefter Kredittilsynet den 7. mai 2008 avga en kritisk rapport knyttet til blant annet Bankens styring og kontroll av markedsrisiko. Tema for det stedlige tilsynet den 13. februar 2009 var på denne bakgrunn Bankens styring og kontroll av markedsrisiko samt gjennomgang av Bankens eksponeringer per 31. desember 2008.

I Kredittilsynets endelige merknader datert 7. mai 2008, ble Banken bedt om å utbedre de påpekte forholdene innen 31. desember 2008. Kredittilsynets foreløpige merknader etter det stedlige tilsynet den 13. februar 2009 la til grunn at Banken ikke i tilstrekkelig grad hadde utbedret disse forholdene. I etterkant av Kredittilsynets foreløpige merknader, har styret i Banken iverksatt en rekke tiltak for å komme merknadene fra Kredittilsynet i møte. Tiltakene omfatter blant annet en strategiendring for Banken, hvorefter styret har vedtatt en overordnet nedbyggingsplan for Bankens porteføljer for syndikerte banklån, sertifikater og obligasjoner definert til investeringsformål. Endelig nedbyggingsplan skal behandles av styret den 27. mars 2009. I tillegg har Styret vedtatt en omorganisering av finansforvaltningen, hvorefter det operative ansvaret for finansforvaltningen i banken med virkning fra 2. mars 2009 er overført fra administrerende direktør til finansavdelingen. Bankens strategiendring og øvrige tiltak ble meddelt Kredittilsynet i brev av 5. mars 2009. Kredittilsynets endelige merknader etter avholdt stedlig tilsyn forelå den 9. mars 2009. I de endelige merknadene gjentar Kredittilsynet den kritikken som ble fremsatt i de foreløpige merknadene, herunder merknader til bankens finansforvaltning knyttet til obligasjonsbeholdningen og syndikerte lån, der banken er påført store tap i 2008. Kredittilsynets

merknader omhandlet videre styrets strategi, retningslinjer for styring av risiko samt organiseringen av finansforvaltningen. Det fremgår av de endelige merknadene at Kredittilsynet stiller seg positivt til de tiltak som er gjennomført og igangsatt.

12.7 Innlånsavtaler

Sparebanken Øst har innlånsavtaler i kategoriene kommitterte trekkfasiliteter, syndikatlån, bilaterale lån og obligasjonslån. Enkelte større låneavtaler knyttet til disse kategoriene, inneholder vilkår som innebærer utstrakt bruk av negative pantsettelsesklausuler, solvensmarginkrav, kontrollskifteklauseler, kryssmisligholdsbestemmelser og forbud knyttet til gjennomføring av visse disposisjoner, herunder salg av vesentlige eiendeler og vesentlig endring av virksomhetens art. I tillegg inneholder én av de større låneavtalene vilkår om utlån til visse segmenter, herunder krav om ytterligere utlån til slike segmenter. Som følge av kryssmisligholdsklausuler i enkelte avtaler, vil mislighold av én låneavtale kunne være tilstrekkelig til å utløse mislighold i flere avtaler. I én av avtalene foreligger det et vilkår om solvensratio på 11%. Banken skal innen 30. april 2009 rapportere overholdelse av dette vilkåret per 31. mars 2009. Ansvarlig kapital i Banken er per tiden oppgitt å være 11,28%. Brudd på solvensmarginkravet vil kunne ha betydning i forhold til kryssmisligholdsklausuler i øvrige innlånsavtaler jf. ovenfor. Fra Långiveren gjør Banken oppmerksom på at den er i brudd med solvensmarginkravet, har Banken 14 dagers rettefrist før den formelt er i brudd med lånevilkårene.

13 DOKUMENTER TIL GJENNOMSYN

Alle dokumenter som det henvises til i dette Prospektet er tilgjengelig for fysisk inspeksjon hos Banken på nedenstående adresse så lenge Prospektet er gyldig:

Sparebanken Øst, Bragernes Torg 2, Drammen, telefon: 03220.

Følgende dokumenter (eller kopier av disse) kan innhentes vederlagsfritt:

- (a) Bankens vedtekter og stiftelsesdokument
- (b) Bankens årsrapporter for 2005, 2006 og 2007
- (c) Bankens delårsrapporter for 4. kvartal 2007 og 4. kvartal 2008

Alle finansielle rapporter kan også lastes ned elektronisk fra Bankens internettside, www.oest.no under "Investor Relations". Bankens årsrapporter og delårsrapporter er også publisert via meldinger til Oslo Børs og kan lastes ned fra www.newsweb.no.

Bankens vedtekter er inntatt som vedlegg 1 til Prospektet.

OPPLYSNINGER INNTATT VED HENVISNING – KRYSSREFERANSELISTE

Henvisning	Kapittel i prospekt	Inntatt ved henvisning	Internett
Resultat, balanse, kontantstrøm 2005 (inkludert Datterselskaper)	1.5, 6.2, 6.3	Årsrapport 2005	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Resultat, balanse, kontantstrøm 2006 (inkludert Datterselskaper)	1.5, 6.2, 6.3	Årsrapport 2006	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Resultat, balanse, kontantstrøm 2007 (inkludert Datterselskaper)	1.5, 6.2, 6.3	Årsrapport 2007	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Konsernregnskap 2005 inkludert noter	5, 6 innledning, 6.2, 6.3, 9	Årsrapport 2005	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Konsernregnskap 2006 inkludert noter	5, 6 innledning, 6.2, 6.3, 9	Årsrapport 2006	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Konsernregnskap 2007 inkludert noter	5, 6 innledning, 6.2, 6.3, 9	Årsrapport 2007	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Revisjonsberetning 2005	6	Årsrapport 2005	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Revisjonsberetning 2006	6	Årsrapport 2006	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Revisjonsberetning 2007	6	Årsrapport 2007	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp
Resultat, balanse, kontantstrøm for 4. kvartal 2008	1.5, 5, 6 innledning, 6.2, 6.3	Delårsrapport for 4. kvartal 2008	http://www.oest.no/banken/investor/arsrapporter.asp

14 DEFINISJONER, LOVER OG FORSKRIFTER

14.1 Definisjoner

Banken	Sparebanken Øst inkludert datterselskaper
Emisjonen	Den offentlige fortrinnsrettsemisjonen som er beskrevet i dette Prospektet
Forstanderskapet	Forstanderskapet til Sparebanken Øst
Grunnfondsbevis	Grunnfondsbevisene i Sparebanken Øst
Grunnfondsbeviserne	Grunnfondsbeviserne i Sparebanken Øst
Kapitalnedsettelsen	Kapitalnedsettelsen beskrevet i Prospektets avsnitt 4.2
Ledelsen	Ledelsen i Sparebanken Øst. [Eller er det ledelsen i Banken, dvs med datterselskaper.
Morbanken	Banken uten datterselskaper
Prospektet	Dette prospektet, med vedlegg, som er utarbeidet i forbindelse med Emisjonen
Sparebanken Øst	Sparebanken Øst (se også Banken)
Styret	Styret i Sparebanken Øst
Tegningsblankett	Tegningsblankett som må benyttes til å tegne Grunnfondsbevis i Emisjonen
Tegningsrett	Eiere av Grunnfondsbevis ved utløpet av 16. mars 2009 er tildelt 4,34403 tegningsrett per Grunnfondsbevis de eier. Det er imidlertid ikke tildelt tegningsrett for de Grunnfondsbevis som eies av Morbanken. For å tegne et nytt Grunnfondsbevis i Emisjonen, kreves det 1 tegningsrett. Banken legger opp til at tegningsrettene skal være børsnotert i tegningsperioden
Tilrettelegger	DnB NOR Markets
Verdipapirsentralen	Verdipapirsentralen i Norge (VPS),

14.2 Relevante lover og forskrifter

Allmennaksjeloven	Lov av 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper
Banksikringsloven	Lov av 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikrings-selskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner
Børsforskriften	Forskrift om regulerte markeder av 29. juni 2007 nr. 875
Finansavtaleloven	Lov av 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag
Finansieringsvirksomhetsloven	Lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner
Forskrift om låneadgang i Norges Bank	Forskrift 25. april 2001 nr. 473 om bankers adgang til lån og innskudd i Norges Bank m.v.
Forskrift om opplysningsplikt ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter	Forskrift av 25. september 2006 nr 1317 om opplysningsplikt ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter.
Grunnfondsbevisforskriften	Forskrift 7. februar 2001 nr. 108 om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper
Hvitvaskingsloven og hvitvaskingsforskriften	Lov av 20. Juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. av og forskrift av 10. desember 2003 nr. 1487 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.
Kapitaldekningsforskrifter	Forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, forskrift 22. oktober 1990 nr. 875 om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner og verdipapirforetak, forskrift 22. juni 2000 nr. 632 om minstekrav til kapitaldekning for markedsrisiko m.v. for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak og forskrift 14. desember 2006 nr. 1506 om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond mv.
Kredittilsynsloven	Lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v.
Regnskapsloven	Lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v.
Skatteloven	Lov av 26. mars 1999 nr 14 om skatt av formue og inntekt
Sparebankloven	Lov av 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker
Verdipapirhandelloven	Lov av 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel
Årsregnskapsforskriften	Forskrift 16. desember 1998 nr. 1240 om årsregnskap m.m. for banker, finansierings-foretak og morselskap for slike

Vedlegg 1: Vedtekter

§ 1. Firma, Kontokommune, Formål	§ 3. Forstanderskap
§ 1-1	§ 3-1
Sparebanken Øst er dannet ved sammensluning mellom DrammensBanken Skoger Sparebank og Eiker Sparebank.	Sparebankens forstanderskap skal se til at banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og forstandskapets vedtak.
DrammensBanken Skoger Sparebank er opprettet den 8. januar 1859.	Forstanderskapet skal ha 48 medlemmer med 36 varamedlemmer.
Eiker Sparebank er dannet ved en sammensluning mellom Eikers Sparebank (opprettet 8. januar 1842) og Nedre Eikers Sparebank (opprettet 1. mars 1914). Sammensluningen ble godkjent av Bankinspeksjonen på vegne av Finansdepartementet den 10. juni 1970.	9 medlemmer med 6 varamedlemmer velges av inskylterne slik at 2 medlemmer og 1 varamedlem velges fra Øvre Eiker, 3 medlemmer og 2 varamedlemmer fra Nedre Eiker og 4 medlemmer og 3 varamedlemmer fra Drammen kommuner, jfr. § 3-2.
Sparebanken skal ha sitt sete i Øvre Eiker kommune.	9 medlemmer med 6 varamedlemmer velges av kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen slik at hver av kommunene velger 3 medlemmer og 2 varamedlemmer, jfr. § 3-3.
Den har til formål å fremme sparing ved å ta inntil innskudd fra en ubestemt krets av inskyltere og forvalte på trykk måte de midler den får over i samsvar med de lover og regler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Sparebanken kan også drive finansieringsvirksomhet og med dette yte formidle og stille garanti for kredit og på annen måte medvirke ved finansiering av andres virksomhet. I samsvar med lov om Finansieringsvirksomhet og øvrige bestemmelser som til enhver tid gjelder for finansieringsvirksomhet.	12 medlemmer med 9 varamedlemmer velges av de ansatte i samsvar med regler fastsatt av Finansdepartementet. De ansattes valg må være avholdt innen utgangen av januar.
Sparebanken kan videre utføre alle vanlige bankforeninger og banktjenester i samsvar med lov om sparebanker eller bestemmelser i medhold av denne lov. Banken kan også forestå fondsmegling og eiendomsnegling gjennom datterselskaper. Stiftere eller andre har ikke rett til utbytte av virksomheten utover eventuell foreninging av grunnfondsbevis.	18 medlemmer med 15 varamedlemmer velges av grunnfondsbevisene i samsvar med forskrifter fastsatt av Finansdepartementet. Valget må være avholdt innen utgangen av april, jfr. § 3-4.
§ 1-2	Medlemmene av forstanderskapet velges for 4 år. Varamedlemmer som velges av inskylterne velges for 1 år. Varamedlemmer som velges av de ansatte velges for 2 år. Varamedlemmer som velges av kommunesyrene og grunnfondsbevisene velges for 4 år.
§ 2. Grunnfondet	§ 3-2
Sparebanken kan i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser i lov om Finansieringsvirksomhet og andre lover innta eierandeler i andre finansinstitusjoner, samt i selskaper som driver virksomhet med naturlig inknytning til bank- og finansieringsvirksomhet.	De inskyltere som bor eller har sitt virke- eller for upersonlige inskyltere sitt sete i Øvre Eiker, Nedre Eiker eller Drammen kommuner og som har, og i de siste 6 måneder har hatt, et innskudd i banken på minst kr 500,- velges ett år 3 medlemmer og de 3 påfølgende år 2 medlemmer. Hvert år velges 6 varamedlemmer.
Sparebanken kan også eie aksjer i andre selskaper, men ikke drive eller delta som ansvarlig delager i selskaper som driver annen virksomhet enn nevnt i første ledd, med mindre dette skjer midlertidig og er nødvendig for sikring av bankens krav.	Bare myndig person kan som personlig inskylter eller som representant for annen inskylter, stemme ved valget. Ingen kan avgjøre mer enn to stemmer, en på grunnlag av eget innskudd og en som representant for annen inskylter.
§ 2-1	Innskyltens valg av medlemmer med varamedlemmer skal skje på valg møte i samsvar med regler fastsatt av Finansdepartementet.
Eikers Sparebanks opprinnelige grunnfond, 309-1-12 speciealer var gitt av private bidragsytere.	Til medlemmer og varamedlemmer kan inskylterne bare velge myndige personlige inskyltere som har stemmerett etter første ledd, jfr. sparebanklovens § 8a.
DrammensBanken Skoger Sparebanks opprinnelige grunnfond 517 speciealer var gitt av innvånere i Skoger Herred.	Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen kommuner utgjør egne valgkretser.
Disse grunnfondene pliktes ikke tilbakebetalt.	Valg etter denne paragraf må være avholdt innen utgangen av april.
Med Kongens samtykke kan forstanderskapet vedta å utstede omsættelige, rentebærende grunnfondsbevis med representasjonsrett i forstanderskapet i henhold til sparebanklovens § 2, annet ledd.	Av de inskyltervalgte medlemmer som er valgt ved første valg, går 3 medlemmer ut etter loddtrekning etter ett år, og de rester 2 medlemmer de 3 påfølgende år. Loddtrekningen foretas av valgkomiteen. Utrekede medlemmer kan gjenvelges, jfr. dog kapittel 10.
Sparebankens grunnfondsbeviskapital i henhold til foranstående ledd utgjør kr 77 586 380,- fordelt på 3.979.319 grunnfondsbevis à kr 20,- fullt innbetalt.	Medlemmer velges fra den kommune som den eller de uttrekede medlemmer hører hjemme i slik at forstanderskapet får en sammensetning som fastsatt i § 3-1. Tilsvarende gjelder for valg av varamedlemmer til forstanderskapet.
Sparebankens grunnfondsbevis er registrert i Verdpapirsentralen (VPS).	§ 3-3
Alt erverv av grunnfondsbevis skal meldes til banken innen én måned. Erverv av grunnfondsbevis (kjøp, gave) er beinget av samtykke fra bankens styre. Erverv av grunnfondsbevis kan bare rekes når det foreligger saklig grunn. Nektig av samtykke kan kreves begrunnet skriftlig.	Hvert av kommunesyrene i Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen velger hvert fjerde år 3 medlemmer og 2 varamedlemmer til forstanderskapet.
Erverv av grunnfondsbevis har stemmerett når ervervet er registrert i Verdpapirsentralen.	Valg etter denne paragraf må være avholdt innen utgangen av januar.

Samtligte valgte medlemmer velges for 2 år, og varanedlemmene for ett år. Av de valgte medlemmer uttrer minst halvparten hvert år.

Uttredende medlemmer og varamedlemmer kan gjenvelges, jfr. dog kapittel 10.

§ 5-2

Leder kaller styret sammen til møte minst en gang i måneden og ellers så ofte sparebankens virksomhet tilsier det, eller når et styremedlem krever det.

Styret er vedtaksført når minst 5 medlemmer er tilstede. For at et vedtak skal være gyldig, kreves at minst 5 medlemmer har stemt for det.

Styrets forhandlingsprotokoll skal underskrives av de tilstedeværende som står til felles ansvar, med mindre noen av dem har latt sin protest protokollere. Fraværende styremedlemmer skal gjøre seg kjent med vedtak som er truffet i deres fravær.

§ 5-3

Styret leder sparebankens virksomhet i samsvar med lov, vedtekter og nærmere forskrifter gitt av forstanderskapet.

Styret er ansvarlig for at de midler sparebanken får overforlates på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret skal sørge for en tilfredsstillende organisering av bankens virksomhet, og har plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret fastsetter bevilgningsreglement for sparebanken. Av bevilgningsreglementet skal fremgå i hvilken utstrekning andre enn styret kan bevilge lån, garantier og diskontere forretningspapiere.

Styret fastsetter rentene for innskudd og utlån og de nærmere vilkår for utlån og for mottak og utbetaling av innskudd, i samsvar med mulige regler fastsatt av Kredittilsynet.

Administrerende direktør eller 2 av styrets medlemmer i fellesskap representerer sparebanken og forplikter den ved sin underskrift.

Styret kan meddele prokura og spesialfullmakter. Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse av sparebanken.

§ 5-4

Administrerende direktør har den daglige ledelse av sparebanken, og skal følge den instruks og de pålegg styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke avgjørelser i saker som etter bankens forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

Administrerende direktør skal sørge for at bankens bokføring er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

§ 6. Valgkomitéer

§ 6-1

(Valgkomité for forstanderskapet)

Forstanderskapet velger en valgkomité blant forstanderskapets medlemmer.

Valgkomiteen skal bestå av 5 medlemmer og 5 varamedlemmer og ha representanter fra alle grupper som er representert i forstanderskapet. Minst ett medlem og ett varamedlem velges for hver av kommunene Øvre Elker, Nedre Elker og Drammen. Valget gjelder for 2 år av gangen. Hvert år uttrer de som har tjenestetidstørst lengst. Et komiteemedlem som trer ut kan gjenvelges, men ikke hvis dette fører til at funksjonstiden varer sammenhengende utover 6 år. I slike tilfelle vil gjenvalg bare kunne skje etter at vedkommende har vært ute av valgkomiteen i minst ett år.

Valgkomiteen skal forberede valg av leder og nestleder i forstanderskapet, leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til styret, eksklusive de ansattes representanter, kontrollkomiteens medlemmer og

§ 3-4

Av de grunnfondsbevisvalgte medlemmer som er valgt ved første valg, går 5 medlemmer etter loddtrekning ut hvert av de 2 påfølgende år og deretter 4 medlemmer hvert av de neste 2 påfølgende år. Loddtrekning foretas av valgkomiteen. Uttredende medlemmer kan gjenvelges, jfr. dog kapittel 10.

Av de varamedlemmer som er valgt ved første valg, går 4 medlemmer etter loddtrekning ut hvert av de påfølgende 3 år og 3 medlemmer det fjerde året. Loddtrekning foretas av valgkomiteen.

§ 3-5

Forstanderskapet skal treffe avgjørelse i alle saker som styret forelegger for forstanderskapet til avgjørelse.

Forstanderskapet skal:

- velge styre, jfr. § 5-1
- velge kontrollkomité, jfr. § 4-1
- fastsette årsoppgjøret, jfr. § 8-1
- velge revisor, jfr. § 7-1

- treffe avgjørelse i alle saker som gjelder virksomhetsendringer i banken, oppkjøp av andre selskaper eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper internt for bankens nåværende virksomhetsområde, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret og først deretter forelegges forstanderskapet.

§ 4. Kontrollkomité

§ 4-1

Kontrollkomiteen skal ha 4 medlemmer og 2 varamedlemmer. Minst ett medlem må være jurist. Medlemmer og varamedlemmer velges for 2 år.

Kontrollkomiteens medlemmer og varamedlemmer oppnevnes av forstanderskapet.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med sparebankens virksomhet i samsvar med sparebanklovens § 13 og instruks gitt av forstanderskapet og godkjent av Kredittilsynet.

§ 5. Styret

§ 5-1

Styret består av fra 6 til 9 medlemmer, hvorav minst ett styremedlem skal komme fra henholdsvis Øvre Elker, Nedre Elker og Drammen kommuner samt ett medlem valgt av de ansatte. Styret skal ha minst 6 varamedlemmer, hvorav minst ett fra hver av kommunene Øvre Elker, Nedre Elker og Drammen og 2 fra de ansatte.

Varamedlemmer til styret velges som personlige varamedlemmer. Varamedlemmene velges fortrinnsvis fra samme geografiske område som styremedlemmene.

Leder og nestleder velges av forstanderskapet ved særskilte valg.

Minst ett medlem med minst ett varamedlem velges blant de medlemmer av forstanderskapet som er valgt av kommunesyrene.

Ett medlem velges blant de ansatte. For dette medlem skal det velges ett personlig varamedlem. Det personlige varamedlemmet har møte- og talerett. Dessuten skal det velges ytterligere ett varamedlem som skal ha møte- og talerett i styret når styremedlemmet eller det personlige varamedlemmet har forfall.

Bare medlemmer av forstanderskapet som er valgt av de ansatte har forslagsrett ved valg av de ansattes styremedlem og varamedlemmer.

varamedlemmer, samt medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteén som omhandlet i denne paragraf. For det styremedlem med varamedlem som skal velges blant de ansatte, avgir bare representanten for de ansatte i valgkomiteén innstilling.

§ 6-2

(Valgkomité for innskytternes valg)

De innskytervalgte medlemmer av forstanderskapet velger en valgkomité. Valgkomiteén skal ha 3 medlemmer og 3 varamedlemmer, ett medlem og ett varamedlem skal velges fra hver av kommunene Øvre Elker, Nedre Elker og Drammen. Valget gjelder for to år av gangen. Hvert år uttrer den/de som har gjort tjeneste lengst. Et komitémedlem som trer ut, kan ikke velges på nytt, med mindre vedkommende har vært ute av valgkomiteén i ett år.

Valgkomiteén skal forberede innskytternes valg av forstandere med varamedlemmer, samt valg av medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteén, som omhandlet i denne paragraf.

§ 6-3

(Valgkomité for grunnfondsbeviserlernes valg)

De grunnfondsbeviserlervalgte medlemmer av forstanderskapet velger en valgkomité. Valgkomiteén skal ha 4 medlemmer og 2 varamedlemmer. Valget gjelder for to år av gangen. Hvert år uttrer den/de som har gjort tjeneste lengst. Et komitémedlem som trer ut, kan ikke velges på nytt, med mindre vedkommende har vært ute av valgkomiteén i ett år.

§ 7. Revisjonen

§ 7-1

Forstanderskapet velger revisor og fastsetter hans godtgjørelse.

Sluttes revisor, kan forstanderskapets leder sammen med kontrollkomiteén anta en ny revisor som tjenestegjør til neste forstanderskapsmøte, hvor endelig valg foretas.

Revisor skal granske sparebankens årsoppgjør og regnskaper, og behandlingen av dens anliggender, forøvrig i samsvar med lov, forskrifter gitt i medhold av lov, vedtekter og eventuelle pålegg gitt av forstanderskapet.

§ 8. Årsoppgjøret

§ 8-1

Styret skal sørge for at årsoppgjøret (resultatoppgjøret, balansen og styrets årsberetning) legges frem for revisor og kontrollkomiteén. Årsoppgjøret skal, så vidt mulig, være avsluttet og beredt til revisjon innen utgangen av januar.

Når revisor har lagt frem sin beretning, jfr. sparebanklovens § 39, og kontrollkomiteén har gitt sin melding med uttalelse om hvorvidt resultatoppgjøret og balansen bør fastsettes som bankens regnskap, jfr. sparebanklovens § 13, 6. ledd, skal styret sende årsoppgjøret, revisjonsberetningen og kontrollkomiteéns melding til samtlige forstandere innen 8 dager før det forstanderskapsmøte som behandler årsregnskapet.

Forstanderskapet trer sammen hvert år som bestemt i sparebanklovens § 11, første ledd punkt b for å ta imot styrets årsberetning, revisjonsberetningen og kontrollkomiteéns melding og fastsette bankens regnskap og den årlige rente av eventuelle grunnfondsbevis.

§ 9. Overskudd

§ 9-1

Overskuddet av bankens virksomhet eller fradrag av renter av eventuelle grunnfondsbevis skal legges til sparebankens fond.

§ 10. Tjenestetid, Aldersgrense

§ 10-1

Et valg medlem av, eller leder for forstanderskapet eller kontrollkomiteén eller styret, kan ikke ha dette tillitsverv i et sammenhengende tidsrom lenger enn 12 år, eller ha disse tillitsverv i et lengre samlet tidsrom enn 20 år. En person kan ikke velges eller gjenvelges til noen av disse verv dersom han/hun på grunn av bestemmelsen i foregående punktum ikke kan sitte valgperioden ut.

§ 10-2

Høyeste aldersgrense for administrerende direktør og andre fast ansatte er 70 år.

§ 11. Omdanning, Avvikling m.v.

§ 11-1

Ved avvikling, omdanning eller andre begivenheter som etter lovgivningen leder til frigjøring helt eller delvis av bankens fond, skal de tilgjorte midler inntreffer rammen av gjeldende lovgivning og bankens samlykke fordeltes i Øvre Elker, Nedre Elker og Drammen kommuner i samme forhold som verdien av fondene i DrammensBanken Skoger Sparebank og Elker Sparebank, slik disse er angitt pr. 31. desember 1996 på grunnlag av revisorberettede årsregnskap, jfr. § 9-1.

§ 12. Vedtektsendring

§ 12-1

Endring av disse vedtekter kan vedtas av forstanderskapet når forslag om det er fremsatt i et tidligere møte. Vedtaket er gyldig når minst 2/3 av dem som er tilstede, og minst halvdel av alle forstandere, stemmer for det. Vedtaket kan ikke settes i verk før det er godkjent av Finansdepartementet.

§ 12-2

Disse vedtektene trer i kraft når de er godkjent overensstemmende med sparebanklovens § 5, siste punktum. Fra samme tidspunkt trer vedtektene, jfr. ovenfor gjeldende regler, trer i kraft. Vedtekter vedtatt av Finansdepartementet 2. desember 1977, jfr. II nr. 1 i lov av 10. juni 1977 om endringer i lov om sparebanker av 24. mai 1961 lhn.

Vedlegg 2: Forskrift for grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper

§ 6. Overkursfond

Overkurs ved tegning av grunnfondsbevis etter fradrag for onkostninger i forbindelse med tegningen, illegges et overkursfond.

Overkursfondet kan bare brukes til:

- dekning av utgifter ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen;
 - dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte, jf. denne forskrift § 28;
 - fondsemisjon, hvis ikke institusjonen har udekket underskudd.
- 0 Endret ved forskrift 23 mai 2003 nr. 623, 21 jan 2004 nr. 282.

§ 7. Forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen

Ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen har grunnfondsbevisene fortrinnsrett til de nye grunnfondsbevisene i samme forhold som de fra før eier grunnfondsbevis i institusjonen. Allmennaksjeloven kap. 10 romantall i gjelder tilsvarende ved forhøyelse av grunnfondsbeviskapitalen så langt bestemmelsene passer.

§ 8. Fondsemisjon

Øverste myndighet i institusjonen kan med flertall som for vedtektsendring beslute at grunnfondsbeviskapitalens pålysning skal forhøyes ved overføring av midler som kan udeltes som ubøyte eller ved overføring fra overkursfondet. Vedtak som nevnt skal godkjennes av Kredittilsynet.

Allmennaksjeloven § 10-20 tredje ledd om generalforsamlings beslutning ved fondsemisjon, samt § 10-21 til og med § 10-23 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

For gjensidige forsikringsselskaper gjelder at grunnfondsbevisenes pålysning ikke kan forhøyes forholdsmessig mer enn garantifondet.

§ 9. Lån med rett til å kreve utstedt grunnfondsbevis

En institusjon kan ved avtale om lån gi fordringshaveren rett til å kreve utstedt grunnfondsbevis mot innskudd i penger eller mot at fordringen nyttes til motregning. Vedtak om sikt låneopptak skal godkjennes av Kredittilsynet. Allmennaksjeloven § 11-2 til og med § 11-9 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Slike lån eller fullmakt til slike låneopptak vedtas av øverste myndighet i institusjonen med flertall som for vedtektsendring.

§ 10. Tegningsrettsgrunnfondsbevis

Når det besluttes at institusjonens grunnfondsbeviskapital skal forhøyes ved nyteping av grunnfondsbevis kan øverste myndighet i institusjonen med flertall som for vedtektsendring bestemme at de grunnfondsbevis som legges i forbindelse med kapitalforhøyelsen skal gi grunnfondsbevisegneren rett til senere å kreve utstedt et eller flere nye grunnfondsbevis mot innskudd.

Ved bruk av retten til å kreve utstedt grunnfondsbevis etter slik beslutning, kan grunnfondsbeviskapitalen forhøyes uten ytterligere beslutning av øverste myndighet i institusjonen. Allmennaksjeloven § 11-10 (2) og § 11-11 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Vedtak som nevnt skal godkjennes av Kredittilsynet.

§ 11. Frittstående tegningsreiter

Øverste myndighet i institusjonen kan med flertall som for vedtektsendring beslute at det skal utstedes tegningsreiter som gir reitghaveren rett til senere å kreve utstedt et eller flere nye grunnfondsbevis i institusjonen. Ved bruk av retten til å kreve utstedt grunnfondsbevis etter en slik beslutning, kan grunnfondsbeviskapitalen forhøyes uten ytterligere beslutning av øverste myndighet i institusjonen. Allmennaksjeloven § 11-12 og § 11-13 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Vedtak som nevnt skal godkjennes av Kredittilsynet.

§ 12. Nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen

Beslutning om å nedsette grunnfondsbeviskapitalen treffes av øverste myndighet i institusjonen. Det beløp nedsettelsen gjelder kan bare brukes til:

GIJENSIDIGE FORSIKRINGSSJLSKAPER

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 7. februar 2001 med hjemmel i lov av 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 2 og § 8, jf. kgl.res. av 26. august 1988 nr. 706, lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 4-2, jf. kgl.res. av 25. august 1989 nr. 825 og lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 3-1, jf. kgl.res. av 10. juni 1988 nr. 457, Tilføyd hjemmel: Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) § 4-2. Endringer: Endret ved forskrift 23 mai 2003 nr. 623, 18 des 2003 nr. 1639, 18 des 2003 nr. 1750, 21 jan 2004 nr. 282, 21 des 2005 nr. 1633, 30 mars 2007 nr. 373, 19 juni 2007 nr. 679, 19 des 2007 nr. 1497.

Kap. 1. Anvendelse av allmennaksjelovens regler for grunnfondsbevis

§ 1. Anvendelsesområde og definisjoner

Forskriften gjelder grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper når annet ikke følger av bestemmelsene i forskriften.

Med institusjon menes i denne forskrift sparebank, kredittforening og gjensidig forsikringsselskap.

Med øverste myndighet menes i denne forskrift:

Forskriften gjelder tilsvarende for foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d annet punktum.

§ 2. Registrering i Verdpapirsentralen

Når institusjonen første gang utsteder grunnfondsbevis, skal den uten opphold sørge for at det i Verdpapirsentralen opprettes et register over grunnfondsbevisene. Registrert skal være tilgjengelig for enhver. Bestemmelsene i allmennaksjeloven § 4-1 til og med § 4-10 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

§ 3. Overdragelse

Et grunnfondsbevis kan fritt overdras om ikke annet følger av lov, forskrifter, institusjonens vedtekter eller avtale.

Allmennaksjeloven § 4-12 til og med § 4-14 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

I vedtektene kan retten til fritt å overdra og erverve grunnfondsbevis bare innskrenkes ved bestemmelser som nevnt

allmennaksjeloven § 4-15 (2). Allmennaksjeloven § 4-15 (3) og (4) gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

§ 4. Utstedelse av grunnfondsbevis

Utstedelse av grunnfondsbevis besluttes av øverste myndighet i institusjonen med flertall som for vedtektsendring.

Allmennaksjeloven § 10-1 til og med § 10-3 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer. Imbetaling på grunnfondsbevis kan ikke ytes i annet enn penger.

Beslutning som nevnt i første ledd kan ikke iverksettes før den er godkjent av Kredittilsynet.

§ 5. Fullmakt til styret

Øverste myndighet i institusjonen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å utstede grunnfondsbevis.

Fullmakten skal inneholde grunnfondsbeviskapitalens størrelse, eventuelt det beløp grunnfondsbeviskapitalen kan forhøyes med og hvor lang tid fullmakten skal gjelde for, begrenset oppad til to år. Allmennaksjeloven § 10-14 (2) og (3) til og med § 10-19 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

Styrets beslutning om utstedelse av grunnfondsbevis kan ikke iverksettes før den er godkjent av Kredittilsynet.

Glensidige forsikringselskaper kan i vedtektene fastsette representasjonsrett for eierne av grunnfondsbevis i generalforsamlingen. I såfall skal følgende gjelde:

- a) eierne av grunnfondsbevis skal ikke til sammen kunne avgj stemmer for mer enn 25 prosent av stemmene
- b) dersom eierne av grunnfondsbevis representerer mer enn 25 prosent av antall stemmer som er til stede, nedsettes stemmemyndigheten for det enkelte grunnfondsbevis forholdsmessig.

Glensidige forsikringselskaper kan i vedtektene fastsette representasjonsrett for eierne av grunnfondsbevis i representantskapet.

Kreditforening og foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d annet punktum kan i vedtektene fastsette at eierne av grunnfondsbevisene skal ha rett til å velge inn til 1/4 av medlemmene av representantskapet. Første ledd bokstav b gjelder i så fall tilsvarende.

I sparebank som har utstedt omstøttede grunnfondsbevis, jf. sparebankloven § 2 annet ledd velges minst en ferdig og ikke mer enn to ferdig av forstanderskapets medlemmer og varadmedlemmer av eierne av grunnfondsbevisene etter nærmere bestemmelser i vedtektene.

0 Endret ved forskrift 23 mai 2003 nr. 623, 19 juni 2007 nr. 679 (i kraft 1 juli 2007).

§ 17. Stemmerett

Hvert grunnfondsbevis gir en stemme. For øvrig gjelder bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-6 tilsvarende.

0 Endret ved forskrift 18 des 2003 nr. 1639 (i kraft 1 jan 2004).

Kap. 4. Valg av representanter for eierne av grunnfondsbevis i sparebanker og kreditforeninger

§ 18. Valgmøte

Valgmøte skal holdes hvert år innen utgangen av april måned.

I sparebank velges minst en ferdig og ikke mer enn to ferdig av forstanderskapets medlemmer og varadmedlemmer til forstanderskapet etter nærmere bestemmelser i vedtektene for fire år. I øvrige institusjoner velges valgmøtet en ferdig av medlemmer og varadmedlemmer til øverste myndighet i institusjonen for fire år. Av de medlemmer som er valgt ved første valg, går minst en ferdig ut etter loddtrekning ved hvert av de tre neste valg og deretter hvert år de som har gjort tjeneste lengst.

Når særlige forhold tilsier det kan Kredittilsynet samtykke i at valgmøtet utsettes til et senere tidspunkt.

0 Endret ved forskrift 23 mai 2003 nr. 623.

§ 19. Innkalling til valgmøte

Formannen i institusjonens øverste myndighet fastsetter tid og sted for valgmøte. Innkallingen skjer ved brev til alle eiere av registrerte grunnfondsbevis senest 14 dager før møtet og gjennom oppslag i institusjonens ekspedisjonskaler og kumngjøring i to aviser som er angitt i vedtektene.

I innkallingen kan det kreves at de eiere som vil møte, må ha meldt dette til institusjonens hovedkontor innen en bestemt frist som ikke må løpe ut tidligere enn 3 dager før møtet.

Innkallingen skal inneholde opplysninger om:

- bestemmelser om stemmerett
- hvilke tidsrom valget gjelder for og hvem som er på valg
- hvor valgkomiteens forslag er lagt frem til gjennomsyn.

- a) dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte, jf. denne forskrift § 28;

- b) utdeling til grunnfondsbevisiere eller sletting av institusjonens egne grunnfondsbevis etter denne forskrifts § 13 annet ledd;

- c) avsetning til overkursfond.

Vedtak om nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen krever godkjenning fra Kredittilsynet. Allmennaksjeloven § 12-1 (2) til og med § 12-7 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsen passer.

0 Endret ved forskrift 21 jan 2004 nr. 282.

§ 13. Erverv av egne grunnfondsbevis/lån m.m.

Allmennaksjeloven § 9-1 om forbud mot tegning av egne aksjer gjelder tilsvarende for grunnfondsbevis.

En institusjon kan erverve egne grunnfondsbevis på annen måte enn ved tegning, dersom den samlede pålydende verdi av egne grunnfondsbevis etter ervervet ikke overstiger 10 pst. av grunnfondsbeviskapitalen. Det kan bare erverves egne grunnfondsbevis dersom institusjonens ansvarlige kapital, fratrukket beholdning av egne grunnfondsbevis, tilfredsstiller finansieringsvirksomhetslovens krav til ansvarlig kapital. Allmennaksjeloven § 9-2 (2) og (3), § 9-3, 2. punktum til og med § 9-8 gjelder tilsvarende så langt bestemmelsene passer.

Erverv av egne grunnfondsbevis krever godkjenning av Kredittilsynet.

§ 14. Utbytte

Allmennaksjeloven § 3-3a om fond for urealiserte gevinster gjelder tilsvarende for institusjoner som har utstedt grunnfondsbevis.

Årlig utbytte av grunnfondsbevis etter vedtak av øverste myndighet i institusjonen, kan bare utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fastsatte resultatregnskapet for regnskapsåret. Utbyttet kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forskrift og god foretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være intruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må frusettes å ville inntrøffe.

Summen av det årlige utbyttet og de årlige avsetninger til utjevningsfondet, jf. § 26 kan ikke utgjøre større andel av korrigert årsoverskudd enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningsfondets andel av institusjonens korrigerte ansvarlige kapital.

Korrigert ansvarlig kapital utgjør i denne paragraf institusjonens ansvarlige kapital, slik den fremgår av årsregnskapet, minus fond for vurderingsforskjeller, fond for realiserte gevinster, fondsalisjoner og ansvarlig lånekapital. Den korrigerte ansvarlige kapitalen skal være fratrukket avsatt utbytte som er klassifisert som egenkapital (IAS 10), og egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som institusjonen selv har utstedt, jf. IAS 32.

Korrigert årsoverskudd utgjør i denne paragraf resultatet for regnskapsåret korrigert for overføringer til og fra fond for vurderingsforskjeller og etter avsetning til fond for urealiserte gevinster og overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført.

0 Endret ved forskrift 21 des 2005 nr. 1633 (tom regnskapsår som starter 1 jan 2005 eller senere), 30 mars 2007 nr. 373 (tom regnskapsår påbegynt 1 jan 2007 eller senere), 19 des 2007 nr. 1487 (tom regnskapsår påbegynt 1 jan 2007 eller senere).

Kap. 2. Begrensninger i adgangen til å eie grunnfondsbevis

§ 15. Begrensning i eierandeler

Bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2, § 2-3, § 2-5 og § 2-6 gjelder tilsvarende for grunnfondsbevis så langt bestemmelsene passer.

0 Endret ved forskrift 18 des 2003 nr. 1639 (i kraft 1 jan 2004).

Kap. 3. Representasjonsrett og stemmerett

§ 16. Representasjonsrett

§ 20. Møteledelse mv.	Kap. 6. Avsetning til utjevningfond, Prioritetsforhold mv.
Den som åpner møtet skal før første avstemning opprette en fortegnelse over møtende eller av grunnfondsbevis, og eventuelle fullmektiger, for elerne med oppgave over hvor mange stemmer hver av dem representerer. Valgmøtet ledes av formannen i institusjonens øverste myndighet, eller nestformann hvis formannen ikke er tilstede, inntil valgmøtet har valgt møteleder.	§ 26. Avsetning til utjevningfond
§ 21. Valgkomiteens forslag mv.	En institusjon kan avsette av årets overskudd til et utjevningfond som kan brukes til å oppretholde utbytte til grunnfondsbevisene. Overføringer fra fond for urealiserte gevinster kan også avsettes til utjevningfondet.
Valgkomiteens formann eller annet medlem av komiteen skal redegjøre for dens innstilling. Alle stemmeberettigede har forslagsrett på valgmøtet. Det skal holdes særskilt valg på medlemmer og varamedlemmer. Rekkefølgjen for varamedlemmers møteplikt fastsettes ved valget.	Følgende begrensninger skal gjelde for avsetningsgangen og anvendelsen av fondet:
Valgmøtet avgjør tvist om stemmerett og valgbarhet. Elerne av grunnfondsbevis kan ikke delta i avstemming om egen stemmerett eller valgbarhet. I tilfelle av stemmelikhet gjelder det vedtak møteleder har stemt for.	1. Summen av de årlige avsetninger til fondet og kontantutbytte kan ikke utgjøre større andel av korigert årsoverskudd, jf. § 14 femte ledd, enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningfondets andel av institusjonens korigerte ansvarlige kapital, jf. § 14 fjerde ledd.
§ 22. Avstemmingsregler	2. Utbetalinger fra utjevningfondet kan bare skje når dette er forsvårlig ut fra institusjonens egenkapitaldekning.
Avstemmingen skjer skriftlig dersom ikke samtlige møtende samtykker i at avstemmingen skjer på en annen måte. Den eller de er valgt som har fått flest stemmer. I tilfelle av stemmelikhet foretas boddrekning.	0 Endret ved forskrift 23 mai 2003 nr. 623, 21. des 2005 nr. 1633 (som regnskapsår som starter 1. jan 2005 eller senere), 19. des 2007 nr. 1497 (som regnskapsår påbegynt 1. jan 2007 eller senere).
0 Endret ved forskrift 21. jan 2004 nr. 282.	§ 27. Avvikling
§ 23. Protokoll mv.	Grunnfondsbeviskapitalen, overkursfondet og utjevningfondet skal tilfalle grunnfondsbevisene ved en eventuell avvikling av institusjonen forutsatt at alle kreditorer har fått fullt oppgjør.
Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for valgmøtet. I protokollen skal tas inn de vedtak og valg som valgmøtet har fattet med angivelse av utfallet av stemmegivningen. Forneptelsen over møtende elere av grunnfondsbevis og eventuelle fullmektiger for elere skal tas inn i eller vedlegges protokollen. Protokollen skal underlegges av møtelederen og minst en annen person som utpekes av valgmøtet blant de tilstedeværende. Protokollen skal være tilgjengelig for elere av grunnfondsbevis som forlanger det og oppbevares på en betryggende måte.	§ 28. Prioritetsrekkefølge
§ 24. Feil ved valget	Ansvarlig kapital i institusjonene har følgende prioritetsrekkefølge:
Kreditilsynet kan erklære et valg ugyldig og gi pålegg om nytt valg dersom feil ved valget kan ha hatt innflytelse på utfallet.	1) Ansvarlig lånekapital.
Kap. 5. Fusjon	2) Fondsobligasjoner
§ 25. Innløsning ved fusjon	3) Grunnfondsbeviskapital.
Hvis institusjonen har truffet vedtak om å fusjonere med en annen tilsvarende institusjon, kan grunnfondsbevisene som representerer minst 1/10 av grunnfondsbeviskapitalen kreve at det innkalles til grunnfondsbevisermøte for å ta stilling til om grunnfondsbeviskapitalen skal kreves innløst. Grunnfondsbevisene som representerer til sammen minst 2/3 av den samlede grunnfondsbeviskapitalen, kan beslutte å kreve sine bevis innløst etter markedsverdi. Innløsningsverdien fastsettes i mangel av rimelig overenskomst ved skjønn. Utgiftene i den forbindelse belastes institusjonen. Eventuelt innløsningskrav bortfaller hvis fusjonen ikke gjennomføres. På grunnfondsbevisermøtet gjelder ellers prosedyreglene i § 19, § 20 og § 21 annet ledd tilsvarende så langt de passer. Innkallingen må uttrykkelig angi hva saken gjelder.	4) Overkursfondet
Første ledd sjette og syvende punktum gjelder ikke for gjensidige forsikringselskaper.	5) Utjevningfondet, grunnfondet og gavefondet har lik prioritett.
Innkalling til grunnfondsbevisermøte etter første ledd kan sendes ved bruk av elektronisk kommunikasjon dersom grunnfondsbeviselernen uttrykkelig har godtatt dette.	Utjevningfondet, grunnfondet og gavefondet nedskrives forholdsmessig ved en eventuell underskuddssituasjon eller ved avvikling av institusjonen.
0 Endret ved forskrift 18. des 2003 nr. 1750.	Fondsobligasjonene og grunnfondsbeviskapitalen nedskrives forholdsmessig hvis kjernekapitalen faller under 5 pst. eller kapitaldekningen faller under 8 pst., og grunnfondsbeviskapitalen skrives ned. Hvis fondsobligasjoner er skrevet ned, kan de skrives opp for grunnfondsbeviskapitalen betjenes. Hvis hele grunnfondsbeviskapitalen er tapt, skrives fondsobligasjoner ned med endelig virkning. Ved nedskriving av fondsobligasjoner, skal renteberegning grunnlaget for obligasjonene justeres ned tilsvarende.
	0 Endret ved forskrift 21. des 2005 nr. 1633 (med virkning for regnskapsår som starter 1. jan 2005 eller senere).
	§ 29. Utfyllende regler
	Kreditilsynet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gi nærmere bestemmelser om fordelingen av egenkapitaleffekten i forbindelse med anvendelse av nye regnskapsregler, herunder regler om fordeling av det korigerte årsoverskuddet i etterfølgende år i tilfeller hvor engangseffekten ikke fordeles i henhold til grunnfondsbevisboken.
	0 Tilføyd ved forskrift 21. des 2005 nr. 1633 (med virkning for regnskapsår som starter 1. jan 2005 eller senere).
	Kap. 7. Sanksjoner, ikrafttreden
	§ 30. Straffebestemmelser

Overtredelse av denne forskrift straffes etter sparebankloven § 59, forsikringsvirksomhetsloven § 14-1 og lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 5-1, med mindre forholdet rammes av en strengere straffebestemmelse.

0 Endret ved forskrift 21 des 2005 nr. 1633 (med virkning for regnskapsår som starter 1. jan 2005 eller senere, tidligere § 29).

§ 31. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks. Forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker fastsatt 9. februar 1999 nr. 202, forskrift om grunnfondsbevis i kredittforeninger fastsatt 19. oktober 1990 nr. 810, og forskrift om grunnfondsbevis i gjensidige forsikringselskaper fastsatt 19. oktober 1990 nr. 811 oppheves samtidig.

Kredittforeninger og gjensidige forsikringselskaper som har utstedt grunnfondsbevis før forskriftens ikrafttreden, skal innen ett år etter ikrafttreden sørge for at opplysningene i grunnfondsbevisregisteret i Verdpapirsentralen er i samsvar med aksjelovgivningens bestemmelser.

0 Endret ved forskrift 21 des 2005 nr. 1633 (med virkning for regnskapsår som starter 1. jan 2005 eller senere, tidligere § 30).

Vedlegg 3: Årsrapport for 2008**INNHold**

Nøkkel tall.....	side	2
Styrets beretning.....	side	3-18
Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5.....	side	19
Resultatregnskap.....	side	20
Balanse.....	side	21
Kontantstrømoppstilling.....	side	22
Endring egenkapital.....	side	23
Noter til regnskapet.....	side	24-78
Gavetildeling 2007 utbetalt i 2008.....	side	79
Revisjonsberetning.....	side	80
Årsberetning fra Kontrollkomiteén.....	side	81

Årsrapport 2008**166. driftsår**

Årsregnskap 2008

Side 3

STYRETS BERETNING 2008

Styret fremlegger herved beretning for selskapets 166. driftsår.

Innledning

Sparebanken Øst ble stiftet 11. januar 1843.

Bankens idegrunnlag har stått fast i flere år. Banken arbeider i det sentrale østlandsområdet fra 23 kontorer. Det ble ikke etablert nye kontorer i 2008.

Styret oppfatter at bankens strategiske frihetsgrad er avhengig av bankens utvikling kompetansemessig og finansielt.

Innenfor en drøy times reiseavstand fra Drammen har banken et totalt nedslagsfelt på nærmere 1,7 mill. mennesker som representerer nærmere 40 prosent av Norges befolkning. I dette området ønsker Sparebanken Øst å være en liten aktør samtidig som vi er en stor aktør i Nedre Buskerud.

Styret mener at bankens vekst lettest vil kunne håndteres ved organisk vekst.

Visjon

Sparebanken Øst ønsker å være en ledende sparebank i østlandsområdet.

Idegrunnlag

Sparebanken Øst skal være en leverandør av finansielle tjenester som skal sette kundene i stand til å unytte sine økonomiske ressurser på en best mulig måte. Sparebanken Øst skal være en lønnsom bank drevet etter forretningsmessige prinsipper. Sparebanken Øst skal være samfunnsorientert og ha høye etiske krav.

Sparebankidentiteten

Sparebanken Øst ønsker å hegne om identiteten som sparebank som blant annet betyr at vi ønsker å være en ekte lokalbank i lokalmarkedet.

Vi vil bidra til verdiskapning og økt aktivitet i lokalsamfunnene – ikke minst i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. Vi vil videreutvikle banken med utgangspunkt i lokal forankring, langsiktighet og troverdighet.

Distribusjonskanaler

Vi ønsker å gi kundene valgfrihet i forhold til tilgjengelighet og servicenivå. Vi vil derfor tilby våre tjenester gjennom kontornettet og elektroniske kanaler.

Holdning til prising

Vi skal tilby konkurransedyktige priser på våre tjenester.

Servicenivå

Prisingen skal variere i forhold til kundens valg av betjeningsform og ønsket servicenivå.

Side 2

Nøkkeltall - konsern

	2008	2007	2006	2005	2004
	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS
Gjennomsnittlig antall utestående grunnfondsbøys	3 778 267	3 636 795	3 636 795	3 636 795	3 636 795
Gjennomsnittlig egenkapital (mill. kr.)	1 305,4	1 432,3	1 340,4	1 201,1	1 037,1
Gjennomsnittlig forvaltn.kapital (mill. kr.)	22 885,9	20 865,6	19 932,7	19 303,2	18 657,3
Egenkapitalrentabilitet (%)	(29,56)	14,41	7,09	26,22	17,92
Resultatnivå (%)	(1,69)	0,98	0,48	1,63	1,12
Resultatnivå II (%)	(1,15)	1,35	0,65	1,92	1,65
Rentetetto (%)	1,91	1,72	1,65	1,89	2,33
Kostnader/inntekter (per tap på utlån/garantier) (%)	595,26	51,48	70,48	59,12	52,80
Kostnader/ personalkostnader (%)	0,68	0,70	0,74	0,73	0,82
Kostnader/ øvrige kostnader (%)	0,65	0,67	0,73	0,69	0,82
Kostnader/ sum driftskostnader (%)	1,39	1,43	1,55	1,51	1,73
Egenkapitalandel (%)	4,42	7,02	6,44	6,86	6,00
Vekst i forvaltningskapitalen - siste 12 mnd	14,28	3,27	11,91	3,67	18,55
Vekst i brutto utlån til kunder - siste 12 mnd	4,15	11,62	16,55	7,37	3,75
Andel tapasv. i forhold til netto utlån til kunder (%)	0,66	(0,02)	(0,02)	(0,02)	0,07
Innskuddsdekning (%)	0,87	0,39	0,53	0,76	1,39
Kapitaldekning (%)	43,68	43,27	41,52	45,74	47,62
Kapitaldekning II (%)	11,51	15,61	15,16	17,61	12,11
Kjennetegn (%)	8,39	13,13	13,61	15,22	7,97
Antall årsverk	276	258	264	256	265
Utbytte (kr.)	0,00	15,00	15,00	28,00	20,00
RISK-betegn. i kroner (pr. 01.01.)	-	-	7,80	1,89	3,00
Forlempede pr. bevis e/skatt (kr.)	(8,05)	19,84	9,73	35,82	23,12
Resultatdekn. pr. bevis e/skatt (kr.)	(102,12)	56,91	26,14	86,59	51,09
Grunnfondsbetj.prosent (%)	33,39	34,87	37,21	41,37	45,25
Bakført egenkapital pr. bevis (kr.) morbank	119,58	120,07	128,25	133,97	127,31
Omløpsfasteighet (omsatt/utlåst)	8,21	12,57	17,71	19,68	26,06

Definisjoner

1. Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig egenkapital
2. Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
3. Resultat for tap på utlån/garantier i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
4. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
5. Sum driftskostnader i % av netto rente- og kredittprovisjonsinntekter og sum andre driftsinntekter
6. Personalkostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
7. Andre driftskostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
8. Sum driftskostnader i % av forvaltningskapitalen
9. Egenkapital i % av forvaltningskapitalen
10. Tap i % av netto utlån til kunder ved periodens begynnelse
11. Tapsvestning utlån i % av brutto utlån til kunder
12. Innskudd fra kunder i % av netto utlån til kunder
13. Grunnfondsbetjeningens andel av bankens resultat etter skatt
14. Bankens resultat etter skatt dividert på gjennomsnittlig antall grunnfondsbøys
15. Grunnfondsbetjeningens andel av total EK (ekskl. avsetning for drifts utb/te) i prosent. NB: Grunnlag pr. 01.01.
16. Grunnfondsbetjeningens kapital dividert på antall grunnfondsbøys

Årsregnskap 2008

Side 4

Risiko

For lån, kreditter og tilsvarende tjenester skal prisingen reflektere den grad av risiko som vi påtar oss.

Holding til samarbeid

Sparebanken Øst skal videreutvikles som selvstendig sparebank.

Vi vil søke ulike former for samarbeid med andre banker og forskjellige leverandører der det er formålsfjellig for å sikre konkuransedyktig tilbud til kundene og/eller muliggjøre kostnadseffektiv drift.

På denne bakgrunn er Sparebanken Øst gått inn som eier av nærmere 15 prosent i Frende Holding AS som igjen eier livselskapet Frende Liv AS og skadeforsikringselskapet Frende Skade AS. Vi samarbeider her med en rekke andre alliansefrie banker hvorav Sparebanken Vest er den største. Begge disse selskapene er kommet godt i gang i løpet av 2008 og har så langt innfridd de forventningene som ble stilt.

Med i hovedsak de samme bankene som eiere har Sparebanken Øst gått inn som eier i Norne Securities AS som er et verdipapirforetak. Dette selskapet vil bli satt i operativ drift i løpet av vinteren 2009.

De nevnte selskaper er etablert i Bergen.

Vårt geografiske marked

Vi definerer vårt hovedmarked til å være akse fra Skoleiv ned til Drammen og videre til Jessheim via Asker, Sandvika og Oslo, samt fylkene Vestfold og Østfold. En annen måte å si det på er: Alle områder som kan nås med ca. 1 times bilkjøring fra Drammen. Vi ser på kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen som vårt lokalmarked. Vi ser på det sentrale østlandsområdet som vårt nisjemarked. Vi ser på hele Norge som et potensielt massemarked.

Våre kunde grupper

Vi ønsker primært å være en bank for personkunder og/eller utvalgte segmenter av personkundene, små og mellomstore bedrifter, landbruket, foreninger og lag.

Våre produkter

Vi ønsker å dekke våre hovedmålgruppers behov for vanlige finansielle tjenester. Våre hovedprodukter er innskudd, utlån, betalingsformidling og korttjenester, forsikring (liv og skade), plasseringstjenester og fondsprodukter.

Organisering

Sparebanken Øst vil ha en markedsorientert organisasjon som byr på interessante utfordringer for ansvarsbevisste og kvalifiserte medarbeidere.

Medarbeiderutvikling

Sparebanken Øst ønsker å utvikle sine medarbeidere til å møte fremtidige krav til kompetanse og omstilling.

Årsregnskap 2008

Side 5

Økonomisk målsetting

Sparebanken Østs målsetting er å ha tilstrekkelig kapitaldekningsgrad og oppnå et best mulig økonomisk resultat.

De etterfølgende økonomiske mål for Sparebanken Øst er:

- Egenkapitalrentabiliteten definert som overskudd etter bokførte lap og skatter i prosent av gjennomsnittlig egenkapital skal utgjøre minimum 11 prosent.
- Illikvide eiendeler skal finansieres langsiktig. Langsiktig finansiering (løpetid > 12 måneder) skal minst utgjøre 105 prosent av illikvide eiendeler.
- Kapitaldekningen for konsernet skal være minimum 4 prosent over myndighetenes krav på 8 prosent, hvorav kjernekapital skal utgjøre minst 10 prosent.
- Tap på utlån skal maksimalt utgjøre 0,4 prosent av netto utlån ved inngangen til det enkelte år.

DinBANK.no

DinBANK.no er Sparebanken Østs internettsatsning. Siden oppstarten 4. september 2006 har DinBANK.no mottatt lånesøknader på til sammen 11,1 mrd. kroner, av dette er ca. 2,6 mrd. kroner ubetalt. Veksten har overstegteit bankens estimater og gjennom bevisst posisjonering har DinBANK.no etablert seg blant de "nye moderne internettbankene", akkurat som ønsket.

Innskuddsdekningen er ca. 20 prosent, vesentlig over estimert innskuddsdekning.

DinBANK.no er etablert som et meget enkelt, effektivt og rimelig bankalternativ for selvbefiningskunder. Sparebanken Øst valgte å etablere konseptet med et langsiktig perspektiv og med mål om å skape et positivt bidrag til driften allerede i løpet av det 3. driftsåret. Dette målet ble oppnådd i 2008.

Endring av balansestruktur

Syret i Sparebanken Øst var av den opplåning at sammensetningen av balansen for norske banker ville kunne endre seg i løpet av de nærmeste år – blant annet med bakgrunn i konkurranse situasjonen i privatkundermarkedet. Syret sa seg derfor om etter nye forretningsmuligheter og valgte å låne ut penger i syndikatmarkedet – blant annet med bakgrunn i større margin enn i privatkundermarkedet og en margin i forhold til det banken selv må betale for sine innlån. Det ga også banken mulighet til å opprettholde kontakten med større internasjonale banker som var bankens egne långivere. I tillegg mente banken at det var bedre muligheter til å få betalt for risiko ved å bli mer aktiv i obligasjonsmarkedet og besluttet at obligasjoner utenom stat eller finansforetak skulle kunne utgjøre inntil 10 prosent av bankens ordinære utlån. Dette ble gjort for å bedre bankens innføring og å utnytte bankens gode egenkapitalsituasjon. Det ble imidlertid gjort oppmerksom på at dette også kunne medføre økt risiko og gi grunnlag for mer volatile resultater fremover.

Året 2008 har vist at denne strategien har vært feilslått og nedskrivning av obligasjoner har medført en nedskrivning av bankens obligasjonsportefølje med 273,8 mill. kroner i 2008. Markedsverdiene pr. 31.12.08 er lagt til grunn. Disse tapene er ikke realisert. Banken har skrevet ned syndikerte lån til kredittinstitusjoner med totalt 150 mill. kroner.

Årsregnskap 2008	Side 6
Eksportfinans ASA	
Eksportfinans ASA har inngått en avtale med sine aksjonærer der selskapet på nærmere vilkår er sikret ytterligere tap på inntil 5.000 mill. kroner i sin likviditetsportefølje.	
Styret i Sparebanken Øst besluttet å stille en garanti på 242 mill. kroner som tilsværer bankens proralansk del på 4,84 prosent. Det er samtidig inngått en avtale med en større nordisk bank om en avlastningsgaranti for de siste 142 mill. kroner slik at bankens risiko i realiteten er redusert til 100 mill. kroner. Avtalen ble inngått 02.04.08. Pr. 31.12.08 har banken kostnadsført 100 mill. kroner knyttet til eksponeringen innenfor garantirammen.	
I tillegg har banken besluttet å nedskrive verdien av aksjene i Eksportfinans ASA med 55,3 mill. kroner på grunn av den delvis usikre situasjonen i Eksportfinans ASA.	
Norsk økonomi i 2008	
Finansuroen som startet i 2007 med problemer i det amerikanske boligmarkedet tiltok i 2008. I september utviklet det seg til en finanskise gjennom konkursen i den amerikanske investeringsbanken Lehman and Brothers. Dette medførte ytterligere tilstramning i likviditeten i pengemarkene, økende markedsrenter og etter hvert kollaps i det islandske bankmarkedet og store vansker for banker i flere land. Denne situasjonen har etter hvert slått ut i realøkonomien med lavere vekst, synkende eiendomsverdier, knappere tilgang på kreditt og økende arbeidsledighet. Flere land er inne i en situasjon som pr. definisjon kan betegnes som en resesjon. Utsiktene for 2009 er fortsatt nedgangskonjunktur.	
Den sterke veksten i norsk økonomi har avtatt markert utover i 2008. Uroen i finansmarkedene har påvirket husholdningenes og bedriftenes fremtidsro og svekket utsiktene for investeringer i forbruk. Husholdningene som bedriftenes gjeldsvekst er synkende, boligprisene på vei nedover og på tampen av året har vi sett en økning i arbeidsledigheten. Det forventes en tilbakegang i økonomien også i Norge i 2009. Gjeldsveksten vil avta ytterligere om selv et lavere rentenivå vil dempe nedgangen noe. Arbeidsledigheten forventes å øke ytterligere. Det forventes en økning i utlånstap.	
Årsregnskap 2008	Side 7
VIKSOMHETEN i 2008	
IFRS (International Financial Reporting Standards)	
Konsern- og selskapsregnskapet til Sparebanken Øst for 2008 er utarbeidet i samsvar med gjeldende IFRS standarder godkjent av EU og IFRIC fortolkninger.	
Konsernregnskapet til Sparebanken Øst har vært avlagt etter IFRS-regelverket fra 01.01.2005.	
Fra og med 2007 ble også selskapsregnskapet avlagt etter IFRS.	
En legger til grunn prinsippene i et historisk kostregnskap, med unntak for finansielle derivater og investeringer som er holdt for omsetning eller er tilgjengelig for salg, samt den del av verdipapirporteføllen hvor ledelsen har valgt å benytte "Fair Value Option". Disse postene er vurdert til virkelig verdi.	
Resultat	
Konsernet har i 2008 et underskudd før skatt på 508,8 mill. kroner mot et overskudd før skatt på 287,3 mill. kroner i 2007. Resultatet påvirkes negativt av verdireguleringer og realiserte tap på bankens verdipapirportefølje, samt urealisert kurstap knyttet til bankens andel i garantien som er stilt i forhold til Eksportfinans ASA. Totalt utgjør tapet 490,2 mill. kroner. Resultatet påvirkes også av økning i gruppevisse nedskrivninger på bedrifter og utlån til kredittinstitusjoner.	
Konsernets negative resultatutvikling forøvrig skyldes fjorårets inntektsføring av netto gevinst ved salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom AS på 104,5 mill. kroner før skatt i 2007.	
I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør resultat før skatt minus 2,22 prosent mot 1,37 prosent i 2007.	
Resultat etter skatt viser et underskudd på 385,8 mill. kroner mot et overskudd etter skatt på 207,0 mill. kroner i 2007. Dette tilsvarer en egenkapitalrentabilitet på minus 29,56 prosent.	
Rentenetto	
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter beløper seg til 436,6 mill. kroner og viser en økning på 75,3 mill. kroner i forhold til 2007. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter tilsvarer 1,91 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital mot 1,72 prosent i 2007, dvs. en økning på 0,19 prosentenheter.	
Driftsinntekter	
Provisjonsinntekter og inntekter fra bankjenester utgjør 81,3 mill. kroner og viser en nedgang på 4,3 mill. kroner i forhold til 2007.	
Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle eiendeler er løpshørt med 490,2 mill. kroner for 2008, mens tilsvarende tall for 2007 var et tap på 14,6 mill. kroner. Det er resultatført et tap på obligasjoner på 326,2 mill. kroner, herav realiserte tap 273,8 mill. kroner. Aksjer og grunnlondsbevis viser et tap på 72,4 mill. kroner, herav nedskrivning aksjer i Eksportfinans ASA på 55,3 mill. kroner. Netto tap på valuta og finansielle derivater	

utgjør 91,6 mill. kroner, herav er 100,0 mill. kroner knyttet til avtalt garanti overfor Eksportfinans ASA, som er maksimal eksponering under garantien.

Andre driftsinntekter utgjør 19,2 mill. kroner og viser en nedgang på 114,6 mill. kroner i forhold til 2007. Nedgangen i forhold til fjoråret skyldes salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom AS.

Driftskostnader

Totale driftskostnader utgjør 317,1 mill. kroner og tilsvarer 1,39 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. I forhold til 2007 er dette en reduksjon på 0,05 prosentenheter.

Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester utgjør 24,9 mill. kroner mot 25,4 mill. i 2007.

Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjør 223,5 mill. kroner mot 216,6 mill. kroner i 2007. Antall årsverk er økt fra 258 til 278 i 2008.

Andre driftskostnader har økt med 11,3 mill. kroner i forhold til forrige årsskifte.

Tap på utlån og garantier

Det er tapt 244,9 mill. kroner på utlån og garantier mot en inntektsføring på 3,5 mill. forrige år.

Det er foretatt gruppevisse nedskrivninger på utlån til islandske finansinstitusjoner (fire sparebanker og ett finansierings/investeringsselskap) på 80 mill. kroner, som utgjør i underkant av 50 prosent av bankens eksponering. Det er videre foretatt gruppevisse nedskrivninger på Øst-Europa på totalt 70 mill. kroner, som utgjør i overkant av 20 prosent av bankens eksponering.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier til kunder er økt med 29,5 mill. kroner fra forrige årsskifte og utgjør 74,3 mill. kroner.

Gruppenedskrivninger på utlån til kunder utgjør 81,0 mill. kroner og er økt med 61,3 mill. kroner fra forrige årsskifte.

Totale gruppevisse nedskrivninger pr. 31.12.08 utgjør 231,0 mill kroner.

Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjør 287,8 mill. kroner mot 169,3 mill. kroner i 2007. Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjør 215,5 mill. kroner og viser en økning på 91,0 mill. kroner i 2008.

Dekning av årets underskudd

Styret foreslår at årets underskudd i morbank dekkes på følgende måte:

(Tall i mill. kroner)	2008
Overført fra utjevningsfond	30,8
Overført fra sparebankens fond	352,1
Overført fra gavefond	7,6
Årets underskudd	390,5

I samsvar med krav i regnskapsloven bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet under forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Balanse og kontantstrømoppstilling

Forvaltningskapitalen er økt med 3.147,4 mill. kroner siden forrige årsskifte og utgjør 25.180,9 mill. kroner.

Netto utlån til kredittinstitusjoner er økt med 225,6 mill. kroner og utgjør 997,9 mill. kroner ved årsslutt.

Netto utlån til kunder utgjør 17.486,9 mill. kroner og viser en vekst på 614,2 mill. kroner siden forrige årsskifte, tilsvarende 3,6 prosent. Brutto utlån til personkunder utgjør 76,4 prosent av totale utlån til kunder.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner er økt med 968,9 mill. kroner siden forrige årsskifte og utgjør 3.463,4 mill. kroner pr. 31.12.08.

Bankens portefølje pr. 31.12.08

	Pålydende	Markedsverdi
Stat	600,0	611,6
Statsgar./a. off. utsteder	112,0	116,4
Ansvarlige lån finans	152,4	121,6
Øvrige finans	1.091,0	1.090,9
<i>Offshore</i>	<i>382,4</i>	<i>240,6</i>
<i>Olje</i>	<i>132,4</i>	<i>88,5</i>
<i>Shipping</i>	<i>104,9</i>	<i>79,3</i>
<i>Industri</i>	<i>314,0</i>	<i>259,4</i>
<i>Kraft</i>	<i>429,0</i>	<i>430,5</i>
<i>Eiendom</i>	<i>141,0</i>	<i>121,4</i>
<i>Øvrige</i>	<i>350,5</i>	<i>323,2</i>
Sum andre	1.854,2	1.542,9
Totalt	3.809,6	3.483,4

Gjennomsnittlig vektet gjestående løpetid er 2,4 år.

Innskudd fra kunder er økt med 337,5 mill. kroner fra forrige årsskifte og utgjør 7.638,4 mill. kroner.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer utgjør 10.709,4 mill. kroner og viser en økning på 1.144,8 mill. kroner siden forrige årsskifte. Andre langsiktige låneopptak fra kredittinstitusjoner utgjør nå 4.411,7 mill. kroner.

Kortsiktige innlån (definert som innlån med gjestående løpetid under 1 år) utgjør 3.211,3 mill. kroner.

Likviditet

Banken har egne rammer for likviditetsbuffere som medfører en robust likviditetsstrategi. Dette innebærer blant annet at banken til enhver tid skal ha likviditet nok til å klare 12 måneders normal drift uten tilførsel av nye midler.

Banken har i tillegg deponert obligasjoner i Norges Bank som grunnlag for D- eller F-lån. Banken er også i ferd med å etablere sitt eget boligkreditselskap som vil gi anledning til likviditet gjennom obligasjoner med fortrinnsrett. Finansdepartementet har gitt konsesjon til opprettelse av Sparebanken Øst Boligkreditt AS. Konsesjonen forutsetter kun etablering av selskapet med innbetaling av aksjekapital.

Kapitaldeknning

Netto ansvarlig kapital utgjorde 1.489 mill. kroner ved årsskiftet, hvorav konsernets netto kjerner kapital utgjorde 1.085 mill. kroner. Med en risikovektet balanse på 12.940 mill. kroner tilsvarer dette en kapitaldeknning på 11,51 prosent hvorav kjernekapitaldeknningen utgjør 8,39 prosentpoeng. Kapitaldeknningen pr. 31.12.08 er beregnet etter standardmetoden Basel II.

Datterselskaper

AS Finansiering er et heleid finansieringsselskap. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bil, i det alt vesentlige brukt bil. AS Finansiering hadde i 2008 et resultat før skatt på 7,7 mill. kroner mot 12,1 mill. kroner i 2007. Etter skatt var resultatet på 5,4 mill. kroner mot 8,5 mill. kroner i 2007. Forvaltningskapitalen utgjør 904,2 mill. kroner. Ved årsskifte hadde selskapet 26 ansatte tilsvarende 24 årsverk.

Sparebanken Øst Eiendom AS har som hovedformål å drive vanlig eiendomsdrift ved kjøp og salg, utleie og utvikling av fast eiendom samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Driftsinntekter utgjorde i 2008 19,9 mill. kroner mot 129,4 mill. kroner i 2007, hvorav gevinst ved salg av eiendom utgjorde 106,0 mill. kroner. Resultat etter skatt viser et underskudd på 1,2 mill. kroner mot et overskudd på 69,7 mill. kroner i 2007. Selskapet har 6 ansatte og aksjekapitalen er 35,1 mill. kroner.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte og aksjekapitalen utgjør 12,0 mill. kroner. Resultat etter skatt viser et overskudd på 0,5 mill. kroner i 2008 mot et underskudd på 0,2 mill. kroner i 2007.

Ansatte

Ved utgangen av 2008 hadde konsernet 289 ansatte tilsvarende 278 årsverk.

Antall årsverk i morbank utgjør 248. Gjennomsnittsalderen for ansatte er 45 år. Andelen kvinnelige ansatte i morbank utgjør 66,4 prosent. Kvinneandelen i lederstillinger utgjør 37,0 prosent ved årsskiftet, kvinneandelen i lederstillinger har gått noe opp i 2008 sammenliknet med 2007. Gjennomsnittsalderen for både kvinner og menn i lederstillinger er 43 år.

Ved utlysning av stillinger legges det vekt på å få til intern rekruttering til flest mulig lederstillinger. Ved intern rekruttering blir det lagt vekt på å øke andelen kvinner i lederstillinger, dette blir det også lagt vekt på ved ekstern rekruttering.

Banken har i 2008 valgt å fortsette satsingen på intern opplæring. Antall ansatte under videreutdanning ekstern har derfor vært på samme nivå i 2008 som i årene før.

Av bankens 8 valgte styremedlemmer er 4 kvinner, leder og nestleder er begge kvinner.

Det interne arbeidsmiljøet

Banken ivaretar myndighetenes pålagte helse-, miljø- og sikkerhetskrav på en systematisk måte gjennom blant annet fastsatte instruksjoner og årlige verneundebesøk. Ved slike besøk

Av bankens 8 valgte styremedlemmer er 4 kvinner, leder og nestleder er begge kvinner.

Det interne arbeidsmiljøet

Banken ivaretar myndighetenes pålagte helse-, miljø- og sikkerhetskrav på en systematisk måte gjennom blant annet fastsatte instruksjoner og årlige verneundebesøk. Ved slike besøk kartlegges arbeidsmiljøet og den generelle arbeidssituasjon ved det enkelte kontor og danner utgangspunkt for vurdering av eventuelle forbedringstiltak.

Eftervern i forbindelse med ran inngår som en del av bankens totale HMS-arbeid og ivaretas av en særskilt ettervernsgruppe bestående av personalkonsulent, sikkerhetsjef, hovedverneombud, lokale verneombud og representanter for Hjelpe 24 Bedriftshelsetjeneste.

Banken hadde i 2008 ingen ran. Det er for øvrig ikke registrert personskader eller ulykker av noen art.

Samlet sykefravær utgjorde i 2008 4,9 prosent av total arbeidstid, mot 6,9 prosent i 2007, 6,5 prosent i 2006 og 4,5 prosent i 2005. Sykefraværet i 2008 fordeler seg med 2,9 prosent for menn og 6,2 prosent for kvinner.

Det ytre miljøet

Konsekvent bruk av fjernvarme der dette er mulig og ellers elektrisk oppvarming i de fleste av bankens bygg, gjør at bankens virksomhet i begrenset grad forurenser det ytre miljøet.

Tiltak mot hvitvasking av penger

For å ivareta pålagte krav om tiltak mot hvitvasking av penger har banken utarbeidet instruksjer, utpekt egen hvitvaskingsansvarlig og gjennomfører interne informasjonsmøter om hvordan vi skal forholde oss i slike tilfeller. I fig. Lov om hvitvasking er banken pålagt å gjennomføre årlig kursing av ansatte. Banken benytter et elektronisk opplæringskurs som ivaretar dette pålegget. Kurset er kjøpt fra ekstern leverandør som har utviklet dette bl.a. i samarbeid med Sparebanken Vest. Kurset er ment å bli en årlig seanse.

Banken har i 2008 innrapportert totalt 31 saker til Økokrim. Dette er en markant nedgang i forhold til de siste årene, men skyldes nok i hovedsak at kontanthånderingen har opphørt på mange av våre kontorer.

Bankens agentavtale med Western Union har ført til 2 innrapporterte saker i 2008. Dette er også en markant nedgang i antall saker i forhold til tidligere år. Årsaken skyldes at transaksjonsmengden har falt og nye rutiner for innrapportering som ble innført sommeren 2007.

Risikoforhold

Finansielle risikoer i Sparebanken Øst består hovedsaklig av kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko. Se også note 40.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er muligheten for tap påført ved at kunder og andre motparter ikke møter sin tilbakebetalingsforpliktelse og at den eventuelt stilte sikkerhet for forholdet ikke dekker bankens tilgodenhavende.

Kredittpolicy på utlån til kunder ivaretas i det daglige gjennom kreditthåndbøker, rammer og fullmakter håndtert via bankens to kredittsjef, en for personkunder og en for

bedriftskunder. Disse overvåker løpende porteføljeutvikling ved jevnlig analyse og rapportering. Det foretas videre periodiske kontroller av kredittrisiko ved bruk av stikkprøver på kundenivå.

Syndikerte utlån til banker og investeringer i obligasjoner og ansvarlige lån skjedde inntil 21. januar 2009 etter fullmakt fra styret gitt til administrerende direktør. Bankens finansavdeling har "back office" – oppgaver som oppgjør, rapportering og rente og valutaskring i henhold til mandat. Administrerende direktør er operativt ansvarlig for området. Enkelte investeringer er gjort etter innstilling fra finansdirektøren.

Kredittrisiko i obligasjonsporteføljen varierer med type obligasjon med hensyn til utsteder. Kredittrisikoen i porteføljen av stats- og statsgaranterte obligasjoner samt obligasjoner i norske banker anses som ubetydelig. Kredittrisiko på porteføljen av obligasjoner i ikke-finansielle foretak varierer fra lav til moderat på obligasjoner i store industriselskaper, til moderat til høy risiko i obligasjoner innen high-yield segmentet.

Bankens styre besluttet 21. januar 2009 å ikke videreføre tidligere strategi om investering i syndikerte lån til banker og investering i obligasjoner og ansvarlig lån. Dette gjelder dog ikke investeringer i sertifikat og obligasjoner for likviditetsstyringsformål. Slike investeringer gjøres kun der motparten har meget lav kredittrisiko og med korte løpetider.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdi på finansielle eiendeler og forpliktelser på bankens balanse eller via en negativ effekt på innlånting eller egenkapital ved endringer i finansielle markedsvariabler.

Sparebanken Øst er eksponert for markedsrisiko primært gjennom endringer i rentenivået (renterisiko), kursrisiko på finansielle eiendeler og forpliktelser (inkl. endringer i risikopremie/kredittdiffusjon) og valutakurser (valutarisiko).

Markedsrisiko styres gjennom rammer for maksimal eksponering mot ulike aktivaklasser, renterisiko, valutarisiko og lignende.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å være i stand til å møte sine løpende forpliktelser etter hvert som de forfaller, eller eventuelt til en høyere kostnad. Banken har en konservativ holdning til likviditetsrisiko, der langsiktighet og proaktivitet i forhold til fremtidige forfall er grunnleggende faktorer. Risikoene styres mot fastsatte rammer. Sparebanken Øst søker til enhver tid å diversifisere sine kilder til finansiering for å bli mest mulig uavhengig av hendelser i det enkelte marked.

Statlige støtteordninger

Sparebanken Øst har benyttet seg av endringer i adgangen til å opplyse F-lån i Norges Bank. Endringen innebærer utvidet deponeringsadgang og forlenget løpetid på F-låne. Banken benyttet seg av F-lånsadgangen første gang 28. november 2008. Lånet har en løpetid på 2 år. Banken ble innvilget konsesjon 4. februar 2009 til å opprette og drive boligkredittoetakt med utstedelse av boligobligasjoner. Sparebanken Øst Boligkredit AS er under stiftelse. Banken har ennå ikke tatt stilling til om man vil benytte seg av denne bytteordningen.

EIERSTYRING OG SELSKAPSEDELSE I SPAREBANKEN ØST

Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst er bankens samlede styrings- og kontrollsystem som er iverksatt for å sikre ansattes, innskyteres, grunnfondsbævere og andre eksterne parter interesser i Sparebanken Øst. Eierstyring og selskapsledelse omfatter alle tovpålagte organer som skal ivareta eksterne parter interesser. Det består

videre av interne funksjoner som skal sikre gjennomføring av virksomheten i tråd med forventninger fra interessentene i banken. Eierstyring og selskapsledelse omfatter også det fastsatte styrings- og kontrollsystemet som skal sikre at organer og funksjoner fungerer optimalt og at virksomheten styres på en effektiv og målrettet måte over tid. Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst skal skje i tråd med norsk anbefaling til eierstyring og selskapsledelse datert 4. desember 2007. Deresom det skulle forekomme avvik fra anbefalingen presiseres dette underveis.

Styringen av Sparebanken Øst er fundamentert på vedtatt visjon og idégrunnlag, mål, strategier og verdivalg, herunder bankens etiske regelverk som er vedtatt av styret. Styringen ivaretas av bankens valgte organer og funksjoner tillegget styringsansvar. I tillegg til de styring og kontrollerende organer i banken er det utviklet et omfattende internt styrings- og kontrollsystem som har til hensikt å sikre en effektiv og målrettet drift av bankens virksomhet.

Grunnlaget for effektiv og målrettet drift av Sparebanken Øst er solid kompetanse innen bankens kjernevirksomhet med en hensiktsmessig organisering basert på henholdsvis person- og bedriftsmarkedsaktiviteter, intern drift, IT og spesialergasement. Banken har videre solid juridisk kompetanse internt og en løpende overvåking av risikosituasjonen fra bankens kontrollere og internrevisorer (KPMG).

Sentrale risikoforhold analyseres og rapporteres på løpende basis til ledelsen og styret. Rapporteringen omfatter blant annet kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Det foretas også en kontinuerlig rapportering av status og utvikling i misligholdte, andre tåpsatte engasjementer og tåpsutvikling.

Bankens interne regler fremkommer i et omfattende instruksverk som er gjenstand for periodisk oppdatering og kvalitetskontroll. Sentralt i styring av kredittrisiko er kreditthåndbøkene som gir detaljerte beskrivelser av kravene som stilles til kredittdokumenter, beslutningsprosesser, oppfølging osv. Kvalitetssikring er et lederansvar, men er i tillegg ivarelagt gjennom kredittkomiteer på lokalt og sentralt nivå. Tilnærmet alle kredittegningsgjenter i banken er gjenstand for klassifisering i bankens risikoklassifiseringssystem. Eget rammenotat ligger til grunn for styringen av bankens markeds- og finansieringsaktiviteter.

Bankens virksomhet

Bankens virksomhet skjer innenfor de rammer som følger av konsesjonen til å drive sparebank og de regler som følger av sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven og andre lover og forskrifter gjeldende for sparebanker. Banken har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere og forvalte på trygg måte de midler den får over i samsvar med de lover og forskrifter som gjelder for sparebanker. Sparebanken kan også drive finansieringsvirksomhet og med dette yte, formidle og stille garanti for kreditt og på annen måte medvirke ved finansiering av andres virksomhet, i samsvar med lov om Finansieringsvirksomhet og øvrige bestemmelser som til enhver tid gjelder for finansieringsvirksomhet. Banken kan videre utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med lov om sparebanker eller bestemmelser i medhold av denne lov. Banken kan også forestå fondsmegling og eiendomsomlegging gjennom datterselskaper. Stiftere eller andre har ikke rett til å bytte av virksomheten utover eventuell forentning av grunnfondsbævere. Banken kan i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser i lov om Finansieringsvirksomhet og andre lover innta eiendeler i andre finansinstitusjoner, samt i selskaper som driver virksomhet med naturlig tilknytning til bank- og finansieringsvirksomhet. Banken kan også eie aksjer i andre selskaper, men ikke drive eller delta som ansvarlig deltaker i selskaper som driver annen virksomhet enn nevnt i første

Årsregnskap 2008

Side 14

ledd, med mindre dette skjer midlertidig og er nødvendig for sikring av bankens krav. Vedtektene i sin helhet kan hentes på vår nettside eller fås ved henvendelse til banken.

Selskapskapital og utbytte

Minstekravet til egenkapital for sparebanker følger av finanslovgivningen. Banken har i sin strategi fastsatt et egenkapitalnivå over lovens minstekrav. Tilpasningen er basert på en vurdering av bankens risikonivå og et ønske om finansiell handlingsfrihet, i tillegg skal det vektlegges at egenkapitalen gjenspeiler bankens strategi og mål. Kredittilsynet fører tilsyn med at banken drives med betryggende soliditet i forhold til faktisk risikonivå.

Sparebanken Øst har som mål at overskudd fordeles mellom grunnfondsbeviserne og sparebankens fond i henhold til deres andel av bankens egenkapital. Sparebanken Øst vil vektlegge et konkurransedyktig kontantutbytte. I den forholdsmessige fordelingen mellom kontantutbytte og utjevningsfond vil variasjoner kunne fremkomme når hensynet til bankens egenkapitalutvikling må vektlegges.

Likebehandling av aksjonærer og transaksjoner med nærstående

Bankens grunnfondsbevis er notert på Oslo Børs i tråd med de regler som følger av finanslovgivningen. Alle grunnfondsbevis har samme rettigheter. Det foretas ingen transaksjoner mellom banken og grunnfondsbeviserne utover utbetaling av lønn eller annen godtgjørelse til ansatte og tillitsvalgte som eier grunnfondsbevis.

Det fremgår av bankens interne regler, varslingsplikt fra styremedlemmer og ledende ansatte dersom de direkte eller indirekte har vesentlig interesse av avtaler som inngås av banken.

Fri omsettelighet

Bankens grunnfondsbevis omsettes fritt på Oslo Børs. Det er ikke eierbegrensninger i vedtektene. Det er regler i finanslovgivningen om eierbegrensning og konsesjonsplikt som gjelder for grunnfondsbevisere i Sparebanken Øst.

Forstanderskapet og kontrollkomiteén

Sparebanken Østs øverste styrende organ er forstanderskapet som skal påse at banken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og vedtak fattet av forstanderskapet. Forstanderskapet består av 48 medlemmer med 36 varamedlemmer, 18 av medlemmene, henholdsvis 9 innskrivvalgte og 9 kommunevalgte er valgt med forholdsmessige andeler fra kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. 12 av medlemmene velges av de ansatte. 18 medlemmer velges av grunnfondsbeviserne. Medlemmene av forstanderskapet velges for 4 år.

Kontrollkomiteén skal føre tilsyn med bankens virksomhet i samsvar med sparebankloven § 13 og instruksjer gitt av forstanderskapet. Kontrollkomiteén går gjennom styrets protokoll, nummererte brev, jf. revisorloven § 5-4, og revisjonsberetning, prøver sikkerheten for utvalgte utlån, samt ser etter at forvaltningen av sparebankens midler er forsvarlig. Styret og internevisjonen plikter å gi kontrollkomiteén alle opplysninger som den mener er nødvendig for å kunne utføre sitt verv. Kontrollkomiteén gir uttalelser til forstanderskapet om årsregnskapet og årsberetningen og om det utarbeidede årsregnskapet bør fastsettes. Dersom kontrollkomiteén får kjennskap til betydelige forsummelser, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde, eller den mener at banken har lidt store tap, plikter den straks å ta dette opp med Kredittilsynet.

Årsregnskap 2008

Side 15

Valgkomiteér

Det følger av bankens vedtekter at valg av medlemmer til forstanderskap og styre skal skje etter innstilling fra valgkomiteér representert av blant annet innskrytere, grunnfondsbevisere og ansatte. Det skal sikres at forholdet mellom valgkomiteéne og den som velges er hensyntatt uavhengighet og habilitet, og det er også vektlagt at de ulike valgkomiteér opprettholder sin uavhengighet til styret i banken. De ulike valgkomiteér skal også sikre at tilgangen på nødvendig kompetanse er listede sett i forhold til de oppgaver valgkomiteén står overfor. Det henvises til bankens vedtekter i forbindelse med detaljer rundt rotasjon av medlemmer og øvrig utøvende praksis.

Styret

Styrets ansvar og arbeidsoppgaver er fastsatt i lov, vedtektene og i en egen instruks. Instruksen beskriver hvilket ansvar styret har, hvilke saker styret skal behandle og hvilke regler som skal ligge til grunn for saksbehandlingen. Styret består av 7 eksterne medlemmer og 1 ansattrepresentant med stemmerett. Valg av styremedlemmer skjer etter forberedelse av en valgkomité nedsatt av forstanderskapet. Valgkomiteén har representanter fra alle grupper som er representert i forstanderskapet, herunder også grunnfondsbeviserne. Styret skal handle uavhengig og flertallet av styrets medlemmer skal være uavhengig av bankens vesentlige forretningsforbindelser i tillegg til bankens daglig ledelse, herunder ikke tillegges andre oppgaver for banken. Sammensettingen av styret utgjør en mangfoldighet der kompetanse og ferdigheter legger grunnlaget for utføring av det nødvendige styrearbeidet.

Følgende personer utgjør styret i Sparebanken Øst:

Jorund Rønning Indreid, f. 1959

Daglig leder

Styremedlem siden 2001

Nestleder fra 2003, leder fra 2009

Tidligere varamedlem av styret og kontrollkomiteén

Knut Smedsrud, f. 1960

Advokat

Styremedlem siden 2009

Nestleder av styret siden 2009

Tidligere varamedlem av styret

Leif Ove Sørby, f. 1959

Gårdbruker

Styremedlem siden 2000

Tidligere forstanderskapsmedlem

Sverre Nedberg, f. 1956

Siviløkonom

Styremedlem siden 2006

Tidligere forstanderskapsmedlem

Ingebjørg Mæland, f. 1957

Leder av AI Buskerud

Styremedlem siden 2000

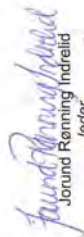
Tidligere forstanderskapsmedlem

Årsregnskap 2008	Side 16
Vidar Ullenrød , f. 1957 Direktør Styremedlem siden 2004 Tidligere forstandskapsmedlem	
Roar Norheim Larsen , f. 1943 Selvst. næringsdrivende Styremedlem siden 2007 Tidligere forstandskapsmedlem	
Inger Helene Pettersen , f. 1953 Hovedtillitsvalgt Ansattes styrerepresentant siden 1999 Tidligere varamedlem av styret	
Ann Kristin Plomås , f. 1972 Seniorkonsulent PM Møtende varamedlem for de ansatte siden 2006	
Det kan bidra til forhøyet økonomisk fellesskap dersom styremedlemmer eier grunnfondsbevis i Sparebanken Øst. De av styremedlemmene som eier grunnfondsbevis i Sparebanken Øst må parallelt vise forsikthet i forbindelse med bidrag til kortsiklige disposisjoner fra bankens side som ikke er formålstjenlig for fellesinteresser på sikt.	
Styrets arbeid	
Styrets overordnede formål er å påse at det skjer en forsvarlig forvaltning av bankens midler. Styret fastsetter planer og budsjetter for bankens virksomhet, og holder seg løpende oppdatert om bankens virksomhet. Det er tillagt styret å fastsette bankens bevilgningsreglement. Styret har fastsatt instruks for administrerende direktør som forestår den daglige ledelsen av banken. Styret er tillagt et særskilt tilsynsansvar med den daglige ledelsen av bankens virksomhet. Styret har også ansvaret for at banken til enhver tid har den egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved omfanget av virksomheten i banken.	
Styret har delegert deler av forvaltningsansvaret til administrasjonen gjennom ulike delegasjonsvedtak. Vedtakene er gitt med ulik varighet. Styret mottar periodiske rapporter som viser bankens etterlevelse av delegerte fullmakter, samt rapporter som viser utviklingen i bankens totale risikobilde. Styret har videre fastsatt instruks for interntrevisorer som skal foreta operasjonell revisjon i tråd med gjeldende standarder for slik revisjon.	
Alle tillitsvalgte i Sparebanken Øst er underlagt de samme regler om taushet, etikk og habilitet som gjelder for bankens ansatte generelt. Uavhengighet mellom bankens ulike styrende og kontrollende organer er et sentralt kriterium for forsvarlig styring av virksomheten. Blant de tillitsvalgte i Sparebanken Øst foreligger det etter styrets vurdering ingen nærtstående forhold eller personlige relasjoner som kan påvirke den enkelte tillitsvalgte uavhengighet og dømmekraft.	
Godtgjørelse til styret mv.	
Godtgjørelse til styret, forstandskapet og kontrollkomiteén er søkt tilpasset den arbeidsmengde og det ansvar som påhviler de tillitsvalgte, og er opplyst i notene til årsregnskapet. Honoraret skal være uavhengig av bankens resultater.	

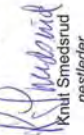
Årsregnskap 2008	Side 17
Godtgjørelse til ledende ansatte	
I henhold til gjeldende lovverk fastsetter styret nødvendige retningslinjer for ledende ansattes godtgjørelser. Godtgjørelse til ledende ansatte er opplyst i notene til årsregnskapet. Styret i Sparebanken Øst har vedtatt å unnlate en resultatorientert godtgjørelse. Dette innebærer at ingen opsjons- eller bonusavtaler blir praktisert for ledende ansatte.	
Informasjon og kommunikasjon	
Bankens målsetting for informasjon og kommunikasjon er basert på åpenhet og tilgjengelighet. For å sikre den nødvendige informasjonsflyt skal finansiell informasjon offentliggjøres i tråd med fastsatt finansiell kalender på bankens internettider, ved innsendelse av opplysningene til Oslo Børs og ved presentasjoner for investorer og andre interessenter. Regelverket for informasjon og kommunikasjon, regler om god børsrett, i tillegg til et generelt krav om likebehandling setter imidlertid begrensninger for bankens mulighet til å utgi informasjon, herunder også for analytikere.	
Overtakelse, mv.	
Sparebanker kan ikke overtas av andre foretak eller enkeltpersoner. Forstandskapet skal treffe avgjørelse i alle saker som gjelder virksomhetsendringer i banken, oppkjøp av andre selskaper eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper innenfor bankens nåværende virksomhetsområde, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret og først deretter forelegges forstandskapet.	
Revisor	
Revisjon av Sparebanken Øst foretas etter anerkjente revisjonsprinsipper med hensyn til planlegging, gjennomføring og beretning. Ernst & Young er bankens eksterne revisor. Ekstern revisor deltar alltid på styremøtet ved fastsettelse av årsregnskapet. For øvrig deltar eksterntrevisorer i styremøter etter behov. Det henvises for øvrig til notene i forbindelse med godtgjørelser til revisor, herunder fordelingen av godtgjørelsen.	
Utsiktene fremover	
Som en konsekvens av finanskrisen råder det stor usikkerhet omkring utviklingen i 2009. Styret er av den oppfatning at bankens utlånsbok har god kvalitet og at det totalt vil bli relativt begrenset tap i 2009. Vi forventer ikke ytterligere tap på bankens finansielle investeringer, men tror det kan være grunnlag for tilbakeføringer ikke minst på garantien gitt overfor Eksportfinans ASA. Styret arbeider med å styrke bankens kapitaldekning gjennom en grunnfondsemisjon slik at banken vil stå enda mer robust overfor utfordringene som møter oss i 2009. Det forventes en ytterligere bedring av rentemarginen.	
Styret vil få takke	
bankens kunder, forretningsforbindelser og tillitsvalgte for god oppslutning om banken. Styret vil berømme de ansatte for god innsats i 2008.	

Årsregnskap 2008

Side 18

Hokksund, 31. desember 2008
Drammen, 11. mars 2009

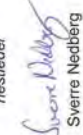
Jorund Renning Indreid
leder

Knut Smedsrud
nestleder

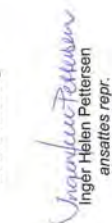
Roar Nordheim Larsen
medlem

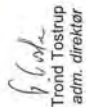
Sverre Nedberg
medlem

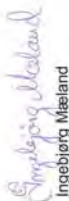
Vidar Ullenred
medlem

Inger Hølen Pettersen
ansattens repr.

Trond Tøstrup
adm. direktør

Ingebjørg Mæland
medlem

Leif Ove Sørby
medlem

Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2008, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med IFRS og at opplysningene i regnskapet gir et rettvisende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, og at opplysningene i årsberetningen gir en rettvisende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

Drammen, 11. mars 2009

I STYRET FOR SPAREBANKEN ØST

Jorund Renning Indreid
leder

Knut Smedsrud
nestleder

Roar Nordheim Larsen
medlem

Sverre Nedberg
medlem

Vidar Ullenred
medlem

Inger Hølen Pettersen
ansattens repr.

Ingebjørg Mæland
medlem

Leif Ove Sørby
medlem

Trond Tøstrup
adm. direktør

Side 23

ENDRING EGENKAPITAL KONSERN

Betrag i mill. kroner	Sum egenkapital	Grundl. bevis	Overkursford	Utgjenningsford	Sparab. fond	Gave- urealiserte fond	Annen urealiserte egenkapital
2008							
Egenkapital pr. 31.12.07	1.548,0	363,7	20,7	136,0	932,5	30,0	10,9
Utvirke 2007 endelig resultat	-54,6	0,0	0,0	-54,6	0,0	0,0	0,0
Utvirke 2007 endelig resultat	26,6	24,3	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gjevelfondet	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0
Verdensing aksjer tilgjengelig for salg	-10,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,9
Verdensing aksjer tilgjengelig for salg	32,2	0,0	0,0	0,0	32,2	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.08	1.113,5	388,0	25,2	50,7	580,4	12,4	0,0

Betrag i mill. kroner	Sum egenkapital	Grundl. bevis	Overkursford	Utgjenningsford	Sparab. fond	Gave- urealiserte fond	Annen urealiserte egenkapital
2007							
Egenkapital pr. 31.12.06	1.427,6	363,7	20,7	126,3	830,6	30,0	35,1
Utvirke 2006 endelig resultat	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gjevelfondet	-24,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0
Verdensing aksjer tilgjengelig for salg	207,0	0,0	0,0	65,3	101,9	20,0	19,8
Egenkapital pr. 31.12.07	1.546,0	363,7	20,7	136,0	932,5	30,0	10,9

ENDRING EGENKAPITAL MORBANK

Betrag i mill. kroner	Sum egenkapital	Grundl. bevis	Overkursford	Utgjenningsford	Sparab. fond	Gave- urealiserte fond	Annen urealiserte egenkapital
2008							
Egenkapital pr. 31.12.07	1.493,8	363,7	20,7	136,0	932,5	30,0	10,9
Utvirke 2007 endelig resultat	-54,6	0,0	0,0	-54,6	0,0	0,0	0,0
Utvirke 2007 endelig resultat	26,6	24,3	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gjevelfondet	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0
Verdensing aksjer tilgjengelig for salg	-10,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,9
Verdensing aksjer tilgjengelig for salg	32,2	0,0	0,0	0,0	32,2	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.08	1.054,7	388,0	25,2	50,7	580,4	12,4	0,0

Betrag i mill. kroner	Sum egenkapital	Grundl. bevis	Overkursford	Utgjenningsford	Sparab. fond	Gave- urealiserte fond	Annen urealiserte egenkapital
2007							
Egenkapital pr. 31.12.06	1.395,4	363,7	20,7	125,3	830,6	30,0	35,1
Utvirke 2006 endelig resultat	-54,6	0,0	0,0	-54,6	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gjevelfondet	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0
Verdensing aksjer tilgjengelig for salg	-10,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,9
Verdensing aksjer tilgjengelig for salg	32,2	0,0	0,0	0,0	32,2	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.07	1.493,8	363,7	20,7	136,0	932,5	30,0	10,9

Side 22

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Konsern	Konsern	Betrag i mill. kroner	Morbank	Morbank
2008	2007		2008	2007
A Anskaffelse av midler				
-385,8	207,0	Anerkjent resultat	-390,5	187,2
12,4	14,0	Avskrivning/bedringsverdiendring, ikke-finansielle eiendeler	8,2	8,8
-373,4	221,0	Tilført fra årets drift	-382,3	196,0
-54,6	-54,6	Utbetalt til utbytte på grunnfondsbevis	-54,6	-54,6
26,6	0,0	Endring innkutt egenkapital ved utbytteemisjon	26,6	0,0
-10,0	-10,0	Utdeling fra gjevelfondet	-10,0	-10,0
-409,2	156,4	Egenfinansiering	-416,1	131,4
31,1	0,0	Endring aksjer, andeler og grunnfondsbevis	31,1	0,0
0,0	0,0	Endring eierinteresser i konsernselskaper	0,0	31,8
0,0	240,3	Endring varige driftsmidler	23,8	0,0
0,0	186,1	Endring andre fordringer/innmønsterte eiendeler	0,0	121,3
337,5	1.034,3	Endring innskudd fra kunder	340,9	1.026,9
1.144,8	0,7	Endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.144,8	0,7
32,1	115,2	Endring andre forpliktelser	79,8	126,9
39,8	5,6	Endring avsetning for påleverte kontrakter og forpliktelser	38,8	9,1
13,5	0,0	Endring ansvarlig lånekapital	13,5	0,0
1.189,6	1.738,6	Sum anskaffelse av midler	1.263,4	1.448,1

B Anvendelse av midler

614,2	1.779,6	Endring utlån	642,5	1.574,3
0,0	71,1	Endring aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0,0	71,1
0,0	0,0	Endring eierinteresser i konsernselskaper	55,6	0,0
48,6	0,0	Endring varige driftsmidler	0,0	5,5
837,0	0,0	Endring andre fordringer/innmønsterte eiendeler	835,5	0,0
0,0	1,6	Endring ansvarlig lånekapital	0,0	1,6
1.490,8	1.852,3	Sum anvendelse av midler	1.533,6	1.652,5
-310,2	-113,7	A-B Endring i finansielle midler	-270,2	-204,4

Sum fordeling seg slik:

507,5	488,8	Endring kontanter og fordringer på svenrbaibank	507,5	488,8
225,6	346,3	Endring innkudd og utlån til kredittinstitusjoner	261,3	415,9
968,9	-1.502,8	Endring sertifikater og obligasjoner	968,9	-1.502,8
-2.012,2	574,0	Endring lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	-2.007,9	413,7
-310,2	-113,7	Sum endring finansielle midler	-270,2	-204,4

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

NOTE 1 - GENERELL INFORMASJON	25
NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER	25
NOTE 3 - MELLOMREGNING MED KONSERNSELSKAP	33
NOTE 4 - SEGMENTRAPPORTERING	33
NOTE 5 - NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNTEKTER	34
NOTE 6 - UTBYTTE OG ANDRE INNTEKTER AV VERDIPAPIER MED VARIABEL AVKASTNING	35
NOTE 7 - PROVISJONSINNTEKTER OG INNTEKTER FRA BANKTJENESTER	35
NOTE 8 - NETTO VERDIENDRING OG GEVINST/TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER	36
NOTE 9 - NETTO INNTEKTER FRA ANDRE FINANSIELLE INVESTERINGER FORDELT PÅ KATEGORIER	36
NOTE 10 - ANDRE DRIFTSINNTEKTER	36
NOTE 11 - LØNN OG ANDRE GODTGJØRELSE	37
NOTE 12 - NÆRSTÅENDE PARTER	39
NOTE 13 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER	39
NOTE 14 - GODTGJØRELSE REVISOR	39
NOTE 15 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER	40
NOTE 16 - SKATTER	44
NOTE 17 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER	45
NOTE 18 - SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER	45
NOTE 19 - AKSJER OG GRUNNFONDSBEVIS	46
NOTE 20 - ANDRE FINANSIELLE EIENDELER	48
NOTE 21 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP OG OPPKJØP	48
NOTE 22 - DRIFTSMIDLER	49
NOTE 23 - OPERASJONELLE LEASINGAVTALER	51
NOTE 24 - FINANSIELLE DERIVATER	51
NOTE 25 - ANDRE EIENDELER	52
NOTE 26 - FORSKUDDSBETALTE IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER	52
NOTE 27 - GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER	52
NOTE 28 - INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER	53
NOTE 29 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER	53
NOTE 30 - ANSVARIG LÅNEKAPITAL	53
NOTE 31 - LANGSIKTIGE INNLÅN FORDELT PÅ FORFALLSTIDSPUNKT	53
NOTE 32 - ANDRE FORPLIKTELSE	55
NOTE 33 - PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE IKKE OPPTJENTE INNTEKTER	55
NOTE 34 - AVSETNINGER FOR PÅLØPTE KOSTNADER OG FORPLIKTELSE	55
NOTE 35 - PENSJONSFORPLIKTELSE	55
NOTE 36 - GARANTIANSVAR	57
NOTE 37 - PANTSTILLERSE	57
NOTE 38 - KAPITALDEKNING	58
NOTE 39 - BALANSEPOSTER TIL VIRKELIG VERDI	58
NOTE 40 - FINANSIELL RISIKO	59
Sjuring av finansiell risiko i Sparebanken Øst	
Kredittrisiko	59
Rentrisiko	63
Valutarisiko	68
Likviditetsrisiko	70
NOTE 41 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE	73
NOTE 42 - KOSTNADER KNYTTET TIL BANKENES SIKRINGSFOND	75
NOTE 43 - GRUNNFONDSBEVIS	75
NOTE 44 - TILLITSVALGTE	78

NOTE 1 - GENERELL INFORMASJON

Sparebanken Øst har sitt hovedkontor i Drammen. Banken har kontorer også i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker, Asker, Bærum, Oslo, Fredrikstad, Ullensaker, Høren, Tønsberg, Skedsmo og Lier. Sparebanken Øst er alliansett og har drevet sparebankvirksomhet uten opphold fra 1843. Konsernet Sparebanken Øst består av morbanken og de heleide datterselskapene AS Finansiering, Øst Prosjekt AS og Sparebanken Øst Eiendom AS med datterselskapet Grev Wedels Have AS.

Sparebanken Øst er leverandør av tjenester innenfor områdene finansiering, sparing og plassering, betalingsformidling, forsikring, eiendomsdrift og finansiell rådgivning.

Konsernregnskapet for året 2008 ble godkjent av styret i Sparebanken Øst onsdag 11. mars 2009.

NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Generelt

Konsern- og selskapsregnskapet til Sparebanken Øst for 2008 er utarbeidet i samsvar med gjeldende IFRS standarder godkjent av EU og IFRIC forklæringer.

Konsernregnskapet til Sparebanken Øst har vært avlagt etter IFRS-regelverket fra 01.01.2005.

Fra og med 2007 er også selskapsregnskapet avlagt etter IFRS.

En legger til grunn prinsippene i et historisk kost-regnskap, med unntak for finansielle derivater og investeringer som er holdt for omsetning eller er tilgjengelig for salg, samt den del av verdipapirporteføljen hvor ledelsen har valgt å benytte "Fair Value Option". Disse postene er vurdert til virkelig verdi.

Endring i regnskapsprinsipper

Konsernets regnskapsprinsipper er konsistent med regnskapsprinsipper anvendt i sammenhengstilene for 2007.

Konsernet har implementert følgende nye standarder og forklæringer gjennom 2008. Implementeringen har ikke påvirket resultat- eller balanseoppstillingen for konsernet, men har medført ytterligere notisinformasjon.

IFRIC 11 – Betaling med egne eller konsernets egenkapitalinstrumenter

IFRIC 11 gir veiledning i hvordan IFRS 2 Aksjebasert betaling skal anvendes ved betaling med selskaps egne egenkapitalinstrumenter eller egenkapitalinstrumenter tilhørende andre selskap i konsernet. Fortolkningen krever at en avtale om aksjebasert betaling hvor et foretak mottar varer og tjenester som betaling for selskaps egenkapitalinstrumenter, skal regnskapsføres som en aksjebasert betalingsransaksjon som gjøres opp i egenkapital, uansett hvordan egenkapitalinstrumentet vil bli anskaffet. Implementeringen har ikke påvirket konsernets resultat eller balanse.

IFRIC 12 – Regnskapsføring av offentlige tjenestebevilgninger

IFRIC 12 omhandler hvordan private operatører skal anvende eksisterende IFRS standarder for å regnskapsføre forpliktelser og rettigheter i konsesjonsavtaler. Implementeringen har ikke påvirket konsernets resultat eller balanse.

IFRIC 14 – IAS 19 – Begrensninger i balanseførte pensjonsmidler

Tolkningen omhandler begrensninger i balanseføring av pensjonsmidler hvor forplagte eller kontraktfestede minimumsbeløp som imøtettes oversiger forpliktelsen. Implementeringen har ikke påvirket konsernets resultat eller balanse.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter morbank og alle datterselskap. Som datterselskap regnes alle foretak hvor morbanken alene eller indirekte via datterselskap eier mer enn 50 prosent av stemmerettene eller på annen måte har bestemmende innflytelse over foretakets finansielle og driftsmessige prinsipper.

Regnskapet for konsernet omfatter de heleide datterselskapene AS Finansiering, Øst Prosjekt AS og Sparebanken Øst Eiendom AS med datterselskapet Grev Wedels Have AS, som er ervervet i 2008.

Selskap som er kjøpt eller solgt i løpet av året inkluderes i konsernregnskapet fra det tidspunktet kontroll oppnås og innvil kontroll opphever.

Oppkjøpsmetoden er brukt som konsolideringsprinsipp ved eliminerings av aksjer i datterselskap. Ved oppkjøpsmetoden blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi.

Goodwill framkommer som en positiv differanse mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet etter at mer- og mindreverdier er henført til identifiserbare materielle og immaterielle eiendeler på kjøpsdøgnpunktet. Dersom det foreligger en negativ differanse, innestiftes denne ved kjøpet. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til kostpris redusert for eventuelle akkumulerte nedskrivninger.

I konsernregnskapet er interne mellomværende samt interne inntekter, utgifter og urealiserte inntegnsvinster eliminert. Regnskapsprinsipper i datterselskap endres når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Eierinteresser i datterselskap

Som datterselskap regnes alle foretak hvor morbanken alene eller indirekte via datterselskap eller mer enn 50 prosent av stemmerettene eller på annen måte har bestemmende innflytelse over foretakets finansielle og driftsmessige prinsipper. I selskapsregnskapet er investeringer i datterselskap vurdert til historisk kost.

Segmentrapportering

Konsernet har ulike forretningsområder. Et forretningsområde er en gruppering av eiendeler eller virksomhet som tilfører produkter eller tjenester, og som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre forretningsområder. Segmentrapportering er det opp i DinBANK.no (internettbank), privatmarked, bedriftsmarked, finansieringsselskap og eiendomsforvaltning. Banken opererer i et geografisk avgrenset område hvor det ikke anses å foreligge vesentlig forskjell i risiko, og det er derfor ikke foretatt rapportering på geografiske sekundærsegmenter. Viktige poster i balansen (utlån og innskudd) er imidlertid fordelt geografisk i note 15 og 28.

Valuta

Regnskapet presenteres i norske kroner som også er funksjonell valuta for samtlige selskap i konsernet. Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til funksjonell valuta (NOK) etter kursene på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes etter offisielle middekkurser på balansedagen. Valutetap og -gevinst som oppstår på grunn av ulik kurs på transaksjonstidspunktet og oppgjørstidspunktet, samt omregningsdifferanser på pengeposter i utenlandsk valuta som ikke er gjort opp, resultatføres.

I notene er alle beløp i mill. kroner dersom ikke annet er angitt.

Finansielle derivater og sikringsbokføring

Sparebanken Øst benytter seg i hovedsak av finansielle derivater for å redusere rente- og/eller valutarisiko. Finansielle derivater innregnes første gang til virkelig verdi på tidspunktet for inngåelse av kontrakt og måles til virkelig verdi over resultat i etterfølgende perioder. Virkelig verdi vurderes primært med utgangspunkt i noterte markedspriser i et aktivt marked. Finansielle derivater innregnes som eiendeler dersom virkelig verdi er positiv og som forpliktelser dersom virkelig verdi er negativ.

Banken har ikke finansielle kontrakter som inneholder innebygde derivater.

Metode for å bokføre verdigivnet og -tap avhenger av om derivatet har sikring som formål, og dersom dette er tilfellet sikringsobjektets egenskaper. Banken benytter verdiskring. En verdiskring er en sikringsrelasjon hvor fordøktet ønsker å sikre seg mot eksponeringen for verdendringer for regnskapsførte eiendeler eller forpliktelser. Obligasjonsgjeld med fast rente utgjør en renterisiko. Obligasjonsgjeld med fast rente i utenlandsk valuta representerer både en rente- og valutarisiko. For derivater som benyttes som sikring av virkelig verdi av bokførte forpliktelser eller eiendeler, benyttes sikringsbokføring dersom visse kriterier er oppfylt. Endringer i virkelig verdi på derivater som er klassifisert som opplyst forpliktelser, bokføres i bokførte forpliktelser og sikringskapet samordnes med sikringskapet som opplyst for eiendeler. Resultatet blir til Sikringsbokføring i konsernet foretas hovedsakelig på en til en forhold mellom sikringsobjekt og sikringsinstrument. Det er hovedsakelig renteswapper og kombinerte rente- og valutawapper (basis-swapper) som benyttes som sikringsinstrumenter i konsernet.

Sikringseffektiviteten må kunne måles pålitelig. Dersom målingen viser at verdendringene på sikringsinstrumental motvirker 80 prosent til 125 prosent av endringene i sikringsobjektet, vil sikringen fremdeles kvalifisere som en sikring etter IAS 39. Dersom sikringsforholdet ikke lenger oppfyller kravene knyttet til sikringsbokføring, regnskapsføres sikringsobjektet i påfølgende perioder etter de ordinære vurderingsregler i henhold til IAS 39.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader innregnes i resultatregnskapet til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemethode, hvor renteinntekt eller rentekostnad fordeles over forventet løpetid. Den effektive rentefasen er den renten som eksakt diskontroller forventede fremtidige kontantstrømmer over forventet løpetid til dagens verdi av den finansielle eiendelen eller forpliktelser. Dersom en finansiell eiendel eller en gruppe av like eiendeler er nedskrevet som følge av verdifall, resultatføres renteinntektene ved å benytte renten som fremtidige kontantstrømmer diskontoreres med for å beregne verdifallet.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader tas generelt inn i regnskapet i takt med at tjenesten blir utført. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir like tørt som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende.

Andre inntekter

Leieinntekter fra eiendom innestiftes lineært over leieperioden.

Finansielle instrumenter

Klassifisering og måling av finansielle instrumenter

Konsernets finansielle instrumenter som omfattes av IAS 39, er blitt klassifisert i en av de følgende grupper:

Finansielle eiendeler:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdendringer over resultatet
 - finansielle eiendeler holdt for omsædning ("trading")
 - finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, ørmerket ved første gangs innregning ("Fair Value Option")
- Utlån og fordringer
- Investeringer holdt til forfall
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle forpliktelser:

- Finansielle forpliktelser

Klassifiseringen av de finansielle instrumentene har betydning for målingen og regnskapsføringen etter første gangs innregning. Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdendringer over resultatet, måles til virkelig verdi både ved første gangs innregning og måling i etterfølgende perioder. Finansielle eiendeler og forpliktelser, som ikke er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi med tillegg av direkte henførbare transaksjonskostnader ved første gangs innregning. Ved etterfølgende måling regnskapsføres disse enten til virkelig verdi eller amortisert kost.

Finansielle instrumenter innregnes i balansen på oppgjørstidspunktet. Finansielle eiendeler fraregnes i balansen når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller konsernet har overført den finansielle eiendelen til en annen part. Finansielle forpliktelser fraregnes balansen når forpliktelser opphører. Dette skjer normalt ved levering, dvs. oppgjørstidspunktet.

IASB vedtok den 13. oktober 2008 endringer i IAS 39 Finansielle instrumenter, innregning og måling og i IFRS 7 Finansielle instrumenter, opplysninger som muliggjorde endret regnskapsmessig behandling av finansielle eiendeler etter nærmere spesialiserte kriterier.

Sparebanken Øst har kommet til at det ikke var grunnlag for å foreta reklassifisering av obligasjonsporteføllen til kategoriene "Hode til forfall" og "Utlån og fordringer". Obligasjonsporteføllen er derfor fortsatt vurdert i kategorien "Fair Value Option".

Utlån og tap på utlån og garantier

Utlån er vurdert i tråd med IAS 39. Ved første gangs innregning er utlån vurdert til virkelig verdi med tillegg av direkte transaksjonskostnader. Etableringsgebyrer aktiveres og inntektstfres over lånets forventede løpetid. Inntektstføring skjer på månedlig basis. Ved etterfølgende måling vurderes utlån til amortisert kost med anvendelse av effektiv rentemethode. Når det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, nedskrives lånet eller gruppen av lån for dette verdifallet når nedskrivningen er av estimerte fremtidige kontantstrømmer er mindre enn balanseført verdi.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige med hensyn til størrelse og risiko. Vurdering av behovet for nedskrivning på grupper av utlån skjer for utlån med linærmet like risikokarakteristika. Utlån til privatpersoner som ikke er individuelt nedskrevet vurderes samlet uten ytterligere inndeling i undergrupper. Utlån til bedrifter som ikke er individuelt nedskrevet deles opp i undergrupper basert på risikoklasse i bankens risikoklassifiseringssystem.

Utlån til kreditinstitusjoner, som ikke er individuelt nedskrevet, vurderes pr. land/geografisk region, der risikoprofilen for øvrig er sammenfallende.

Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppen av utlån til privatpersoner skjer på basis av en tapsindikator som hensyntar ulike makroøkonomiske variabler som indikerer om banken er i en konjunktursituasjon som er bedre eller dårligere enn en normalapsituasjon. Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppene av utlån til bedrifter skjer på basis av endringer i risikoklassifisering av engasjementene. Dersom det i en regnskapsperiode skjer en netto negativ forflytning mellom risikoklasser, foretas det en nedskrivning på basis av bankens tapshistorikk for de aktuelle risikoklassene. Vurdering av utlån er ytterligere beskrevet under "anvendelse av estimater".

Skatter

Arets skattekostnad i resultatregnskapet består av betalbar inntektskatt og resultatført utsatt skatt. Disse inngreper som inntekter eller kostnader og tas med i resultatregnskapet som skattekostnad med unntak av betalbar skatt og utsatt skatt på transaksjoner som inngreper direkte under egenkapitalen. Utsatt skatt opprinnelig utgjør et endelig beløp som beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Disse forskjellene oppstår som følge av at regnskapsmessige og skattemessige verdier kan avvike, for eksempel på grunn av forskjeller i balansen i den utstrækning det forventes at konsernet vil ha tilstrekkelig skattemessige overskudd i senere perioder til å rettliggjøre utsatt skatt elendelen. Utsatt skatt elendel og utsatt skatt forplikelse måles etter gjeldende skattesatser, og utlignes i den grad det er tillatt.

Betalbar skatt og utsatt skatt er innregnet direkte i balansen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

Formuesskatt regnes ikke som skatt etter IAS12, men er ført som driftskostnad.

Resultat pr. grunnfondsbevis

Resultat pr. grunnfondsbevis beregnes som grunnfondsbevis/eierens andel av bankens resultat for perioden dividert med antall grunnfondsbevis.

Hendelser etter balansen

Ny informasjon etter balansen om selskapets finansielle stilling på balansen dagen vil inngå i grunnlaget for vurdering av regnskapsestimater i regnskapet og vil således være hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansen dagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden, er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Anvendelse av estimater

På grunn av den usikkerhet som er forbundet med forretningsvirksomhet kan mange regnskapsposter ikke måles nøyaktig, men bare estimeres. Slik estimering omfatter vurderinger basert på de seneste pålitelige opplysninger som er tilgjengelig og kan også inkludere forventninger om fremtidige hendelser som man anser sannsynlig. Estimater og vurderinger blir jevnlig evaluert.

I konsernets regnskap relaterer bruken av slike estimater seg spesielt til måling av følgende poster:

- Tap på utlån og garantier
- Virkelig verdi på finansielle instrumenter
- Aktuærberegninger av pensjonsforpliktelser

Tap på utlån og garantier

Utlån nedskrives for verdifall på individuell basis dersom det foreligger objektive bevis for at slikt verdifall har inntruffet. Estimering av eventuelt verdifall/tap skjer på basis av størrelsen på forventede fremtidige kontantstrømmer fra salg av pantobjekter o.l., når kontantstrømmene forventes innbetalt samt diskonteringsrentens størrelse. Tapets størrelse er en direkte funksjon av forskjellen mellom bokført verdi og nåverdien av nedskortede fremtidige kontantstrømmer. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på verdifall/tap ligger i vurderingene av kontantstrømmenes størrelse og når i tid de forventes mottatt.

Grupper av utlån nedskrives tilsvarende individuelle utlån når det foreligger objektive bevis for at gruppen som sådan har en redusert verdi som en følge av hendelse som har inntruffet. Estimering av verdifall/tap på grupper av utlån skjer på basis av historiske data for tap sammenstilt med bankespesifikke og/eller markedsmessige parametere som f.eks. risikoklassifisering, makroøkonomiske størrelser og transjemessige forholdstil. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på verdifall/tap på grupper av utlån knytter seg til datagrunnlaget som benyttes. Datagrunnlagets representativitet og kvalitet er viktige elementer. Nedskrivning av verdifall/tap på grupper av utlån er basert på modeller av både skjermmessig og statistisk karakter. Modellrisikoen generelt vil alltid være et usikkerhetsmoment som overføres til estimatene modellene skal beregne.

Virkelig verdi på finansielle instrumenter

Generelt
Ved første gangs innregning av et finansielt instrument benyttes normalt transaksjonsprisen som estimat på virkelig verdi. Ved senere verdsmåling benyttes noterte markedskurser som estimat på virkelig verdi hvis et finansielt instrument omsettes i et aktivt organisert marked.

Egenkapitalinstrumenter

Dersom det ikke eksisterer noterte priser i et aktivt marked, benyttes alternative verdsettelsesteknikker. Slike teknikker omfatter bruk av nylige markedstransaksjoner priset til amlengdes avstand, sammenligning med markedsverdien til tilsvarende finansielle instrumenter og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Som en kalibreringstest på rimeligheten av anslaget på virkelig verdi benyttes multiplikatormodeller som pris/bok modellen og pris/resultat modellen for å kontrollere at verdsettelsesmodellene henger sammen med markeddata.

Om ikke samme informasjon er tilgjengelig ved hvert verdsettelsestidspunkt undersøkes det om det er vesentlige endringer i de faktorer som er vesentlige for verdsettelsen. Dersom endringene er små, antas det at virkelig verdi er uendret fra forrige måling.

Dersom den virkelige verdien av et finansielt instrument anses klart upålitelig måles instrumentet til kostpris. Den virkelige verdien på et finansielt instrument anses som klart upålitelig når følgende to faktorer er oppfylt: Variabiliteten av rimelige verdiesestimater er signifikant og sannsynligheten til de ulike verdiesestimaterne kan ikke anses pålitelig.

Sertifikaer og obligasjoner

Banken har verdiført sertifikaerporteføljen på grunnlag av prisanslag gjort av et stort meglerhus, som er en vesentlig aktør i det norske sertifikatmarkedet. Sertifikaerporteføljen består av aksjer, obligasjoner og koeff. sertifikat og driftsrelaterte instrumenter. Store deler av porteføljen består av første halvår 2009, og med så lav durasjon bør kursene på de underliggende papirene i porteføljen være konsistente på tvers av ulike meglerhus.

Verdivurdering av bankens obligasjonsportefølje har vært en krevende oppgave i et marked preget av liten omsæthet. Vi har vurdert mulige ubalanser i markedet, og om det kan ligge ulike motiver bak de få observerbare transaksjonene som har funnet sted. Det har blitt hentet inn kursestimater fra fire forskjellige uavhengige meglerhus samt ligningskurser. Banken har tatt hensyn til og vurdert kjente transaksjonspriser der dette har vært tilgjengelig.

Som hovedprinsipp har banken verdiført på grunnlag av kursanslag eller kredittspreadvurderinger fra det meglerhuset som antas å kunne gi den beste vurderingen av et verdipapirs faktiske verdi. Noen meglerhus viser tyngre i kursfastsettelsen av verdipapir innenfor enkelte sektorer enn andre, og vi har lagt vekt på estimater fra de som oftest tilfelleligger og foreslår transaksjoner i tilsvarende sektor eller risikoklasse.

Dersom bankens betraktninger og skjønn ikke har samsvart med megleranslagene, er megleranalytikere kontaktet for å få deres begrunnelse for den aktuelle kursen, som i noen tilfeller har ført til at estimerte kursen har blitt justert.

Banken mener at benyttede verdianslag ligger innenfor rimelige intervaller for virkelig verdi, og at kredit- og likviditetsrisikobehovet er hensyntatt i anvendelsen av valgte kursanslag. Dette har vært et utfordrende område. Gitt forholdene i det norske obligasjonsmarkedet på balansen dagen, må det forventes at det eksisterer en viss usikkerhet i prisene som er benyttet på av porteføljen. De benyttede prisene representerer etter bankens opplæring beste estimat på verdipapirens virkelige verdi.

Aktuærberegning av pensjonsforpliktelser

Konsernets veiesbaserte pensjonsforpliktelser beregnes av eksterne aktuar. Beregningene er basert på standardiserte forutsetninger om uæds- og uføretetviken, samt andre demografiske forutsetninger utarbeidet av Forsikringsnærings Hovedorganisasjon. Som grunnlag for beregningene anvendes også en rekke økonomiske forutsetninger; blant annet forventet avkashing på pensjonsmidlene, diskonteringsrente, årlig lønnsvekst, utvikling i G (Folketrygdens grunbeløp) og regulering av pensjoner.

Diskonteringsrenten tar utgangspunkt i 10 års statsobligasjonsrente med et påslag for å justere for at det er lenger løpetid på pensjonsforpliktelser. De andre økonomiske forutsetningene er basert på forventet langsiktig utvikling i parametere. Pensjonsmidlene er i stor grad investert i likvide alendeler som verdsettes til virkelig verdi på balansen dagen. Det vurderes å foreligge langt høyere risiko knyttet til estimerte brutto pensjonsforpliktelser enn til estimerte pensjonsmidler.

Fremtidige endringer i regnskapsprinsipper

Endringer til IFRS 1 - Førstelegingsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering innregning og IAS 27 Konsernregnskap og separat finansregnskap

Endringene til IFRS 1 tillater å fastsette kost for investeringer i datterselskap, likknyttet selskap eller fellesskapskontrollert virksomhet i samsvart med IAS 27 eller ved å bruke en bestemt tomt for annet enn det. Endringene i IAS 27 tillater å bruke alle utgifter fra datterselskap, likknyttet selskap eller fellesskapskontrollert virksomhet som inntekt i det separate finansregnskapet. Begge endringene gjelder så langt som til årsskiftet på årsskiftet som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. De nye kravene påvirker kun motbankens selskapsregnskap og dermed ikke konsernregnskapet.

Endring til IFRS 2 - Aksjebasert betaling, Inntjeningsbetingelser og kanselleringer

Denne endringen av IFRS 2 gir klarere veiledning til hva som er innvinningsbetingelser og hva som ikke er det. Videre reguleres også regnskapsføring av bortfalte rettigheter i optionsordninger som skyldes at andre betingelser enn innvinningsbetingelser, ikke oppfylles. Konsernet planlegger å anvende endringen fra og med 1. januar 2009.

IFRS 3 (revidert) - Virksomhetssammenslutninger

I forhold til gjeldende IFRS 3 medfører den reviderte standarden enkelte endringer og presiseringer som gjelder anvendelsen av oppkjøpsmodellen. Konkrete forhold som berøres er blant annet goodwill ved tinnvis oppkjøp, minoritetsinteresser, beløpene vederlag og oppkjøpsutgifter. Konsernet planlegger å anvende IFRS 3 (R) fra og med 1. januar 2010.

Side 32

IFRS 8 - Driftessegmenter

IFRS 8 erstatter IAS 14 - Segmentrapportering. Standarden krever at konsernet bruker en ledelsebestemmelse for identifikasjon av segmentene. Generelt skal informasjonen som rapporteres være det som ledelsen benytter internt for å evaluere segmentenes resultater og for å bestemme hvordan ressurser skal allokere til segmentene. IFRS 8 krever opplysninger om grunnlaget segmentinformasjonen er utarbeidet ut fra, og fra hvilke typer produkter og tjenester hvert segment har inntekter. Konsernet vil anvende IFRS 8 fra og med 1. januar 2009.

IAS 1 (revidert) - Presentasjon av finansregnskap

Den reviderte standarden medfører endringer i oppstillingsplanene, særlig i egenkapitaloppstillingen, og innfører en presentasjon av ikke-eller transaksjoner. Oppstilling over Sum innregnede kostnader og inntekter. Konsernet vil anvende IAS 1 (R) fra og med 1. januar 2009.

IAS 23 (revidert) - Låneutgifter

Den store endringen i IAS 23 (R) er at det ikke lenger vil være tillatt å løpende kostnadsføre låneutgifter som relaterer seg til driftsaktiviteter. Konsernet vil derfor behandle låneutgifter som direkte kostnader. Konsernet vil anvende IAS 23 (R) fra og med 1. januar 2009.

IAS 27 (revidert) - Konsernregnskap og separat finansregnskap

I forhold til dagens IAS 27 gir den reviderte standarden mer veiledning knyttet til regnskapsføring av endret eierandel i datterselskap og av utgang datterselskap. Videre endres dagens regler knyttet til fordeling av tap mellom majoritet og minoritet til at underskudd skal belastes minoritet selv om denne blir negativ. Konsernet planlegger å anvende IAS 27 (R) fra og med 1. januar 2010.

Endring til IAS 32 - Finansielle instrumenter**- presentasjon og IAS 1 Presentasjon av finansregnskap****- Puttable Financial Instruments**

Endringen i IAS 32 innebærer at visse skrevne salgsoptjoner skal klassifiseres som egenkapital. Endringen i IAS 1 gjelder krav om å gi tilhørende noteopplysninger. Konsernet planlegger å anvende endringen i IAS 32 og IAS 1 fra og med 1. januar 2009.

IAS 39 - Finansielle instrumenter - Innregning og måling

Endringen tar for seg tilfellet med upøking av en ensidig risiko i et sikret objekt og upøkingen av inflasjon som en sikret risiko eller del i spesielle situasjoner. Det klargjøres at det er tillatt å upøke en del av svingningene i virkelig verdi eller variasjonen i kontantstrømmer til et finansielt instrument som sikringsobjekt. Konsernet planlegger å anvende endringen i IAS 39 fra og med 1. januar 2010.

IFRIC 13 - Customer loyalty programmes

Tolkningen omtaler hvordan lojalitetsprogrammer som et foretak har mot sine kunder for å belønne disse for tidligere kjøp samt gi intensitet for tidligere kjøp, skal innregnes og måles. Konsernet vil anvende IFRIC 13 fra og med 1. januar 2009.

IFRIC 15 - Anleggskontrakter for salg av fast eiendom

Tolkningen gir veiledning for når og hvordan inntekter og kostnader fra salg av fast eiendom skal innregnes når en avtale er inngått mellom kjøper og selger før den faste eiendommen er ferdigstilt. Videre gir den veiledning i forhold til å bestemme om en avtale er i overensstemmelse med IAS 11 eller IAS 18. Konsernet vil anvende IFRIC 15 fra og med 1. januar 2009.

IFRIC 16 - Sikring av nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet

Tolkningen gir veiledning for regnskapsføring av sikring av nettoinvestering. Konsernet vil anvende IFRIC 16 fra og med 1. januar 2009.

Konsern og morbank forventer at implementering av IFRS 8 vil medføre noe utvidet beskrivelse av grunnlaget for segmentinformasjon, men selve segmentinndelingen vil i stor grad følge dagens oppsett. Endringene i IFRS 1 og IAS 27 kan påvirke inntektsføring av utbytte og konsernbidrag i selskapsregnskapet i de tilfeller hvor utdelt kapital er opplyst før kjøpsdøgnpunktet. Utover dette forventes det ikke at implementering av endringene listet opp ovenfor vil få vesentlig effekt på konsernregnskapet på implementeringstidspunktene.

Side 33

NOTE 3 - MELLOMREGNING MED KONSERNSELSKAP

Datterselskap	2008	2007
Resultat		
Renter og provisjoner fra datterselskap	61,1	45,7
Renter og provisjoner til datterselskap	2,0	0,9
Husleie til datterselskap	6,8	5,9
Andre kostnader til datterselskap	0,4	0,6
Balanse		
Fordringer på datterselskap	930,2	836,2
Gjeld til datterselskap	84,2	33,5

NOTE 4 - SEGMENTRAPPORTERING

Segmentrapporteringen er basert på bankens interne rapporteringsformat, hvor morbank er splittet i DnBANK.no, privatmarked og bedriftsmarked. I tillegg kommer datterselskap, samt er ikke rapporterbart segment med poster som ikke er fordelt til øvrige segmenter. Se for øvrig note 15 og 26 for geografisk fordeling av utlan og innskudd.

Resultatregnskap

2008	DnBANK.no	PM	BM	Finansiering	AS	Sp	Øst	Utdelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter	3,7	180,8	152,1	53,8	-7,0	53,4	-0,2			436,6
Sum andre inntekter	1,0	54,8	18,6	-7,1	19,9	-488,5	-7,0			-408,3
Sum inntekter	4,7	235,6	170,7	46,7	12,9	-435,1	-7,2			28,3
Lønn og generelle administrasjonskostnader	2,6	69,5	24,9	23,4	5,1	98,2	-0,2			223,5
Avskrivninger	0,2	0,1	0,0	1,0	3,1	8,0	0,0			12,4
Andre driftskostnader	0,1	1,1	2,0	6,4	5,9	47,8	-7,0			56,3
Sum driftskostnader	2,9	70,7	26,9	30,8	14,1	154,0	-7,2			292,2
Resultat før tap	1,8	164,9	143,8	15,9	-1,2	-589,1	0,0			-263,9
Tap på utlan, garantier m.v.	1,3	2,2	81,2	8,2	0,0	152,0	0,0			244,9
Resultat før skatt	0,5	162,7	62,6	7,7	-1,2	-747,1	0,0			-589,8
Skatt på ordinært resultat	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	-125,3	0,0			-123,0
Resultat etter skatt	0,5	162,7	62,6	5,4	-1,2	-615,8	0,0			-385,6

2007	DnBANK.no	PM	BM	Finansiering	AS	Sp	Øst	Utdelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter	-2,5	152,0	139,8	47,8	-16,2	40,4	0,0			361,3
Sum andre inntekter	0,6	56,5	24,8	-6,2	129,4	-0,7	-6,3			188,1
Sum inntekter	-1,9	208,5	164,6	41,6	113,2	39,7	-6,3			559,4
Lønn og generelle administrasjonskostnader	6,6	61,7	23,9	21,5	5,1	97,8	0,0			216,6
Avskrivninger	0,2	0,1	0,0	1,3	3,9	8,5	0,0			14,0
Andre driftskostnader	0,1	2,2	0,7	4,1	7,4	36,8	-6,3			48,0
Sum driftskostnader	6,9	64,0	24,6	26,9	16,4	143,1	-6,3			275,6
Resultat før tap	-8,8	144,5	140,0	14,7	96,8	-103,4	0,0			283,8
Tap på utlan, garantier m.v.	1,4	2,5	-9,5	2,6	0,0	-0,5	0,0			-3,5
Resultat før skatt	-10,2	142,0	149,5	12,1	96,8	-102,9	0,0			280,3
Skatt på ordinært resultat	0,0	0,0	0,0	3,6	27,1	46,6	0,0			80,3
Resultat etter skatt	-10,2	142,0	149,5	8,5	69,7	-152,5	0,0			207,0

Side 35

Gjennomsnittrenter og gjennomsnittlig rentebærende eiendeler og gjeld i perioden

Gj.sn. renteb.	Konssem 2008			Konssem 2007			Morbank 2008			Morbank 2007		
	saldo	rente %	Gj.sn. renteb. saldo	rente %	Gj.sn. renteb. saldo	rente %	saldo	rente %	Gj.sn. renteb. saldo	rente %	Gj.sn. renteb. saldo	rente %
Eiendeler												
Netto utlån til kredittinstitusjoner	1 889,8	6,01	1 415,6	4,07	16 255,2	6,17	2 677,9	6,23	2 151,0	4,89		
Netto utlån til kunder	17 337,0	7,65	16 255,2	6,17	16 255,2	6,17	16 255,2	6,17	15 573,6	5,92		
Vedpapirer plassering	2 693,1	6,76	2 334,5	5,11	2 693,1	6,76	2 693,1	6,76	2 334,5	5,11		
Gjeld												
Innskudd fra kredittinstitusjoner	2 613,8	6,63	2 613,8	5,00	6 807,2	4,39	2 909,6	6,61	2 544,5	4,93		
Innskudd fra kunder	6 807,2	4,39	6 807,2	3,06	6 807,2	4,39	7 247,0	4,38	6 605,0	3,05		
Vedpapirer innlån	9 838,3	6,41	9 838,3	5,00	9 838,3	6,41	10 705,1	6,41	9 838,3	5,00		

NOTE 6 - UTBYTTE OG ANDRE INNTEKTER AV VERDPAPIRER MED VARIABEL AVKASTNING

Konssem		Konssem		Morbank		Morbank	
2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
3,9	3,2	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet		3,9	3,2		
2,4	11,6	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg		2,2	11,6		
0,0	3,7*	Inntekter av eiendelers / konsenssløp		0,0	61,9		
6,3	18,7	Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		6,1	76,7		
* Gjelder gevinst ved salg av aksjer i Bragegas Tug 2A AS.							

NOTE 7 - PROVISJONSINNTEKTER OG INNTEKTER FRA BANKTJENESTER

Konssem		Konssem		Morbank		Morbank	
2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
5,5	5,3	Gebyr garantier og rembursor		5,4	5,2		
59,4	59,3	Gebyr betalingsformidling		59,4	59,3		
5,6	7,2	Gebyr interbank		5,6	7,2		
2,6	3,2	Gebyr verdipapirfinansiering og forvaltning		2,6	3,2		
1,7	8,3	Gebyr forskning		1,7	8,3		
7,5	8,3	Andre provisjonskostnader		7,5	8,3		
81,3	85,8	Gebyr og provisjonsinntekter		79,6	83,7		
8,8	8,0	Fordlingsprovisjon		0,2	0,3		
9,8	10,6	Betalinger og elektroniske tjenester		9,5	10,3		
4,1	4,7	Interbank kostnad		4,1	4,7		
2,2	2,1	Andre provisjonskostnader		2,2	2,1		
24,9	25,4	Provisjonskostnader		16,0	17,4		
56,4	60,2	Netto gebyr- og provisjonsinntekter		65,6	66,3		

Side 34

Balance

2008	DinBANK.no		AS		Spb Øst		Ufordelt Eliminering		Konssem
	PM	BM	Finansiering	Elendom	Finansiering	Elendom			
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 323,2	8 462,0	5 629,8	872,9	0,0	316,0	-117,0	17 486,9	
Andre eiendeler	7,3	39,8	33,8	31,3	246,6	8 357,2	-1 022,0	7 694,0	
Sum eiendeler	2 330,5	8 501,8	5 663,6	904,2	246,6	8 673,2	-1 139,0	25 180,9	
Innskudd fra og gjeld til kunder	474,6	3 666,3	3 165,5	13,2	0,0	119,3	-19,7	7 638,4	
Annen gjeld	1 396,5	493,5	82,6	82,6	147,2	16 255,2	-893,1	16 429,0	
Sum gjeld pr. segment	477,9	4 059,8	3 248,1	834,8	147,2	16 380,4	-1 012,8	24 067,4	
Sum egenkapital	0,0	0,0	0,0	69,4	99,4	1 070,9	-126,2	1 113,5	
Sum gjeld og egenkapital	477,9	4 059,8	3 248,1	904,2	246,6	17 451,0	-1 139,0	25 180,9	
Arets investeringer	0,0	3,6	1,5	1,3	72,1	4,3	0,0	82,8	

2007	DinBANK.no		AS		Spb Øst		Ufordelt Eliminering		Konssem
	PM	BM	Finansiering	Elendom	Finansiering	Elendom			
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 035,8	8 559,8	5 205,4	849,3	0,0	274,4	-65,0	18 872,7	
Andre eiendeler	8,8	38,0	24,5	30,9	135,2	5 814,6	-893,2	5 160,8	
Sum eiendeler	2 044,6	8 606,8	5 229,9	880,2	135,2	6 089,0	-953,2	22 033,5	
Innskudd fra og gjeld til kunder	256,4	3 698,6	3 260,7	28,6	0,0	79,3	-22,7	7 300,9	
Annen gjeld	-10,1	123,9	125,6	787,6	77,1	12 929,4	-846,9	13 186,6	
Sum gjeld pr. segment	246,3	3 822,5	3 386,3	816,2	77,1	13 006,7	-869,6	20 487,5	
Sum egenkapital	0,0	0,0	0,0	64,0	56,1	1 507,5	-83,6	1 546,0	
Sum gjeld og egenkapital	246,3	3 822,5	3 386,3	880,2	135,2	14 516,2	-953,2	22 033,5	
Arets investeringer	0,5	2,8	1,7	0,8	14,0	2,3	0,0	22,1	

NOTE 5 - NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNTEKTER

Konssem		Konssem		Morbank		Morbank	
2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
118,1	69,4	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		171,3	107,5		
6,1	7,7	Renter og lignende inntekter på leilingsfinansieringsavtaler		0,0	0,0		
1 321,5	986,0	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		1 227,5	922,3		
193,1	119,4	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		193,1	119,4		
0,1	2,6	Andre renteinntekter og lignende inntekter		0,0	0,0		
1 638,9	1 194,1	Renteinntekter og lignende inntekter		1 591,9	1 149,2		
190,2	130,6	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		190,3	125,5		
317,3	202,0	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		318,2	201,7		
635,5	448,4	Renter og lignende kostnader på utstelte verdipapirer		635,5	448,4		
56,0	43,9	Renter og lignende kostnader på ansvarlig linjekapital		56,0	43,9		
7,9	7,9	Andre rentekostnader og lignende kostnader		7,9	7,9		
1 202,3	832,8	Rentekostnader og lignende kostnader		1 202,6	819,5		
436,6	361,3	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		389,3	329,7		

Morbank

Beløp i 1.000 kroner	Honorar*	Lønn	Pensjon	Overbudsdeling	Naturytelse	Totalt	Løn
Trond Tjøstøl	0	2.072	1.387	8	61	3.528	910
Kjetil Ege	45	1.214	249	8	167	1.673	3.919
Pål Strand	3	1.211	212	8	138	1.572	971
Anne Stokke	90	1.089	234	8	147	1.568	120
Sum konsernledelsen	138	5.586	2.062	32	503	8.341	5.520
Anne Cathrine Vogt	150				11	161	0
Journd Rønning Indrøid	100				6	106	0
Ingebjørg Mølland	75				10	85	0
Sverre Nørbø	75				6	81	2.010
Roar Nørheim Larsen	75				6	82	152
Leif Ove Sævi	75				0	75	0
Vidar Ullend	75	468	35	8	75	1.161	1.161
Per Arne Rasmussen	75	468	32	8	32	671	2.135
Kristin Rønne	75	469	32	8	20	634	472
Diverse vararemedlemmer	0				0	0	2
Sum styret	779	965	67	16	91	1.918	6.330
Rune Schau Carlsen	48				5	53	462
Marianne Støten	37				5	42	0
Anne Mørk	35				0	35	962
Karl Palm	35				5	40	0
Sum kontrollkomiteen	155				15	170	1.424
Frank Borgen	4				5	9	0
Knut Andersen	2				0	2	17
Øyvind Andersen	0				0	0	1.057
Arvid Børdum	0				5	5	0
Arvid Børdum	1	357	33	8	8	407	0
Arvid Børdum	2	591	73	8	25	699	2.995
Sten Coward	2	446	15	8	23	494	1.199
Anna Thoresen Elaberg	5	455	70	8	11	549	254
Kjersti Flagerholt	0				5	5	0
Anne Kalle Fløring	0				0	0	468
Fred-ivar Forland	1	1.214			0	1.214	0
Bergljot Foslien	0				5	5	0
Kåre Fredriksen	2				5	5	298
Svein Garberg	0				5	5	0
Forlanderskapsmedlem	2				5	5	0
Øyvind Haugen	0				5	5	1.098
Ansattens representant	2	371	32	8	22	435	0
Tom Isdal	0				5	5	0
Forlanderskapsmedlem	0				5	5	0
Knut Isdal	1				5	5	0
Forlanderskapsmedlem	2	476	26	8	10	522	0
Anne Siri Rødum Jensen	1				5	5	6
Iver A. Juell	0				5	5	1.097
Ole Tom Kallerud	2	631	56	8	15	712	0
Thor-Kristian Lien	5				5	10	0
Frode Linbeck	2	679	70	8	139	888	1.241
Anne Irene Lunden	2	545	56	8	18	629	536
Kristin Willussen Myhre	2	442	50	8	24	526	2.333
Svein Nylø	2				5	5	0
Rolf Oppertud	2				0	0	2
Gunnor Rønnelid	2				0	0	7
Anne Torge Sævi	2				5	5	0
Forlanderskapsmedlem	1	520	42	8	18	588	1.322
Forlanderskapsmedlem	0				5	5	0
Forlanderskapsmedlem	0				5	5	1.369
Forlanderskapsmedlem	1				5	5	0
Forlanderskapsmedlem	0				5	5	10
Elisabeth E. Seivolden	0				0	0	300
Bent H. Steenberg	0				5	5	463
Nils Steenberg	0				5	5	0
Grethe Slenshorne	2				0	0	2
Thor S. Syvoldsen	7				5	12	357
Finn Wang	2	415	23	8	5	464	0
Kristian Warholm	2				5	5	0
Thor Wessel	1				5	5	6
Sum forlanderskapskapet	70	5.929	546	96	429	7.069	15.965
Sum godtgjørelse og løn	1.142	12.479	2.685	144	1.038	17.488	29.229

* Honorar utbetalt til konsernledelsen gjelder styre- og representantskapsverv i datterselskapene.

Godtgjørelse til adm. direktør var kr. 3.528.012. Pr. 31.12.08 har banken stilt en garanti på 2,5 mill. kroner for et valuelån til adm. direktør. Adm. direktør kan gå av ved fylte 67 år med en pensjon tilsvarende 60% av lønnen på innsettesses tidspunkt. Ingen ansatte eller tillitsvalgte har avtale om sluttedrag, tegningsrett, opsjoner eller bonusavtale over 3 år. Ingen overskuddsdeling til alle ansatte. Det er ikke gitt tilleggsoppgjørelse til spesielle tjenester ut over de normale funksjoner for en leder.

NOTE 12 - NÆRSTÅENDE PARTER

Beløp i 1.000 kroner	Konsernledelsen	Styret og kontrollkomiteen	Andre nærstående parter
2008	2007	2008	2007
Løn			
Utleiende lån pr. 01.01.	5.592	3.592	8.467
Netto endring utlån i perioden	-772	2.010	-1.595
Utleiende lån pr. 31.12.	5.520	5.592	8.467
Rentebeskjatter	338	102	383
Tap ved utlån	0	0	0
Innskudd			
Innskudd pr. 01.01.	2.198	2.933	2.478
Netto endring innskudd i perioden	170	-735	2.566
Innskudd pr. 31.12.	2.368	2.198	5.044
Rentebeskjatter	110	64	125
Andre inntekter	0	0	0
Utbetede garantier	0	0	0

NOTE 13 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
6,8	12,0	Driftskostnader faste eiendommer	2,0
49,5	33,0	Andre driftskostnader	48,7
56,3	45,0	Andre driftskostnader	50,7

NOTE 14 - GODTGJØRELSE REVISOR

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
1.197	1.121	Revisjon	750
109	0	Andre attestasjons tjenester	109
164	85	Skatte- og avgiftsrådgivning	61
463	390	Andre tjenester	264
1.933	1.596	Sum	1.198

Beløpene er inklusiv merverdiavgift.

Side 41

Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank
2008	2007	2006	2005	2004		2008	2007	2006	2005	2004	
227,5	153,3	150,5	198,9	271,1	Brutto misligholdte engasjement	164,7	110,9	105,3	156,9	224,1	
55,7	39,9	40,3	47,2	67,0	- Individuelle nedskrivninger	22,6	13,9	14,0	24,0	42,4	
171,8	113,4	110,2	151,7	204,1	Netto misligholdte engasjement	142,1	95,0	91,3	132,9	181,7	
60,3	16,0	19,2	37,8	47,8	Brutto tapsutsatte engasjement	57,6	15,2	15,1	29,2	34,7	
16,8	9,9	8,9	19,2	15,3	- Individuelle nedskrivninger	16,4	4,5	7,8	11,3	9,4	
43,7	11,1	10,3	19,6	32,5	Netto tapsutsatte engasjement	41,2	10,7	7,3	17,9	25,3	

Misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank
2008	2007	2006	2005	2004	2008	2007	2006	2005	2004
Misligholdte engasjement over 90 dager									
65,3	39,0				Næringsliv			58,5	33,6
16,5	11,3				Personmarked			108,2	77,3
227,5	153,3				Totalt			184,7	110,9
55,7	39,9				Individuelle nedskrivninger			22,6	13,9
171,8	113,4				Netto misligholdte engasjement			142,1	95,0
24%	26%				Aversehingsgrad			14%	14%
Tapsutsatte (ikke misligholdte) engasjement									
49,4	13,6				Næringsliv			46,7	13,3
10,9	2,4				Personmarked			10,9	1,9
60,3	16,0				Totalt			57,6	15,2
16,8	4,9				Individuelle nedskrivninger			16,4	4,5
43,7	11,1				Netto tapsutsatte engasjement			41,2	10,7
28%	31%				Aversehingsgrad			28%	30%
Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement									
114,7	52,6				Næringsliv			103,2	46,9
173,1	116,7				Personmarked			118,1	79,2
287,8	169,3				Totalt			221,3	126,1
72,3	44,8				Individuelle nedskrivninger			39,0	20,4
215,5	124,5				Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement			183,3	105,7
25%	27%				Aversehingsgrad			18%	16%

Utlån til og fordringer på kunder

Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank
2008	2007	2006	2005	2004	2008	2007	2006	2005	2004
49,6	67,0				Lørefinansieringsavtaler			0,0	0,0
1,021,5	684,7				Kasse-/lån- og brutskredder			1,021,5	684,7
185,0	220,2				Bysgeån			185,0	220,2
16,394,1	15,965,3				Nedbetalingssån			15,641,6	15,217,5
17,640,2	16,937,2				Brutto utlån til og fordringer på kunder			16,848,1	16,122,4
72,3	44,8				Individuelle nedskrivninger			39,0	20,4
17,486,9	16,872,7				Netto utlån til og fordringer på kunder			16,730,9	16,085,4

Side 40

NOTE 15 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Tap på utlån og garantier

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
44,8	49,2	20,4	21,8
10,9	6,6	9,7	2,0
1,5	1,9	0,1	0,6
48,2	14,3	33,3	5,7
9,3	14,0	3,1	5,7
74,3	44,8	41,0	29,4

19,7	31,9	13,6	24,9
61,3	-12,2	64,6	-11,3
150,0	0,0	150,0	0,0
231,0	19,7	228,2	13,6

23,5	-4,4	20,6	-1,4
150,0	0,0	150,0	0,0
10,9	6,6	9,7	2,0
6,8	9,3	3,4	6,4
10,2	3,2	8,1	2,2
-3,4	0,4	-3,4	0,4
24,9	-3,5	28,6	-6,1

*) Individer spesialiserte avsetninger på garantiorplikasjoner på MNOK 2,0 for 2008, som er opptatt i balansen som gjeld under "Avsetninger for pålepte kostnader og forpliktelser".

Tap på utlån og garantier fordelt på klasser

	PM	BM	AS	Finansiering	PM	BM	Kredit-	Inst.	Finansiering	AS
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Individuelle nedskrivninger										
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt	5,4	15,0	0,0	24,4	4,6	17,2	0,0	0,0	27,4	
- Individuelle nedskrivninger	0,6	9,1	0,0	1,2	0,1	1,9	0,0	0,0	4,6	
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	10,7	22,6	0,0	14,9	0,4	4,3	0,0	0,0	8,6	
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	1,4	1,7	0,0	6,2	0,5	5,2	0,0	0,0	8,3	
= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	14,1	26,9	0,0	33,3	5,4	15,0	0,0	0,0	24,4	
Nedskrivninger på grupper av utlån										
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt	3,1	10,5	0,0	6,1	1,3	23,6	0,0	0,0	7,0	
- Individuelle nedskrivninger	-1,2	65,8	0,0	-3,3	1,8	-13,1	0,0	0,0	-0,9	
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,0	150,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	1,9	76,3	150,0	2,8	3,1	10,5	0,0	0,0	6,1	
= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	8,7	111,9	0,0	8,9	0,8	-2,2	0,0	0,0	-3,0	
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt	8,7	111,9	0,0	8,9	0,8	-2,2	0,0	0,0	-3,0	
- Individuelle nedskrivninger	-1,2	65,8	0,0	-3,3	1,8	-13,1	0,0	0,0	-0,9	
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,0	150,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	0,6	9,1	0,0	1,2	0,1	1,9	0,0	0,0	4,6	
= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	1,3	2,1	0,0	3,4	1,4	5,0	0,0	0,0	2,9	
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt	1,3	2,1	0,0	3,4	1,4	5,0	0,0	0,0	2,9	
- Individuelle nedskrivninger	1,6	6,5	0,0	2,1	0,1	2,1	0,0	0,0	1,0	
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	1,7	-5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	9,5	15,0	150,0	9,5	4,0	-10,4	0,0	0,0	2,6	
= Tap på utlån og garantier pr. 31.12.	9,5	15,0	150,0	9,5	4,0	-10,4	0,0	0,0	2,6	

*) Individer spesialiserte avsetninger på garantiorplikasjoner på MNOK 2,0 for 2008, som er opptatt i balansen som gjeld under "Avsetninger for pålepte kostnader og forpliktelser".

Fordeling på kunde grupper – morbank

	Konsern		Morbank		Potensiell eksponering ved trekkfasiliteter		Garantier		Brutto utlån		Resultatført tap	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Lønnsstager	4.018,2	3.892,8	61,0	44,9	Drammen	4.090,4	3.913,3	61,0	50,5			
Offentlig forvaltning	2.042,6	1.956,6	34,9	23,6	Nedre Elker	2.023,7	1.938,7	34,9	23,6			
Jordbruk, skogbruk, fiske	1.521,3	1.526,1	33,2	21,3	Øvre Elker	1.505,7	1.509,2	33,2	21,3			
Industri og bergverk	1.396,5	1.293,1	82,5	85,6	Buskerud forevig	1.336,5	1.233,8	82,5	85,6			
Bygg, anlegg, kraft, vann	2.847,5	2.914,0	96,7	20,6	Oslo	2.779,3	2.745,4	96,7	18,3			
Varehandel, hotell og rest.	2.417,7	2.266,0	24,6	24,1	Akershus	2.381,5	2.226,5	24,6	24,1			
Transport, kommunikasjon	1.579,1	1.485,4	31,2	26,1	Vestfold	1.579,1	1.485,4	31,2	26,1			
For. midlans tjenesteyting	1.575,1	1.545,4	0,7	0,9	Viken av landet	1.575,1	1.545,4	0,7	0,9			
Elendomsdrift	1.141,0	1.141,0	0,0	0,0	Utlendet	1.141,0	1.141,0	0,0	0,0			
Gruppenedskr. næring	17.640,2	16.937,2	324,9	247,2	Totalt	16.848,1	16.122,4	323,9	250,3			

Fordeling på kunde grupper – konsern

	Konsern		Morbank		Potensiell eksponering ved trekkfasiliteter		Garantier		Brutto utlån		Resultatført tap	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Lønnsstager	13.477,7	13.120,7	47,7	35,5	391,0	289,4	15,7	6,2				
Offentlig forvaltning	2.042,6	1.956,6	34,9	23,6	Nedre Elker	2.023,7	1.938,7	34,9	23,6			
Jordbruk, skogbruk, fiske	1.521,3	1.526,1	33,2	21,3	Øvre Elker	1.505,7	1.509,2	33,2	21,3			
Industri og bergverk	1.396,5	1.293,1	82,5	85,6	Buskerud forevig	1.336,5	1.233,8	82,5	85,6			
Bygg, anlegg, kraft, vann	2.847,5	2.914,0	96,7	20,6	Oslo	2.779,3	2.745,4	96,7	18,3			
Varehandel, hotell og rest.	2.417,7	2.266,0	24,6	24,1	Akershus	2.381,5	2.226,5	24,6	24,1			
Transport, kommunikasjon	1.579,1	1.485,4	31,2	26,1	Vestfold	1.579,1	1.485,4	31,2	26,1			
For. midlans tjenesteyting	1.575,1	1.545,4	0,7	0,9	Viken av landet	1.575,1	1.545,4	0,7	0,9			
Elendomsdrift	1.141,0	1.141,0	0,0	0,0	Utlendet	1.141,0	1.141,0	0,0	0,0			
Gruppenedskr. næring	17.640,2	16.937,2	324,9	247,2	Totalt	16.848,1	16.122,4	323,9	250,3			

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler

*Nedskrivninger på grupper av utlån er ikke fordelt på næringer											
Leieavtalene er i vesentlig grad knyttet til leasing av biler og andre transportmidler, industriutstyr og maskiner.											
		Konsern		Morbank							
		2008	2007	2008	2007			2008	2007		
		18,0	15,8	Innen 1 år	14,1			0,0	0,0		
		29,6	45,0	Mellom 1 - 5 år	0,0			0,0	0,0		
		5,2	4,5	Etter 5 år	0,0			0,0	0,0		
		52,8	65,3	Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0			0,0	0,0		
		6,9	7,4	Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	0,0			0,0	0,0		
		45,9	57,9	Netto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0			0,0	0,0		
		17,2	15,2	Innen 1 år	0,0			0,0	0,0		
		25,1	39,5	Mellom 1 - 5 år	0,0			0,0	0,0		
		3,2	3,6	Etter 5 år	0,0			0,0	0,0		
		45,9	57,9	Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0			0,0	0,0		
		2,9	3,0	Akkumulert tapsværing på utestående minsteleie	0,0			0,0	0,0		

Ikke-garanterte restverdier tilfaller ikke utleier.

Geografisk fordeling av utlån og garantier

	Konsern		Morbank		Potensiell eksponering ved trekkfasiliteter		Garantier		Brutto utlån		Resultatført tap	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Lønnsstager	13.477,7	13.120,7	47,7	35,5	391,0	289,4	15,7	6,2				
Offentlig forvaltning	2.042,6	1.956,6	34,9	23,6	Nedre Elker	2.023,7	1.938,7	34,9	23,6			
Jordbruk, skogbruk, fiske	1.521,3	1.526,1	33,2	21,3	Øvre Elker	1.505,7	1.509,2	33,2	21,3			
Industri og bergverk	1.396,5	1.293,1	82,5	85,6	Buskerud forevig	1.336,5	1.233,8	82,5	85,6			
Bygg, anlegg, kraft, vann	2.847,5	2.914,0	96,7	20,6	Oslo	2.779,3	2.745,4	96,7	18,3			
Varehandel, hotell og rest.	2.417,7	2.266,0	24,6	24,1	Akershus	2.381,5	2.226,5	24,6	24,1			
Transport, kommunikasjon	1.579,1	1.485,4	31,2	26,1	Vestfold	1.579,1	1.485,4	31,2	26,1			
For. midlans tjenesteyting	1.575,1	1.545,4	0,7	0,9	Viken av landet	1.575,1	1.545,4	0,7	0,9			
Elendomsdrift	1.141,0	1.141,0	0,0	0,0	Utlendet	1.141,0	1.141,0	0,0	0,0			
Gruppenedskr. næring	17.640,2	16.937,2	324,9	247,2	Totalt	16.848,1	16.122,4	323,9	250,3			

*Nedskrivninger på grupper av utlån er ikke fordelt på næringer.

Side 45

NOTE 17 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Konsern	Konsern		Morbank	Morbank
2008	2007		2008	2007
10,5	0,7	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	10,4	0,3
1.137,4	771,6	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist *)	1.943,4	1.542,2
1.147,9	772,3	Brutto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.953,8	1.542,5
-150,0	0,0	Nedskrivninger på kredittinstitusjoner	-150,0	0,0
997,9	772,3	Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.803,8	1.542,5

*) Herav utgår syndikerte utlån til kredittinstitusjoner MNOK 1.033,9 pr. 31.12.08. Gruppenedskrivningene er i sin helhet knyttet til disse.

Geografisk fordeling av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Konsern	Konsern		Morbank	Morbank
Brutto utlån	Nedskrivninger på grupper av utlån		Brutto utlån	Nedskrivninger på grupper av utlån
2008	2007		2008	2007
77,3	115,5	0,0	883,2	835,7
580,6	375,1	0,0	580,6	425,1
166,9	138,4	80,0	166,9	138,4
323,1	143,3	70,0	323,1	143,3
1.147,9	772,3	150,0	1.953,8	1.542,5
			150,0	0,0

NOTE 18 - SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.08

	Virkelig verdi over resultatet	Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall
	Pålydende	Pålydende	Pålydende
Stat og statsgaranterte	107,0	111,3	0,0
Annen offentlig utsteder	5,0	5,1	0,0
Finansielle foretak	1.138,8	1.117,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	1.958,8	1.638,4	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	3.209,6	2.871,8	600,0
			611,6

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.07

	Virkelig verdi over resultatet	Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall
	Pålydende	Pålydende	Pålydende
Stat og statsgaranterte	107,0	105,1	0,0
Annen offentlig utsteder	5,0	4,9	0,0
Finansielle foretak	934,0	925,8	0,0
Ikke-finansielle foretak	873,6	860,4	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	1.919,6	1.896,2	600,0
			618,3

Side 44

NOTE 16 - SKATTER

Konsern	Konsern		Morbank	Morbank
2008	2007		2008	2007
0,9	55,7	Årets skattekostnad fremkommer slik	0,0	48,1
0,0	3,2	Betalbar skatt på årets resultat	0,0	3,2
-123,9	21,6	Resultatført utsett skatt	-125,3	-1,4
0,0	-0,2	For mycelle avsatt skatt forrige år	-0,2	-0,2
-123,0	80,3	Årets totale skattekostnad	-125,5	49,7

* Fra og med 2008 er formuesskatt klassifisert som andre driftskostnader.

Endring i netto utsett skatt eiendel	Resultatført utsett skatt	Endring netto utsett skatt eiendel ført direkte i balansen	- Konsernterm overføring	- Utsett skatt ved oppløp (note 21)	Sum endring i netto utsett skatt eiendel
-123,9	21,6	-125,3	-0,2	0,0	-1,4
0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0
5,3	0,0	-125,5	-125,5	-1,4	-1,4
-118,6	21,6	-125,5	-125,5	-1,4	-1,4
-508,8	287,3	-516,0	286,9		
-142,5	80,4	-144,5	68,3		
19,5	-3,1	-19,5	-3,1		
0,0	0,0	0,0	0,0		
0,0	3,2	0,0	3,2		
-123,0	80,3	-125,5	49,7		

Betalbar skatt i balansen fremkommer slik	Betalbar skatt på årets resultat	Årets formuesskatt	Sum betalbar skatt
0,9	55,7	1,9	58,9
1,9	3,2	1,9	51,3
2,8	58,9	1,9	51,3

Konsern	Konsern		Morbank	Morbank
2008	2007	Endr.	2008	2007
86,0	78,7	-78,7	0,0	0,2
0,0	0,0	0,4	0,0	0,0
1,6	3,1	1,5	1,9	3,7
87,6	81,8	-76,7	1,9	3,9
24,5	-22,9	-21,5	0,5	1,1
				0,5
0,0	0,0	6,3	1,0	-1,0
268,7	25,0	-243,7	268,7	-243,7
146,8	0,0	-146,8	146,8	0,0
0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
2,0	0,0	-2,0	0,0	0,0
66,8	75,7	8,9	63,2	72,7
46,4	0,6	-45,8	64,2	0,0
530,8	101,4	-429,4	543,9	97,7
148,6	28,4	-120,2	152,3	27,4
124,1	5,5	-118,6	151,8	26,3
				-125,5
				-1,4

Utsatt skatt eiendel er i sin helhet oppført i balansen da konsernet forventer å kunne nyttiggjøre denne i fremtiden.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.08

	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Stat og statsgaranterte	251,7	0,0	269,9	201,3	722,9
Annen offentlig utsteder	0,0	0,0	5,1	0,0	5,1
Finansielle foretak	165,5	157,2	769,8	26,5	1.117,0
Ikke-finansielle foretak	695,2	163,0	725,6	54,6	1.638,4
Sum sertifikater og obligasjoner	1.113,4	320,2	1.761,4	282,4	3.483,4

Durasjon

Stat og statsgaranterte	2,12
Annen offentlig utsteder	0,85
Finansielle foretak	1,04
Ikke-finansielle foretak	0,86

Modifisert durasjon er benyttet som mål for rentefølsomhet på utstedersektør og kategorier.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.07

	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Stat og statsgaranterte	0,0	0,0	466,4	257,0	723,4
Annen offentlig utsteder	0,0	0,0	4,9	0,0	4,9
Finansielle foretak	372,8	74,6	593,0	78,2	923,6
Ikke-finansielle foretak	27,4	2,0	859,6	86,6	965,6
Sum sertifikater og obligasjoner	472,2	101,8	1.519,9	415,6	2.514,5

NOTE 19 – AKSJER OG GRUNNFONDSBEVIS

Aksjer og grunnfondsbevis fordelt på kategorier pr. 31.12.08

Konsern	Konsern	Konsern	Morbank	Morbank	Morbank
Virkelig verdi	Tilgjengelig	Kost	Virkelig verdi	Tilgjengelig	Kost
over resultatet	for salg		over resultatet	for salg	
38,8	0,0	0,0	38,8	0,0	0,0
0,0	232,9	0,4	0,0	232,9	0,4
0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,4
38,8	232,9	0,4	38,8	232,9	0,4

Aksjer og grunnfondsbevis klassifisert som tilgjengelig for salg, er akkumulert verdiregulert med MNOK 0. Årets verdireduksjon utgjør MNOK 10,9. Det vises til egenkapitaloppstillingen.

Aksjer og grunnfondsbevis fordelt på kategorier pr. 31.12.07

Konsern	Konsern	Konsern	Morbank	Morbank	Morbank
Virkelig verdi	Tilgjengelig	Kost	Virkelig verdi	Tilgjengelig	Kost
over resultatet	for salg		over resultatet	for salg	
43,3	0,0	0,0	43,3	0,0	0,0
0,0	270,4	0,4	0,0	270,4	0,4
43,3	270,4	0,4	43,3	270,4	0,4

Aksjer og grunnfondsbevis klassifisert som tilgjengelig for salg, er akkumulert verdiregulert med MNOK 10,9. Årets verdireduksjon utgjør MNOK 24,2. Det vises til egenkapitaloppstillingen.

Spesifikasjon av aksjer og grunnfondsbevis pr. 31.12.08

	Aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende til sammen	Eierand. i %	Ansk. kost	Bokført verdi	Markedsverdi
Elleik ASA	289,2	10.000	0,0	0,00	0,6	0,0	0,0
Wega Mining AS A-aksjer	180,8	93.333.300	4,7	2,60	14,0	13,1	13,1
Ringetke Sparebank	50,0	6.650	0,7	1,33	0,9	0,8	0,8
Sparebank 1 Buskruv-Vestfold	233,4	121.929	12,2	5,22	14,3	9,2	9,2
Helgeland Sparebank	220,0	128.988	12,9	5,86	25,6	13,3	13,3
Klepp Sparebank	107,7	13.900	1,4	1,29	0,6	1,1	1,1
Nes Prestigjelds Sparebank	142,5	17.000	1,7	1,14	0,8	1,3	1,3
Norgesinvestor Opportunities AS A-aksjer	11,1	1.111	0,0	0,00	0,0	0,0	0,0
Norgesinvestor Opportunities AS B-aksjer	2,2	800	0,1	2,90	0,1	0,1	0,1
Sparebankkredit AS	47,7	19.200	1,5	3,22	1,9	1,9	1,9
Elendoms-kredit AS	3,2	302	0,0	0,96	0,0	0,0	0,0
Ekspofinans ASA	160,0	71.500	7,2	4,47	7,4	7,4	7,4
Kreditforeningen for Sparebanker	2.771,1	12.787	134,2	4,84	194,6	139,4	139,4
Dialog Eiendomsmegling Elker Dammen AS	50,0	2.760	2,8	5,52	2,8	2,8	2,8
Nordito AS	1,0	340	0,3	34,00	0,4	0,4	0,4
Frende Holding AS	253,8	269.244	6,7	2,65	30,6	30,6	30,6
Norve Elerselskap	300,0	445.228	44,5	14,84	46,3	46,3	46,3
Bankenes ID-ljeste AS	15,0	1.461.039	1,5	9,74	4,4	4,4	4,4
Øvrige aksjer	0,1	6.700	0,0	6,70	0,0	0,0	0,0
Sum aksjer og grunnfondsbevis			232,6		347,8	272,1	272,1

Spesifikasjon av aksjer og grunnfondsbevis pr. 31.12.07

	Aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende til sammen	Eierand. i %	Ansk. kost	Bokført verdi	Markedsverdi
Elleik ASA	48,2	10.000	0,0	0,02	0,6	0,3	0,3
Ringetke Sparebank	50,0	6.650	0,7	1,33	0,9	1,0	1,0
Vestfold Sparebank	126,7	117.000	11,7	9,24	14,4	17,7	17,7
Helgeland Sparebank	201,8	115.002	11,5	5,70	23,5	20,7	20,7
Klepp Sparebank	107,7	13.900	1,4	1,29	1,7	1,7	1,7
Nes Prestigjelds Sparebank	142,5	17.000	1,7	1,14	0,8	2,0	2,0
Norgesinvestor Opportunities AS A-aksjer	11,1	1.111	0,0	0,00	0,0	0,0	0,0
Norgesinvestor Opportunities AS B-aksjer	2,2	800	0,8	3,35	1,0	0,9	0,9
Sparebankkredit AS	3,2	302	0,0	0,96	0,0	0,0	0,0
Ekspofinans ASA	160,0	71.500	7,2	4,47	7,4	7,4	7,4
Kreditforeningen for Sparebanker	1593,5	7.353	77,2	4,84	136,5	128,8	128,8
Dialog Eiendomsmegling Elker Dammen AS	50,0	2.760	2,8	5,52	2,9	2,9	2,9
Blå Holding AS	1,0	340	0,3	34,00	0,4	0,4	0,4
Frende Holding AS*	253,8	269.244	6,7	2,65	30,6	49,2	49,2
Bankenes ID-ljeste AS	337,2	780.000	78,0	23,13	81,1	81,1	81,1
Øvrige aksjer	0,1	67	0,0	6,70	0,0	0,0	0,0
Sum aksjer og grunnfondsbevis			200,3		303,4	314,1	314,1

* Det er inngitt avtale om salg av 8,23 % av aksjene i Frende Holding AS.

Oppkjøp av virksomhet

Den 1. juli 2008 kjøpte Sparebanken Øst Eiendom AS 100% av aksjene i Grev Wedels Have AS for MNOK 10. Oppkjøpet ble finansiert med kontanter. Grev Wedels Have AS er et aksjeselskap med hovedkontor i Drammen. Selskapet eier og forvalter fast eiendom. Eierandel er lik stemmerett.

Allokering av nærverdiene til oppkjøpet av Grev Wedels Have AS fordeler seg som følger:

	Balansført verdi	Mer-/mindreværdi	Innregnet verdi
Kontanter og kontant ekvivalenter	0,1	0,0	0,1
Andre kortsiktige fordringer	1,1	0,0	1,1
Restgjeld og gjeld (note 22)	22,3	12,0	34,9
Utsatt skatt forskjudd (note 18)	-1,9	-3,4	-5,3
Annen rentefri gjeld	-1,0	0,0	-1,0
Rentebærende gjeld	-18,8	0,0	-18,8
Netto identifiserbare eiendeler og gjeld	1,3	8,7	10,0
Kjøpesum			
Kontanter	10,0		
Utsatt skatt	0,0		
Totalt	10,0		
Kontantstrøm ut på oppkjøpet			
Betalt i kontanter	10,0		
Kontanter mottatt	0,1		
Netto kontanter ut	9,9		

Det oppkjøpte selskap har bidratt med MNOK 0,5 til konsernets driftsinntekter og MNOK 0,0 til konsernets ordinære resultat før skatt i perioden mellom oppkjøp og 31.12.08.

Dersom oppkjøret hadde blitt gjennomført pr. 01.01.08, ville konsernets totale driftsinntekter for hele perioden ha vært MNOK 1,0, og konsernets ordinære resultat før skatt MNOK -0,7.

NOTE 22 - DRIFTSMIDLER

Driftsmidler pr. 31.12.08

Maskiner/ inventar/ transportmidler	Konsern	Konsern	Konsern	Investeringseierdommer	m.v. Eiendommer	Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Morbank	Morbank	Investeringseierdommer
	97,9	124,2	141,2	141,2	Anskaffelseskost pr. 01.01.	83,4	103,4	0,0	0,0
	11,4	32,7	3,8	3,8	Tilgang	9,4	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	34,9	34,9	Anskaffelse ifm. virksomhetssammenslutning	0,0	0,0	0,0	0,0
	2,8	57,1	0,9	0,9	Avgang	2,0	57,1	0,0	0,0
	106,7	99,8	179,0	179,0	Anskaffelseskost pr. 31.12.	90,8	46,3	0,0	0,0
	77,0	9,4	10,1	10,1	Samlede ordinære av- og nedskrivninger	64,7	6,2	0,0	0,0
	29,7	90,4	168,9	168,9	Bokført verdi pr. 31.12.	26,1	40,1	0,0	0,0
	9,2	1,2	2,0	2,0	Årets ordinære avskrivninger	7,8	0,4	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	Årets nedskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0
	3-8 år	10-50 år	10-50 år	10-50 år	Økonomisk levetid	3-5 år	10-50 år	0,0	0,0
	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær
				185,4	Virkelig verdi investerings-eiendommer				
	0,9	13,6			Årlig leie av ikke balanseførte eiendeler	0,8	18,2		

NOTE 20 - ANDRE FINANSIELLE EIEDELER

Konsern 2008	Konsern 2007	Morbank 2008	Morbank 2007
111,3	105,1	111,3	105,1
5,1	4,9	5,1	4,9
1.117,0	925,8	1.117,0	925,8
1.638,4	860,4	1.638,4	860,4
2.871,8	1.866,2	2.871,8	1.866,2
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, anerkjent ved første gangs innregning			
Stat og statsparanter			
Annen offentlig utsteder			
Finansielle foretak			
Ikke-finansielle foretak			
Sum			
39,8	43,3	39,8	43,3
39,8	43,3	39,8	43,3
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, finansiert som holdt for omsetning			
Noterte aksjer			
Sum			
233,3	270,8	233,3	270,8
233,3	270,8	233,3	270,8
3.143,9	2.210,3	3.143,9	2.210,3
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg			
Unoterte aksjer			
Sum			
611,6	618,3	611,6	618,3
611,6	618,3	611,6	618,3
Holds til forfall investeringer			
Statsobligasjoner			
Sum			

Oversikt over resultatposter fra finansielle investeringer fordelt etter samme kategorier framkommer i note 9.

NOTE 21 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP OG OPPKJØP

Datterselskap	Anskaffelsestidspunkt	Forettingskontor	Eierandel	Stemmenandel
Sparebanken Øst Eiendom AS	29.12.88	Drammen	100%	100%
Sparebanken AS	22.12.97	Drammen	100%	100%
AS Finansiering	01.10.91	Oslo	100%	100%
Grev Wedels Have AS	01.07.08	Drammen	100%	100%

Grev Wedels Have AS er 100% eiet datterselskap av Sparebanken Øst Eiendom AS. Ingen av datterselskapene er børsnotert.

NOTE 23 - OPERASJONELLE LEASINGAVTALER

Morbank og konsern har inngått operasjonelle leieavtaler vedrørende lokaler og kontorutstyr.

	Konsern 2008	Konsern 2007		Morbank 2007	Morbank 2008	Morbank 2009
	14,5	10,8	Leiekostnader i året		19,0	14,5
			Leiekostnader i året tilsvarende minimum leiebetalinger			
			Minimum fremtidige leiebetalinger			
	19,6	12,3	Mer enn 1 år		16,3	15,9
	26,0	35,4	Mellom 1-5 år		40,2	53,2
	16,2	16,0	Etter 5 år		32,1	35,8
	55,8	63,7	Sum		94,6	104,9

Eiendom er solgt ut av konsernet i 2007. I 2008 er flere mindre eiendommer solgt innad i konsernet.

NOTE 24 - FINANSIELLE DERIVATER

2008						2007					
Virkelig verdi			Finansielle derivater til virkelig verdi i resultat			Virkelig verdi			Finansielle derivater til virkelig verdi i resultat		
Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum	Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum	Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum	Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum
0,0	10,6	59,7	Valutainstrumenter			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,7	134,9	1.116,1	Valutaterminter (forwards)			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,7	145,5	1.175,8	Valutabytteavtaler (valutaswapper)			0,0	0,0	654,0	4,4	7,3	7,3
			Sum valutainstrumenter					654,0	4,4	7,3	
0,0	0,0	0,0	Renteinstrumenter			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (renteswapper)			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (FRA)			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Sum renteinstrumenter			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
27,3	127,3	242,0	Andre derivater			27,3	127,3	0,0	0,0	0,0	0,0
27,3	127,3	242,0	Sum andre derivater			27,3	127,3	0,0	0,0	0,0	0,0
2008						2007					
Virkelig verdi			Finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring			Virkelig verdi			Finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring		
Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum	Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum	Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum	Eiendeler	Fopplikeiser	Kontraktssum
0,0	0,0	0,0	Valutainstrumenter			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
566,3	9,0	3.269,1	Valutaterminter (forwards)			566,3	9,0	2.594,6	1,5	87,4	87,4
566,8	9,0	3.269,1	Valutabytteavtaler (valutaswapper)			566,8	9,0	2.594,6	1,5	87,4	87,4
			Sum valutainstrumenter					2.594,6	1,5	87,4	
57,8	31,3	4.198,5	Renteinstrumenter			57,8	31,3	3.729,5	0,6	138,9	138,9
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (renteswapper)			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (FRA)			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
57,8	31,3	4.198,5	Sum renteinstrumenter			57,8	31,3	3.729,5	0,6	138,9	138,9
652,6	313,1		Sum derivater			652,6	313,1		6,5	233,6	233,6

Investeringsseidommer

Virkelig verdi på investeringseiendommene er i hovedsak fastsatt ved uavhengig takst. For mindre eiendommer er det benyttet innføringsbasert vurdering sammenholdt med markedsinformasjon.

Fast eiendom til egen virksomhet

Konsern	Konsern	Konsern	Egen utnyttelse	Utleie	Forretningsbygg	Egen utnyttelse	Merkant Areal - m ²	Utleie	Merkant Bokført verdi 2008**
Bokført verdi 2008*	149,8	3.133	7.659	Drammen		2.087	0	31,2	
	61,9	4.813	4.151	Øvre Eiker		0	0	0,0	
	13,6	1.361	1.258	Nordre Eiker		0	0	0,0	
	17,7	1.980	555	Asker		0	0	0,0	
	245,6	9.387	14.631	Sum forretningsbygg		2.087	0	31,2	

Sum bokført verdi i balansen inkluderer i tillegg eiendommer som ikke er forretningsbygg.

Forpliktelser

Pr. 31.12.08 er det inngått bindende avtaler om anskaffelse av nye anleggsmidler til en samlet verdi av ca. 4,0 mill. kroner på konsern og ca. 0,9 mill. kroner på morbank. Beløpene er inklusiv merverdiavgift.

Driftsmidler pr. 31.12.07

Konsern Maskiner/ investeringer transportmidler	Konsern m.v. Elendomme ¹	Konsern Investerings- eiendomme	Morbank Maskiner/transportmidler m.v.	Morbank Investerings- eiendomme ¹
80,5	136,4	395,5	76,8	105,5
9,2	0,0	12,9	7,4	0,0
0,8	12,2	287,2	0,8	2,1
97,9	124,2	141,2	83,4	103,4
Anskaffelseskost pr. 31.12.				
89,0	33,2	8,3	57,8	30,9
28,9	91,0	132,9	25,6	72,5
Samlede ordinære av- og nedskrivninger				
Bokført verdi pr. 31.12.				
9,2	1,5	3,2	7,7	1,1
0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
3-8 år	10-50 år	10-50 år	3-5 år	10-50 år
Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær
Virkelig verdi investeringselendomme				
1,0	9,7	0,7		13,8
Artio leie av ikke balanseførte eiendeler				

*) Inkluderer prosjekt under utførelse.

Fast eiendom til egen virksomhet

Konsern Bokført verdi 2007*	Konsern Ansat, m ² Egen utnyttelse	Konsern Ansat, m ² Utleie	Forretningsbygg	Egen utnyttelse	Markant Ansat, m ² Utleie	Markant Bokført verdi 2007*
55,8	3.133	8.297	Drammen	2.087	0	31,5
113,3	4.133	5.151	Øvre Eiker	3.133	623	25,5
17,1	1.980	2.777	Nordre Eiker	2.777	968	6,0
204,1	9.247	16.674	Sum forretningsbygg	7.341	1.532	63,9

Sum bokført verdi i balansen inkluderer i tillegg eiendommer som ikke er forretningsbygg.

Forpliktelser

Forpliktelser
Pr. 31.12.07 er det inngått bindende avtaler om anskaffelse av nye anleggsmidler til en samlet verdi av ca 4,5 mill. kroner på konsern og ca. 1,3 mill. kroner på morbank. Beløpene er inklusiv merverdiavgift.

Side 52

NOTE 25 - ANDRE EIENDELER

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
7,1	7,1	7,1	7,1
48,6	32,8	35,5	25,1
55,7	39,9	42,6	32,2

NOTE 26 - FORSKUDSBETALTE IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
181,5	107,6	156,0	103,7
5,5	2,9	4,1	2,9
187,0	110,5	160,1	106,6

NOTE 27 - GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
0,0	1,7	6,0	12,0
4,411,7	2,397,8	4,412,2	2,398,3
4,411,7	2,399,5	4,418,2	2,410,2

NOTE 28 - INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
6,329,3	6,235,1	6,335,4	6,220,1
1,309,1	1,065,8	1,309,5	1,074,9
7,638,4	7,300,9	7,644,9	7,295,0

Geografisk fordeling av innskudd

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
2,280,6	2,239,4	2,276,0	2,251,0
1,358,9	1,304,8	1,356,9	1,304,8
1,441,8	1,397,8	1,441,3	1,387,8
514,0	451,9	513,2	451,7
831,9	954,8	826,9	948,6
550,5	474,9	549,3	467,9
361,8	295,1	361,8	295,1
42,1	0,0	42,1	0,0
240,0	156,7	238,6	152,4
36,8	35,7	36,8	35,7
7,638,4	7,300,9	7,644,9	7,295,0

Side 53

Fordeling av innskudd på sektor og næring

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
4,449,2	4,101,6	4,443,6	4,086,7
177,9	116,0	177,9	116,0
99,7	94,7	99,7	94,7
269,2	331,0	269,2	331,0
386,5	312,2	386,5	312,2
477,1	443,6	477,1	443,6
277,1	173,8	277,1	173,8
470,2	640,9	470,2	640,9
582,1	556,5	582,1	556,5
453,0	535,1	453,0	535,1
0,0	35,7	0,0	35,7
34,3	0,0	34,3	0,0
7,638,4	7,300,9	7,644,9	7,295,0

NOTE 29 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Utestående volum	Veid rentesats	Utestående volum	Veid rentesats
2008*	2008	2007*	2007
499,9	6,28%	774,3	4,74%
10,734,5	6,28%	9,290,3	4,86%
-525,0	6,18%	-500,0	4,34%
10,709,4	6,29%	9,564,6	4,89%

*) Målt til amortisert kost på balansedato.

NOTE 30 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Utestående volum	Veid rentesats	Utestående volum	Veid rentesats
2008*	2008	2007*	2007
296,5	9,24%	297,7	7,52%
372,9	7,63%	356,2	5,98%
669,4	8,35%	655,9	6,66%

*) Målt til amortisert kost på balansedato.

NOTE 31 - LANGSIKTIGE INNLÅN FORDELT PÅ FORFALLSTIDSPUNKT

Langsiktige innlån pr. 31.12.08 - Konsern				
Lån fra kredittinstitusjoner				
Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Sertifikater	Totalt	
1,980,1	1,053,0	0,0	500,0	3,533,1
869,9	2,656,7	74,0	0,0	3,600,6
789,2	3,000,0	0,0	0,0	3,789,2
50,0	1,885,0	100,0	0,0	2,035,0
0,0	910,0	200,0	0,0	1,110,0
425,3	0,0	300,0	0,0	725,3
0,0	563,0	0,0	0,0	563,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
300,0	125,0	0,0	0,0	425,0
4,415,3	10,192,7	674,0	500,0	15,181,2
Direkte kostnader og over-underskurs	-2,8	16,8	-4,6	-0,1
Netto innlån	4,411,7	10,209,5	669,4	15,790,5

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Side 55

NOTE 32 - ANDRE FORPLIKTELSE

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
10,9	13,7	10,9	13,7
0,0	0,0	63,0	0,0
7,4	6,3	4,9	4,8
62,8	52,4	34,1	44,7
81,1	72,4	112,9	63,2

NOTE 33 - PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTA/TE IKKE OPPTJENTE INNETEKTER

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
144,0	97,5	143,4	97,0
28,2	22,2	19,8	19,6
0,5	6,3	0,0	0,5
172,7	126,0	163,2	117,1

NOTE 34 - AVSETNINGER FOR PÅLØPTE KOSTNADER OG FORPLIKTELSE

Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2008	2007
66,8	75,7	63,2	72,7
2,0	0,0	2,0	0,0
68,8	75,7	65,2	72,7

NOTE 35 - PENSJONSFORPLIKTELSE

Obligatorisk tjenestepensjon (OTP) er pliktig, og konsernet har ordninger som tilfredsstiller disse kravene. Pensjonsforpliktelsen er regnskapsført i samsvar med IAS 19 som krever at nåverdien av pensjonsforpliktelsen fratrueket markedsverdien av pensjonsmidlene revideres i balansen.

Fra og med 2007 er det innført en innskuddsbasert pensjonsordning for alle nyansatte, og øvige ansatte fikk adgang til å velge om de ville fortsette i den yelsesbaserte ordningen eller gå over til innskuddsbasert ordning.

Pensjonsordninger**Yelsesbasert**

Fra 1. januar 2007 ble bankens kollektive pensjonsordning overført fra Sparebanken Øst Pensjonskasse til Storebrand Livforsikring AS og Sparebanken Øst Pensjonskasse ble avviklet. Ordningen er yelsesbasert og dekker alders- og uførepensjoner til ordinære medlemmer og ektefelle- og barnpensjoner til medlemmenes etterlatte. Den yelsesbaserte ordningen omfatter i dag 269 personer, 202 aktive og 67 pensjonister, hvorav 21 er helt eller delvis uføre.

Innskuddsbasert

Samtidig med avviklingen av Sparebanken Øst Pensjonskasse ble det innført en innskuddsbasert ordning for alle nyansatte i banken, mens bankens øvrige ansatte fikk adgang til å velge om de ville fortsette i den yelsesbaserte ordningen eller gå over til innskuddsbasert ordning.

Ordningen administreres av Storebrand Livforsikring AS. Det innbetales 5 prosent av lønn mellom 1 og 6 G pluss 8 prosent av lønn mellom 6 og 12 G. Innbetalt beløp forvaltes i ulike Storebrand-fond.

Den innskuddsbaserte ordningen omfatter nå 67 ansatte. Premiene for disse blir løpende betalt og kostnadsført.

Side 54

Langsiktige innlån pr. 31.12.07 - Konsern

Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Sertifikater	Totalt
2008	75,0	199,3	774,3	1.023,6
2009	1.598,2	0,0	0,0	3.195,7
2010	317,9	2.418,0	99,7	2.795,6
2011	0,0	1.573,8	0,0	1.573,8
2012	50,0	1.547,0	100,0	1.697,0
2013	0,0	480,0	0,0	480,0
2014	358,6	0,0	300,6	659,2
2015	0,0	410,5	0,0	410,5
2016 og senere	0,0	0,0	0,0	0,0
Brutto innlån	2.401,2	8.800,8	774,3	12.635,4
Direkte kostnader og over-/underkurs	-2,9	-10,5	-3,7	-17,1
Netto innlån	2.397,8	8.790,3	774,3	12.618,3

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.08 - Morbank

Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Sertifikater	Totalt
2009	1.968,6	1.053,0	500,0	3.538,6
2010	988,9	2.656,7	74,0	3.600,6
2011	789,2	3.060,0	100,0	3.949,2
2012	30,0	1.088,0	0,0	1.118,0
2013	0,0	910,0	200,0	1.110,0
2014	425,3	0,0	300,0	725,3
2015	0,0	563,0	0,0	563,0
2016	0,0	0,0	0,0	0,0
2017 og senere	300,0	125,0	0,0	425,0
Brutto innlån	4.421,0	10.192,7	674,0	15.787,7
Direkte kostnader og over-/underkurs	-2,8	16,8	-4,6	9,3
Netto innlån	4.416,2	10.209,5	669,4	15.797,0

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.07 - Morbank

Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Sertifikater	Totalt
2008	75,5	199,3	774,3	1.024,1
2009	1.599,2	0,0	0,0	3.195,7
2010	317,9	2.418,0	99,7	2.795,6
2011	0,0	1.573,8	0,0	1.573,8
2012	50,0	1.547,0	100,0	1.697,0
2013	0,0	480,0	0,0	480,0
2014	358,6	0,0	300,6	659,2
2015	0,0	410,5	0,0	410,5
2016 og senere	0,0	0,0	0,0	0,0
Brutto innlån	2.401,2	8.800,8	774,3	12.635,9
Direkte kostnader og over-/underkurs	-2,9	-10,5	-3,7	-17,1
Netto innlån	2.398,3	8.790,3	774,3	12.618,8

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Side 56

Datterselskap
AS Finansiering har en kollektiv pensjonsordning som omfatter 22 personer, 16 aktive og 6 uførepensjonister. Selskapets ansatte fikk 31.12.07 valget mellom å bli værende i eksisterende Ytelsesbaserte ordning eller gå over til innskuddsbasert ordning. Nyansatte får tilbud om innskuddsbasert ordning. Pr. 31.12.08 har 9 personer innskuddsbasert ordning.

Sparebanken Øst Elendom AS har en ytelsesbasert ordning for 6 personer hvor alle er aktive.

Avtalefestet førtidspensjon (AFP)

Bank og finansnæringen har inngått avtale om førtidspensjonsordning for ansatte. Ved beregning av fremtidige forpliktelser er det forutsatt en uttaksliberalitet på 50%. Ved utgangen av 2008 er det 21 personer som ytes pensjon innenfor denne ordningen.

Driftspensjoner

Banken har løpende, ikke tidsbegrensede pensjonsforpliktelser som omfatter 1 person. I tillegg har banken egne pensjonsavtaler for 4 ansatte for lønn > 12G. AS Finansiering har en pensjonsordning for lønn > 12G som dekkes over Etliten.

Gjenværende oppløpingsstid

For de skrede ordningene er det i beregningene til Sparebanken Øst lagt til grunn at gjenværende oppløpingsstid for aktive medlemmer er 12 år, mens det i AS Finansiering og Sparebanken Øst Elendom AS er lagt til grunn henholdsvis 12 år og 13 år. For de øvrige ordningene ligger gjennomsnittlig gjenværende oppløpingsstid i intervallet 7-15 år.

Aktuarielle forutsetninger

Beregningene er basert på dødelighetstabell K2005 og uføretariff KU. Beregningene er basert på standardiserte førtidssatninger om døds- og uføretid, utarbeidet av Forsikringsnæringens Hovedorganisasjon. Det er forutsatt en fradelseshyppighet som avtales fra 8% for aldersgruppen 20-24 år og ned til 0% for 51-åringer og eldre.

Oppløpning

Oppløpingsstien for den enkelte pensjonsrettighet er beregnet fra ansettelsen i selskapet og frem til fastsatt pensjonsalder. Den aktuarielle beregningsmetoden bygger på prinsippene om oppløpning og hensatt fremtidig lønns- og G-vekst. Fastsattelse av lønnsvekst er basert på en analyse av historiske data i perioden 2002-2008.

Økonomiske forutsetninger	2008	2007
---------------------------	------	------

Forventet avkastning på pensjonsmidler	6,50%	6,00%
Diskonteringsrente	4,50%	5,00%
Årlig lønnsvekst	4,50%	4,50%
Årlig G-regulering	4,25%	4,25%
Årlig regulering av pensjoner	2,75%	2,20%
Arbeidsgevavgift	14,10%	14,10%

Side 57

Konsern 2008	Konsern 2007	Morbank 2008	Morbank 2007
13,4	14,5	11,9	12,9
11,8	10,0	10,9	9,4
-10,1	-8,2	-3,4	-7,7
-3,7	0,0	0,9	0,3
1,2	16,7	10,4	14,9
0,9	0,5	0,8	0,5
13,5	17,2	11,2	15,4

Netto pensjonskostnader ytelsesbasert ordning			
Nåverdien av årets pensjonsoppløpning	14,5	11,9	12,9
Rentekostnader av pensjonsforpliktelser	10,0	10,9	9,4
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-8,2	-3,4	-7,7
Planendring innregnet i perioden	0,0	0,9	0,3
Estimatavvik innregnet i perioden	16,7	10,4	14,9
Netto pensjonskostnader ytelsesbasert ordning	0,5	0,8	0,5
Sum pensjonskostnader	17,2	11,2	15,4

Netto pensjonsforpliktelser			
Brutto pensjonsforpliktelser	189,7	219,6	172,3
Brutto virkelig verdi av pensjonsmidler	161,7	163,5	151,4
Netto pensjonsforpliktelser forsikrede ordninger	28,0	56,1	20,9
Ikke innregnede estimatavvik	-6,9	-47,9	-2,5
Netto pensjonsforpliktelser forsikrede ordninger	21,1	8,2	18,4

Netto pensjonsforpliktelser			
Brutto pensjonsforpliktelser ikke forsikrede ordninger	59,0	61,9	58,4
Ikke innregnede estimatavvik	-4,4	-6,9	-4,1
Pensjonsforpliktelser ikke forsikrede ordninger	54,6	55,0	54,3
Netto pensjonsforpliktelser	75,7	63,2	72,7

Beregning i netto pensjonsforpliktelser i balansen			
Netto pensjonsforpliktelser i balansen pr. 01.01.	74,3	72,7	72,4
Netto resultatført pensjonskostnad	16,7	10,4	14,9
Innbetalt pensjonspremie	-12,4	-17,9	-11,7
Pensjonsutbetalinger	-2,0	-2,0	-2,9
Netto pensjonsforpliktelser i balansen pr. 31.12.	75,7	63,2	72,7

NOTE 36 - GARANTIANSVAR

Konsern 2008	Konsern 2007	Morbank 2008	Morbank 2007
152,3	68,8	151,4	69,5
96,4	113,0	95,4	116,4
46,4	37,7	46,3	37,7
30,8	26,7	30,8	26,7
324,9	247,2	323,9	250,3
0,0	0,0	0,0	0,0
324,9	247,2	323,9	250,3

NOTE 37 - PANTSTILLELSER

Konsern 2008	Konsern 2007	Morbank 2008	Morbank 2007
1.543,5	600,0	1.543,5	600,0
1.543,5	600,0	1.543,5	600,0

Gjeld sikret ved pant pr. 31.12.08 er F-lån pålydende MNOK 500 utstedt av Norges Bank (MNOK 0 pr. 31.12.07).

NOTE 38 - KAPITALDEKNING

Konsern		Konsern		Morbank	
2008	2007	2008	2007	2008	2007
387,9	363,7	Grunnfondbeviskapital	387,9	363,7	
90,7	90,7	Overkursfond	25,2	20,7	
580,4	932,5	Sparebankens fond	580,4	932,5	
120,0	229,1	Andre fond som ligger i kjernekapitalen	63,2	176,9	
176,2	263,4	Fondobligasjoner inntil 15%	161,2	220,5	
8,9	17,9	Annen kjernekapital	8,7	17,3	
-124,1	-70,9	Frdrag i kjernekapitalen	-151,8	-91,7	
1.174,5	1.756,4	Kjernekapital før 50/50 frdrag	1.074,8	1.669,9	
120,3	34,3	Fondobligasjoner over 15%	135,3	47,3	
372,9	359,2	Ansvarlig lånekapital	372,9	358,2	
0,0	4,9	Urealiserte gevinster IFRS	0,0	4,9	
493,2	397,4	Tilleggskapital før 50/50 frdrag	505,2	410,4	
-176,5	-163,4	Frdrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner (§ 7.3. ledd a og b)	-187,1	-170,8	
1.489,2	1.990,4	Netto ansvarlig kapital	1.395,9	1.809,5	
12.940,2	12.753,9	Risikovektet balanse	12.576,0	12.025,1	
11,51%	15,61%	Kapitaldekning	11,28%	15,88%	
8,39%	13,13%	Kjernekapitaldekning	7,93%	13,18%	

Tabellen viser bankens ansvarlige kapital og risikovektet balanse. Nye regler for beregning av kapitaldekning ble innført med virkning fra 1. januar 2007 (Basel II). Sparebanken Øst benyttet seg imidlertid av en overgangsordning som tillot bankene å utsette overgangen til 1. januar 2008. Kapitaldekningen pr. 31.12.08 er beregnet etter standardmetoden i Basel II.

NOTE 39 - BALANSEPOSTER TIL VIRKELIG VERDI

Beregning av virkelig verdi av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler og forpliktelser i balansen er målt til virkelig verdi med unntak av utlån og fordringer, innskudd, obligasjoner klassifisert i kategorien holdt til forfall, innlån og utstedte verdipapirer.

I oppstillingen nedenfor er obligasjoner i kategorien holdt til forfall og utstedte verdipapirer verdsatt til observerbare markedskurser.

Virkelig verdi av utlån med fast rente som er verdsatt til amortisert kost i balansen, er verdsatt til neddiskonterte kontantstrømmer med basis i gjeldende markedrenter for lån med samme gjenværende løpetid. Virkelig verdi av bankens øvrige utlånsportefølje vil også påvirkes blant annet av endringer i kredittmarginer o.l. som ikke er reflektert i den aktuelle effektive rente på balansetidspunktet. Bankens vurdering av beste estimat for den øvrige utlånsporteføljen er at amortisert kost gir en god tilnærming til virkelig verdi.

Konsern 2008				Morbank 2008			
Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst		Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst	
1.652,2	1.652,2	0,0	Kontanter og fordringer på sentralbanker	1.652,2	1.652,2	0,0	
98,0	98,0	0,0	Netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	1.803,8	1.803,8	0,0	
17.486,9	17.472,9	-14,0	Netto utlån til fordringer på kunder	16.730,9	16.716,9	-14,0	
2.871,8	2.871,8	0,0	Renteberørende verdipapirer til virkelig verdi over resultatet	2.871,8	2.871,8	0,0	
611,6	623,7	12,1	Renteberørende holde-til-forfall investeringer	611,6	623,7	12,1	
38,8	38,8	0,0	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	38,8	38,8	0,0	
233,3	233,3	0,0	Aksjer tilgjengelig for salg	233,3	233,3	0,0	
652,6	652,6	0,0	Finansielle derivater	652,6	652,6	0,0	
24.545,1	24.543,2	-1,9	Sum eiendeler	24.595,0	24.593,1	-1,9	
4.411,7	4.411,7	0,0	Gjeld til kredittinstitusjoner	4.418,2	4.418,2	0,0	
7.638,4	7.638,4	0,0	Innskudd fra og gjeld til kunder	7.644,9	7.644,9	0,0	
10.709,4	10.502,5	206,9	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10.709,4	10.502,5	206,9	
313,1	313,1	0,0	Finansielle derivater	313,1	313,1	0,0	
988,4	941,4	123,0	Ansvarlig lånekapital	988,4	941,4	123,0	
23.742,0	23.407,1	334,9	Sum gjeld	23.755,0	23.426,1	328,9	

Konsern 2007				Morbank 2007			
Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst		Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst	
1.144,7	1.144,7	0,0	Kontanter og fordringer på sentralbanker	1.144,7	1.144,7	0,0	
772,3	772,3	0,0	Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.542,5	1.542,5	0,0	
16.872,7	16.853,6	-19,1	Netto utlån til og fordringer på kunder	16.088,4	16.089,3	-19,1	
1.896,2	1.896,2	0,0	Renteberørende verdipapirer til virkelig verdi over resultatet	1.896,2	1.896,2	0,0	
618,3	605,1	-13,2	Renteberørende holde-til-forfall investeringer	618,3	605,1	-13,2	
43,3	43,3	0,0	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	43,3	43,3	0,0	
270,8	270,8	0,0	Aksjer tilgjengelig for salg	270,8	270,8	0,0	
6,5	6,5	0,0	Finansielle derivater	6,5	6,5	0,0	
21.624,8	21.592,5	-32,3	Sum eiendeler	21.610,7	21.578,4	-32,3	
2.388,5	2.388,5	0,0	Gjeld til kredittinstitusjoner	2.410,3	2.410,3	0,0	
7.380,9	7.380,9	0,0	Innskudd fra og gjeld til kunder	7.395,0	7.395,0	0,0	
9.564,6	9.520,0	44,6	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9.564,6	9.520,0	44,6	
233,5	233,5	0,0	Finansielle derivater	233,6	233,6	0,0	
655,9	655,9	0,0	Ansvarlig lånekapital	655,9	655,9	0,0	
20.154,4	20.109,8	44,6	Sum gjeld	20.159,4	20.114,8	44,6	

NOTE 40 - FINANSIELL RISIKO

Styring av finansiell risiko i Sparebanken Øst

Sparebanken Øst blir gjennom sin virksomhet eksponert for en rekke ulike former for finansiell risiko, herav kreditt risiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Strategi for risikostyring

Sparebanken Østs generelle strategi for risikostyring er basert på et ønske om å holde en så lav risikoprofil som økonomisk og praktisk mulig. Vi ønsker videre å ha et bevisst og mest mulig målbart forhold til den risiko vi er eksponert for eller påtar oss. Dette gjelder også innenfor områdene kreditt risiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Risiko skal styres slik at banken over tid når sine økonomiske målsetninger som er: Egenkapitalrentabilitet minimum 11 prosent, langsiktig finansiering av likvide eiendeler på minst 105 prosent, kapitaldekning større enn eller lik 12 prosent og tap på utlån maksimalt lik 0,4 prosent av netto utlån ved inngangen til det enkelte år.

Banken skal følge opp risikoutviklingen gjennom systematisk, kvartalsvis gjennomgang og rapportering av risiko innen alle vesentlige områder.

Bankens materielle eiendeler som eiendom, driftsmidler og lignende er forsikret.

Konsentrasjonsrisiko
Konsentrasjonsrisiko oppstår når det er lav diversifisering i eksponeringen mot motparter med hensyn til geografiske områder, bransjer, produkter, risikoklasser, osv. I Sparebanken Øst styres dette med rammer for eksponering mot sektorer, næringer, geografiske områder, engasjementsstørrelse og risikoklasser.

Banken har i den ordinære utførelseskompeten en fordeling på sektorer pr. 31.12.08 med 76% av samlet utlånsportefølje til privatkunder (pant i bolig) og 24% til bedriftskunder. Bankens lave andel utlån til bedrifter anses å bidra til en relativt sett lavere konsentrasjonsrisiko totalt sett. Banker har ingen ordinære utlån til det offentlige.

Forholdet på næringer viser isolert sett en høy eksponering mot eiendom og eiendomsutvikling. Eiendomsdrift utgjør ca. 60% av den samlede porteføljen til bedrifter. Eiendom er en typisk næring som er særlig utsatt i nedgangsconjunkturer. Porteføljen antas å være relativt godt sikret, ofte blant annet ved sidesikkerheter i form av kaution fra eiere. Videre utgjør handel 12%, privat og offentlig tjenesteyting 12,4% og industri 2,9% av den samlede porteføljen til bedrifter.

Bankens utlånsportefølje til privatkunder og bedrifter fordeler seg geografisk i det sentrale aslansområdet med hovedvekt i kommunene Øvre Elker, Nedre Elker og Drammen. Banken anses ikke å være spesielt eksponert mot enkelbedrifter (hjemstedsbedrifter) eller ensidig økonomisk utvikling i regionen. Nærheten til Oslo gir både privatkunder og bedrifter et stort markedsområde med fleksibilitet med hensyn til kunder og markeder.

Sparebanken Øst har gjennom de siste 3 årene hatt en strategi mot bedriftskunder som innebærer at samlet engasjement som en hovedregel skal begrenses til 50 mill. kroner. Banken hadde pr. 31.12.08, for uten eget datterselskap (AS Financiering), ingen eksponering til kunder over 10% av ansvarlig kapital. De 10 største låntakere representerer 5,80% av samlet utlånsportefølje pr. 31.12.08. De 20 største låntakere representerer 8,80% av samlet utlånsportefølje pr. 31.12.08. Lån til bankens største låntakere representerer 0,88% av bankens samlet utlånsportefølje pr. 31.12.08.

Eksponering innen ulike risikoklasser av utlån til bedrifter er fastsatt i rammer med maksimal eksponering innen hver risikoklasse. Hoveddelen av porteføljen i Kasse og lav og middels risiko. Bankens videre eksponering mot ulike sektorer og næringer gjennomføres gjennom et system med tilfellebaserte og utvalgte lån. Eksponering gjennom obligasjoner i olje, oljehav og shipping er banken for tiden uforholdbare med, og eksponeringen søkes redusert på mellomlang sikt.

Kreditrisiko
Kreditrisiko er muligheten for tap påført ved at kunder og andre motparter ikke møter sin tilbakebetalingsforpliktelse og at den eventuelt stille sikkerhet for forholdet ikke dekker bankens tilgjodehavende.

God styring av bankens kreditrisiko fordrer sammenheng mellom den styrevedtatte overordnede strategi via kredittpolicy, porteføljestyring og -overvåkning.

Kredittpolicy på utlån til kunder ivaretas i det daglige gjennom kreditthåndbøker, rammer og fullmakter håndtert via bankens to kredittsjef, en for personkunder og en for bedriftskunder. Disse overvåker løpende porteføljeutvikling ved jevnlig analyse og rapporter. Det foretas videre periodiske kontroller av kredittkvalitet ved bruk av stikkprøver ned på kundenivå.

Syndikerte utlån til banker, investeringer i obligasjoner og ansvarlige lån skjedde inntil 21. januar 2009 etter fullmakt fra styret gitt til administrerende direktør. Bankens finansavdeling har "back office" - oppgaver som oppgjør, rapportering og rente- og valutastyring i henhold til mandat. Administrerende direktør er operativt ansvarlig for området. Enkelte investeringer er gjort etter innstilling fra finansdirektøren.

Kreditrisiko på utlån til kredittinstitusjoner omfatter interbanklån til et uvelig banker i Island, Danmark, Norge, Hviterussland, Latvia, Litauen, Russland og Ukraina. Låneene er gitt i form av syndikerte lån tilrettelagt av store europeiske og internasjonale banker. Sparebanken Øst har som hovedregel minste "ticket" i slike lån, noe som medfører at eksponeringen mot den enkelte bank begrenses. På enkelte banker er det dog eksponering på rundt NOK 60 mill. kroner.

Som følge av finanskrisen må det påregnes at banken vil lide for tap på syndikerte utlån. Særlig eksponert må anses låneene mot Island og Øst-Europa. Finanskrisen kan medføre at banker det er gitt syndikallån til ikke klarer å tilbakebetale sine forpliktelser ved avtalt forfall, eller tilfredsstille alle lånebetalingene. For å sikre bankens verdier, vil banken løpende måtte vurdere å akseptere restruktureringer og endringer for øvrig i lånebetalingene.

Bankene det er lånt penger til er både utenfor og innenfor EU. For banker innenfor EU gjelder i hovedsak de samme regulatoriske krav som norske banker, herunder også tilsyn fra offentlige myndigheter. For banker utenfor EU gjelder nasjonale regler eventuelt tilpasset internasjonale regler gitt av BIS (Basel komiteen).

Kreditrisikoen i obligasjonsporteføljen varierer med type obligasjon med hensyn til utsteder. Kredittrisikoen i porteføljen av stats- og statgaranterte obligasjoner samt obligasjoner i norske banker anses som ubetydelig. Kreditrisiko på porteføljen av obligasjoner i ikke-finansielle foretak varierer fra lav til moderat på obligasjoner i store industrier, til moderat til høy risiko i obligasjoner innen nylig etablerte segmenter. Risiko i de små oppgjørsmåte og små selskaper er høy. Bankens utlån av rating fra internasjonale ratingbyråer og tilsvarende tilsvarende ratinger. Bankens nye beslutet 21. januar 2009 å ikke vurdere tidligere strategi om investering i syndikerte lån til banker og investering i obligasjoner og ansvarlig lån. Dette

Overordnet risikostyring
Bankens styre og ledelse har ansvar for å implementere risikostyring og internkontroll. Styret vedtar den overordnede risikostrategi, og godkjenner prinsipper for oppfølging, kontroll og risikorammer. Styret evaluerer og overvåker ledelsen i arbeidet med å nå definerte mål, også med hensyn til finansiell risiko. I dette ligger også at styret må forstå alle vesentlige risikoer banken er eksponert for, og at det rutinemessig holder seg oppdatert på hvordan organisasjonen styrer disse. Administrasjonen rapporterer regelmessig til styret alle vesentlige risikoer, herunder faktisk risikonivå mot fastsatt ramme. Se også "Eiersynring og selskapsledelse i Sparebanken Øst" i styrets årsberetning.

Flere uavhengige organer foretar selvstendige evalueringer av bankens profil, oppfølging og organisering mht. håndtering av finansiell risiko. Disse omfatter Kontrollkomiteen, Interrevisor, Kredittsynet og Moody's Investor Service.

Kontrollkomiteen gjennomfører kontroll i tråd med gjeldende lover, forskrifter, vedtekter og instruks for kontrollkomiteer. Kontrollkomiteen rapporterer til forstanderskapet og skal kontrollere at banken drives i tråd med lovverket og vedtektene.

Sparebanken Øst er i forskrift pålagt internevisjon i tråd med fastsatte standarder og Kredittsynets forskrifter. For tiden ivaretas denne funksjonen av revisorselskapet KPMG. KPMG foretar årlig lovbestemt revisjon av risikostyring og kontroll, samt rapporterer resultatet av denne internkontrollen til styret og ledelsen. KPMG anses å ha den nødvendige kompetanse innen de sentrale fag- og risikoområder som påvirker bankens drift.

Sparebanken Øst har en kontrollør risiko som periodisk innhenter opplysninger for de ulike risikoområdene, for så å rapportere dette videre til bankens administrasjon og styret. Rapporteringen skjer i et fastsatt format med løpende henvisninger til rammer, fullmakter og lignende. Kontrollør risiko rapporterer til administrerende direktør. Sparebanken Øst har en kontrollør etterlevelse som følger opp etterlevelse av lover, forskrifter, styrevedtak, merknader fra internevisjon o.l. Kontrollør etterlevelse påser videre at det ivaresettes tiltak i tilfeller der rammer overskrides, eller der tiltak er nødvendig for å sikre forsvarlig drift på et gitt område. Kontrollør etterlevelse rapporterer til administrerende direktør.

Kredittsynet fordrar jevnlig stadiige tilsyn mht. finansiell risiko knyttet til bankens virksomhet, i tillegg til kontroll via løpende rapportering på en rekke sentrale risikoområder.

Det internasjonale eitingsselskapet Moody's har årlig gjennomgang av bankens virksomhet, og følger denne opp via jevnlig ratingrapporter som gir det mulig for aktene parter å bedømme risiko knyttet til Sparebanken Øst som motpart eller gjelds-/egenskaplinvesteringssubjekt.

Banken har en balansestyringskomité (BSK) som i jevnlig meter oppdaterer status og tiltak mht. likviditetssituasjonen. I BSK møter adm. direktør, finansdirektør, økonomisjef og souschef finans.

Banken har en risikokomite hvis formål er å vurdere og trekke konklusjoner om bankens risikoeksponering og - rapportering. Komiteen skal videre gjøre vurderinger av kapitalbehovet. Komiteens medlemmer skal være advokat, kredittsjef BM, kredittsjef PM, banksjef SE, økonomisjef, IT-sjef, kontrollør etterlevelse og kontrollør risiko. Komiteens konklusjoner og merknader skal protokollføres. Komiteen fremlegger en erklæring om at risikorapporten er gjennomgått og kommer eventuelt med merknader. Erklæringen medfølger som et vedlegg til risikorapporten som går til styret.

I Sparebanken Øst er ansvaret for risikoeksponering og kontroll et linjeansvar som påhviler avdelingsledere innenfor de ulike seksjonene. Administrerende direktør er ansvarlig for å ivaresette tilfredsstillende internkontroll og risikostyring. Kredittgivning til privatpersoner og bedrifter er bankens største virksomhetsområde. Fullmakter er i all hovedsak tillagt kredittkontrollør og eller sentral kredittdivisjon. Personlige fullmakter er meget begrenset.

Det vises for øvrig til avsnittet om "Eiersynring og selskapsledelse i Sparebanken Øst" i styrets årsberetning.

Risikomåling og rapportering
Månedlige rapporter fra bankens finans-, personkunde- og bedriftskundeavdeling til ledelsen og styret viser løpende status ihht. ulike fastsatte rammer for risiko, både interne og lovbestemte.

En kvartalsvis risikorapport til styret og administrasjonen fra bankens kontrollør risiko samler aggregert risikoinformasjon med tilsvarende trender og kommentarer.

Totalkapitalbegreper i tråd med nye kapitaldekningsregler rapporteres fra og med 2008 som en del av kvartalsvise risikorapporter og viser totalt kapitalbehov mot fastsatt mål for kapitalnivå.

Risikoreduserende tiltak
Banken anvender donnater og finansielle sikringsforretninger for å redusere risikoeksponering som skyldes endringer i rentenivå, valutakurser, oppgjørskriser og kreditrisiko. Også sikkerhetsstillelse ved pant vil indirekte kunne påvirke bankens resultat ved prisendringer på for eksempel eiendom. Det vises til beskrivelsen av hvert enkelt risikoområde.

Bankens utlån, kreditter og garantier til privat- og bedriftskunder er sikret med pant i fast eiendom, løsøre og/ eller med kautioner. Banken har meget begrenset utlån på usikret basis. Dette gjelder kun en mindre portefølje av kortkreditter. Utlån til andre banker og utlån i form av plasseringer i obligasjoner er gitt på usikret basis, dog med krav til negativ pansetbasissikring.

dag som overstiger 400 mill. kroner og tilsvarende ikke over 1 mrd. kroner pr. uke. Bankens behov for å henvende seg til kapitalmarkedet for å hente finansiering har vært økende de senere årene. Banken benytter aktivt kapitalmarkedet for å finansiere kapitalbehovet som oppstår på bakgrunn av at utlån til kunder er større enn innskudd fra kunder. Pr. 31.12.08 utgjorde innskudd fra kunder 43,3% av bankens brutto utlån mot 43,1% pr. 31.12.07.

Statlige støtteordninger

Sparebanken Øst har benyttet seg av endringer i adgangen til å oppta Få-lån i Norges Bank. Endringen innebærer utvidet deponeringsadgang og øretjenst leipet på Få-låne. Banken benyttet seg av Få-lånsadgangen første gang 26. november 2008. Banken har benyttet seg av Få-lånsadgangen første gang 2. januar 2009 til å opprette og drive boligprodirektøreløst utleidele av boligboligprodirektøreløst. Sparebanken Øst Boligprodirekt AS er under stiftelse. Banken har ennå ikke tatt stilling til om man vil benytte seg av denne byforendringen.

Kredittrisiko

Maksimal kreditrisiko

Konsern	Konsern	Konsern	Morbank	Morbank
2008	2007	2007	2008	2007
		Elendeler		
1.546,1	1.040,9	Fordringer på sentralbanker eksklusiv kontanter	1.548,1	1.040,9
997,9	772,3	Netto ulån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.803,8	1.542,5
17.486,9	16.877,7	Netto ulån til og fordringer på kunder	16.730,9	16.088,4
2.837,8	1.896,2	Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi over resultatet	2.871,8	1.898,2
611,6	618,3	Rentebærende holdt-til-fordfall investeringer	611,6	618,3
38,8	43,3	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	38,8	43,3
236,4	271,4	Aksjer i datterselskaper	232,6	270,3
0,4	0,4	Aksjer urefattet til kost	0,4	0,4
6,5	6,5	Finansielle derivater	652,6	652,6
147,5	147,5	Andre elendeler	310,5	219,5
21.668,5	21.668,5	Sum elendeler	24.801,4	21.726,4
		Forpliktelser		
324,9	247,2	Belagte forpliktelser	323,9	250,3
1.615,1	2.506,1	Andre forpliktelser	2.185,2	2.185,2
1.940,9	2.753,3	Sum forpliktelser	1.892,1	2.435,7
26.572,3	24.421,8	Totalt	26.693,5	24.156,1

Der finansielle instrumenter er bokført til virkelig verdi vil verdiene vist i tabellen ovenfor representere løpende kredittrisikoeksponering og ikke maksimal risikoeksponering som kan oppstå i fremtiden som et resultat av verdendringer.

For mer informasjon om maksimal kredittsporing tilknyttet de ulike klassene av finansielle instrumenter vises det til de tilhørende spesifikke noter.

Kredittkvalitet pr. klasse av finansielle eiendeler

Tabellene nedenfor viser utlansrelaterte balansenposter fordelt på klasser og kredittkvalitet.

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner i morbanken består for en stor del av syndikerte utlån til europeiske og russiske banker. Kredittkvalitet er vurdert ut fra offisiell rating fastsatt av kredittvurderingsbyrå (S&P/ Moody's/ Fitch). Der slik rating ikke er tilgjengelig er risikovurdering basert på kvalitative ratifinger fra meglerhus og en intern vurdering. Uten hensyn til det overstøende er utlån til kredittinstitusjoner på Island og i Øst-Europa vurdert som høy risiko.

Utlån til og fordringer på kunder er håndtert i bankens interne system for risikoklassifisering. Basert på økonomiske indikatorer klassifiseres kredittrisiko i fem kategorier fra A til E. Modellen til grunn for klassifiseringen er levert av EDB.

For finansielle investeringer i obligasjoner og sertifikater er kredittkvaliteten vurdert ut fra offisiell rating fastsatt av kredittvurderingsbyrå. Der slik rating ikke er tilgjengelig er indikative ratinger fra meglerhus benyttet for å vurdere kredittkvaliteten.

Rating fra kredittvurderingsbyråer og indikative ratinger fra meglerhus følger generelt en skala fra AAA til C, AAA er høyeste kvalitet og C indikerer laveste kvalitet. Skalaen er benyttet slik at AAA – A er vurdert som lav risiko, BBB – BB er vurdert som middels risiko og B – C er vurdert som høy risiko.

Uttåt til og fordringer på kunder klassifisert som A og B er vurdert til å ha en kredittkvalitet som tilsvarer lav risiko, C er vurdert som middels risiko og D og E er vurdert som høy risiko.

gjelder dog ikke investeringer i sertifikater og obligasjoner for likviditetsstyringsformål. Slike investeringer gjøres kun der motparten har meget lav kredittrisiko.

Oppgjørstrisiko er en form for kredittrisiko ved at kontraktspotential ikke oppfyller sine forpliktelser mht. oppgjør i form av kontanter eller verdipapir etter at banken har gitt beskjed om betaling eller overførsel av et verdipapir eller sikkerhet. Banken søker kun å inngå slike kontrakter med solide og om mulig relatede motparter, samt ved å benytte velrenommerte clearingssystemer.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdi på finansielle eiendeler og forpliktelser på bankens balanse eller via en negativ effekt på inntjening eller egenkapital ved endringer i finansielle markedsvariable.

Spørebanken Øst er eksponert for markedsrisiko primært gjennom endringer i rentenivået (renterisiko), kursrisiko på finansielle eiendeler og forpliktelser (inkl. endringer i risikopremie/kredittpread) og valutakurser (valutarisiko).

Markedsrisiko styres gjennom rammer for maksimal eksponering mot ulike aktivklasser, renterisiko, valutarisiko og lignende.

Renterisiko

Ved endring i markedsrenten kan ikke Sparebanken Øst umiddelbart parallellt gjennomføre rentendring for alle anlænspositor dersom disse har ulik rentebindingstid. En endring i markedsrenten vil da gi en økning eller reduksjon av renterentebeten (strukturell renterisiko). Denne risiko reduseres ved at eiendeler, forpliktelser og ulike derivater matches mot renterentebeten for å holde risikoen innenfor vedtatte rammer.

Konsernets netto eksponering i forhold til renterisiko skal ligge på et forsvarlig nivå. Det foretas en analyse av renterisikoen hvert kvartal med rapportering til styret. Rentebindingsposter følges opp kontinuerlig.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for tap ved at verdien på eiendeler, forpliktelser og utenfor-balanse-instrumenter endrer seg på grunn av endring i prisen på utenlandsk valuta målt i norske kroner. Banken søker å eliminere denne form for risiko ved å matche motsatte posisjoner i balansen eller ved bruk av valutaderivater.

Posisjonen i valuta knytter seg til hovedsakstil innlån i de internasjonale syndikat- og schuldschein markedene. Posisjonene skal være finanskonstruksjoner som gir tilbakebetalingen tilbake til banken med bakslagsswap. Valutarisikoen reduseres med dette. For investeringer i valuta sikres valutarisiko ved bruk av swapkonstruksjoner. I hovedsak med rullende swapper. Swappene rulleles i forhold til fastsett rentereguleringsperiode. Det kan oppstå valutarisikoposisjonering dersom lånerager velger å tiltakebelånt for utløpet av renteperioden. Banken har en ramme som tillater åpen valutarisiko. Rammen følger lovens krav som er maksimalt 30% av ansvarlig kapital i total valutarisikoposisjonering og maksimalt 15% av ansvarlig kapital i en enkelt valuta. Merk at svingninger i valuta på sikringsobjektet kan gi sikringsinstrumenster færlige resultatslagstrekk, dog med motsatt fortegn. Bankens benyttede derivatkontrakter kun til sikring av finansielle risikoler. I alle hovedsakst betales det av rente og valutarisiko. Det er knyttet motparters store skandinaviske SIKRINGSKONSTRUKSJONER liggas kun med molarparter med god kredittkvalitet. Motpartene er i all hovedsak større skandinaviske finanskonstruktører.

Kursrisiko

Nysynet har vedtatt rammen for total eksponering i verdipapirer. Avkastningen og verdien på disse investeringene vil i stor grad følge utviklingen i verdipapirmarkedet og vil variere over tid.

Utviklingen i finansmarkedene i 2008 har ført til store urealiserte tap i verdipapirporteføljen på grunn av fall i kursene på en rekke verdipapirer. Disse tapene er bokført i 2008 og derfor regnes også risikoen for ytterligere kursfall som begrenset. Styret har imidlertid på fattet beslutning om å ikke videreføre dette forretningsområdet.

Likviditetsrisiko

Livsdressinko er risiko for ikke at være i stand til at møde sine økonomiske forpligtelser efter hvert som de forfaldt, eller eventuelt mangler de nødvendige midler til at gøre det. Livsdressinko kan skyldes manglende likviditet, manglende opkastning, for højt udflyd af kapital eller manglende likvide aktiver. Livsdressinko kan skyldes manglende likvide aktiver, manglende opkastning, for højt udflyd af kapital eller manglende likvide aktiver. Livsdressinko kan skyldes manglende likvide aktiver, manglende opkastning, for højt udflyd af kapital eller manglende likvide aktiver.

Det er fastsatt rammer som styrer balansens sammensetning mht. graden av langsiktig finansiering og horisont for

Det er fastsatt rammer for maksimal pengestrøm pr. dag og pr. uke. Banken holder likviditetsreserver i form av kontanter og trekkrettighet i Norges Bank, obligasjonsportefølje i likvide papirer, og har kommitterte kredittrammer på banker.

Rammene er som følger: (1) banken skal ha en likviditetsindikator (Norges Bank) på minimum 105%. Det innebærer at likvide eiendeler (med løpetid over 12 måneder) skal være finansiert med langsiktig gjeld, (2) banken kan ikke ha kortsiktig finansiering (definiert som innlån med løpetid under 12 måneder) som utgjør mer enn 15% av forvaltningskapitalen. Dette gjelder kun for bankens finansiering av AS Finansiering, og (3) banken skal ikke ha et netto refinansieringsbehov (dette gjelder etter fradrag av bankens finansiering av AS Finansiering).

Side 65

Morbank pr. 31.12.07

	Ikke forfalt eller nedskrevet			Forfalt	Individuelt nedskr.	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko			
Utlån						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	940,3	593,2	0,0	0,0	0,0	1.542,5
Utlån til og fordringer på kunder						
- Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Kasse-/drifts- og brukskreditter	446,9	155,8	43,8	19,1	15,3	684,7
- Byggelån	81,8	118,6	17,8	2,0	0,0	220,2
- Nedbetalingslån	9.470,8	3.922,2	1.087,2	164,8	552,7	15.217,5
Sum utlån	10.950,8	4.789,8	1.146,8	185,9	552,7	17.864,9
Finansielle investeringer						
Noterte statsobligasjoner	618,3	0,0	0,0	0,0	0,0	618,3
Noterte andre obligasjoner	559,3	324,0	143,2	0,0	0,0	1.026,5
Unoterte obligasjoner	801,3	97,5	170,9	0,0	0,0	899,7
Sum finansielle investeringer	1.778,9	421,5	314,1	0,0	0,0	2.514,5

Balansført verdi av finansielle eiendeler som er reforhandlet

	Konsern 2008	Konsern 2007	Morbank 2008	Morbank 2007
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Utlån til og fordringer på kunder				
- Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0
- Kasse-/drifts- og brukskreditter	0,0	0,0	0,0	0,0
- Byggelån	0,0	0,0	0,0	0,0
- Nedbetalingslån	7,1	8,7	6,4	8,0
Sum reforhandlede lån	7,1	8,7	6,4	8,0

Kredittrisiko fordelt på risikoklasser

Bedriftskunder - morbank

Risikoklassifisering er en integrert del av kredittprosessen for innvilgelse og løpende oppfølging av bankens bedriftskunder. Risikoklassifisering er basert på kredittevaluering av bedriftens økonomiske og juridiske forhold kombinert med foretningmessige forhold og sikkerhetmessig dekning. Foretningmessige forhold omfatter blant annet ledelsens kvalifikasjoner, kvalitet på økonomistyring og konkurranseposisjon. Økonomiske forhold vektles 55% ved beregning av akkumulert risikoklasse, sikkerheter vektles 35% og andre foretningmessige forhold vektles 10%.

For engasjementer i risikoklassene liten risiko, moderat risiko og høy risiko forventes tapene i 2009 å øke noe i forhold til 2008. For engasjementer i risikoklassene rimelig høy risiko og høy risiko forventes tapene i 2009 å øke noe mer enn i et normalår.

Andelen engasjementer med normal risiko har økt noe pr. 31.12.08 sammenlignet med samme tidspunkt i 2007. Tabellen nedenfor viser porteføljen pr. 31.12.08 og ved samme tidspunkt året før.

	2008				2007			
	Brutto utlån	Garan- tør	Trekk- fasilit.	Engasje- ment	Brutto utlån	Garan- tør	Trekk- fasilit.	Sikkerhet % Sikkerhet
Liten risiko	798	37	90	2	926	20	988	753
Moderat risiko	1.950	136	123	1	2.209	46	2.808	1.575
Normal risiko	1.097	83	112	10	1.292	27	1.382	1.111
Rimelig høy risiko	219	10	21	0	250	5	153	173
Høy risiko	43	8	1	14	52	1	45	35
Uforfalt	40	2	12	0	54	1	138	58
Totalt	4.148	276	359	27	4.783	100	5.574	3.705
								290
								15
								4.210
								100
								4.677

Side 64

Konsern pr. 31.12.08

	Ikke forfalt eller nedskrevet			Forfalt	Individuelt nedskr.	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko			
Utlån						
Utlån til og fordringer på kredittinst.	657,9	52,5	437,5	0,0	0,0	1.147,9
Utlån til og fordringer på kunder						
- Leiefinansieringsavtaler	16,4	8,5	0,2	12,4	3,5	49,6
- Kasse-/drifts- og brukskreditter	734,7	210,3	19,0	12,0	33,0	1.021,5
- Byggelån	96,1	57,7	30,8	0,4	0,0	185,0
- Nedbetalingslån	10.006,8	4.163,3	1.104,6	141,3	136,2	16.394,1
Sum utlån	11.511,9	4.492,3	1.600,5	153,9	172,7	18.788,1
Finansielle investeringer						
Noterte statsobligasjoner	611,6	0,0	0,0	0,0	0,0	611,6
Noterte andre obligasjoner	769,3	326,2	351,2	0,0	0,0	1.446,7
Unoterte obligasjoner	902,7	377,7	144,7	0,0	0,0	1.425,1
Sum finansielle investeringer	2.283,6	703,9	495,9	0,0	0,0	3.483,4

Konsern pr. 31.12.07

	Ikke forfalt eller nedskrevet			Forfalt	Individuelt nedskr.	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko			
Utlån						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	179,1	593,2	0,0	0,0	0,0	772,3
Utlån til og fordringer på kunder						
- Leiefinansieringsavtaler	22,3	16,8	18,1	0,1	5,9	67,0
- Kasse-/drifts- og brukskreditter	449,0	155,7	43,8	19,1	15,3	684,7
- Byggelån	81,8	118,6	17,8	2,0	0,0	220,2
- Nedbetalingslån	9.511,8	4.183,0	1.257,0	170,7	763,7	15.965,3
Sum utlån	10.244,0	5.067,3	1.336,7	181,9	84,7	17.709,5
Finansielle investeringer						
Noterte statsobligasjoner	618,3	0,0	0,0	0,0	0,0	618,3
Noterte andre obligasjoner	559,3	324,0	143,2	0,0	0,0	1.026,5
Unoterte obligasjoner	801,3	97,5	170,9	0,0	0,0	899,7
Sum finansielle investeringer	1.778,9	421,5	314,1	0,0	0,0	2.514,5

Morbank pr. 31.12.08

	Ikke forfalt eller nedskrevet			Forfalt	Individuelt nedskr.	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko			
Utlån						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.463,8	52,5	437,5	0,0	0,0	1.953,8
Utlån til og fordringer på kunder						
- Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Kasse-/drifts- og brukskreditter	734,7	210,3	19,0	12,0	33,0	1.021,5
- Byggelån	96,1	57,7	30,8	0,4	0,0	185,0
- Nedbetalingslån	10.026,8	3.897,0	919,2	136,4	592,4	15.641,6
Sum utlån	12.319,4	4.207,5	1.406,5	148,8	109,8	18.801,9
Finansielle investeringer						
Noterte statsobligasjoner	611,6	0,0	0,0	0,0	0,0	611,6
Noterte andre obligasjoner	769,3	326,2	351,2	0,0	0,0	1.446,7
Unoterte obligasjoner	902,7	377,7	144,7	0,0	0,0	1.425,1
Sum finansielle investeringer	2.283,6	703,9	495,9	0,0	0,0	3.483,4

Pricing av utlån og garantier er knyttet til risikoklassifisering av engasjementer. Pristafstøtelsen foretas etter fastsatte intervaller for pris pr. risikoklasse. Gruppevisse nedskrivninger er ikke fordelt på de ulike risikoklassene. Banken har i perioden 1998 til 2008 tapt i gjennomsnitt 0,37% pr. år på engasjement til bedriftskunder. Gjennomsnittlig årlig tap er resultatført tap i % av inngående balanse netto utlån.

Personkunder - morbank

Risikoklassifisering er for personkunder en integrert del av kredittprosessen for innvilgelse og overordnet styring av porteføljen. Personkunder klassifiseres i tråd med kreditthåndbokens regler. Metoden for å risikoklassifisere kunder er uendret fra 2007 til 2008. Fra og med 2007 har den akkumulerte risikoklassen blitt beregnet på grunnlag av forholdet mellom total gjeld og total lønnsinntekt (gjeldsgrad). Kundens husholdets sikkerhetsmessige dekning (belåningsgrad) og kundens husholdets generelle økonomiske situasjon. Parametret generelt økonomisk situasjon dannes enen på grunnlag av en likviditetsberegning av kredittutbudet eller på grunnlag av en kredittscoremodell. Gjeldsgrad vektet med 20%, sikkerhetsmessig dekning med 25% og generelt økonomisk situasjon vektet med 55%.

Det forventes at tap i % av netto renteinntekter for risikoklassene liten risiko, moderat risiko og normal risiko vil kunne øke i årene som kommer. For risikoklassene rimelig høy risiko og høy risiko forventes de prosentvise tapene å øke mer enn innfor de andre risikoklassene. Det forventes dog at de totale tapene antas å ligge vesentlig under netto renteinntekter. Tapene vil i all hovedsak være knyttet opp til, og være belånet av, hvordan markedet generelt vil utvikle seg fremover.

Andelen engasjementer med normal risiko eller lavere økte marginalt pr. 31.12.08 sammenlignet med samme tidspunkt i 2007. Fordelingen innfor disse risikoklassene viser at økningen ha kommet i segmentet liten risiko. Porteføljen har økt med ca. 400 mill kroner siste år. Tabellen nedenfor viser porteføljen pr. 31.12.08 og ved samme tidspunkt året før.

	2008				2007			
	Brutto utlån	Garantier	Trekkefasilitet	Individ. nedskr.	Engasjement %	Sikkerhet %	Engasjement %	Sikkerhet %
Liten risiko	3.411	11	139	0	3.580	27	3.355	27
Moderat risiko	5.024	14	135	1	5.173	39	4.948	39
Normal risiko	3.266	19	62	0	3.347	26	3.240	26
Rimelig høy risiko	762	2	16	1	780	6	902	6
Høy risiko	123	1	1	9	125	1	139	1
Ufordelet	114	1	19	3	134	1	153	1
Totalt	12.700	48	391	14	13.139	100	12.737	100

Pricing av utlån til personkunder baseres i hovedsak på sikkerhetsmessig dekning og lånets størrelse. Gjennom 2008 har allikevel kundens økonomi og betalingshistorikk blitt vektlagt i større grad ved pricing enn tidligere. Selv om lånsakvis økonomi ikke er å anse som hovedparametret for å bli prisset, så er dette fremdeles den primære faktoren ved vurdering av kundens kredittverdighet ved innvilgelse av lån. Kreditter med videre.

Samlet portefølje - morbank

	2008				2007			
	Brutto utlån	Garantier	Trekkefasilitet	Individ. nedskr.	Engasjement %	Sikkerhet %	Engasjement %	Sikkerhet %
Liten risiko	4.210	48	248	2	4.506	25	4.343	25
Moderat risiko	6.974	150	258	2	7.382	41	7.756	41
Normal risiko	4.363	102	174	10	4.639	26	4.622	26
Rimelig høy risiko	981	12	37	1	1.030	6	1.055	6
Høy risiko	166	9	2	23	177	1	184	1
Ufordelet	154	3	31	3	188	1	351	1
Totalt	16.848	324	750	41	17.922	100	18.311	100

Gruppevisse nedskrivninger på utlån til kunder i Sparebanken Øst utgjør pr. 31.12.08 totalt 76,2 mill. kroner sammenlignet med 13,6 mill. kroner ved utgangen av 2007. Økningen i de gruppevisse nedskrivningene skyldes antatt redusert kredittkvalitet i deler av bedriftsmarkedet som er nedskrevet med 76,2 mill. kroner.

AS Finansiering

AS Finansiering er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst. Virksomheten består hovedsaklig i finansiering av bruktbiler og leasing. Risikoklassifiseringen er utarbeidet for å vise hvordan tapsrisikoen er fordelt i selskaps portefølje. Det inntrentes kredittplysninger som i tillegg blir korrigert for inntekt, egenkapital og eventuelt AS Finansierings negative belåningserfaring med kunden. Gruppevisse nedskrivninger er ikke fordelt på risikoklasser. De utgjorde pr. 31.12.08 totalt 2,8 mill. kroner sammenlignet med 6,1 mill. kroner ved utgangen av 2007. I 2008 utgjorde bokførte tap 0,90% av brutto utlån. Tilsvarende tall for 2007 var 0,29%.

	2008				2007			
	Brutto utlån	Garantier	Trekkefasilitet	Individ. nedskr.	Engasjement %	Sikkerhet %	Brutto utlån	Engasjement %
Liten risiko	86	3	0	1	89	9	87	2
Moderat risiko	129	0	0	3	129	14	128	0
Normal risiko	388	0	0	11	388	43	372	0
Rimelig høy risiko	201	0	0	9	201	22	181	0
Høy risiko	98	0	0	8	98	11	105	0
Ufordelet	7	0	0	1	7	1	7	0
Totalt	909	3	0	33	912	100	880	24

Samlet portefølje - konsern

	2008				2007			
	Brutto utlån	Garantier	Trekkefasilitet	Individ. nedskr.	Engasjement %	Sikkerhet %	Brutto utlån	Engasjement %
Liten risiko	4.198	47	246	1	4.493	24	3.522	36
Moderat risiko	7.104	149	258	5	7.511	40	6.932	74
Normal risiko	4.731	105	174	22	5.010	27	4.622	114
Rimelig høy risiko	1.182	12	37	10	1.231	7	1.221	13
Høy risiko	284	9	2	30	275	1	336	5
Ufordelet	161	3	31	4	195	1	253	3
Totalt	17.840	325	750	72	18.715	100	16.537	44

Konserntallene viser sammendrag av morbank og AS Finansiering justert for elimineringer i Sparebanken Øst Elendom AS og Griev Wedells Havn AS. Det vises til kommentarene ovenfor.

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån

Konsern pr. 31.12.08	Inntil 30 dager				Over 31 dager			
	Brutto utlån	Garantier	Trekkefasilitet	Individ. nedskr.	Brutto utlån	Garantier	Trekkefasilitet	Individ. nedskr.
Utlån til og fordringer på kunder								
- Leiefinansieringsavtaler				1,3			11,1	0,0
- Kasse-/drifts- og brukskreditter				1,7			1,3	1,1
- Bygglån				0,0			0,0	0,0
- Nedbetalingsslån				642,7			40,6	49,5
Totalt				650,7			53,0	50,6
Konsern pr. 31.12.07								
Utlån til og fordringer på kunder								
- Leiefinansieringsavtaler				4,6			0,1	0,6
- Kasse-/drifts- og brukskreditter				4,3			0,1	0,6
- Bygglån				0,0			0,0	0,0
- Nedbetalingsslån				600,6			15,9	73,5
Totalt				609,7			16,0	74,7

Morbank pr. 31.12.08

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	1,7	8,4	1,3	1,1	12,5
-Byggeslån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Nettbelegsslån	478,5	48,0	20,4	49,5	597,4
Totalt	480,2	57,4	21,7	50,6	609,9

Morbank pr. 31.12.07

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	4,3	8,3	0,1	2,6	15,3
-Byggeslån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Nettbelegsslån	436,9	51,4	11,5	52,9	552,7
Totalt	441,2	59,7	11,6	55,5	568,0

Renterisiko

Renterisiko måles som effekten på nettorenten og egenkapital av et skift i rentekurven. Sensitivitet på nettorente viser effekten på nettorenten ett år frem i tid, dersom rentekurven på måle tidspunktet skifter med 1 prosentpoeng. Sensitivitet på egenkapitalen viser netto verdilending på balansen ved et skift i rentekurven på 1 prosentpoeng. Netto verdilending på balansen er beregnet som nåverdien av forskjellen mellom kontantstrømmene før og etter skiftet i rentekurven. Sensitivitetsanalysene viser effekter før skatt.

Renterisiko knyttet til innskudd fra og utlån til kredittinstitusjoner, innskudd fra og utlån til kunder, samt gjeld og plasseringer i sertifikater og obligasjoner, styres ved bruk av rentebytteavtaler og fastrenteavtaler. Ved innlån eller plasseringer i annen valuta inngås det som regel rente- og valutabytteavtaler slik at relevante markedsrenter er norske pengemarkedsrenter. Fordeling på valuta i tabellene refererer til fordeling på valuta i balansen.

Utlån til kunder med flyende rente medfører i realiteten søke ukers rentebinding (Finansavtaleloven § 19, punkt 1 gir minimum søks ukers frist), mens innskudd fra kunder med flyende rente medfører to ukers rentebinding (Finansavtaleloven § 50, punkt 3 gir minimum to ukers frist).

Rentebinding på eiendelsiden av balansen innebærer negativ eksponering ved økning i markedsrenten, mens rentebinding på balansens gjeldsside innebærer positiv eksponering ved økning i markedsrenten.

Et eksempel kan være balanseposter med rentebinding 6 mnd - 1 år. Eiendeler med rentebinding 6 mnd - 1 år, utgjør et mindre pelop enn gjeld med rentebinding innenfor samme intervall. Ved et skift oppover i markedsrenten er altså den negative eksponeringen fra eiendelsiden mindre enn den positive eksponeringen fra gjeldssiden, slik at nettoeffekt på egenkapitalen er positiv i intervallet.

Samlet sett for konsernet pr. 31.12.08 er negativ eksponering fra eiendelsiden større enn den positive eksponeringen fra gjeldssiden, ved et skift oppover i rentekurven. Et skift oppover i rentekurven på 1 prosentpoeng vil gi en samlet netto verdilending på egenkapitalen med -1,9 mill. kroner.

Rentesensitivitet pr. 31.12.08 - Konsern

Sensitivitet på egenkapitalen					
Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd til 1 år	Fra 6 mnd til 1 år	Over 5 år
NOK	+100	36,1	0,9	4,0	5,3
EUR	+100	-24,0	4,3	0,0	-2,0
Andre	+100	0,6	-0,1	0,0	-0,4
Sum		12,7	5,1	4,0	2,9
					-13,9
Totalt					-3,7

Sensitivitet på egenkapitalen					
Valuta	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd til 1 år	Fra 6 mnd til 1 år	Over 5 år
NOK	-100	-36,1	-0,9	-4,1	-5,3
EUR	-100	24,0	-4,4	0,0	2,1
Andre	-100	-0,6	0,1	0,0	0,4
Sum		-12,7	-5,2	-4,1	-2,8
					15,2
Totalt					4,9

Rentesensitivitet pr. 31.12.07 - Konsern

Sensitivitet på egenkapitalen					
Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd til 1 år	Fra 6 mnd til 1 år	Over 5 år
NOK	+100	26,4	0,9	3,5	0,6
EUR	+100	-14,0	1,8	-0,1	0,0
Andre	+100	1,2	-0,5	0,0	0,0
Sum		15,6	2,2	3,4	0,6
					-18,7
Totalt					-13,2

Sensitivitet på egenkapitalen

Valuta	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd til 1 år	Fra 6 mnd til 1 år	Over 5 år
NOK	-100	-26,4	-0,9	-3,5	-0,6
EUR	-100	14,0	-1,8	0,1	0,0
Andre	-100	-1,2	0,5	0,0	0,0
Sum		-15,6	-2,2	-3,4	-0,6
					18,7
Totalt					12,5

Rentesensitivitet pr. 31.12.08 - Morbank

Sensitivitet på egenkapitalen					
Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd til 1 år	Fra 6 mnd til 1 år	Over 5 år
NOK	+100	35,2	-0,2	4,0	5,3
EUR	+100	-24,0	4,3	0,0	-2,0
Andre	+100	0,6	-0,1	0,0	-0,4
Sum		11,8	4,0	4,0	2,9
					-13,9
Totalt					-4,8

Sensitivitet på egenkapitalen

Valuta	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd til 1 år	Fra 6 mnd til 1 år	Over 5 år
NOK	-100	-35,2	0,1	-4,1	-5,3
EUR	-100	24,0	-4,4	0,0	2,1
Andre	-100	-0,6	0,1	0,0	0,4
Sum		-11,8	-4,2	-4,1	-2,8
					15,2
Totalt					4,1

Rentesensitivitet pr. 31.12.07 - Morbank

Sensitivitet på egenkapitalen					
Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd til 1 år	Fra 6 mnd til 1 år	Over 5 år
NOK	+100	27,2	0,0	3,5	0,6
EUR	+100	-14,0	1,8	-0,1	0,0
Andre	+100	1,2	-0,5	0,0	0,0
Sum		14,4	1,3	3,4	0,6
					-18,7
Totalt					-14,1

Side 71

Konsernets innskudd målt i % av netto utlån utgjør 43,7% pr. 31.12.08 (43,3% i 2007). Banken har ikke noen formulert målesting for forholdet mellom innskudd og utlån, blant annet som følge av at en større del av innskuddene i dag bærer preg av pengemarkedsfinansiering. Det er likevel lagt vekt på å opprettholde eller øke innskuddsdekningen i den grad dette kan gjøres på et rentnivå som bidrar positivt til bankens innlending. Øvrig finansiering skjer i markedet gjennom oppdak av sertifikatal, obligasjonslån og syndikerte lån. I lys av den usikre situasjonen i finansmarkedet i 2008 har banken valgt å sitte med uforrentet mye kontantert i Norges Bank, noe som har bidratt til høyere indikatorverdi gjennom året. Banken har også hatt relativt lite forfall på gjeld i 2008. De kommande årene stiller store krav til refinansiering og banken har ønsket å ta høyde for at usikkerheten i markedet kan vedvare og har derfor lånt inn mer penger enn den ville gjort i en stabil periode.

Pr. 31.12.08 ville banken kunne opprettholde normal drift i henhold til vedtatt strategi uten tilførsel av ny likviditet frem til utløpet av andre kvartal 2010. Banken har i 2008 benyttet seg av muligheten til å ta opp F-lån gjennom sentralbanken og vil også i 2009 benytte seg av denne muligheten for likviditetstilførsel. Ved årsskiftet utgjorde F-lån utstedt av sentralbanken 500 mill. kroner. Ved tidspunktet for regnskapsavleggelse utgjør F-lån utstedt av sentralbanken 1.500 mill. kroner.

Løpetid for balanseposter pr. 31.12.08 - Konsern

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler							
Kreditt og fordringer på sentralbanker						1.650,3	1.650,3
						1,9	1,9
Netto utlån til kreditlinjesituasjoner							
						10,6	28,1
Netto utlån til kunder							
Sertifikater og obligasjoner						15.188,5	17.488,9
Øvrige aktivaposter						243,4	3.282,5
Totalt	273,2	432,9	2.732,3	4.123,9	15.528,9	1.993,7	25.180,9
Gjeld og egenkapital							
Gjeld til kredittinstitusjoner							
						0,7	1.035,9
Innskudd fra kunder							
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdiapapir						7.428,8	7.638,4
Ansvarlig lånekapital							
Øvrig gjeld/egenkapital						27,6	10.347,7
Totalt	26,4	660,6	3.383,2	10.944,7	14.688,0	8.698,0	25.180,9
Netto eksponering	246,8	-127,7	-650,9	-6.820,8	14.060,9	-6.700,3	
Lånelign							
Ubenyttet kreditt							
Garantier							
Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid"							

Side 70

Sensitivitet på egenkapitalen

Valuta	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på nettorente	Inntil 6 mnd	Fra 6 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Totalt
NOK	-100	-27,2	0,1	-3,5	-0,6	18,2	14,2
EUR	-100	14,0	1,6	0,1	0,0	0,3	2,0
DKK	-100	14,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Sum	-100	-14,4	-1,2	-3,4	-0,6	18,7	13,5

Valutarisiko

Markedsrisiko knyttet til valutarisiko pr. 31.12.08

Valuta	Økning i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Reduksjon i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt
EUR	+10	0,9	-10	-0,9
USD	+10	1,7	-10	-1,7
DKK	+10	-2,3	-10	2,3
Sum		0,3		-0,3

Markedsrisiko knyttet til valutarisiko pr. 31.12.07

Valuta	Økning i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Reduksjon i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt
EUR	+10	0,7	-10	-0,7
USD	+10	3,2	-10	-3,2
DKK	+10	0,6	-10	-0,6
Sum		3,9		-3,9

Banken har en moderat valutaeksponering. Pr. 31.12.08 var bankens åpne nettoposisjon målt i NOK 49,3 mill. (38,4 mill. 31.12.07). De største posisjonene er i USD og DKK. Normalt vil plasseringer og innlån i valuta dekkes av en motgående posisjon, oftest ved bruk av valutabytteavtaler og lignende derivater. Se for øvrig note 24 "Finansielle derivater".

Likviditetsrisiko

Så lenge bankens lånekunder ønsker langsiktig finansiering og bankens innskuddskunder i praksis på meget kort varsel kan disponere sine innskudd, vil det for banken oppstå en likviditetsrisiko. I tillegg er Sparebanken Øst permanent avhengig av å finansiere et gap mellom innskudd fra kunder og utlån til publikum.

Banken har bevisst søkt å redusere bankens likviditetsrisiko ved blant annet å fordele innlåningen på flere ulike kilder/instrumenter og på den måten redusere bankens avhengighet av kun én type finansieringskilde. Bankens innskudd er i stor grad finansiert gjennom Euro Medium Term Notes (EMTN) og har et velvik. Med dette har banken blitt mer avhengig av det norske obligasjonsmarkedet. Mot slutten av 2008 ble bankene tilbudt likviditet gjennom lange lån fra Sentralbanken. Banken har en langsiktig fundingstrategi og ønsker å ha et balansert forhold mellom langsiktige og kortsiktige innlån. Rammen for kortsiktige innlån, her definert som lån med gjenslående løpetid < 1 år, er satt til 15% av morbankens forvaltningskapital (fratrasket morbankens finansiering av AS Financiering). I tillegg skal Kredittinstituttets likviditetsindikator 1 ikke være under 105% (finansiering > 1 år i % av illikvide eiendeler).

Tabellen nedenfor viser utfallsrommet til likviditetsindikatoren for de to siste årene.

	31.12.	Gjennomsnitt	Høyest	Lavest
2008	121,0	118,4	122,9	113,3
2007	116,1	111,7	116,1	106,0

Side 73

Løpetid for balanseposter pr. 31.12.07 - Morbank

Endealer	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker							1.143,1
Netto utlån til kredittinstitusjoner	50,0	25,0	23,9	632,8	25,0	745,8	1.143,1
Netto utlån til kunder	49,8	48,2	1.142,7	14.208,4		16.088,4	16.088,4
Sertifikaer og obligasjoner	164,9	246,0	1.501,8	374,0		2.452,8	2.452,8
Øvrige aktivposter			17,5	42,2		59,7	59,7
Totalt	264,8	334,2	856,2	14.649,6	2.557,9	21.957,5	

Gjeld og egenkapital							
Gjeld til kredittinstitusjoner			75,0	157,0	80,0	12,6	324,6
Innskudd fra kunder				1.807,1	278,6	7.295,0	2.085,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			472,1	1.064,4	909,7	9.564,6	9.564,6
Ansvarlig lånekapital			199,5	59,7	396,7	59,2	59,2
Øvrig gjeld/egenkapital						2.031,7	2.031,7
Totalt	0,0	472,1	1.338,9	9.142,2	1.665,0	9.339,3	21.957,5
Netto eksponering	264,8	-137,9	-482,7	-5.847,4	12.984,6	-6.781,4	
Lånelågn			1.228,9	366,8		1.595,7	1.595,7
Ubenyttet kreditt			309,3	198,0		507,3	507,3
Garantier						250,3	250,3

Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid".

NOTE 41 - FORFALLSANALYSE AV EIEDELER OG FORPLIKTELSER

Konsern pr. 31.12.08

Endealer	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	1.652,2	0,0	1.652,2
Brutto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	406,4	741,5	1.147,9
Nedskrivninger på grupper av utlån	-46,8	-103,4	-150,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	359,9	638,1	997,9
Brutto utlån til kunder	8.077,7	16.454,5	24.532,2
Nedskrivninger på individuelle kredittforhold	-37,9	-48,4	-86,3
Nedskrivninger på grupper av utlån	766,4	16.720,5	17.486,9
Netto utlån til kunder	8.806,2	16.326,6	25.132,8
Verdipapirer - holdt for omsetning	38,8	0,0	38,8
Verdipapirer - upekt til virkelig verdi over resultatet	1.502,0	1.369,8	2.871,8
Derivater	352,3	300,3	652,6
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	233,3	233,3
Verdipapirer - holde til forfall	251,5	360,1	611,6
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	289,0	289,0
Utsatt skatt eiendom	62,4	61,7	124,1
Andre eiendeler	215,8	6,9	222,7
Sum eiendeler	5.201,2	19.979,7	25.180,9
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.979,1	2.432,6	4.411,7
Gjeld stiftet fra og gjeld til kunder	7.638,3	0,1	7.638,4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.550,5	9.159,9	10.709,4
Derivater	72,5	240,6	313,1
Forpliktelser ved periodaskatt	2,8	0,0	2,8
Andre forpliktelser	255,8	66,8	322,6
Ansvarlig lånekapital	0,0	669,4	669,4
Sum gjeld	11.499,0	12.568,4	24.067,4

Lån med call/put er fordelt på call/put tidspunkt.

Side 72

Løpetid for balanseposter pr. 31.12.07 - Konsern

Endealer	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker							1.143,1
Netto utlån til kredittinstitusjoner	50,0	23,9	23,9	632,8	25,0	756,6	1.143,1
Netto utlån til kunder	49,8	50,5	674,8	14.906,1		16.072,7	16.072,7
Sertifikaer og obligasjoner	164,9	246,0	1.501,8	374,0		2.452,8	2.452,8
Øvrige aktivposter			17,5	42,2		59,7	59,7
Totalt	264,7	336,5	866,8	15.322,3	1.874,6	22.033,5	

Gjeld og egenkapital							
Gjeld til kredittinstitusjoner			64,2	157,0	80,0	12,6	313,8
Innskudd fra kunder				1.807,1	278,6	7.300,9	2.085,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			472,1	1.064,4	909,7	9.564,6	9.564,6
Ansvarlig lånekapital			199,5	59,7	396,7	59,2	59,2
Øvrig gjeld/egenkapital						2.112,6	2.112,6
Totalt	0,0	472,1	1.328,1	9.142,2	1.665,0	9.426,1	22.033,5
Netto eksponering	264,7	-135,6	-461,3	-5.773,6	13.657,3	-7.551,5	
Lånelågn			1.555,6	366,8		1.922,4	1.922,4
Ubenyttet kreditt			309,3	198,0		507,3	507,3
Garantier						247,2	247,2

Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid".

Løpetid for balanseposter pr. 31.12.08 - Morbank

Endealer	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker							1.650,3
Netto utlån til kredittinstitusjoner	105,3	17,5	23,9	30,0		1,9	157,7
Netto utlån til kunder	79,1	55,1	632,9	14.480,0		786,5	15.948,5
Sertifikaer og obligasjoner	194,1	372,3	1.723,3	1.298,4	243,4		3.828,5
Øvrige aktivposter	0,2	621,7	13,8	163,8	23,3		2.009,9
Totalt	273,2	532,9	2.684,9	14.822,4	2.904,8	25.154,9	

Gjeld og egenkapital							
Gjeld til kredittinstitusjoner			7,0	649,6	379,2	6,6	1.042,4
Innskudd fra kunder			1.972,1	1.380,4	23,3	3.375,8	3.375,8
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			66,6	1.145,5	0,1	7.435,3	7.449,9
Verdipapirer			581,0	8.091,8	677,8	27,6	10.347,7
Ansvarlig lånekapital				296,8	296,6	595,4	595,4
Øvrig gjeld/egenkapital			11,0	341,6	162,3	14,2	1.713,0
Totalt	26,4	660,6	3.404,7	10.947,7	1.485,1	8.553,4	25.154,9
Netto eksponering	246,8	-127,7	-719,8	-7.006,0	13.357,3	-5.748,6	

Lånelågn			407,0	411,0		818,0	818,0
Ubenyttet kreditt			131,8	369,3		501,1	501,1
Garantier						323,9	323,9

Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid".

Morbank pr. 31.12.07			
	Intill 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Elendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	1.144,7	0,0	1.144,7
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	884,7	687,8	1.572,5
Brutto utlån til og fordringer på kunder	739,6	15.362,6	16.102,4
Individuelle nedskrivninger	-4,6	-17,8	-20,4
Netto utlån til grupper av utlån	11,6	11,6	23,2
Netto utlån til kunder	735,2	15.350,2	16.085,4
Verdipapirer - holdt for omsetning	43,3	0,0	43,3
Verdipapirer - uppekt til virkelig verdi over resultatet	579,0	1.317,2	1.896,2
Derivater	0,6	5,9	6,5
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	28,8	242,0	270,8
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	618,3	618,3
Investering i datterselskap	0,0	83,6	83,6
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	98,1	98,1
Utsatt skatt eiendel	0,5	25,8	26,3
Andre eiendeler	131,7	7,1	138,8
Sum eiendeler	3.518,5	18.409,0	21.927,5
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	87,6	2.322,7	2.410,3
Innskudd fra og gjeld til kunder	7.295,0	0,0	7.295,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.536,5	8.028,1	9.564,6
Derivater	1,3	232,2	233,5
Forpliktelser ved periodeskatt	51,3	0,0	51,3
Andre forpliktelser	180,4	72,7	253,1
Ansvarlig lånekapital	198,5	456,4	654,9
Sum gjeld	9.351,6	11.112,1	20.463,7

Lån med call-/put er fordelt på call-/put tidspunkt.

NOTE 42 - KOSTNADER KNYTTET TIL BANKENES SIKRINGSFOND		
Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner pålegger alle norske banker å være medlem av Bankenes Sikringsfond. Bankenes Sikringsfond er etablert som et offentlig anlegg til 2 mill. kroner som en innskuddsrettet garanti for de bankenes likviditet. Medlemsbankene betaler kredittsikkerhetspremie til fondet. Medlemsbankene har i tillegg et innskuddsbevis til navngitt person, unntatt innskudd fra andre finansinstitusjoner.		
Morbank		
	2008	2007
Avgift 1.000 kroner	2.642	0

NOTE 43 - GRUNNFONDSBEVIS		
Det er pr. 31.12.08 utstedt til sammen 3.879.319 grunnfondsbevis pålydende kr. 100 i Sparebanken Øst. Sparebanken Øst vurderer på tidspunktet for regnskapsavleggelse å gjøre en grunnfondsbevisemisjon, og det er ikke adgang til å gjøre dette til en kurs lavere enn pålydende. Det er således med dagens markedskurs en fortsetning at grunnfondsbevisenes pålydende skrives ned. Grunnfondsbeviskapitalen ble derfor besluttet nedskrevet fra kr. 100 til kr. 20 på forstanderskapsmøtet 1. desember 2008. Total nedskrivning er fra kr. 387.931.900 til kr. 77.586.380. Nedskrivningsbeløpet, kr. 310.345.520, overføres til overkursfondet. Total egenkapital bak hvert grunnfondsbevis påvirkes ikke. Godkjennelse fra Kredittutvalget foretå 18. februar 2009, og endringen ble registrert i Foretaksregisteret 26. februar 2009.		

Konsern pr. 31.12.07				
	Intill 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt	
Eiendeler				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	1.144,7	0,0	1.144,7	
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	114,5	687,8	802,3	
Brutto utlån til og fordringer på kunder	781,0	16.196,2	16.977,2	
Individuelle nedskrivninger	-3,8	-41,0	-44,8	
Netto utlån til og fordringer på grupper av utlån	-2,1	-17,6	-19,7	
Netto utlån til kunder	775,1	16.097,6	16.872,7	
Verdipapirer - holdt for omsetning	43,3	0,0	43,3	
Verdipapirer - upøkt til virkelig verdi over resultatet	579,0	1.317,2	1.896,2	
Derivater	0,6	5,9	6,5	
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	28,8	242,0	270,8	
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	618,3	618,3	
Elendom, anlegg og utstyr	0,0	252,8	252,8	
Utsatt skatt eiendel	0,5	5,5	6,0	
Andre eiendeler	143,3	7,1	150,4	
Sum eiendeler	2.829,8	19.203,7	22.033,5	
Forpliktelser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	76,8	2.322,7	2.399,5	
Innskudd fra og gjeld til kunder	7.300,9	0,0	7.300,9	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.353,5	8.028,1	9.381,6	
Derivater	1,3	232,2	233,5	
Forpliktelser ved periodeskatt	58,9	0,0	58,9	
Andre forpliktelser	198,5	75,7	274,2	
Ansvarlig lånekapital	199,5	456,4	655,9	
Sum gjeld	9.372,4	11.115,1	20.487,5	

Lån med call-/put er fordelt på call-/put tidspunkt.

Morbank pr. 31.12.08				
	Intill 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt	
Elendeler				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	1.652,2	0,0	1.652,2	
Brutto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.182,3	771,5	1.953,8	
Nettskrivninger på grupper av utlån	-46,6	-103,4	-150,0	
Netto utlån til kredittinstitusjoner	1.135,7	668,1	1.803,8	
Brutto utlån til og fordringer på kunder	927,7	16.020,4	16.948,1	
Individuelle nedskrivninger på kunder	-37,0	-40,8	-78,2	
Netto utlån til kunder	766,4	15.964,5	16.730,9	
Verdipapirer - holdt for omsetning	38,9	0,0	38,9	
Verdipapirer - uppekt til virkelig verdi over resultatet	1.502,0	1.369,8	2.871,8	
Derivater	352,3	300,3	652,6	
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	233,3	233,3	
Verdipapirer - holde til forfall	251,5	360,1	611,6	
Investering i datterselskap	0,0	139,2	139,2	
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	66,2	66,2	
Utsatt skatt eiendel	62,3	89,5	151,8	
Andre eiendeler	195,8	6,9	202,7	
Sum eiendeler	5.957,0	19.197,9	25.154,9	
Forpliktelser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.979,1	2.439,1	4.418,2	
Innskudd fra og gjeld til kunder	7.644,3	0,1	7.644,9	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.550,5	9.158,9	10.709,4	
Derivater	72,5	240,6	313,1	
Forpliktelser ved periodeskatt	1,9	0,0	1,9	
Andre forpliktelser	278,2	63,1	341,3	
Ansvarlig lånekapital	0,0	669,4	669,4	
Sum gjeld	11.527,0	12.571,2	24.098,2	

Lån med call-/put er fordelt på call-/put tidspunkt.

De største grunnfondsbevisene pr. 31.12.08

Navn	Antall	%	Navn	Antall	%
1 MP Pensjon	387 671	9,99%	11 Audley AS	31 800	0,82%
2 Skagen vekst VPF	130 750	3,37%	12 Aske Investering AS	28 192	0,73%
3 Telgen, Helik	120 400	3,10%	13 Fred Olsen & Co's pens.kasse	27 500	0,71%
4 Terra utbytte VPF	114 312	2,95%	14 Sparebanken Hedmark	25 000	0,65%
5 Eika, Albrecht	66 547	1,72%	15 Sparebanken Sør	23 625	0,61%
6 Sparebankstiftelsen DnBNOR	53 981	1,39%	16 Nedberg, Sverre	22 850	0,59%
7 Storebrand AS	51 518	1,33%	17 Heire, Gard	21 000	0,54%
8 Torsensnogen Forretningsast	45 506	1,17%	18 Frønsheim kommune	20 000	0,52%
9 Tønsvikrupp Utbytte VPF	38 516	1,01%	19 Wierberg Jan	19 500	0,50%
10 Norsk ryddes Pensjonskasse	36 582	0,94%	20 Keller, Henning	18 556	0,48%

Utvikling i grunnfondsbeviskapitalen

Ar	Emissionstype	Innbetalt grunnfondsbeviskapital	Total grunnfondsbeviskapital
1988	Off. emisjon	NOK	NOK
1989	Emisjon 1.1	25 000 000	25 000 000
1990	Emisjon 1.2	NOK	25 000 000
1991	Emisjon 1.3	20 000 000	75 000 000
1992	Relat. emisjon	NOK	95 000 000
1993	Konvertert ansvarlig lån	15 531 000	110 531 000
1994	Emisjon 1.3	36 843 700	147 374 700
1995	Konvertert ansvarlig lån	NOK	147 619 700
1996	Konvertert ansvarlig lån	5 128 000	152 747 700
1997	Emisjon 1.3	50 915 900	203 663 600
1998	Konvertert ansvarlig lån	385 000	204 038 600
1999	Konvertert ansvarlig lån	808 000	204 866 600
2000	Off. emisjon	7 893 000	212 759 600
2001	Emisjon 1.3	60 000 000	272 759 600
2002	Ubytteemisjon	90 919 900	363 679 500
2003		24 232 400	387 911 900

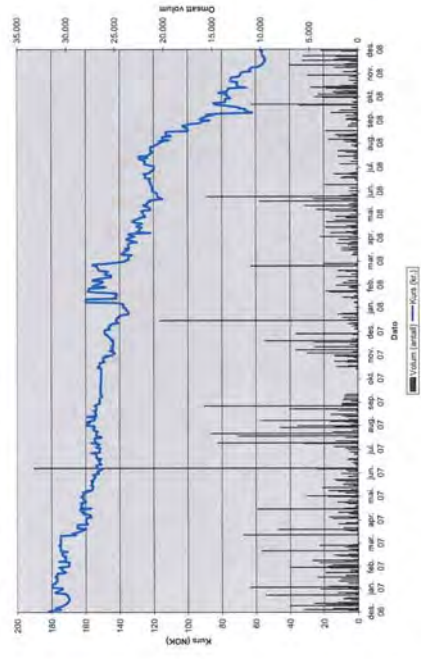
Eierstatistikk – geografisk fordeling

	Antall eiere	%	Antall grunnfondsbevis	%
Utlendet	45	1,5%	48 907	1,2%
Øvre Eiker	295	10,0%	338 035	8,7%
Nedre Eiker	187	6,3%	181 084	4,7%
Nammen	223	7,6%	246 054	6,4%
Bævre	174	6,0%	195 023	5,0%
Asker/Bærum	124	4,2%	273 722	7,1%
Oslo	288	9,8%	1 394 013	35,8%
Landet forevig	1 514	51,3%	1 141 921	29,4%
Totalt	2 952	100,0%	3 879 319	100,0%

Grunnfondsbevisenes spredning

Antall grunnfondsbevis pr. eier	Antall eiere	%	Antall grunnfondsbevis	%
1-100	976	33,1%	53 734	1,4%
101-1 000	1 404	47,5%	482 212	12,7%
1 001-10 000	511	17,3%	1 478 059	38,1%
10 001-	61	2,1%	1 855 314	47,8%
Sum	2 952	100,0%	3 879 319	100,0%

Omsetning og kursutvikling de to siste år

GAVETILDELING 2007 UTBETALT I 2008

Forstanderskapets gavetildelingskomité har foretatt følgende utbetaling av gaver til allmenntilgjengelige formål:	
Strømsø Kirke Orgelkomité	kr. 500.000
Vikåsen Idrettslag	kr. 500.000
Tente Gård & Bygdesamling	kr. 400.000
Sagstedsbrua Skole	kr. 250.000
Drammens Museum	kr. 250.000
Duvelgården	kr. 200.000
Friskum Grøndeutvalg	kr. 200.000
Hokstund IL Håndball	kr. 200.000
Øingen Ballklubb	kr. 180.000
Drammen Fotballforening	kr. 180.000
Kjøpsvik Idrettslag	kr. 150.000
Baptistkirken Drammen	kr. 150.000
St. Laurentius Katolske Kirke	kr. 140.000
Den Frie Evangeliske Forsamling, Drammen	kr. 110.000
Mjendalen og Steinberg Skolekorps	kr. 110.000
Næstangen Glassmuseum	kr. 100.000
Hokstund Turnforening	kr. 100.000
Bakke Idrettslag	kr. 100.000
Nedre Elker Røde Kors Hjelpekorps	kr. 100.000
GUTS Natthjem	kr. 100.000
Solsetra Misjonssenter	kr. 80.000
Krokstad og Solberg Skolekorps	kr. 80.000
Solberg Musikkorps	kr. 80.000
5. Drammen Sjøspelder	kr. 80.000
Øren Skolekorps	kr. 80.000
Hokstund Jente og Guttekorps	kr. 80.000
Drammens og Opplands Turnforening	kr. 80.000
MS Eikens Idrettslag	kr. 80.000
Kjøpsvik Kirke	kr. 50.000
Stiftelsen Verktødet	kr. 40.000
Steinberg Idrettsforening	kr. 30.000
Korset Calebration	kr. 22.000
Frisko Band	kr. 10.000
Vedjengen Drammen	kr. 10.000
Totalt	kr. 4.662.000

Styret har i tillegg utdelt gaver i løpet av 2008 hvorav de vesentligste er:

Kororgel Bragernes Kirke	kr. 200.000
Kirkens bymisjon	kr. 470.000
Slipend Trond Iversen	kr. 150.000
Høgskolen i Buskerud	kr. 195.000
Per Sivle statue i Drammen	kr. 50.000
Nedre Elker kirkelige fellesråd brudestoler	kr. 200.000
Stiftelsen Portåsen	kr. 250.000

NOTE 44 - TILLITSVALGTE

Forstanderskapet	Antall grunnfondsbevis	Styret m/personlig nærstående	Antall grunnfondsbevis
Bergljot Foslien	0	Anne Cathrine Vogt	2.328
Thor Kristian Lien	0	Jorund Rønning Indreid	6.453
Fred-ivar Forsland	625	Ingebjørg Mølland	0
Knut Andersen	0	Roar Norheim Larsen	0
Nils Kr. Steenberg	0	Leif Ove Sørby	6.018
Runar Schau Carlsen	0	Vidar Ullenøyd	1.406
Rolf Erik Halmrast	0	Sverre Nedberg	30.375
Tor Wessel	1.075	Inger Helen Pettersen	20
Berit H. Steenberg	149	Ann Kristin Plomås	0
Øyvind Granlund	0		
Anne Gundersen	0		
Anne Kalle Frim	0		
Elly Th. Thoresen	18		
Thor S. Syvoldsen	0		
Kare Fredriksen	0		
Liv Hausmann	0		
Tom Hedalen	0		
Nils Johan Rønneksen	0		
Ase Monsen Borgan	635		
Siren Coward	22		
Anne Irene Lundén	0		
Frode Lindbeck	24		
Ole Tom Kallerud	1.200		
Gunnar Sanden	24		
Kristin Wittusen Myhre	0		
Kjersti Fagerholt	0		
Anne Siri Rhoden Jensen	16		
Anna Therese Ekeberg	22		
Øyvind Haugen	16		
Kristian Warholm	0		
Svein Garberg	0		
Finn Wang	1.050		
Anne Indreid	0		
Elisabeth E. Sleivolden	5.044		
Anne-Torje Sanden	2.125		
Gunnvor Ramnefjell	6.187		
Ring Tore Teigen	1.900		
Rolf Opperud	336		
Knut Ivarsson	2.151		
Frank Borgen	5.512		
Grethe Stenshorne	2.250		
Iver A. Juel	16.652		
Svein Nybø	281		
Trond Bollerud	0		
Eva Grothe	0		
Marianne Seip	15.000		
Egil Strømling	10.125		
Øyvind Andersson	4.125		

Ledende ansatte	Antall grunnfondsbevis
Trond Tostруп	3.610
Anne K. Stokke	1.125
Pål Strand	0
Kjell Engen	0

Kontrollkomiteen	Antall grunnfondsbevis
Marianne Sletten	562
Runar Schau Carlsen	0
Arne Mørk	0
Karl Palm	0

ÅRSBERETNING FRA KONTROLLKOMITEEN FOR 2008

Kontrollkomiteen i Sparebanken Øst har ført kontroll og tilsyn med bankens virksomhet og påsett at virksomheten er drevet i samsvar med bestemmelserne i Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner, Sparebankloven, bankens vedtekter, forstanderskapets vedtak og andre bestemmelser som banken har plikt til å rette seg etter.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets protokoller, og for øvrig foretatt de undersøkelser som loven og komiteens instruks bestemmer. Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning, resultatregnskap og balanse uten at dette gir foranledning til noen bemerkninger, og har således funnet styrets vurdering av foretakets økonomiske stilling dekkende.

Alle dokumenter og opplysninger som komiteen mener har vært nødvendige for utførelsen av arbeidet, er forelagt kontrollkomiteen.

Samarbeidet med bankens styre, administrasjon og revisjon har vært meget bra.

Kontrollkomiteen viser til revisors beretning og vil anbefale at resultatregnskapet og balansen, samt konsernoppgjør fastsettes som bankens og konsernets regnskap for 2008.

Drammen 11. mars 2009

Rune Schau Carlsen

Mariame Sletten

Karl Palm

Arne Mørk

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Kedre Slagstad 42, NO-2015 Drammen
Postboks 560 Enkemyra, NO-2002 Drammen
Foretaksregisteret, NO-970 320 307 MVA
Tlf.: +47 32 13 13 80
Faks: +47 32 63 06 25
www.ey.no
Hedestormen av Ernst & Young Revisjonsvesenning

 ERNST & YOUNG

Til forstanderskapet i
Sparebanken Øst

Revisjonsberetning for 2008

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Øst for regnskapsåret 2008, som viser et underskudd på MNOK 390,5 for morselskapet og et underskudd på MNOK 385,8 for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsettningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av underskuddet. Årsregnskapet består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapitalen og notopplysninger. Konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapitalen og notopplysninger. International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU er anvendt ved utarbeidelsen av årsregnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og administrerende direktør. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisjonsforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og interne kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2008 og av resultatet, kontantstrømmene og endringer i egenkapitalen i regnskapsåret i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsettningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av underskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Drammen, 11. mars 2009
ERNST & YOUNG AS

Arne Mørk
statsautorisert revisor

Vedlegg 4: Tegningsblankett**SPAREBANKEN ØST**
OFFENTLIG FORTRINNSRETTSEMISJON**TEGNINGSBLANKETT**
Vnr. ISIN NO 000 6222009

Tegningssted og – frist: Korrekt utfylt tegningsblankett må være DnB NOR Bank ASA, Verdpapirservice, Stranden 21, 0021 Oslo med organisasjonsnummer 984 851 006 (fax 22 48 29 80) ihende innen 3. april 2009 kl. 16.30 norsk tid. Tegningsperioden er fra og med 20. mars 2009 til og med 3. april 2009 kl. 16.30 norsk tid. For sent mottatte tegningsblanketter vil normalt bli avvist.

Tegningskursen er NOK 12 pr. nytt grunnfondsbevis.

Minimumstegning er 100 grunnfondsbevis dersom man ikke eier tegningsretter. For å bli tildelt et nytt grunnfondsbevis i den offentlige fortrinnsrettsemisjonen (Emisjonen) på grunnlag av tegningsretter, kreves det 1 tegningsrett. Det vil ikke utstedes brøkdelsgrunnfondsbevis.

Rett til tegning: Selskapets eiere pr. utløpet av 16. mars 2009 har fortrinnsrett til tegning av grunnfondsbevis. Det utstedes 4,34403 tegningsretter for hvert grunnfondsbevis eiet ved utgangen av 16. mars 2009. 1 tegningsrett gir rett til tegning av 1 nytt grunnfondsbevis. Tegningsrettene er omsettelige og vil være notert på Oslo Børs i perioden 20. mars 2009 til 3. april 2009. Det er anledning til å overtegne samt å tegne uten tegningsretter. Tildelingskriteriene ved eventuell overtegning fremgår av pkt. 4.3.5 i Sparebanken Østs prospekt datert 18. mars 2009. Tegningsrettene må benyttes til tegning eller selges i tegningsperioden, da de vil være verdiløse etter tegningsperiodens utløp.

Tildeling: Den enkelte tegner vil ca. 14. april 2009 få tilsendt melding om tildeling med angivelse av hvor mange grunnfondsbevis vedkommende er tildelt i Emisjonen. Tegneren vil være bundet av sin tegning inntil han blir kjent med at han ikke er tildelt grunnfondsbevis. Det er ikke angrerett på tildelte grunnfondsbevis. Tegnere som ikke har etablert kundeforhold med DnB NOR Bank ASA, må ved tildeling som overstiger NOK 100 000, møte ved en av bankens filialer for legitimasjonskontroll før overføring av tildelte grunnfondsbevis til VPS-konto kan finne sted. Tildelte grunnfondsbevis kan ikke overdras for de er betalt og registrert på den enkelttegners VPS-konto, og Emisjonen er registrert i Foretaksregisteret.

Betaling ved engangsfullmakt: Ved underskrift på denne tegningsblanketten gir tegneren DnB NOR Markets, Corporate Finance som betalingsmottaker fullmakt til - gjennom betalingsmottakers bank - å belaste angitt bankkonto med vederlaget for tildelte grunnfondsbevis i Emisjonen for overføring til DnB NOR Markets, Corporate Finance sin konto i henhold til DnB NOR Markets, Corporate Finance' anvisning. Fullmakten gjelder for en enkeltstående belastning. Ettersom belastning skjer frem i tid, er fullmakten gyldig i inntil syv virkedager etter første tidspunkt for betaling, som antas å være 17. April 2009. Undertegnede kontohaver/betaler gir videre DnB NOR Markets, Corporate Finance fullmakt til å innhente opplysning fra min bank om at jeg har disposisjonsrett til oppgitt konto samt innhente bekreftelse på at det er dekning på kontoen. Betaling med engangsfullmakt er en banktjeneste som bankene i Norge samarbeider om. Tegner aksepterer ved sin underskrift på tegningsblanketten de vilkår for betaling med engangsfullmakt som fremkommer av denne blankettens bakside.

Følger av forsinket betaling: Dersom det ikke er dekning på den oppgitte bankkontoen på belastningsdato eller debitering ikke kan gjennomføres, forbeholder tilrettelegger seg retten til å gjøre opp det forfalte beløpet på tegnerens vegne og til å overta eller selge de tildelte grunnfondsbevisene for tegnerens regning og risiko fra tre dager etter forfall og uten særskilt betalingsoppfordring i henhold til allmenksjeloven § 10-12 (4), jf.forskrift av 02.07.2001 nr. 108 om grunnfondsbevis i sparebanker m.v. § 7. Dersom grunnfondsbevisene selges, og salgsprovenyet ikke gir full dekning for tegnerens betalingsplikt og pålopte omkostninger ved salg og inndrivning, hefter tegneren for differansen. Ved for sent innbetalt beløp vil det påløpe forsinkelsesrenter som bestemt i forsinkelsesrenteloven.

VENNLIGST SE SIDE 2 AV DENNE TEGNINGSBLANKETTEN

SPESIFIKASJON AV TEGNINGEN

Tegners VPS-kontonr. *	Ant. tegningsretter**	Tegner antall ny grunnfondsbevis (inkl. overtegning)	(For megler: Løpenr.)
Tegningsrettens verdipapirnummer: ISIN NO 001 0496185		Ex	Tegningskurs per grunnfondsbevis NOK 12
			Tegningsbeløp å betale NOK

Ungjenkallelig fullmakt til å belaste konto (må fylles ut):

Min norske bankkonto som skal belastes for vederlaget for tildelte grunnfondsbevis (antall tildelte grunnfondsbevis multiplisert med tegningskurs).	
	(Bankkonto 11 siffer)

I henhold til de betingelser som fremgår av prospektet og denne tegningsblankettens samtlige sider, tegnes herved grunnfondsbevis som angitt ovenfor samt at jeg gir DnB NOR Bank ASA en ugenkallelig fullmakt til å belaste den oppgitte bankkonto for vederlag for de tildelte grunnfondsbevis. Tegner aksepterer ved sin signatur betaling ved engangsfullmakt omtalt ovenfor og vilkår for betaling med engangsfullmakt og øvrige vilkår som fremkommer på side 2 av denne tegningsblanketten.

Sted og dato

Må være datert i tegningsperioden

Forpliktende underskrift

Tegneren må være myndig. Når det undertegnes på vegne av foretak eller i henhold til fullmakt, skal dokumentasjon i form av firmaattest eller fullmakt vedlegges.

OPPLYSNINGER OM TEGEREN

VPS-kontonr.		Ved endringer i faste opplysninger må kontofører kontaktes.
Fornavn		
Etternavn/firma		
Gateadresse (for private boligadresse)		
Postnummer og –sted		
Fødselsnummer / Foretaksnummer		
Konto for utbytte		
Statsborgerskap		
Telefonnr. på dagtid		
Dato for belastning	Er det ikke angitt noen dato, kan betalingsmottaker anmode om at belastning skjer snarest mulig.	

*** VPS-KONTO - ÅPNING AV KONTO OG ENDRING I REGISTRERTE OPPLYSNINGER**

ÅPNING: For å kunne tegne grunnfondsbevis må tegner ha verdipapirkonto (VPS-konto). Opprettelse kan skje ved personlig fremmøte i banken.

ENDRING: Det presiseres at tegneren må melde endringer i faste opplysninger (adresse etc.) på VPS-kontoen direkte til sin kontofører og at tegneren har ansvaret for eventuelle følger dersom det ikke er registrert korrekte opplysninger på VPS-kontoen. Meldinger som produseres av VPS (endringmeldinger, melding om tildeling etc.), vil bli sendt til den adresse som er registrert på VPS-kontoen.

****** For kjøp og salg av tegningsretter, ta kontakt med en fondsmegler.

Regelverk: EØS direktiv om Marked for finansielle instrumenter ("MiFID") er implementert i den norske verdipapirhandelloven og fastsetter krav til investeringstjenester. På denne bakgrunn må alle nye kunder klassifiseres i en av tre kategorier: Kvalifiserte motparter, profesjonell og ikke-profesjonelle kunder. Alle tegnere under denne offentlige emisjonen som ikke er eksisterende kunder av DnB NOR Markets vil bli klassifisert som ikke-profesjonelle kunder. Kunden kan ved skriftlig meddelelse til DnB NOR Markets be om å bli klassifisert som profesjonell kunde dersom kunden tilfredstiller vilkårene i verdipapirhandelloven. For nærmere informasjon om klassifisering, kan tegneren kontakte DnB NOR Markets, Kundeetablering, 5020 Bergen, Norge eller besøke vår hjemmeside https://www.dnbnor.no/en/markets/business_terms/mifid. **Merk:** Tegneren bekrefter å ha tilstrekkelig kunnskap, innsikt og erfaring i finansielle og forretningsmessige forhold til å være i stand til å kunne ta stilling til beskaffenhet og risiko knyttet til å investering i Sparebanken Øst ved å tegne grunnfondsbevis, herunder er tegneren i stand til å bære den økonomiske risiko, og å tåle et fullstendig tap av investeringen i grunnfondsbeviset.

Kun utførelse: DnB NOR Markets vil behandle tegningsblanketten som en instruksjon som kun innebærer utførelse ("Execution only") ettersom DnB NOR Markets ikke kan vurdere hvorvidt tegningen er hensiktsmessig eller ikke for tegneren. Følgelig vil tegneren ikke være beskyttet av det vernet som de aktuelle reglene i den norske verdipapirhandelloven medfører.

Informasjonstveksling: DnB NOR Markets er en enhet i DnB NOR Bank ASA. Kunden er inneforstått med at verdipapirhandelloven og forretningsbankloven pålegger taushetsplikt mellom de ulike enhetene i DnB NOR Bank ASA og mellom DnB NOR Bank ASA og de øvrige enheter i DnB NOR-konsernet. Dette kan medføre at andre ansatte i DnB NOR Bank ASA eller DnB NOR konsernet har opplysninger som kan være relevant for DnB NOR Markets, men som DnB NOR Markets ikke vil ha tilgang til.

Informasjonssperre: DnB NOR Markets er et verdipapirforetak som tilbyr et bredt spekter av investeringstjenester. For å sikre at oppdrag som gjennomføres i Corporate Finance holdes konfidensielle, er DnB NOR Markets' øvrige virksomhet, blant annet analyse- og meglervirksomheten, atskilt fra Corporate Finance med informasjonssperre. Kunden er inneforstått med at DnB NOR Markets' analyse og meglervirksomhet kan opptre i konflikt med klientens interesser med henblikk på transaksjoner i grunnfondsbevis som en konsekvens av informasjonssperrene.

Prospektet: Det forutsettes at tegneren har lest og gjort seg kjent med innholdet i prospektet som er utarbeidet i forbindelse med Emisjonen. Prospektet inneholder informasjon om selskapet og betingelsene tilknyttet tegning og kriterier for tildeling av grunnfondsbevis.

Vilkår for Betaling med engangsfullmakt - verdipapirhandel

Betaling med engangsfullmakt er en banktjeneste som bankene i Norge samarbeider om. I forholdet mellom betaler og betalers bank gjelder følgende standard vilkår:

1. Tjenesten Betaling med engangsfullmakt – verdipapirhandel suppleres av kontoavtalen mellom betaler og betalers bank, se særlig kontoavtalen del C, Generelle vilkår for innskudd og betalingsoppdrag.
2. Kostnader ved å bruke Betaling med engangsfullmakt – verdipapirhandel fremgår av bankens gjeldende prisliste, kontoinformasjon og/eller opplyses på annen egnet måte. Banken vil belaste oppgitt konto for påløpte kostnader.
3. Engangsfullmakten signeres av betaler og leveres til betalingsmottaker. Betalingsmottaker vil levere belastningsoppdraget til sin bank som igjen kan belaste betalers bank.
4. Ved et eventuelt tilbakekall av engangsfullmakten skal betaler først ta forholdet opp med betalingsmottaker. Etter finansavtaleloven skal betalers bank medvirke hvis betaler tilbakekaller et betalingsoppdrag som ikke er gjennomført. Slikt tilbakekall kan imidlertid anses som brudd på avtalen mellom betaler og betalingsmottaker.
5. Betaler kan ikke angi et større beløp på engangsfullmakten enn det som på belastningstidspunktet er disponibelt på konto. Betalers bank vil normalt gjennomføre dekningskontroll før belastning. Belastning ut over disponibelt beløp skal betaler dekke inn umiddelbart.
6. Betalers konto vil bli belastet på angitt belastningsdag. Dersom belastningsdag ikke er angitt i engangsfullmakten vil kontobelastning skje snarest mulig etter at betalingsmottaker har levert oppdraget til sin bank. Belastningen vil likevel ikke skje etter engangsfullmaktens gyldighetsperiode som er angitt foran. Betaling vil normalt være godskrevet betalingsmottaker en til tre virkedager etter angitt belastningsdag/innleveringsdag.
7. Dersom betalers konto blir urettmessig belastet på grunnlag av en engangsfullmakt, vil betalers rett til tilbakeføring av belastet beløp bli regulert av kontoavtalen og finansavtaleloven.

Hovedkontor:
Bragerne Torg 2
Postboks 54, 3001 Drammen
Tlf: 03220, Fax: 32 20 13 65
www.oest.no

DnB NOR
Markets

Corporate Finance
Stranden 21
0021 Oslo
Tlf: 22 94 88 80
Fax: 22 83 20 00
www.dnbnor.no/markets